

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

socio.factor
sociální firma | výzkum a vzdělávání | služby

Evaluační projekt Křehká šance II.

Závěrečná evaluační zpráva

zpracováno pro Probační a mediační službu

SocioFactor s.r.o.

www.sociofactor.eu

Obsah

Manažerské shrnutí	2
1. Cíl a účel evaluace	8
2. Metodologie řešení	9
2.1. Shrnutí projektu	9
2.2. Logický model projektu	10
2.3. Evaluační otázky	12
2.3.1. Obecné evaluační otázky	12
2.3.2. Specifické evaluační otázky	12
2.4. Evaluační design	14
2.5. Evaluační matice	16
2.6. Analýza rizik	22
2.7. Harmonogram evaluace	23
3. Hlavní zjištění	25
3.1. KA 01 Komise pro podmíněné propuštění	25
3.2. KA 02 Victim Impact Training (VIT)	71
3.3. KA 03 Rozvoj restorativní praxe (RRP)	98
3.4. KA 04 Odborná diskuzní platforma	109
4. Závěry evaluace	114
4.1. Odpovědi na evaluační otázky	114
4.2. Doporučení	123
Seznam zkratk	126
Seznam tabulek a obrázků	127
Seznam příloh	128

Manažerské shrnutí

Evaluace je zaměřena na projekt Křehká šance II. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0002257, který je financován z Operačního projektu Zaměstnanost Ministerstva práce a sociálních věcí a byl realizován v období 1. 5. 2016 – 30. 4. 2020.

Cílem evaluace je zhodnotit nastavované procesy a výstupy u projektu, s ohledem na vytyčené cíle, a podpořit úspěšné řízení projektu (např. identifikace dalších možných rizik, úspěšnost v naplňování cílů projektu aj.). Cílem je také zadavateli (zastoupenému především projektovým manažerem a odborným garantem) a realizátorům jednotlivých klíčových aktivit poskytovat zpětnou vazbu a včasná doporučení na úpravy procesů a postupů s ohledem na stanovené cíle projektu, a také vyhodnotit plnění cílů a výsledky projektu.

Metodologie evaluace

Sběr dat, která byla nezbytná k evaluaci všech klíčových aktivit, probíhal s využitím těchto výzkumných metod a technik.

V rámci sekundární analýzy dat (desk research) byly využívány dokumenty vytvořené v rámci projektu. Konkrétně šlo o projektovou dokumentaci, monitorovací zprávy, zápisy z porad projektového týmu, zápisy ze zasedání komise pro podmíněně propuštění, zápisy z jednání odborné diskuzní platformy, statistická data získaná od zadavatele a relevantní odbornou literaturu.

Hlubkové individuální rozhovory byly v rámci evaluace realizovány se zástupci projektového týmu, zástupci PMS, státními zástupci, soudci, zástupci vězeňské služby a dalšími zaměstnanci věznice, zaměstnanci projektu na pozici restorativního pracovníka, zástupci samosprávy a neziskových organizací kooperujících na vybraných projektových aktivitách.

V rámci evaluace projektu byla využívána elektronická forma dotazníků. Kvantitativní data byla vyhodnocena pomocí statistického programu SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) a následně analyzována. Kvalitativní data byla podrobena hloubkové analýze a interpretována v souladu s evaluačními otázkami. Dotazníkové šetření probíhalo jak s uživateli projektu (v kooperaci s realizátory projektu), tak i s dalšími relevantními aktéry např. zástupci vězeňské služby a zaměstnanci věznice, st. zástupci, soudci, odborníky participující na odborné diskuzní platformě, aj. Participativní pozorování proběhlo jako prosté pozorování aktérů na vybraných akcích, konkrétně se jednalo o komise pro podmíněně propuštění (ve věznici Heřmanice) a jednání odborné diskuzní platformy, bez intervencí a zásahu do průběhu jednání. Díky tomu došlo k lepšímu porozumění některým procesům projektu a jejich objektivnějšímu zhodnocení.

Výsledky projektu jako celku

Očekávané dopady projektu byly definovány prostřednictvím cílů projektu, které byly navrženy v úzké provázanosti s klíčovými aktivitami projektu. Bylo tedy možno detailněji rozpracovat již dříve realizovanou aktivitu Komise pro podmíněné propuštění a zároveň nastavit tři inovativní aktivity, jež souvisí s prací Komise pro podmíněné propuštění a taktéž jsou v souladu s principy bezpečného propuštění a restorativní justice.

Veškeré materiály, které v rámci projektu vznikly jako výstupy realizovaných klíčových aktivit, jsou zpracovány kvalitně a jejich využitelnost v praxi je vysoká.

Manažerský tým projektu velmi pečlivě vybíral zaměstnance na jednotlivé pozice, což jistě přispělo k minimální fluktuaci na pozicích v průběhu realizace projektu. Mnoho zaměstnanců navíc mělo již zkušenosti z předchozích projektů, které byli schopni velmi dobře přenášet a zužitkovat stejně tak jako dovednosti a znalosti ze svých kmenových profesí.

V průběhu realizace se samozřejmě vyskytly i překážky, žádná z nich však neměla zásadní vliv na výstupy a dopady projektu. Šlo spíše o problémy menšího rázu, jež byly v průběhu realizace vyřešeny. S nejvíce překážkami se v průběhu realizace aktivit museli potýkat ti zaměstnanci, jež byli zainteresováni v klíčové aktivitě 03, a to především z důvodu příliš širokého pojetí konceptu restorativní praxe, a nemožnosti prezentace této aktivity v jasných konturách, tak jak tomu bylo u aktivit ostatních. I tato překážka však byla postupem času a díky úsilí restorativních pracovníků překonána a do spolupráce se zapojily téměř všechny zainteresované subjekty ve vybraných regionech. Pouze některá střediska PMS pojala tuto aktivitu poněkud konkurenčně a na aktivitách se nepodílela či se v projektu zapojovala pouze po formální stránce.

Vzhledem k propojenosti a provázanosti všech projektových aktivit nelze jednoznačně určit, zda je některá z aktivit důležitější než ostatní, či zda by se projekt úspěšně realizoval i bez některé z nich.

Objektivně lze říci, že zatímco u klíčové aktivity 01 (Komise pro podmíněné propuštění) jde především o rozšíření a potvrzení již realizované aktivity, tak klíčové aktivity 02–04 (Victim Impact Training, Rozvoj restorativní praxe a Odborná diskuzní platforma) jsou inovacemi, jež svým obsahem vhodně doplňují a rozšiřují praxi Komise pro podmíněné propuštění a jsou v souladu s principy bezpečného propuštění a restorativní justice.

Výsledky jednotlivých klíčových aktivit

KA 01 – Komise pro podmíněné propuštění

Cílem této klíčové aktivity byla realizace a rozšíření působnosti Komise pro podmíněné propuštění. Tato klíčová aktivita byla realizována v osmnácti regionech, přičemž v devíti z nich již byl realizován předchozí projekt Křehká šance a ve zbylých devíti byla aktivita realizována nově.

Bylo naplánováno, že v průběhu projektu Komise pro podmíněné propuštění projednájí 1 104 případů odsouzených v rámci 368 parolových slyšení. Tento počet případů k projednání vycházel z předpokladu, že v průběhu projektu budou zhruba co dva měsíce u komisí ve všech regionech projednány tři případy, což se ale ne vždy podařilo zrealizovat. Dle posledních získaných informací bylo zařazeno do projektu 798 odsouzených. Z toho absolvovalo parolové slyšení 626 osob.

Výstupy této klíčové aktivity, jež byly naplánovány byly v průběhu projektu naplněny. Díky školením, jež byla v průběhu celého projektu realizována, a to nejprve v základní podobě (především pro nově zapojené pracovníky), tak i v podobě rozšiřující došlo ke zvýšení kvalifikace a profesionality všech pracovníků zapojených do činnosti Komisí pro podmíněné propuštění. Díky práci komisí a výstupům ve formě Stanoviska Komisí pro podmíněné propuštění došlo k většímu propojení mezi soudy a institucemi spolupracujícími na podmíněném propuštění. Stanovisko je sice pouze doporučujícím a podpůrným materiálem, ale z vypovědí mnoha soudců vyplývá, že je bráno jako velmi podrobný a komplexní materiál, který mnohým soudcům pro rozhodování o podmíněném propuštění napomáhá. V rámci realizace komisí taktéž došlo k většímu propojení s oběti trestných činů, jež se mohou jednat, přímo nebo prostřednictvím poradce pro oběti, účastnit. Samotná realizace aktivity Komise pro podmíněné propuštění byla rozšířena do více než poloviny věznic v ČR, protože aktuálně je na území našeho státu 25 věznic a Komise pro podmíněné propuštění byly realizovány v 18 z nich.

V rámci KA 01 byly provedeny hloubkové polostrukturované rozhovory se soudci a státními zástupci. Postoj soudců a státních zástupců k práci Probační a mediační služby v projektu Křehká šance II. je vnímán převážně pozitivně, a až na drobné výjimky se soudci vyjadřovali ve smyslu podpory takovýchto aktivit, které dle nich mají pro zlepšení celého procesu jednání o PP význam.

Dále bylo realizováno dotazníkové šetření a následně provedeny rozhovory v rámci fokusní skupiny se členy Komisí pro podmíněné propuštění, v rámci kterého byly detailně diskutovány vybrané části práce Komisí pro podmíněné propuštění, díky čemuž realizační tým získal zpětnou vazbu od zainteresovaných pracovníků.

KA 02 – Victim Impact Training

Tato klíčová aktivita vychází ze zjištění z předchozího projektu Křehká šance, kdy se ukázalo, že odsouzení, kteří přicházejí k parolovému slyšení, si často neuvědomují rozsah své trestné činnosti, stejně tak jako konkrétní dopady svého jednání na život oběti a je pro ně tedy mnohdy těžké v takovéto situaci přijmout za své činy zodpovědnost. V zahraničí již programy tohoto typu běží a jsou hodnoceny pozitivně, proto byla na základě zahraniční zkušenosti vytvořena česká verze specifického programu pro pachatele ve věznicích, jehož cílem je zvýšit odpovědnost odsouzených vůči obětem trestných činů. V rámci této aktivity byla týmem tvůrců programu Victim Impact Training, ve spolupráci s dalšími odborníky zabývajícími se touto problematikou, vytvořena Metodika k programu

Victim Impact Training a s ní související Lektorský manuál, Listy k lektorskému manuálu a Pracovní sešit. Všechny tyto materiály sloužily k realizaci programu Victim Impact Training ve vybraných věznicích.

Program byl pilotně ověřován při práci s vězněnými osobami v 7 vybraných věznicích, ve kterých zároveň působí KPP. Konkrétně se jedná o věznice Horní Slavkov, Plzeň, Pardubice, Rapotice, Světlá nad Sázavou, Liberec a Heřmanice. V dalším běhu byl program rozšířen do dalších 3 věznic k původním 7, konkrétně se jedná o věznice Bělušice, Karviná a Znojmo. Do konce realizace projektu pak byl program rozšířen ještě do dalších 3 věznic, kterými jsou Všehrady, Praha – Ruzyně a Hradec Králové. V projektu byla také zařazena evaluace účinnosti programu na jeho účastníky – pachatele, a to pomocí evaluačního dotazníku, který odsouzení vyplňovali před zahájením, po skončení programu a vybraní odsouzení ještě i po šesti měsících od ukončení programu (posledního dotazování se zúčastnili pouze ti odsouzení, jež byli ve výkonu trestu odnětí svobody i šest měsíců po ukončení programu). Toto dotazování výukové materiály (tedy metodika a lektorský manuál) pro pracovníky, jež s nimi v rámci programu pracují, dostatečně srozumitelné a využitelné v praxi. potvrdilo pozitivní dopady na odsouzené a vliv programu na uvědomění si dopadů trestné činnosti.

V rámci aktivity Victim Impact Training bylo také realizováno dotazníkové šetření se všemi pracovníky zapojenými do programu. Dotazováním bylo zjištěno, že výukové materiály (tedy metodika a lektorský manuál) pro pracovníky, jež s nimi v rámci programu pracují, dostatečně srozumitelné a využitelné v praxi. Všichni pracovníci uvedli, že jsou s programem velmi spokojeni a vnímají ho jako jeden z nejlepších počinů, jež byl zatím v rámci práce s odsouzenými realizován.

Výstupy této klíčové aktivity, jež byly naplánovány byly v průběhu projektu naplněny. Díky realizaci workshopů pro členy vývojového týmu programu i pro řadové lektory programu z řad zaměstnanců VS ČR a PMS došlo ke zvýšení kvalifikace a profesionality zainteresovaných zaměstnanců a díky jejich kooperaci byl vytvořen unikátní program pro odsouzené vedoucí ke zvýšení odpovědnosti za následky svého protiprávního jednání. V rámci realizace programu byla vytvořena Metodika programu VIT a školící manuál programu VIT, jež mohou být dále používány i po ukončení projektu.

KA 03 – Rozvoj restorativní praxe

Tato aktivita navazuje na resocializační aktivity a programy zacházení s odsouzenými, které již ve věznicích probíhají. Posílení stávající praxe věznice o nové restorativní prvky probíhalo v 6 vybraných soudních okresech, kde sídlí věznice, jež se účastní aktivity klíčové aktivity 01 (Komise pro podmíněné propuštění). Aktivita má podobu vytvoření modelu pravidelné komunikace a účinné spolupráce mezi místní věznicí, střediskem Probační a mediační služby a dalších spolupracujících aktérů z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče. Spolupráce mezi jednotlivými subjekty byla uzpůsobena specifickým potřebám daného regionu a příslušné věznice a aktivity byly realizovány prostřednictvím

pracovníka pro rozvoj restorativní praxe v daném regionu. Cílem aktivity bylo na základě místní nabídky dojednat konkrétní možnosti spolupráce v oblasti zaměstnávání vězněných osob a zlepšení jejich připravenosti na propuštění. Pozornost byla věnována řešení zadluženosti pachatelů, bydlení a práci po propuštění z vězení, a také zvládnutí závislostního chování. Aktivita Rozvoj restorativní praxe vždy zohledňovala specifické a aktuální požadavky věznice a dále je rozvíjela v souladu s jejími potřebami stejně tak jako s potřebami místní komunity.

Výstupy této klíčové aktivity, jež byly naplánovány byly v průběhu projektu naplněny. Kvalifikace a profesionalita restorativních pracovníků byla zvyšována prostřednictvím absolvování seminářů, školení a workshopů, které si dle vlastního výběru vyhledávaly především v rámci svých regionů. V rámci každého regionu došlo nejprve k mapování potřeb věznice a zpracována analýza potřeb v lokalitě od níž se pak odvíjely všechny další realizované aktivity. Snaha o vytvoření funkčního modelu komunikace mezi věznicí a subjekty zapojenými do problematiky penitenciární a postpenitenciární péče, je ve všech regionech zřejmá a doložitelná realizací společných aktivit, avšak tyto modely nejsou totožné, ale odpovídají charakteru daného regionu a taktéž možnostem a potřebám zapojených subjektů. V rámci spolupráce věznic především s místními nestátními organizacemi působícími v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče a dalšími zapojenými subjekty došlo k vytvoření a z velké části i realizaci návrhů konkrétních opatření v problémových oblastech jež věznice s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody nejčastěji řeší. V rámci realizace programu byl vytvořen „Průvodce restorativní praxí“, který je souhrnným materiálem obsahujícím metodiku k programu, školící manuál i závěrečné zprávy ze všech zapojených regionů.

V rámci aktivity KA 03 byly realizovány hloubkové individuální rozhovory se všemi pracovníky pro rozvoj restorativní praxe ze šesti zapojených regionů. Z těchto rozhovorů vyplynulo, že ve všech regionech došlo k navázání spolupráce mezi zainteresovanými subjekty v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče a bylo zrealizováno velké množství různorodých aktivit. Ve většině regionu tato spolupráce ve větší či menší míře bude pokračovat i po ukončení programu.

Dále byly provedeny rozhovory v rámci fokusní skupiny se zástupci věznice, střediska Probační a mediační služby a dalšími spolupracujícími aktéry z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče v zapojených regionech. Výsledkem jsou zjištění, že všichni zapojení aktéři (státní i nestátní) ve všech regionech, až na opravdu výjimečné případy, se do programu určitým způsobem zapojili, a z výstupů projektu lze usuzovat, že mezi aktéry programu vzniklo velké množství zajímavých aktivit, nových spoluprací a partnerství.

KA 04 – Odborná diskuzní platforma

V rámci této aktivity byl iniciován vznik odborné platformy zástupců justičních složek působících v oblasti podmíněného propuštění a dalších odborníků na tuto oblast s cílem otevřít, pravidelně

diskutovat a hledat řešení problémů institutu podmíněného propuštění na národní úrovni. V rámci aktivity byl vytvořen seznam témat k projednání, časový plán společných jednání, obsah probíraných témat a konkrétní podoba výstupu z činnosti platformy. Činnost platformy dále zahrnovala provedení analýzy stávající praxe podmíněného propuštění a jejich výsledků, zpracování návrhů řešení zjištěných problémů a vytvoření návrhu systémových změn této praxe, včetně legislativních opatření. Propojením této aktivity prováděné jak na národní, tak i na místní úrovni, bylo možné, aby odborná platforma navrhla systémové změny institutu podmíněného propuštění relevantně ke zjištěným poznatkům z aktuální praxe, které vyplynuly z odborné diskuse.

Výstupy této klíčové aktivity, jež byly naplánovány byly v průběhu projektu naplněny. V první řadě byla vytvořena odborná platforma zástupců subjektů působících v oblasti podmíněného propuštění, jež společně vytvořili návrh systémové změny praxe Komise pro podmíněné propuštění včetně legislativních opatření. V návaznosti na regionální setkávání účastníků odborné diskuzní platformy byl vytvořen Multidisciplinární tým pro spolupráci zainteresovaných subjektů na místní úrovni, a to v každém z regionů, kde probíhaly Komise pro podmíněné propuštění. Těchto setkávání se účastnili jak zástupci Probační a mediační služby, tak Vězeňské služby ČR, neziskového sektoru a zástupců místních samospráv a cílem bylo zaměřit se na problematiku podmíněného propuštění.

V rámci aktivity Odborná diskuzní platforma bylo realizováno dotazníkové šetření se všemi odborníky zapojenými do činnosti odborné diskuzní platformy na národní úrovni. Z dotazníku vyplynulo, že všichni členové jsou spokojeni jak s výsledkem práce, kterým bylo vytvoření návrhu změn praxe Komise pro podmíněné propuštění, a to v takové podobě, aby mohlo být dále použito pro vyjednávání případných legislativních změn. Taktéž všichni dotazovaní kladně hodnotili formu setkávání, která byla zvolena tak, aby pro ně nebyla příliš časově zatěžující, ale taktéž aby prodlevy mezi jednotlivými setkáními nebyly zbytečně dlouhé a byla možnost prodiskutovat všechna témata, jež se zkoumané problematiky dotýkají.

1. Cíl a účel evaluace

Evaluace je zaměřena na projekt Křehká šance II. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0002257, který je financován z Operačního projektu Zaměstnanost Ministerstva práce a sociálních věcí a byl realizován v období 1. 5. 2016 – 30. 4. 2020.

Účelem evaluace je zhodnotit, jakým způsobem byl projekt, jehož cílem je rozvoj a rozšíření dosavadní praxe Komise pro podmíněné propuštění, zavedení dvou inovativních restorativních programů a zpracování návrhu systémových změn v oblasti podmíněného propuštění v ČR, implementován a jak v něm byly nastaveny procesy a operace vedoucí k očekávaným dopadům. Hlavním a nejdůležitějším cílem evaluace je zhodnocení reálných dopadů projektu včetně identifikace faktorů, které ovlivnily dosažení daných dopadů a překážek, které jejich dosažení bránily.

Cílem evaluace je zároveň poskytnout potřebnou zpětnou vazbu pro příjemce a zvýšit efektivitu obdobných projektů do budoucna. Jelikož se jedná o závěrečnou evaluaci, která mapuje celý proces průběhu projektu, budou se zde objevovat i informace, které již byly uvedeny v evaluačních zprávách předchozích. Tento postup je však nezbytný pro zachycení průběhu a vývoje projektových aktivit a výstupů.

2. Metodologie řešení

2.1. Shrnutí projektu

Tabulka 1: Představení projektu

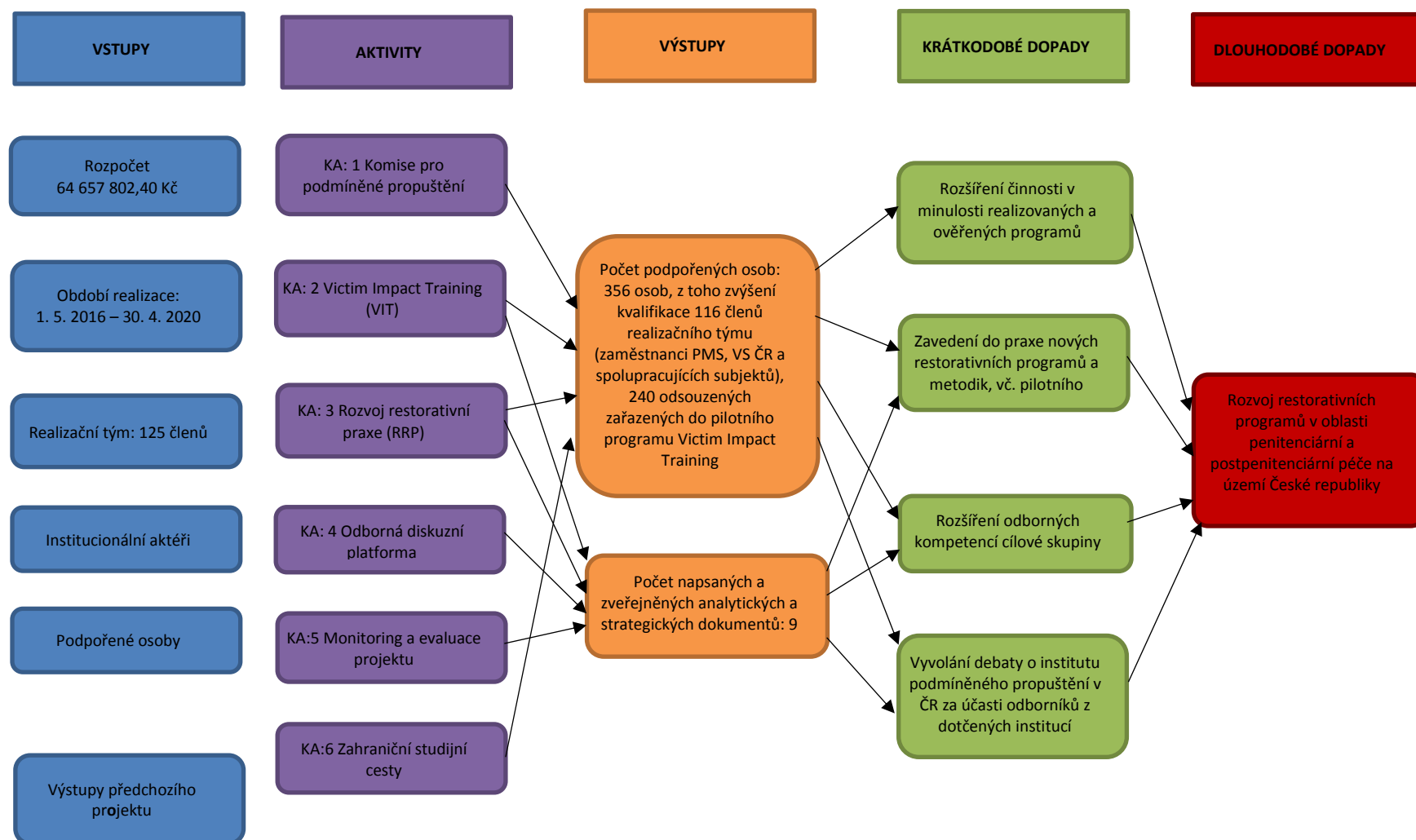
Projekt	Křehká šance II (Rozvoj a rozšíření dosavadní praxe Komisí pro podmíněné propuštění, zavedení dvou inovativních restorativních programů a zpracování návrhu systémových změn v oblasti podmíněného propuštění v ČR) Číslo a název programu: 03 Operační program Zaměstnanost Číslo a název prioritní osy: 03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou Číslo a název investiční priority: 03.2.63 Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotnictví a sociálních služeb obecného zájmu
Cíl projektu	Rozvoj a rozšíření dosavadní praxe Komisí pro podmíněné propuštění, zavedení dvou inovativních restorativních programů a zpracování návrhu systémových změn v oblasti podmíněného propuštění v ČR. 1. Komplexní a objektivní posouzení odsouzených připravujících se na podmíněné propuštění prostřednictvím Komise pro podmíněné propuštění 2. Vytvoření nového programu zacházení s odsouzenými ve věznici ČR 3. Vytvoření účinného modelu spolupráce mezi místní komunitou a věznicí a jeho uvedení do praxe v 6 soudních okresech 4. Vytvoření návrhu systémového řešení institutu podmíněného propuštění vč. návrhu legislativních opatření
Realizátor projektu	Probační a mediační služba
Spolupracující subjekt	Vězeňská služba ČR
Rozpočet	64 657 802,40 Kč (z toho podíl ESF 77,56 %)
Termín realizace	1. 5. 2016 – 30. 4. 2020
Lokalizace projektu	celá ČR
	Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené

Cílová skupina	Zaměstnanci veřejné správy, kteří se věnují sociální, rodinné nebo zdravotní problematice
Realizace projektu	Aktivity projektu: KA 01 Komise pro podmíněné propuštění KA 02 Victim Impact Training (VIT) KA 03 Rozvoj restorativní praxe (RRP) KA 04 Odborná diskuzní platforma KA 05 Monitoring a evaluace projektu KA 06 Zahraniční studijní cesty

2.2. Logický model projektu

Logický model projektu, tak jak byl uveden již ve vstupní evaluační zprávě, byl diskutován se zástupci realizačního týmu projektu (projektový manažer a odborný garant) a následně vytvořen tak, aby schéma nasedalo na obsah a cíle projektu. Součástí modelu jsou vstupy projektu, jeho aktivity, výstupy, krátkodobé dopady a dlouhodobé dopady. Logický model je navržen tak, aby reflektoval logickou provázanost všech činností projektu a zachytil vztahy mezi nimi. Logický model projektu zahrnuje všechny klíčové aktivity KA 1-6, avšak pro evaluaci projektu jsou stěžejní aktivity KA 1-4, která mají na evaluované výstupy projektu zásadní vliv. Ze schématu logického modelu (obr. 1) je patrné, že jednotlivé klíčové aktivity jsou úzce provázány a všechny spolu souvisejí.

Obrázek 1: Schéma logického modelu projektu Křehká šance II

2.3. Evaluační otázky

Cílem evaluace je zhodnotit nastavované procesy a výstupy u projektu s ohledem na vytyčené cíle a podpořit úspěšné řízení projektu (např. identifikace dalších možných rizik, úspěšnost v naplňování cílů projektu aj.). Cílem je taktéž zadavateli (zastoupeného především projektovým manažerem a odborným garantem) a realizátorům jednotlivých klíčových aktivit poskytnout zpětnou vazbu a doporučení na úpravy procesů a postupů s ohledem na stanovené cíle projektu, a také vyhodnotit plnění cílů a výsledky projektu.

Evaluace v rámci závěrečné zprávy je evaluací sumativní, jež si klade za cíl zhodnotit dopady realizace projektu, zejména dopady poskytnutých intervencí na uživatele služeb a řešení jejich nepříznivé životní situace, a to ve vazbě na vynaložené finanční prostředky. Evaluace je tedy orientována na hodnocení dopadů (impaktů) projektu, ale taktéž jsou posuzovány dopady (outcomes) projektu jako celku. Dopadem rozumíme celkový účinek na účastníky projektu.

2.3.1. Obecné evaluační otázky

1. Do jaké míry byl projekt navržen tak, aby přinášel očekávané dopady?
2. Do jaké míry byly naplněny stanovené cíle a konkrétní aktivity projektu?
3. Jsou vzniklé výstupy projektu kvalitní a využitelné v praxi?
4. Jaké faktory vedly k úspěšné realizaci projektu?
5. Jaké překážky bylo nutno v realizaci projektu překonat?
6. Byly cíle projektu vhodně nastaveny?
7. Byly konkrétní aktivity vhodně nastaveny v kontextu s cíli projektu?
8. Které aktivity byly nejdůležitější? Které by se mohly vynechat, udělat jinak?

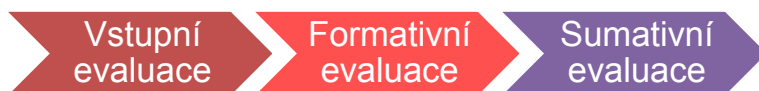
2.3.2. Specifické evaluační otázky

9. Je používaná Metodika práce Komisí pro podmíněné propuštění (dále jen „KPP“) srozumitelná pro dotčené pracovníky a byla správně implementována do praxe?
10. Jak hodnotí zapojení pracovníci projektu, věznic a středisek probačních a mediačních služeb (dále jen „PMS“) činnost KPP (např. přínos odsouzené připravující se na podmíněné propuštění (dále jen „PP“), organizace práce KPP a efektivita systému práce KPP apod.)?

11. Jaká skupina odsouzených vstupuje do projektu v rámci KA 01? Co je příčinou případného odstoupení od spolupráce?
12. Jak vysoká je recidiva u podmíněně propuštěných, kteří prošli KA 01, a které lze sledovat i po podmíněném propuštění?
13. Jaký je postoj Orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) – konkrétně soudů a státních zastupitelství v zapojených soudních okresech k práci KPP, výsledkům práce KPP a agendě podmíněného propuštění? Jak se vyvíjí názor dotčených OČTŘ na výše uvedené v čase, případně ve srovnání s výsledky dotazování v předcházejícím projektu?
14. Jsou metodika a lektorský manuál programu Victim Impact Training (dále jen „VIT“) srozumitelné a využitelné v praxi?
15. Do jaké míry došlo u pachatelů ke změně náhledu na spáchanou trestnou činnost a její dopady po absolvování programu VIT?
16. Jaká je využitelnost programu VIT v českém prostředí? Má jeho využití nějaké limity? Jak je zapojenými pracovníky hodnocena struktura a náplň programu VIT?
17. Jakým způsobem se podařilo nastavit fungování programu Rozvoje restorativní praxe (dále jen „RRP“) v zapojených regionech? Jaké jsou hlavní aspekty úspěšnosti zavedení programu?
18. Jaké oblasti penitenciární a postpenitenciární péče jsou napříč regiony řešeny nejčastěji a s jakým výsledkem?
19. Jakým způsobem se k nabídce programu RRP staví dotčené instituce – zapojené věznice, příslušná střediska PMS a další spolupracující aktéři z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče? Jaké případné překážky pro spolupráci se podařilo identifikovat?
20. Jak se podařilo naplnit cíl vytvoření odborné diskusní platformy na národní a místní úrovni? Jak je diskusní platforma na obou úrovních hodnocena ze strany jejich účastníků?

2.4. Evaluační design

Obrázek 2: proces evaluace

Evaluace vychází z obecného rámce – ze základního schématu systémového pohledu na sociální program. V rámci procesu evaluace byla již zpracována vstupní evaluace v podobě vstupní evaluační zprávy (květen 2018) a formativní evaluace v podobě průběžné evaluační zprávy (listopad 2018). V rámci závěrečné evaluační zprávy byla realizována evaluace sumativní. Cílem sumativní evaluace je hodnocení dopadů realizace projektu v rámci klíčových aktivit projektu, konkrétně KA 01 – KA 04. Teprve po vyhodnocení dopadů jednotlivých aktivit jsme schopni určit tzv. celkovou užitečnost projektu, o což nám jde. U sumativní evaluace je primárním zájmem determinovat celkový dopad (impact) programu. Evaluace dopadu tedy sleduje dosažení projektových cílů. Pokud jich dosaženo nebylo, je nutné dát odpověď, zda tomu bylo, protože byl projekt špatně navržen a designován nebo zda selhala realizace projektu a implementace byla slabá. Evaluace dopadu ukazuje, zdali program uspěl nebo selhal.

Sběr dat, která byla nezbytná k evaluaci všech klíčových aktivit, probíhal s využitím těchto výzkumných metod a technik:

a) Sekundární analýza dat

V rámci sekundární analýzy dat (desk research) byly využívány dokumenty vytvořené v rámci projektu. Konkrétně šlo o projektovou dokumentaci, monitorovací zprávy, zápisy z porad projektového týmu, zápisy ze zasedání komise pro podmíněčně propuštění, zápisy z jednání odborné diskuzní platformy, statistická data získaná od zadavatele a relevantní odbornou literaturu.

b) Hlubkové individuální rozhovory (nejčastěji polostrukturované)

Hlubkové individuální rozhovory byly v rámci evaluace realizovány se zástupci projektového týmu, zástupci PMS, státními zástupci, soudci, zástupci vězeňské služby a dalšími zaměstnanci věznic, zaměstnanci projektu na pozici restorativního pracovníka, zástupci samosprávy a neziskových organizací kooperujících na vybraných projektových aktivitách.

c) Dotazníkové šetření

V rámci evaluace projektu byla využívána elektronická forma dotazníků (on-line). Kvantitativní data byla vyhodnocena pomocí statistického programu SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) a následně analyzována. Kvalitativní data byla podrobena hlubkové analýze a interpretována

v souladu s evaluačními otázkami. Dotazníkové šetření probíhalo jak s uživateli projektu (v kooperaci s realizátory projektu), tak i s dalšími relevantními aktéry např. zástupci vězeňské služby a zaměstnanci věznice, st. zástupci, soudci, odborníky participující na odborné diskuzní platformě, aj.

d) Participativní pozorování

Participativní pozorování proběhlo jako prosté pozorování aktérů na vybraných akcích, konkrétně se jednalo o komise pro podmíněné propuštění (ve věznici Heřmanice) a jednání odborné diskuzní platformy, bez intervencí a zásahu do průběhu jednání. Díky tomu došlo k lepšímu porozumění některým procesům projektu a jejich objektivnějšímu zhodnocení.

2.5. Evaluační matice

Tabulka 2: Evaluační otázky - obecná část

Evaluační otázky	Použité výzkumné techniky a postup
1. Do jaké míry byl projekt navržen tak, aby přinášel očekávané dopady?	Klíčový indikátor: Vnitřní logika projektu Metoda/technika: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory Participant/respondenti: Vybraní členové realizačního týmu Realizace: Byla analyzována dostupná projektová dokumentace a provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou a odbornou garantkou projektu
2. Do jaké míry byly naplněny stanovené cíle a konkrétní aktivity projektu?	Klíčový indikátor: Úspěšnost naplnění indikátorů a dosažení cílů projektu Metoda/technika: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory, sekundární zpracování naplňování ukazatelů Participant/respondenti: Vybraní členové realizačního týmu Realizace: Byla analyzována dostupná projektová dokumentace a provedena kvantifikace výstupů s ohledem na dokumentaci, dále byly provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou a odbornou garantkou projektu
3. Jsou vzniklé výstupy projektu kvalitní a využitelné v praxi?	Klíčový indikátor: Kvalita výstupů, praktičnost výstupů Metoda/technika: Dotazníkové šetření, hloubkové polostrukturované rozhovory – ověření na úrovni uživatelů projektu Participant/respondenti: Vybraní uživatelé projektu Realizace: Vybraní uživatelé projektu byli osloveni v rámci dotazníkového šetření a dále byly provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou a odbornou garantkou projektu
4. Jaké faktory vedly k úspěšné realizaci projektu?	Klíčový indikátor: Identifikace faktorů vedoucích k úspěšné realizaci projektu

	Metoda/technika: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory, případové studie Participanti/respondenti: Vybraní členové realizačního týmu, vybraní uživatelé projektu Realizace: Byla analyzována dostupná projektová dokumentace a provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou a odbornou garantkou projektu
5. Jaké překážky bylo nutno v realizaci projektu překonat?	Klíčový indikátor: Identifikace překážek, jež se v projektu v průběhu realizace vyskytly, schopnost reagovat na překážky Metoda/technika: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory, případové studie, pozorování Participanti/respondenti: Vybraní členové realizačního týmu Realizace: Byla analyzována dostupná projektová dokumentace a provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou a odbornou garantkou projektu
6. Byly cíle projektu vhodně nastaveny?	Klíčový indikátor: Relevance projektu Metoda/technika: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory Participanti/respondenti: Vybraní členové realizačního týmu Realizace: Byla analyzována dostupná projektová dokumentace a provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou a odbornou garantkou projektu
7. Byly konkrétní aktivity vhodně nastaveny v kontextu s cíli projektu?	Klíčový indikátor: Vnitřní logika projektu – provázanost aktivit a cílů Metoda/technika: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory, dotazníky Participanti/respondenti: Vybraní členové realizačního týmu Realizace: Byla analyzována dostupná projektová dokumentace a provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou

	a odbornou garantkou projektu
8. Které aktivity byly nejdůležitější? Které by se mohly vynechat, udělat jinak?	Klíčový indikátor: Relevance jednotlivých klíčových aktivit Metoda/technika: Hlubkové polostrukturované rozhovory, dotazníky Participant/respondenti: Vybraní členové realizačního týmu Realizace: Byla analyzována dostupná projektová dokumentace a provedeny rozhovory s vybranými členy projektového týmu, konkrétně s projektovou manažerkou a odbornou garantkou projektu

Tabulka 3: Evaluační otázky - specifická část

Evaluační otázky	Použité výzkumné techniky a postup
9. Je používaná Metodika práce Komisí pro podmíněné propuštění (dále jen „KPP“) srozumitelná pro dotčené pracovníky a byla správně implementována do praxe?	Klíčový indikátor: Srozumitelnost metodiky, správná implementace metodiky Metoda/technika: Dotazníkové šetření a v návaznosti pro doplnění hlubkové polostrukturované rozhovory Participant/respondenti: Byli dotazováni všichni členové KPP a následně byly v rámci fokusních skupin s vybranými členy KPP realizovány doplňující rozhovory Realizace: Byla posouzena metodika z hlediska srozumitelnosti a možnosti implementace do praxe
10. Jak hodnotí zapojení pracovníci projektu, věznic a středisek PMS činnost KPP (např. přínos odsouzené připravující se na podmíněné propuštění (dále jen „PP“), organizace práce KPP a efektivita systému práce KPP apod.)?	Klíčový indikátor: Přínos KPP Metoda/technika: Dotazníkové šetření Participant/respondenti: Byli dotazováni všichni pracovníci projektu, věznic a středisek PMS a došlo tak ke srovnání úhlů pohledů pracovníků ze všech zapojených subjektů Realizace: Byly vyhodnoceny pohledy všech zapojených subjektů na činnosti KPP
11. Jaká skupina odsouzených vstupuje do projektu v rámci KA 01? Co je příčinou případného odstoupení od spolupráce?	Klíčový indikátor: Typologie zapojených odsouzených, příčiny neúspěchu Metoda/technika: Desk research, případně hlubkové polostrukturované rozhovory pro doplnění Participant/respondenti: Všichni pracovníci pověření

	koordinací aktivity KPP ve věznicích Realizace: Byla analyzována data o zapojených odsouzených a provedeny rozhovory s pracovníky pověřenými koordinací aktivity KPP ve věznicích
12. Jak vysoká je recidiva u podmíněně propuštěných, kteří prošli KA 01, a které lze sledovat i po podmíněném propuštění?	Klíčový indikátor: Míra recidivy podmíněně propuštěných Metoda/technika: Desk research Participantí/respondenti: Záznamy o podmíněně propuštěných Realizace: Byly analyzovány dostupné statistiky, které byly zpracované v rámci projektu
13. Jaký je postoj Orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) – konkrétně soudů a státních zastupitelství v zapojených soudních okresech k práci KPP, výsledkům práce KPP a agendě podmíněného propuštění? Jak se vyvíjí názor dotčených OČTŘ na výše uvedené v čase, případně ve srovnání s výsledky dotazování v předcházejícím projektu?	Klíčový indikátor: Vývoj pohledu na KPP Metoda/technika: Hlubkové polostrukturované rozhovory Participantí/respondenti: Rozhovory byly provedeny se soudci a státními zástupci, kteří na projektu participují Realizace: Pomocí rozhovorů byla získaná zpětná vazba z prostředí OČTŘ v zapojených soudních okresech k práci KPP
14. Jsou metodika a lektorský manuál programu VIT srozumitelné a využitelné v praxi?	Klíčový indikátor: Srozumitelnost metodiky, praktičnost metodiky Metoda/technika: Dotazníkové šetření a v návaznosti v případě potřeby pro doplnění hloubkové polostrukturované rozhovory s vybranými respondenty Participantí/respondenti: Byli dotazováni všichni pracovníci zapojeni do programu VIT, kteří jsou zároveň uživateli metodiky VIT. Realizace: Metodiku byla konfrontována s jejími uživateli, aby bylo možno zjistit, zda je dostatečně srozumitelná a využitelná v praxi
15. Do jaké míry došlo u pachatelů	Klíčový indikátor: Změna postojů pachatelů t.č.

ke změně náhledu na spáchanou trestnou činnost a její dopady po absolvování programu VIT?	Metoda/technika: Analýza dostupných dat a dotazníkové šetření provedené v kooperaci se zaměstnanci věznice zodpovědnými za koordinaci programu VIT Participantí/respondenti: Dotazníkové šetření s uživateli programu VIT bylo provedeno na začátku a konci programu, a s vybranými uživateli pak ještě po půl roce po ukončení programu Realizace: Prostřednictvím opakovaného dotazníkového šetření bylo zjištěno, zda u zapojených uživatelů dochází díky realizaci programu VIT ke změně postoje k oběti trestného činu
16. Jaká je využitelnost programu VIT v českém prostředí? Má jeho využití nějaké limity? Jak je zapojenými pracovníky hodnocena struktura a náplň programu VIT?	Klíčový indikátor: Využitelnost programu VIT, struktura a náplň programu VIT Metoda/technika: Dotazníkové šetření Participantí/respondenti: Dotazování budou všichni pracovníci zapojeni do programu VIT a následně budou s vybranými pracovníky realizovány doplňující rozhovory Realizace: Konfrontujeme metodiku a následně i celý program VIT s jejími uživateli, abychom zjistili, zda je ve své podobě využitelná v českém prostředí
17. Jakým způsobem se podařilo nastavit fungování programu Rozvoje restorativní praxe (dále jen „RRP“) v zapojených regionech? Jaké jsou hlavní aspekty úspěšnosti zavedení programu?	Klíčový indikátor: Úspěšnost zavedení programu RRP Metoda/technika: Skupinové polostrukturované rozhovory Participantí/respondenti: Vybraní zástupci subjektů zapojených do programu RRP z regionů konkrétně zástupci věznic, středisek PMS, neziskových organizací a dalších subjektů působících v regionu v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče Realizace: Díky realizaci rozhovorů v rámci fokusních skupin byly získány informace o fungování programu RRP v regionech
18. Jaké oblasti penitenciární a postpenitenciární péče jsou napříč regiony řešeny nejčastěji a s jakým výsledkem?	Klíčový indikátor: Rozmanitost řešených oblastí napříč regiony Metoda/technika: Desk research, hloubkové polostrukturované rozhovory

	Participantí/respondenti: Vybraní zástupci subjektů zapojených do programu RRP z regionů konkrétně zástupci věznic, středisek PMS, neziskových organizací a dalších subjektů působících v regionu v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče Realizace: Díky informacím z reportů pracovníků působících v rámci programu v regionech a realizaci rozhovorů v rámci fokusních skupin byly získány informace o oblastech, jež jsou v rámci programu RRP v regionech nejčastěji řešeny
19. Jakým způsobem se k nabídce programu RRP staví dotčené instituce – zapojené věznice, příslušná střediska PMS a další spolupracující aktéři z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče? Jaké případné překážky pro spolupráci se podařilo identifikovat?	Klíčový indikátor: Zájem o RRP, překážky ve spolupráci Metoda/technika: Hlubkové polostrukturované rozhovory Participantí/respondenti: Vybraní zástupci subjektů zapojených do programu RRP z regionů konkrétně zástupci věznic, středisek PMS, neziskových organizací a dalších subjektů působících v regionu v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče Realizace: Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů byl zjišťovat zájem o program RRP na úrovni dotčených institucí
20. Jak se podařilo naplnit cíl vytvoření odborné diskusní platformy na národní a místní úrovni? Jak je diskusní platforma na obou úrovních hodnocena ze strany jejich účastníků?	Klíčový indikátor: Vytvoření odborné diskusní platformy na národní a místní úrovni, Úroveň platformy Metoda/technika: Zúčastněné pozorování, dotazníkové šetření, a v návaznosti v případě potřeby pro doplnění hlubkové polostrukturované rozhovory s vybranými respondenty Participantí/respondenti: Bylo realizováno dotazníkové šetření se členy odborné diskusní platformy Realizace: Prostřednictvím zúčastněného pozorování na jednání a dotazníkového šetření byl vyhodnocen průběh a fungování odborné diskusní platformy

2.6. Analýza rizik

Tabulka 4: Analýza rizik

Riziko	Pravděpodobnost výskytu	Významnost rizika	Návrh na eliminaci rizika
Zpoždění zahájení realizace zakázky, plnění termínů	Nízká	Méně závažné	Rozšíření realizačního týmu o další pracovníky, kteří splňují kvalifikační požadavky objednatele – naše firma disponuje kvalifikovanými pracovníky, které v případě potřeby může uvolnit na realizaci této zakázky.
V rámci realizace zakázky se nepodaří oslovit dostatečný počet komunikačních partnerů	Nízká	Velmi závažné	Poskytnutí přesných informací komunikačním partnerům, jak budou výsledky evaluace dále využity. Podpoření vhodné motivace cílové skupiny. Nabídnutí časové flexibility při domlouvání kontaktů. Spolupráce s objednatelem.
Nemožnost zpracovat získaná data včas	Nízká	Méně závažné	Uzpůsobení harmonogramu – analýza bude prováděna průběžně.
Působení proměn lidí na pozicích	Střední	Středně závažné	Dlouhotrvající projekt může provázet proměna lidí na pozicích, proto je potřeba nastavit mechanismy a plán tak, aby eliminoval dopady možných změn.

2.7. Harmonogram evaluace

KA 01 Komise pro podmíněné propuštění

- 1) Postoj OČTR – názor na práci KPP, výsledky práce a agendu KPP obecně
 - polostrukturované rozhovory se soudci a st. zástupci ze všech 18 zapojených soudních krajů – září, říjen 2018
- 2) Metodika práce KPP – srozumitelnost a správná implementace do praxe
 - dotazníkové šetření se všemi členy KPP – červenec, srpen 2019
 - polostrukturované rozhovory s vybranými členy – říjen, listopad 2019
- 3) Systém KPP – přínos, organizace práce, efektivita systému
 - dotazníkové šetření se všemi pracovníky členy KPP – červenec, srpen 2019
- 4) Typologie odsouzených + recidiva
 - desk research v kooperaci s pracovníky KPP – únor 2020

KA 02 Victim Impact Training

- 5) Dopady programu VIT na pachatele a změna jejich náhledu na tr. činnost po absolvování programu
 - dotazníkové šetření s odsouzenými provedené v kooperaci se zaměstnanci věznic zapojených do programu VIT – průběžně v rámci celého projektu dle realizace běhů – výsledky prvního dotazování: duben, květen 2019 výsledky druhého dotazování: listopad, prosinec 2019
- 6) Metodika VIT a lektorský manuál – srozumitelnost a praktičnost
 - dotazníkové šetření se všemi pracovníky zapojenými do programu VIT
 - polostrukturované rozhovory s vybranými členy – září, říjen 2019
- 7) Využitelnost programu VIT v českém prostředí
 - dotazníkové šetření se všemi pracovníky zapojenými do programu – září, říjen 2019

KA 03 Rozvoj restorativní praxe

8) Fungování programu RRP

- polostrukturované rozhovory s realizátory RRP (6 osob) – únor, březen 2019

9) Zapojení subjektů penitenciární a postpenitenciární péče – jejich postoj k programu a příp. překážky

- polostrukturované rozhovory se spolupracujícími aktéry z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče – listopad, prosinec 2019 a leden 2020

10) Fungování penitenciární a postpenitenciární péče – nejčastější oblasti, které jsou řešeny a úspěšnost

- bude součástí rozhovorů v rámci zpracovávání otázek týkajících se fungování programu RRP a zapojení subjektů penitenciární a postpenitenciární péče – jejich postoj k programu a příp. překážky – únor, březen 2019, listopad, prosinec 2019 a leden 2020

KA 04 Odborná diskuzní platforma

11) Hodnocení platformy

- dotazníkové šetření se všemi účastníky odborné diskuzní platformy
- příp. doplnění polostrukturovanými rozhovory – září, říjen 2019

3. Hlavní zjištění

V rámci evaluace byly v projektu sledovány pouze aktivity KA 01 – KA 04, které jsou v souladu s cíli stanovenými v rámci projektu.

3.1. KA 01 Komise pro podmíněné propuštění

Tato klíčová aktivita byla realizována v 18 regionech, přičemž v 9 z nich již byl realizován projekt Křehká šance a ve zbylých 9 byla aktivita realizována nově. Jednání Komisí pro PP probíhalo zhruba v 2měsíčních intervalech, kdy v mezidobí mezi jednáními měla probíhat soustavná příprava členů komise na jednání a shromažďování a připravování podkladů na jednání. Jednání Komisí pro podmíněné propuštění byla zahájena v lednu 2017 v 9 věznicích, které navazují na jednání Komisí v minulých letech, tedy v Plzni, Příbrami, Liberci, Rýnovicích, Bělušicích, Stráži pod Ralskem, Heřmanicích, Opavě a Karviné. V březnu 2017 byla jednání Komisí spuštěna poprvé ve všech 18 věznicích, které jsou zapojeny do projektu. Poprvé proběhla zasedání Komisí pro podmíněné propuštění ve věznicích Znojmo, Břeclav, Rapotice, Pardubice, Hradec Králové, Světlá nad Sázavou, Horní Slavkov, Všehrady a Praha Ruzyně – Velké Přílepy (a z důvodu nižší obsazenosti kapacity parolových slyšení byla rozšířena působnost i do objektu vazební věznice Praha – Ruzyně). Bylo naplánováno, že v průběhu projektu KPP projednají 1 104 případů odsouzených v rámci 368 parolových slyšení. Toto byl však pouze předběžný plán, nikoliv indikátor projektu, takže nebylo povinností dosáhnout vymezeného počtu. Dle posledních získaných informací bylo zařazeno do projektu 795 odsouzených. Z toho absolvovalo parolové slyšení 625 osob, 175 odsouzených buď v průběhu projektu odstoupilo nebo byli vyřazeni.

Plánované výstupy KA 01 a zhodnocení jejich dosažení:

Tabulka 5: Výstupy aktivity KA 01 a zhodnocení jejich dosažení

Výstupy	Dosažení
Zvýšení kvalifikace a profesionality administrátorů KPP, komisařů z PMS, členů KPP z řad zaměstnanců VS ČR a spolupracujících orgánů státní správy, samosprávy a NNO a koordinátorů ve věznicích	- Z dotazníkového šetření, a především rozhovorů se členy Komise pro podmíněné propuštění je zřejmé, že došlo ke zvýšení kvalifikace a profesionality všech pracovníků zapojených do činnosti KPP díky školením, jež byla v průběhu celého projektu realizována, a to nejprve v základní podobě (především pro nově zapojené pracovníky), tak i v podobě rozšiřující, jež měly za cíl prohlubování znalostí, předávání zkušeností a seznamování se s inovacemi, jež se v oblasti KPP odehrály
Větší propojení okresních soudů a institucí spolupracujících na podmíněném propuštění odsouzených na svobodu (PMS, VS ČR)	- Větší propojení okresních soudů s institucemi spolupracujícími na PP bylo především zmiňováno soudci a st. zástupci, kteří jednak oceňují materiály, jež jsou jim k podmíněnému propuštění dodávány, a to jak od střediska PMS, tak i od KPP, ale také oceňují spolupráci se všemi zainteresovanými subjekty při PP
Vytvoření komplexních odborných podkladů pro rozhodování OČTŘ ve věci žádosti o podmíněné propuštění odsouzených, kteří projdou jednáním KPP, včetně plánu bezpečného návratu odsouzených do společnosti	- Komplexní odborný podklad pro rozhodování OČTŘ ve věci žádosti o PP je vytvořen v podobě Stanoviska KPP, jehož součástí je i plán bezpečného návratu odsouzených do společnosti - Stanovisko KPP je sice pouze doporučujícím a podpůrným materiálem, ale z výpovědí mnoha soudců vyplývá, že je bráno jako velmi podrobný a komplexní materiál, který mnohým soudcům pro rozhodování o PP napomáhá
Zapojení obětí trestných činů do procesu podmíněného propuštění pachatele z VTOS	- K zapojení obětí trestných činů došlo jednak prostřednictvím možností oběti účastnit se jednání KPP a osobně přednést „prohlášení oběti“, příp. s pomocí poradce pro oběti toto prohlášení sepsat, či jinak audiovizuálně zaznamenat (prohlášení je pak na slyšení čteno či přehráno)

Rozšíření systému KPP do více než poloviny věznic v ČR	- Došlo k rozšíření do více než poloviny věznic v ČR, protože aktuálně je na území našeho státu 25 věznic a Komise pro podmíněné propuštění byly realizovány v 18 z nich
---	--

Výstupy evaluace v rámci aktivity KA 01:

V rámci KA 01 byly provedeny hloubkové polostrukturované rozhovory se soudci a státními zástupci. Dále bylo realizováno dotazníkové šetření a následně provedeny rozhovory v rámci fokusní skupiny se členy Komise pro podmíněné propuštění.

Analýza hloubkových polostrukturovaných rozhovorů se soudci a státními zástupci

Projednávání žádosti o PP

- 1) Jaká je dle Vašeho názoru úroveň přípravy odsouzeného na PP v rámci výkonu trestu odnětí svobody?

Odpovědi soudců na otázku týkající se **úrovně přípravy odsouzených na PP v rámci výkonu trestu odnětí svobody** byly různorodé. Často se vyjadřovali ve smyslu **specifičnosti každého případu** a **individuality každého odsouzeného**. Dotazovaní soudci tedy mají tendenci vnímat každého odsouzeného jako jedince odlišujícího se kriminální minulostí, jednáním v přítomnosti (ve VTOS) a vyhlídkami do budoucnosti.

Připravenost odsouzených na PP vnímají dotazovaní soudci s ohledem na svou soudní minulost či na „specifika“ regionu, v němž soudí. V rámci dotazování jsme se setkali s názory, že se odsouzení nepřipravují vůbec, protože žádost o PP vnímají jako svou zákonnou povinnost a podávají si je tedy vždy, když je to možné.

„To není tak jednoznačně možné říct, protože některý odsouzený je velmi dobře připravený, má připravené podklady, to znamená, že má zajištěno bydlení, což dokládá potvrzením, že má zajištěno zaměstnání, což dokládá potvrzením, navazuje spolupráci s probační službou případně. Naopak některý přijde a pouze na základě jeho formální žádosti, která spočívá v jedné větě, přichází k veřejnému zasedání. Rozhodně to nelze paušalizovat, je to u každého jiné“.

„Já si myslím, že to taky záleží dost individuálně. Ono záleží celkově na osobnosti a trestní minulosti odsouzeného.“

„Mám takové žádosti, které se, když to přeženu, odbydou jednou větou, „chci podmíněně propustit“, jo? A pak mám takové žádosti, které vypadají téměř, jako by byly od advokáta.“

„Všichni se chtějí dostat pryč, pokud si žádají. Takže někdo se snaží více, někdo méně, to já jako takhle obecně říct nedokážu.“

„Jedná se jak o formální žádosti, kterými někteří odsouzení buď testují způsob rozhodnutí, zkouší možnost propuštění, tak i cílený postup podpořený procesem „proměny“ v průběhu výkonu trestu.“

Poměrně často se objevil názor, že jde pouze o **formální záležitost**, na kterou mají odsouzení právo, a proto si žádost podávají. Bez ohledu na jakoukoliv skutečnost a bez přípravy.

„Někteří prostě uplyne jim doba a bez ohledu na to jejich hodnocení v podstatě napíší jednu větu, že využívají té příležitosti a podávají a víc to neřeší.“

„Každý odsouzený, v okamžiku, když má možnost žádat o PP, tak to udělá. Nemyslím si, že by se na to nějak extra připravovali, dokonce si myslím, že mnohdy to podají, i když ví, že nemají šanci, podají to za každou cenu.“

„Podle mě tam není příprava žádná. To je většinou ad hoc rozhodnutí, že teď hned nebo až podle jeho názoru uplyne lhůta, žádá o podmíněčné propuštění. Že by tam byla nějaká jednoznačná příprava toho odsouzeného...tam není.“

„...se jaksi usídlil pocit, že na to mají právo. To znamená, vychází se z toho, že když vykonají půlku, tak že mají právo na to, aby byli podmíněně propuštěni, a v podstatě zkouší to stále, stále dokola.“

„Samozřejmě tím, že je to řízení bezplatné, tak oni, ať už podmínky nesplňují naprosto transparentně z našeho pohledu, tak samozřejmě ty žádosti podávají.“

„Jakmile se naskytne nějaká šance podat žádost o zmírnění trestu, tak ji odsouzený vždycky podá. Že má na to právo, a proto to podá. Kdyby to třeba bylo zpoplatněné a neexistovala by možnost osvobození od toho poplatku, tak vám garantuju, že by těch žádostí ubylo. A ne proto, že by na to jako neměli peníze, ale proto, že by nad tím více přemýšleli.“

Někteří soudci se pozastavili nad **připraveností vězňů** na samotné soudní jednání. Určitá část odsouzených je dle nich schopna kopírovat nějaký vzorec jednání, který je žádoucí, ale ne vždy to úplně vychází z jejich přesvědčení a z jejich nápravy.

Zatímco u některých jejich přípravu vnímají jako **formální či nedostatečnou**...

„Odsouzení jsou většinou lidé obdařeni inteligencí, která jim postačuje k tomu, aby si v rámci vězeňského prostředí předali informace potřebné k tomu, co je sledováno a vyžadováno u podmíněného propuštění a tomuto své chování často účelově podřizují.“

„Samozřejmě znají rozhodovací praxi okresního soudu i odvolacího soudu, takže oni v zásadě připravení jsou. Vědí, co se má do té žádosti napsat a co si mají zajistit.“

„Ale víte, ta příprava lidí je na ty PPčka...no tak opravdu těch 30 % se připraví a ten zbytek jenom doslova sprostě využívá toho, že si můžou to PPčko podat a myslejí si, že jako, že, že já nevím co, no.“

...tak u jiných oceňují jejich **snahu a aktivitu**. Někteří soudci nám sdělili, že se setkali s odsouzenými, kteří byli na jednání velice dobře připraveni, dopředu si zajistili nejen formální potvrzení o bydlení a o práci, ale začali i jednat s poškozenými, či se o to alespoň snažili (a to dříve než těsně před zahájením řízení o PP).

„Pokud ten člověk je aktivní a kontaktuje centra, která mu můžou pomoci (KŠ, PMS, Renarkon, psychiatrická ambulance), abych uvažovala o tom, že má zájem podchytit ty své problémy tak, aby nedocházelo ke komplikacím na svobodě...tak samozřejmě ten odsouzený je na to z mého pohledu vždycky lépe, protože u něj mám pocit, že je schopen na sobě aktivně pracovat.“

„Oni si mnohdy vedou statistiky kdo, jak rozhoduje...to je sofistikovaná činnost zejména takových těch chytřejších, kteří tam jsou. Oni to opravdu analyzují a dokáží vám ty statistiky říct možná lépe než ten samotný soud, kdo jak rozhoduje, kdo jak se na co dívá atd. To ale bych řekl, že není špatně jo, to je dobře, tam jde o to, aby oni projevili aktivitu.“

„Já rozumím tomu, že ten odsouzený, když je nemajetný, že nemůže zaplatit náhradu škody, ale nepochybně může učinit kroky tak, aby bylo vidět, že nad tím přemýšlí, minimálně se snaží o to, aby třeba dosáhl dohody o náhradě škody třeba ve splátkách. Samozřejmě ten poškozený to nemusí akceptovat, ale prostě musím vidět z pohledu soudce snahu toho odsouzeného a podotýkám upřímně míněnou snahu ne žádný jeden omluvný dopis.“

Mnohdy si však ani soudci nejsou jisti, zda je **aktivita odsouzených opravdová, či zda jde pouze o účelové jednání**.

„Samozřejmě že jsou odsouzení v mnoha případech limitováni příjmem ve výkonu trestu, obecně však vědí, že je třeba škodu řešit. Oslovují instituce, poškozené, exekutory apod. avšak je obtížné odlišit upřímnou snahu škodu odčinit od snahy prezentovat se kladně při podmíněném propuštění.“

Na otázku, **co by se mělo v této oblasti změnit v rámci VTOS**, většina z dotazovaných soudců neměla konkrétní názor. Dle slov některých dotazovaných, pokud by se něco měnit mělo, tak by to měl být větší „tlak“ na odsouzené ze strany věznice, aby si již v průběhu výkonu trestu začali řešit některé

věci, které se týkají jejich trestní minulosti a souvisí s jejich budoucností na svobodě. Soudci by nejvíce ocenili podpoření aktivity odsouzených, která by však pramenila z jejich přesvědčení. Především by však ocenili, **aby to vše neřešili až ve spojení s vidinou PP.**

„Aby se snažili už ve výkonu trestu řešit si svoje finanční závazky. Třeba u odsouzených, kteří mají povinnost k náhradě škody. V podstatě 90% z nich vůbec neřeší to, že by se měli těm poškozeným alespoň omluvit nebo řešit nějaký splátkový kalendář nebo něco takového.“

„On je ve VTOS třeba 6 roků, podá si v polovině žádost o PP a škodu začne řešit měsíc před tím, než podá žádost.“

Z odpovědí soudců taktéž nelze odvodit jednoznačný závěr týkající se **připravenosti odsouzených v čase**, což svým tvrzením vyjádřil i jeden ze soudců.

„Nemyslím si, že by se dalo zobecnit tvrzení, že v čase se mění připravenost odsouzených k propuštění. Pokud lze dovodit skutečný záměr vést řádný život, zde jistě připravenost může stoupat.“

Mezi dotazovanými ale bylo několik soudců, kteří pozorují proces **neustálého zlepšování připravenosti odsouzených.**

„Já myslím, že se mění, mění se pozitivně. Jestli v minulosti úplně zapomínali na to, že mají nějakou povinnost nahradit škodu, tak v dnešní době, to jsou věci zcela standardní, kdysi byly spíše výjimečné. Teď je spíše výjimečné, pokud taková žádost tyto skutečnosti neobsahuje. Takže v čase můžu říct, že k zlepšení dochází, nicméně to zlepšení je kontinuální a ono souvisí s tím, co zákon začíná vyžadovat, případně co sleduje.“

Avšak vyskytly se zde i názory, že se **situace a postoj odsouzených již leta nemění.**

„Já si myslím, že je to stále stejně. Já tu praxi vykonávám v tomhle úseku nějakých 15 let a zdá se mi, že se na tom v zásadě nic nemění. Že ti odsouzení jsou přesvědčení o tom, že na to mají nárok, zákonný, byť tomu tak není, často to i píší do těch žádostí. Je to vlastně pořád, pořád to stejně.“

Na rozdíl od soudců, státní zástupci měli na **úroveň přípravy odsouzených na PP v rámci výkonu trestu odnětí svobody** více méně shodný názor, a to, že **připravenost je všeobecně nízká** a u většiny případů jde spíše o **formální záležitost.**

„Dle mého názoru se odsouzení snaží splnit pouze základní formální požadavky, o kterých mají za to, že jsou nezbytné pro vyhovění jejich žádosti o PP, reálné vytváření si podmínek pro vedení řádného života na svobodě, je u odsouzených spíše výjimkou.“

„Příprava odsouzených na PP je různá, ale typově převažují spíše žádosti formálního rázu, které jsou založeny možností požádat o PP v důsledku vykonání příslušné části trestu.“

Na otázku, **co by se mělo v této oblasti změnit v rámci VTOS** se zde vícekrát objevil názor, který spíše než o změnu systému nebo instituce vnímá jako základ **změnu vnímání odsouzených**.

„Změnit by bylo zapotřebí postoj odsouzených k samotnému institutu PP, kdy je třeba, aby si uvědomili, že skutečné vytvoření si podmínek pro řádný život v budoucnu je v jejich prospěch, nikoli jen pro splnění podmínek soudu.“

„Obávám se, že pokud si odsouzený sám neuvědomí, že se musí změnit on sám, nic se nezmění.“

- 2) Setkáváme se s názorem, že řada odsouzených podáním žádosti o PP pouze „zkouší systém“ bez jakékoliv vlastní aktivity v přípravě na své propuštění. Vnímáte současné podmínky pro podání žádosti o PP jako dostačující, anebo se domníváte, že by měl trestní zákon pro případ žádosti o PP stanovit další, které by musely být v době podání žádosti o PP splněny (např. odsouzený by musel v průběhu VTOS začít splácet náhradu škody, absolvovat resocializační program apod.).?

Názory soudců na **současné podmínky pro podání žádosti o PP** by se daly rozdělit na dvě skupiny. Asi třetina oslovených se vyjádřila k **vnímání současné právní úpravy kladně**, přičemž jako pozitivní vnímají zejména široký prostor pro rozhodování.

„Myslím si, že v zákoně je to podchyceno dokonale, ten půlroční cyklus, který jim znemožňuje si dříve podat žádost, pokud je to zamítnuto. To bych řekla, že je odpovídající.“

„No tak zákon stanoví podmínky úplně jasné. Nevím, nedovedu si teď představit, jaké další podmínky by měly být splněny.“

Zbytku dotazovaných soudců se zdá současná právní úprava **příliš benevolentní a zpřísnili by některé podmínky**. Opakovaně zaznělo, že podmínky pro podávání žádosti o PP jsou příliš benevolentní, a to především v souvislosti s **lhůtou pro opakované podání**. Taktéž negativně hodnotili možnost **opakované podávání žádostí** u recidivistů. Tedy pokud byl odsouzený jednou podmínečně propuštěn a znovu byl za stejný trest odsouzen, tak by vlastně neměl mít možnost si žádat a měl by si trest odsedět celý.

„No já si myslím, že ty podmínky by měly být nastaveny trochu restriktivněji. U třeba opakovaných, opakovaného podávání těch žádostí, u lidí, kteří žádají a byli dvakrát už propuštěni, dvakrát se vrátili, mi to už přijde fakt nepatřičné.“

„Nebo u osob, které například už byly jednou z toho samého trestu propuštění a jdou podruhé. To mi přijde jako v podstatě zbytečný o tom rozhodovat, protože je tam celkem jasný, jak to dopadne...“

„Třeba opakovaný PP z téhož trestu, si myslím, že by průchozí mohlo být, a to je praxe, kterou já držím a kterou tady na tom našem soudě jako držíme.“

Určitě bych prodloužil lhůtu, kdy můžou žádat znovu po zamítnutí, to 100 %, to bych chvílku prodloužil.“

Jako možnou podmínku možnosti podat si žádost o PP někteří soudci zmiňovali **dobrovolný nástup do VTOS**.

„PP má smysl jen tehdy, pokud ten odsouzený v první řadě tzv. přijme ten trest, jinými slovy přijme i to rozhodnutí soudu, které mu něco říká.“

*„Zároveň by mělo být podmínkou, že odsouzený může podat žádost k PP, **jestliže řádně a včas sám nastoupil do VTOS**.“*

Další zmíněnou podmínkou byla **aktivita ve směru nahrazení škody**, která by měla být zahrnuta v podmínkách pro podmíněné propuštění.

„No určitě, to je taky jedna z podmínek, ke kterým my přihlížíme. To znamená, jestli se v průběhu trestu, alespoň z části, pokusil nahradit tu způsobenou škodu.“

Z jiného úhlu pohledu se na problematiku dívali soudci, kteří upozorňovali na **důležitost možnosti podmíněného propuštění pro psychiku odsouzeného** a možný motivační efekt opakovaného podávání žádosti.

„Nesmí se jim brát ta možnost podmíněného propuštění...“

„Určitě už z těch psychických důvodů a určité motivace odsouzených, protože na druhou stranu, když budete mít odsouzené a nebudou mít žádnou možnost ani vidinu, byť jenom teoretickou, že se dostanou na svobodu, tak to bude přinášet určité pnutí a problémy v rámci VTOS. Oni potřebují mít ten pocit určité naděje, ať už to bude naděje nesplnitelná, protože spousta z nich s ohledem na své osobnosti nastavení není schopna sebe náhledu a reálného odhadu, na to co je možné a není možné. Tzn. v tomto směru je to opravdu jenom teoretická naděje, ale i ta naděje udržuje ty lidi v určitém režimu, a byť by to bylo jen účelové, že se budou snažit chovat s tou vidinou eventuálního propuštění, tak je to určitá motivační složka v rámci VTOS a já si myslím, že by měla určitě být zachována.“

Stejně tak pohled státních zástupců na **současné podmínky pro podání žádosti o PP** není jednoznačný a dal by se rozdělit na dvě odlišné skupiny. Jedni jsou pro **zprůsnění celého procesu**.

„Celý systém PP považuji spíše za mírný a nesprávně nastavený, kdy za hlavní smysl současné právní úpravy považuji snahu o ulehčení přeplněným věznicím a co nejširší umožnění návratu odsouzených z VTOS na svobodu. Za lepší jsem považoval úpravu nastavenou trestním zákoníkem v době jeho vstupu v účinnost, tj. k 1.1.2010. Následné zmírnění se dle mého názoru neosvědčilo.“

Zatímco jiní by navrhovali spíše **rozvolnění systému**, aby bylo možno více žádostem vyhovět.

„Systém byl měl být nastaven tak, aby většině žádostí bylo možno vyhovět, jinak je to plýtvání prostředky. Skutečně dnes se většina žádostí zamítá.“

Většina st. zástupců se vyjádřila ve smyslu **souhlasu s rozšířením o další podmínky**, které by měly být při podávání žádosti o PP splněny. Co se týče povinnosti náhrady škody, tak někteří explicitně uváděli, že by bylo vhodné do podmínek pro podání žádosti o PP zahrnout i **povinnost náhrady škody**.

„Mám za to, že stanovení dalších zákonných podmínek, zejména ve vztahu k náhradě škody poškozeným, je vhodné.“

Pouze jeden státní zástupce přímo zmínil, že **náhrada škody by v žádném případě neměla být odsouzenému nařizována**.

„Podmínky by měly přibýt, ale náhradu škody bych do toho povinně nezahrnoval.“

Jeden ze státních zástupců se vyjádřil ve smyslu **zkoušení systému ze strany odsouzených**, a to nejen jako opakované žádosti o PP, ale také třeba o přeměnu trestu.

„Máme řady případů, kdy vidíte a oni sami vám to přiznají, lidově řečeno, že to prostě zkouší, protože to zkusit mohou a častokrát se opakuje prostě to, že využívají třeba možnosti požádat o přeměnu na trest domácího vězení třeba, pokud jim nevyjde žádost o podmíněné propuštění. Různě to kombinují a v podstatě jsou trvale přezkoumávána ta samá kritéria.“

- 3) Z šetření a dialogů se soudci vyplývá, že v projednávání žádosti o PP je nejvíce problematické prokázání splnění podmínky řádného života. V soudní praxi (zejména v kontextu nálezu ústavního soudu č.2201/16) a i na odborných akcích k problematice PP, se v poslední době toto téma často diskutuje. Jde o to, že nedostatek prognózy vedení řádného života v budoucnosti nelze podle výše citovaného nálezu ÚS posuzovat výlučně na základě minulého chování odsouzeného (tedy jeho trestní minulosti) a je potřeba posoudit zejména změny v chování odsouzeného a prognózu vztahující se k budoucnosti, tj. k době po eventuálním propuštění z výkonu trestu. Jaká kritéria v

případě prognózy budoucího vedení řádného života považujete u odsouzeného za stěžejní, co by mělo být splněno, zajištěno?

Na rozdíl od otázek předchozích, kde se názory soudců poměrně rozcházel, u otázky týkající se **problematiky stanovení prognózy vedení řádného života odsouzeného** se jejich odpovědi moc nelišily. Přestože z již realizovaných šetření, a především nálezu ÚS vyplývá, že předpoklad vedení řádného života odsouzeným se vztahuje k budoucnosti, tj. k době po eventuálním propuštění z výkonu trestu, a neměl by být odvozován z minulého chování odsouzeného, tak se většina soudců o **minulosti odsouzeného** vyjadřovala jako o **jednom ze zásadních faktorů**, o který se při rozhodování opírají a který má pro ně největší výpovědní hodnotu.

„Za mou více jak 15letou praxi jsem dospěl k závěru, že minulé chování odsouzeného výrazně vypovídá o tom, zda povede řádný život.“

„Zpravidla se ta podmínka odvozuje od toho, jak se odsouzený choval v minulosti. A pokud už dostal opakovaně nějaké šance v podobě podmíněných odsouzení a jiných alternativních trestů, které nevyužil nebo naopak zneužil tak, že pokračoval v trestní činnosti, tak samozřejmě to přesvědčení soudu o tom, že to tak už nebude je velice složitý“

„Ono se posuzuje těch, těch věcí vícero. Ale, ale takovým tím základem je rejstřík trestu. Z toho hned poznáte, co je to za osobu.“

„My to samozřejmě nevíme, jak se bude chovat. To je v podstatě odhad. No a základní informace ze kterých vycházíme, je ta jeho minulost, z ničeho jiného já to nemůžu zjistit. Když vidím, že ten člověk prostě sedí napočtvrté, je to pořád to samé dokola, chová se řádně ve všech těch výkonech trestu, ale jakmile ho pustí, tak se tam zase dostane, tak tady tu predikci udělám na základě trestní minulosti fakticky.“

„Já si myslím, že u takových osob, který jsou tam už povícekrát, je to splnění té podmínky vedení řádného života už z pohledu jeho trestní minulosti nesplnitelné. Protože pokud on si nevzal ponaučení už z toho prvního výkonu trestu, který by měl být pro něho odstrašující tak, aby už nikdy nespáchal nic, za co by se tam dostal, já mu přece nemůžu uvěřit, že to už prostě nikdy neudělá, když už je tam podruhé, potřetí a tak.“

„Tak samozřejmě nikdo z nás nemá křišťálovou kouli, nevíme, jak se kdo bude chovat v budoucnu, ono je na tom i několik rozhodnutí ústavního soudu, že se nedá jenom kriticky hledět na tu minulost, ale na druhou stranu, jestliže ten člověk prokazoval nějaký vzorec chování a ten opakoval, tak těžko lze najít najednou závěr, že to nebude opakovat.“

„V rámci PP musíte přihlížet ke všem odsouzením, které v minulosti měl, protože to hovoří o té osobě, o typologii toho pachatele. My se u PP musíme zaměřit zejména na to, co je to vlastně za člověka. Pro co byl odsouzenej, jak je, když o něm máme pochybnosti, hodíme tam ty psychiatry a klinický psychology, aby se na něj podívali...“

„V případě že jim to tímto odůvodním, tak oni se brání, že s minulostí nic neudělají, což je samozřejmě pravda...když tam přijde někdo, má na tři stránky rejstřík trestů, tak já mu samozřejmě omlátím o hlavu tu minulost. Nemyslím si, že by byli schopni takového vývoje, že když třeba někdo ignoruje 7x zákaz řízení a pořád to dělá a dostane ho to, takováto trestná činnost až do kriminálu, tak je těžký tu důvěru nabýt.“

„Na to si nejvíc odsouzení stěžují, že přihlížíme k předchozím odsouzením, ale když to chcete vyhodnotit, tak když je někdo po desáté ve výkonu pro krádež, tak je asi vysoká pravděpodobnost, že se jí dopustí po jedenáctý, tý krádeže. Samozřejmě když tam pak má zase jinou trestní činnost, tak ji pak musíte zvažovat nebo prověřit, že jo?“

Často, především u opakovaného páchání trestné činnosti soudci sami zmiňovali, že **i přesto, že se odsouzený ve výkonu trestu chová spořádaně či dokonce výborně, tak to pak nemění nic na tom, že po propuštění se zpět vrátí ke svému „původnímu“ vzorci chování.** A proto je pro ně obtížné se oprostit od rozhodování, které trestní minulost vnímá jako jeden ze zásadních faktorů.

„Pokud se podíváte do kterékoliv učebnice kriminologie nebo na kterýkoliv kriminologický výzkum, tak zjistíte, že právě ta osoba, právě jeho kriminální kariéra, právě jeho sklony páchat trestní činy, to jsou všechno ty nejlepší ukazatele, které nám můžou říci, jak ta osoba bude konat dál. Pokud bychom měli vypustit, tu trestní minulost, tak fakticky se nám to shrne v tom, jestli nám doloží příslib bydlení nebo práce, a to doloží úplně každý. A v té chvíli bychom mohli zavést automatické PP, protože soudy nemají o čem rozhodovat.“

„My to samozřejmě nevíme, jak se bude chovat. To je v podstatě odhad. No a základní informace ze kterých vycházíme, je ta jeho minulost, z ničeho jiného já to nemůžu zjistit, když vidím, že ten člověk prostě sedí napočtvrté, je to pořád to samé dokola, chová se řádně ve všech těch výkonech trestu, ale jakmile ho pustí, tak se tam zase dostane, tak tady tu predikci udělám na základě trestní minulosti fakticky.“

„...to, že se chová, jak má ve věznici, to v podstatě nezaručuje vůbec nic u takového člověka, u kterého vím, jak se chová na svobodě, no.“

„Rád bych znal klíč na zjištění, zda jsou změny v chování odsouzeného ve VTOS upřímnou snahou pro vedení žádného života v budoucnu.“

Mimo trestní rejstřík existují i další **dokumenty, které soudci při rozhodování využívají**. Nejčastěji jsou dalšími podklady pro rozhodování **hodnocení věznice, vyjádření odsouzeného**, především v oblasti vyjasnění otázky náhrady škody (pokud je to relevantní), **potvrzení o možnosti bydlení, potvrzení o zaměstnání**, v případě potřeby **znalecké posudky** z oboru psychologie a psychiatrie (u případů, kde to ukládá zákon, ale i mimo ně). V případě, že je odsouzený zařazen do projektu KŠ, tak zde patří i **Stanovisko komise pro podmíněné propuštění**. Několik dotazovaných zmínilo i důležitost dobrovolného nástupu do VTOS pro jejich rozhodování, protože tím odsouzený dává najevo, že je s trestem srozuměn a přijímá za své činy zodpovědnost. Což je důležité pro to, aby mohl v budoucnu vést lepší život a z vlastních chyb se, alespoň do určité míry, poučit. Dle vyjádření soudců by míra snahy a polepšení v průběhu VTOS měla být úměrná míře problematického chování v minulosti. S tím souvisí další zásadní skutečnost, ke které soudci při rozhodování přihlíží, což je iniciativa odsouzeného. Tzn. že se snaží řešit nápravu škody, zkontaktovat se s poškozenými či si zařídit splátkový kalendář na pokrytí dlužné částky.

„Další kritérium je samozřejmě to, jestli má nějakou záruku regulérní možnosti bydlení, případně zaměstnání. Další věcí je jak řešil a jakým způsobem, samozřejmě, tu náhradu škody nebo odškodnění případně nějakými omluvnými dopisy atd.“

„Tahle kritéria to bydlení a tak, jsou hrozně důležitá, ale jsou podpůrná.“

„Potom ještě nějaká subsidiární kritéria, u zločinců, pokud nastoupil řádně k výkonu trestu a pokud je uhrazena škoda.“

„Pro mě je v rámci řízení důležité, že ten odsouzený nastoupil do vězení sám, že ho nikdo nemusel dodávat, že když nastoupil do VTOS a když se tam zorientoval, tak že třeba po půl roce se začal snažit a pracoval na sobě – zvyšuje si kvalifikaci, dělá všechno proto, aby měl volný pohyb v rámci věznice, aby se dostal do práce, je hodnocený jako vynikající pracovník, píše poškozeným a navrhuje splátkový kalendář.“

„To není žádná záslužná činnost, že dodržuje pravidla výkonu trestu. To je první věc. Takže my hledáme v tom hodnocení, jestli je tam něco výjimečného. To znamená, jestli ten člověk chtěl pracovat, jestli pracuje, jak je hodnocený v zaměstnání, jestli dobrovolně na sebe přebírá další činnost.“

A jak se vyjádřil jeden ze soudců ... „nikdy nemůžete 100 % říct, že ten člověk je natolik napravený. Prostě jen zvažujete míru rizika a míru pravděpodobnosti.“

Někteří dotazovaní soudci se ještě k otázce, **zda jim nějaký dokument chybí**, vyjadřovali na základě svých individuálních zkušeností a aktuálních potřeb. Mimo informace, se kterými byli soudci více méně spokojeni, se objevoval i názor, že jim chybí čas, protože lhůta 30 dnů ve které je nutné o PP

rozhodnout je právě z hlediska možnosti poctivě nastudovat všechny informace a ověřit jejich správnost někdy téměř nemožná.

„Uvítal bych třeba, pokud jde o to bydlení, nějaké šetření nebo zprávu o tom jaké je to bydlení, kolik tam bude osob. To samozřejmě jaksi vychází jen z toho tvrzení odsouzeného, ale my na druhou stranu nechceme chodit po bytech, to už bychom narušovali soukromí, ale samozřejmě je pro mě rozhodující vidět že v tom bytě bydlí už dalších 5 dospělých anebo jestli tam chvilku bude bydlet s tou matkou nebo družkou sami. To jsou taky věci, co jsou rozhodující, protože pokud je to malý byt a je tam hodně lidí, tak to do budoucna nemusí být ideální.“

„Někdo si vzpomněl před x lety, že musíme rozhodnout do 30ti dnů, což je absolutní nesmysl. To je prostě nesmysl, když máte vyžádat všechny zprávy poctivě, když máte vyžádat všechny spisy a prostudovat ty spisy o trestné činnosti, pro kterou je ve výkonu trestu, ale i předchozí trestné činnosti. Právě z hlediska možné recidivy. Tak to prostě nejste schopni jako do 30ti dnů opravdu objektivně rozhodnout.“

Stejně jako soudci, tak i státní zástupci vnímají jako zásadní u otázky týkající se problematiky stanovení **prognózy vedení řádného života odsouzeného** právě **minulost** odsouzeného. A to i vzhledem k výše zmíněnému výnosu ÚS, který je v jedné odpovědi taktéž zmiňován.

„Při vší úctě k rozhodovací činnosti ÚS ČR, kterého si jinak velmi vážím, tak jeho názor na problematiku prognózy vedení řádného života, je sice hezký, ale takový dost akademický a do značné míry iluzorní... Je vidět, že ústavní soudci se s mnoha odsouzenými v životě nesetkali. Z čeho by asi tak bylo možné dovodit předpoklad vedení budoucího řádného života u odsouzeného se 30 záznamy v RT, který je po dvacáté ve VTOS, předchozích 19 výkonů k ničemu nevedlo, a on slibuje, že tentokrát už se skutečně polepšil a myslí to vážně? Z jeho slibů? Nebo z toho, že udržuje pořádek na světnici, konflikty nevyvolává, ani se jich neúčastní, k příslušníkům VS se chová s náležitou úctou a nebyl kázeňsky trestán? Co to vypovídá o tom, jak se bude chovat na svobodě? Naprostá, ale skutečně drtivá většina odsouzených recidivistů, kteří žádají o PP, ale pouze plní své povinnosti ve VTOS a po vykonání příslušné doby TOS, zkusí požádat o PP. U těchto nelze předpoklad vedení řádného života v budoucnu hodnotit jinak než prismatickým pohledem na jejich trestní minulost.“

„Osobně se řídím předchozím odsouzením, zda již byly odsouzenému dávány šance jako amnestie, PP, atd. A taky zda se trestná činnost opakuje, popř. zda je zde nějaký zlom v chování odsouzeného.“

A stejně jako pro soudce, tak i pro státní zástupce mimo trestní rejstřík hrají roli i další **dokumenty, které při rozhodování využívají**. Většina z nich uváděla vyjádření věznice, zprávy z PMS a prohlášení

odsouzeného. Objevil se i názor státního zástupce, který se zamýšlel nad pravostí některých dokumentů, které dokládá odsouzený. Případná „nepravda“ pak bývá v případě propuštění odhalena až pracovníkem PMS, kdy odsouzený není schopen plnit to, co ve VTOS slíbil.

„Vedení řádného života je např. dokladováno potvrzením o zajištěném zaměstnání nebo bydlení které odsouzenému vystavil nějaký člen rodiny nebo známý a soud nemá čas a prostředky zkoumat, zde je to reálné nebo fiktivní potvrzení. Když se podmíněně propouští a stanoví se tam dohled, s tím že na ně dohlíží PMS, tak ti to potom zjistí velice rychle, protože začnou výmluvy a odsouzený reálně nezačne pracovat.“

4) Jak vnímáte roli PMS v rámci jednání o PP?

Vztah soudců k PMS se až na výjimečné případy jeví jako pozitivní, přičemž soudci vnímají klady především v možnosti probačních úředníků navázat s odsouzeným, jeho rodinou, ale i s obětí trestného činu takový vztah, který oni ze své pozice nejsou schopni vytvořit. Díky práci PMS se k soudcům dostává podrobná zpráva o situaci odsouzeného a ta pak slouží jednak jako jedna z informací kterou berou v potaz při rozhodování o PP, ale také jako důkaz o iniciativě odsouzeného, který musí o spolupráci s PMS požádat.

Co se týče **role PMS v rámci jednání o PP**, zde se dotazovaní soudci veskrze shodovali na tom, že je velmi přínosná. Výsledek šetření PMS je pro ně materiál, který obsahuje mnoho relevantních informací, ke kterým by se mnohdy soudy ani nedostaly (příp. s obtížemi). A celkově role PMS v systému postpenitenciární péče je dle nich nenahraditelná.

„Roli PMS vnímám pozitivně při řešení náhrady škody, testování na alkohol či omamné a psych. látky, aktuálně náramky.“

„Co se týče PMS tak ti provádí šetření téměř vyčerpávajícím způsobem. Já když něco potřebuju, tak se s tím probačním úředníkem spojím a vyžádám si doplnění, příp. je navedu, kterým směrem mě to zajímá. A vždycky to splnili, nikdy jsem se nesetkal, že by byli nevstřícní atd.“

„Ideální je, pokud soud vůbec uvažuje o vyhovění žádosti a ještě dohledu, abych měl předem stanovisko probační služby, protože to je ta, která s tím odsouzeným bude spolupracovat. Takže spolupráce je naprosto zásadní.“

Navíc i **spolupráce odsouzeného s PMS** je soudem vnímána jako plus, pakliže dojde k navázání spolupráce ze strany odsouzeného. Soudci vnímají probační úředníky jako osoby, které jsou odsouzenému, ale i oběti trestného činu daleko blíže a jsou tak schopni se dozvědět věci se kterými by se tito lidi u soudu nesvěřili.

„...protože jestli ta probačka už napíše, že za nimi přijde odsouzený, tak si myslím, že pro soud je to jedno z rozhodujících kritérií, případně rozhodující v případě podmíněného propuštění.“

„Jsou případy, kdy jsou skutečně přínosné, je to zejména v těch jednáních kdy jsou v kontaktu s oběťmi, pže oni jsou jim schopni říct mnohem víc než u soudu, přeci jen ten kontakt se soudem je stresující víc než v tom civilním zařízení.“

Mezi dotazovanými se objevil i **ne zcela pozitivní náhled na práci PMS**, kdy jeden ze soudců vnímá koncept probační služby jako dobrý, ale dle jeho názoru v českém prostředí nedotažený a ne úplně správně aplikovaný.

„Já bych na to odpověděl tím, jak vnímám PMS celkově. Ono to s tím souvisí. Já to považuju za hrozně bezvadnou věc. Jenže v podmínkách ČR je to zase prostě jenom trošičku. Něco převezmeme, něco vymyslíme, převezmeme ze zahraničí, ale nedotáhneme to do konce tak, jak to mají v zahraničí.“

Státní zástupci **nahlízejí na PMS pozitivně**, stejně tak jako většina soudců.

„My s nimi spolupracujeme naprosto 100 %, velice úzce a podnětně. Mohu říct jen samé superlativy. PMS hodnotím velice kladně.“

„Já se domnívám, že PMS má v tomto systému své pevné místo, pro nás je samozřejmě velmi relevantní, pokud se dostane do kontaktu s tím odsouzeným a bude podávat svou zprávu, protože jsou to přeci jen profesionálové, kteří jsou určeni pro práci s odsouzenými nebo prostě s problematickými pachateli, takže pro nás jsou zprávy od PMS velmi hodnotné.“

„Na základě osobních zkušeností vnímám PMS při výkonu všech jejích agend velmi pozitivně, včetně agendy jednání o PP.“

Více státních zástupců se vyjádřilo, že vnímá **významnou roli PMS** především **v postpenitenciární oblasti**, kdy je nutno s pachatelem dále pracovat, aby se v co největší míře eliminovala možnost recidivy.

„Je nezbytné, aby bylo s těmi odsouzenými pracováno zejména po propuštění. Protože častokrát se nám ti lidé navracejí ke své kriminální kariéře, a proto je třeba je podpořit, pomoci jim, aby se nenavraceli zpátky do té mašinérie, byť je to pochopitelně velmi těžké. Takže tam vidím velký prostor pro činnost probační a mediační služby. Myslím si, že to je resocializace těch odsouzených a obecně ta postpenitenciární péče je neuvěřitelně významná.“

- 5) Zaznamenal/a jste rozdíly v připravenosti odsouzených na PP mezi těmi, jež jsou zařazeni v projektu KŠ II a prošli řízením KPP a mezi těmi, kteří si podávají žádost samostatně. Mohl/a byste specifikovat konkrétní příklady?

Připravenost odsouzených zapojených do projektu KŠ II je z pohledu mnohých soudců dobrá, protože v rámci jednání KPP již prakticky zjistí, jak celý proces jednání probíhá a tudíž jsou i lépe připraveni. Některé účast v projektu motivuje k větší aktivitě ve směru k úhradě škody či kontaktování oběti. Avšak vícekrát zazněl názor, že se v některých případech může jednat o připravenost naučenou, účelovou.

„Zatím mohu konstatovat, že odsouzení, kteří prošli KPP, projevovali jistě výraznější aktivitu, co se týká snahy o PP...“

„Nejsem schopen rozlišit míru připravenosti, neboť věznice s odsouzenými pracuje v podobném duchu. S debaty s věznicí však vím, že věznice vnímá vyšší míru připravenosti a působení na odsouzené, kteří se programu Křehká šance zúčastnili. V programu musí dle jejich názoru odsouzení vyvinout vyšší míru aktivity.“

„Ta změna tam samozřejmě je. Protože ta práce s odsouzenými, ta jejich spolupráce v rámci projektu KŠ II ...tak je ta připravenost mnohem větší.“

„Když je vlastně ta žádost o to PP podpořená takovou věcí, o které vy tady hovoříte, tak to zvyšuje reálnou šanci toho člověka na to propuštění, protože už vlastně prochází takových před-rozhodovacím sítím, můžeme-li to tak nazvat.“

„Oni ti co projdou touhle KŠ, tak už jsou trošku potrénovaný. Už vědí co, mají říkat, už vědí, na co ten soud klade zřetel, nepochybně předtím absolvovali nějaký pohovory, což je ostatně i výstupem toho, těch listin co máme předložený z té PMS, že? Takže z hlediska vyjadřování a celkového přístupu nebo postoje toho odsouzeného už jsou nastavený trošku jinak, a myslím si, že v řadě případů to je samozřejmě znát. A je to pozitivním směrem, to určitě.“

„No i to jednání se potom vede jinak, že, protože je to předpřipravený.“

„Když absolvovávají tu KPP, tak oni pochopí z toho rozhovoru v rámci komise, co se po nich bude chtít, a pak se to snaží naplnit.“

„On minimálně je díky tomu jednání konfrontován s těmi svými slabými stránkami. Takže určitě to vnímám přínosně, byť samozřejmě vždy záleží na osobní dispozici a osobě odsouzeného.“

„Úplně to takto nejde říct, samozřejmě ti odsouzení, kteří chtějí zapojit do projektu KŠ, tak k veřejnému zasedání přicházejí s tím, že už ví, co se od nich očekává, aby říkali. Už mají naučená určitá slovní spojení a už jakýmsi způsobem jsou, účelně se staví k tomu PP,

účelně se snaží působit samozřejmě, před samotným rozhodnutím v daleko lepším světle, a tak aby jejich žádosti bylo vyhověno, což samozřejmě se někdy, když vyhověno není, rázem obrací a chovají se tak, že vychází najevo ten jejich naturál.“

Ale i v projektu jsou samozřejmě **odsouzení, kteří jsou pasivní nebo se dle názoru soudců pro daný projekt nehodí**. Objevila se i otázka, zda se někteří odsouzení do projektu nezapojují pouze účelově, protože cítí větší šanci uspět, když prokáží „aktivitu“, která ne vždy vychází z jejich přesvědčení. Taktéž nebyl některým soudcům jasný systém výběru odsouzených, resp. soudci zmiňovali, že u některých odsouzených nepochopili důvod, proč zrovna oni byli do projektu zařazeni, když si to dle jejich názoru vlastně vůbec „nezasloužili“ a že by pracovníci věznice ve spolupráci s pracovníky projektu měli vytipovat ty, jimž by projekt přinesl daleko více.

„A když vám to řeknu na rovinu, tak je to, tak jsou s prominutím naučený. Vědí, vědí, o co jde, ta PMS je s tím seznámí, v podstatě je to naučí. Já bych řek...Ale to je můj osobní názor.“

„Já jsem se setkal s tím, a ty pracovníci věznice jsem řekl, že se mi to nelíbí, že vybrali naprosto špatný případy... oni by měli vybírat lidi, kteří mají šanci, a ten člověk nebyl na PP, a to přece musí vědět i ti pracovníci věznice.“

„Ale jinak si myslím nebo co jsem se jich ptala, tak mám pocit, že jsou nějakým způsobem vybraní, a to třeba nevím podle jakého klíče. Protože někdy se mi to zdá a někdy nezdá.

Ale nevím, podle čeho jsou vybírání a oni sami taky mi to ještě nedokázali vysvětlit.“

Stejně tak dle státních zástupců je **připravenost odsouzených**, kteří jsou zapojeni do projektu KŠ II, **lepší** než u většiny odsouzených, jež se neangažují. Bylo zmíněno, že **jakákoliv aktivita s jiným subjektem než jsou zaměstnanci věznice, je pro odsouzené pozitivním stimulem**, který je může motivovat k vlastní aktivitě a snaze řešit si své „problémy“ už v rámci VTOS.

„Rozdíl mezi odsouzenými, se kterými PMS pracovala v rámci projektu, a ostatními odsouzenými žádajícími o PP je markantní. Připravenost odsouzených zařazených do projektu KŠ II je preciznější, zejména co se týče aspektu náhrady škody.“

„Odsouzení, kteří spolupracují s někým mimo věznici mají lepší představu, co budou na svobodě dělat.“

Jeden st. zástupce pak zmínil, že vnímá **přínos KPP především jako bonus pro odsouzeného**, protože to lépe na jednání u soudu připraví jeho, ale na samotné jednání to až takový vliv nemá.

„Ti, co prošli KŠ vystupují při veřejném zasedání poněkud jistěji, protože pro ně je to jaksi určitá forma nácviku na nějaké úřední jednání. Jakoby to asi vytváří jakousi komfortnější situaci pro vězně, ale pro nás to nemá žádný přínos. Takže to je spíš bonus pro ně.“

Stanovisko KPP

- 6) Jak hodnotíte kvalitu Stanoviska KPP, které máte k dispozici v rámci projednávání žádostí o PP u vybraných odsouzených?

Na **Stanovisko KPP většina soudců nahlíží jako na přínosný materiál**, který bývá zpracován podrobně a precizně. Pouze jeden soudce ze všech dotazovaných se vyjádřil vůči Stanovisku negativně. Soudci vnímají Stanovisko jako výsledek intenzivní práce Komise s odsouzeným, která má v rámci parolového sezení (a i před ním) v rámci šetření daleko větší prostor zjistit dostatek skutečností, které se váží ke konkrétnímu odsouzenému. Sami soudci jsou limitováni jak časem soudního přeličení, tak i lhůtou ve které musí o PP rozhodnout. Stanovisko je pro ně materiálem, který doplňuje ostatní dokumenty a žádost odsouzeného. **Stanovisko KPP je tedy dotazovanými soudci vnímáno z pohledu obsahu, objektivnosti zjištění, srozumitelnost a objemu informací velmi pozitivně.**

„Z hlediska obsahu jsou stanoviska dostatečně podrobná, argumenty srozumitelné.“

„Důvěřuju tomu, co je v něm napsáno. Víc než když mi to řekne odsouzený.“

„Obecně, můžeme říct, že ta stanoviska jsou velmi kvalitní, protože ono to souvisí s jednou věcí. Oni vyslyšají tu osobu přibližně 1,5h nebo 2h, kdy mají to své parolové slyšení a logicky tedy dokážou poměrně dobře toho člověka, i ten případ, dobře poznat, protože jsou připravení z těch podkladů, co mají, to se potom projevuje i v tom stanovisku. Takže opravdu můžu říct, že ta příprava je tam velmi dobrá a pokud jde o Stanovisko, hraje pro mě důležitou roli. Protože ruku na srdce, soudce má cca 15 min na to, aby toho člověka vyslechl natož aby ho poznal.“

„Jako ty stanoviska jsou precizní, je tam hodně informací, je to fajn, ale ne vždy pro každého odsouzeného je to přínosem řekla bych v tom smyslu, že už dopředu se v podstatě dá vyvodit, jestli se podmíněně propustí nebo ne. Jo? Pouze u některých je to na místě. U takových těch méně recidividních, recidividujících pachatelů, tam je to super.“

Nicméně v rovině samotného rozhodování ne vždy dochází k souladu mezi Stanoviskem KPP a rozhodnutím soudu. V některých odpovědích se objevily **pochybnosti týkající se odbornosti rozhodnutí**, resp. zpochybnění doporučení k propuštění od KPP, které soudy neakceptovaly. V praxi se stává, že Komise vydá doporučující Stanovisko a soud ho zamítne. Pakliže se jedná o nedoporučující Stanovisko KPP, tak většinou ani soud žádosti nevyhoví.

„Úskalí těch komisí vnímám v tom, že to jsou bez jakékoliv urážky laici z pohledu rozhodování, tak se mnohdy seknou v tom svém závěru, že mu dají důvěru a ten člověk z mého pohledu si ji nezaslouží. Pak se stává to, že je tam doporučující Stanovisko a soud rozhodne, že ho nepropouští.“

„V podstatě jsem jako dost dobře nepochopil, proč doporučuji k PP člověka, u kterého je evidentní, že podle mě on nesplňuje a muselo to být i jím jasné, že nesplňuje podmínky. Zejména z hlediska budoucích možných recidivit.“

Našli se i tací soudci, kteří se Stanovisku **stavějí negativně**, avšak šlo spíše o ojedinělé případy.

„Já jsem měl teď dva nebo tři případy a mě to spíše, musím říct, rozeznilo, protože mi připadalo až naivní, to Stanovisko.“

Stejně jako většina soudců i **státní zástupci vnímají Stanovisko KPP velmi pozitivně**.

„Stanovisko KPP hodnotím jako přínosné, je velmi podrobné a kvalitní.“

„Stanovisko přispěje k jednání a díky němu získáme daleko víc informací, než když někdo jen napíše tu žádost.“

Nicméně stejně tak jako soudci i státní zástupci vyjádřili své pochyby s ohledem na laické hodnocení členů KPP a někdy přehnaný optimismus.

„Stanovisko je spíše lidský a laický přístup, který vždy nemusí být totožný s příslušnými ustanoveními zákona. Bývá na misce vah ve prospěch odsouzeného a někdy i neobjektivně.“

„Stanovisko jsem měla několikrát v ruce a bylo veskrze pozitivní. Ale to hodnotící kritérium musí být velice opatrné, protože ti lidi, odsouzení, když žádají o podmíněné propuštění tak nemluví vždy pravdu., takže je brát trošku s rezervou.“

7) Jak byste ohodnotil/a přínos Stanoviska KPP pro vaši práci?

Většině dotazovaných soudců se Stanovisko KPP jeví jako **přínosné** poněvadž ho vnímají jako **další materiál, který mají k dispozici v rámci rozhodování o PP**. Na druhou stranu ho často vnímají spíše jako materiál informačního charakteru, než jako odborné stanovisko srovnatelné např. se znaleckým posudkem.

„Neříkám, že zásadní, ale přihlížíme k tomu.“

„Je to jedna z informací, které k té osobě mám a která mi rozšiřuje pohled na toho člověka, kterého pouštím. Čím víc informací, tím mám větší prostor pro úvahy, než když tam mám tři základní údaje, že má možnost bydlení, zaměstnání a rejstřík trestů. Takže čím víc informací o tom, jak s tím člověkem bylo pracováno, jaký má výhled, náhled, tak je to samozřejmě přínosnější.“

„Je vlastně na vrcholu, protože to Stanovisko v podstatě v sobě konzumuje veškeré ty informace. Oni pracují se stejnými informacemi, které bych měl k dispozici i já bez toho jejich stanoviska, ale oni je dále rozpracovávají. Tam jdou ještě více do hloubky.“

„Tyto zprávy pro mě mají spíše informační charakter, nikoliv charakter znaleckého posudku, od kterého očekávám určitou odbornou kvalitu, tzn. já s tím tímto způsobem nakládám.“

„Pokud odsouzený splňuje ostatní podmínky, tak to může být takovým tím jazýčkem na vahách. Pokud by podmínky nesplňoval, tak ta zpráva nás nepřesvědčí.“

Taktéž **státní zástupci hodnotí Stanovisko KPP jako přínosné**, protože se jedná o materiál, který je komplexní a dotváří pohled na odsouzeného.

„Z hlediska praxe vnímám skutečně velmi pozitivně rozdíl mezi věcmi, v nichž mám k dispozici Stanovisko, oproti ostatním věcem, v nichž je k dispozici pouze hodnocení věznice.“

„KPP dokáže lépe zhodnotit situaci než věznice.“

- 8) Kam, ve srovnání s dalšími dokumenty, toto Stanovisko stavíte z hlediska důležitosti pro vaše rozhodování?

Z pohledu soudců je Stanovisko vnímáno jako dokument, který soudci **rozšiřuje pohled na věc** a je na něj nahlíženo v kontextu ostatních podkladů.

„Je to jedno z dalších hledisek, které se samozřejmě zvažuje při PP. Čím více je zpráv, z čím většího počtu pohledů je on podrobován nějakému zkoumání z hlediska jeho připravenosti, tak tím je to jasně pro soud lepší.“

„Pokud bych měl Stanovisko KPP srovnat se stanoviskem PMS bez komise, srovnat ho se stanoviskem vězeňské služby, které máme v těch dokumentech, tak ho vnímám jako...řek bych nejkomplexnější a taktéž nejvíc objektivní.“

„Jde o doplnění hodnocení samotné věznice, bývá širší pohled na otázku škody, rizik, možných povinností do budoucna a podobně.“

Státní zástupci, kteří byli dotazováni, se ke Stanovisku vyjadřovali vesměs **kladně** a vnímají ho jako **materiál s vysokou důležitostí** pro své rozhodování.

„Pokud se jedná o věc, v níž je Stanovisko KPP k dispozici, má toto vliv zásadní, větší než ostatní podklady.“

„Stanovisko stavím na první místa, ale snažím se učinit si vlastní závěr. Není to tak, že si přečtu doporučení a podle toho konám.“

Možné změny v oblasti PP

- 9) Jaký je váš názor na skupinu pachatelů, ke které by měla práce KPP směřovat? Aktuálně je v jednání varianta definována buď délkou trestu - „pachatel ve VTOS o celkové délce trestu/ů 5 a více let“ anebo paragrafem „pachatel v kategorii“ §88 odst. 4 s možností PP po 2/3 trestu.

Dotazovaní soudci se poměrně různorodě vyjadřovali i k otázce, **na jakou skupinu odsouzených by měla být práce KPP zaměřena**. Jedna část soudců souhlasila s tím, aby to byla skupina, která je v současnosti v projektu nastavena, tedy na pachatele ve VTOS o celkové délce trestu/ů 5 a více let“ anebo paragrafem „pachatelé v kategorii“ §88 odst. 4 s možností PP po 2/3 trestu. Jako argument uváděli zejména to, že pro tyto odsouzené je nejproblematictější návrat do společnosti a taktéž nejčastěji sklouzávají k recidivě. Někteří z nich tedy souhlasili, že **skupina aktuálně vybraná je vhodná**, protože jsou to odsouzení, pro něž je návrat do společnosti nejtěžší.

„Ty osoby, které si vymezila KŠ mají za sebou poměrně dlouho dobu VTOS, která je poznamenává v tom, že ten jejich příchod na svobodu je velice komplikovaný. Tyto osoby jsou nejnáchylnější k recidivě a je pro ně nejtěžší se zpět vrátit do běžného života.“

„Ty kategorie jsou asi zvoleny dobře, protože tady aby se to zabývalo nějakýma drobnýma zlodějíčkama nebo nějakýma odsouzenýma pro výživné asi je kontraproduktivní. Si myslím, že je to zbytečné.“

Na pachatele „lehčích“ trestných činů a prvotrestané soudci nahlíželi dvojí optikou. Jedna skupina navrhovala, aby se na ně projekt zaměřil proto, že když se jim bude věnovat dostatečná péče, tak je u nich velká šance resocializace a eliminace recidivy. Druhá skupina pak byla spíše o vyloučení zmíněné skupiny, protože tito odsouzení mají z principu největší šanci, že u jednání o PP uspějí i bez cizí pomoci.

„Osobně bych spíše podchytil pachatele u méně závažných trestů, neboť v budoucnu jejich „kariéra“ často graduje do zločinů“

„No tak tam je to vhodné, pokud nemají těch záznamů v rejstříku příliš, jo? Tam je to fajn zjistit, ten posun u nich.“

„U těch prvotrestaných, kteří mají velké šance, to skoro nemá význam to celé absolvovat.“

„Nemá smysl to prosím vás dělat u lidí, který mají nedbalostní trestný čin třeba v dopravě, který se může stát komukoliv z nás, jo? Třeba havárka nebo něco takového. Nebo osoby, který jsou úplně poprvé ve výkonu trestu, a je tam předpoklad, že to bylo nějaký výjimečný jako úplně.“

Jiní se naopak přikláněli k tomu, že **podporu by si zasloužili všichni** bez ohledu na závažnost trestu, přičemž **by záleželo na aktivitě samotných odsouzených**. Tato varianta by ale samozřejmě narážela

na organizační a finanční problémy, což si uvědomovala i většina soudců, kteří uváděli, že by tento způsob preferovali.

„Já si myslím, že bych ani nedělal rozdíly. Mezi. Že pokud se tomu probační služba chce věnovat, tak se má věnovat všem odsouzeným. Proč zrovna těmto by se měla věnovat třeba na úkor jiných?“

„Nemyslím si, že by to muselo být legislativně zakotveno. Že by to mělo být na tom odsouzeném, který chce nebo nechce. Já bych to nechal spíš na tom, aby si sami odsouzení projeвили určitou snahu tím, že se do nějakého toho projektu přihlásí. Že by to mělo být z jejich aktivity.“

„Spíše individuální posouzení těch odsouzených v kooperaci s věznicí, jak je hodnotí oni, jako jsou aktivní atd.“

„Já bych byl velmi rád, kdyby přes KPP prošli všichni, ale to narazíte na jednu záležitost, a to je otázka kapacitních možností, jo? Současně oni tomu věnují výrazně více času než soudy, tak to stojí taktéž výrazně víc než to rozhodování u soudu, že jo?“

Taktéž se objevil i názor, že by bylo vhodné **u některých skupin pachatelů možnost žádosti o PP omezit či zcela zrušit.**

„Dále bych se zamýšlel nad tím, zda v některých případech PP zakázat – již byl v minulosti propuštěn, v určité době opakovaně ve výkonu trestu a podobně“

Co se týče zaměření na skupinu pachatelů, ke které by měla práce KPP směřovat, **státní zástupci se vyjadřovali v zásadě ve dvou odlišných rovinách.** Jedna skupina by preferovala **zaměřit se na prvotrestané** pachatele, kteří mají největší šanci na resocializace a řádný návrat do života, protože nejsou zatíženi svou trestní minulostí. „Mám za to, že práce KPP by měla směřovat zejména k osobám prvotrestaným, u nichž je trestná činnost, pro kterou vykonávají nepodmíněný trest výjimečným excesem.“

„Já osobně bych preferovala skupinu prvotrestaných nebo za méně závažnou trestnou činnost, kteří mají větší šanci na nápravu, protože ještě nejsou tak zatíženi trestní minulostí. Ale především ti, co jsou ve výkonu trestu poprvé. Často to jsou osoby mladší a určitě se líp ovlivňuje pachatele ve věku 18 - 25let...a potom, když už se ocitají ve VTOS znovu a znovu a znovu, tak je zjevné, že si nevážíli toho dobrodiní soudu a zákonů, aby prokázali, že jsou schopni žít řádným životem.“

Druhá skupina pak naopak uváděla, že jako potřebnější vnímají ty, jež jsou **nejrizikovější pro společnost**, což jsou především **recidivisté**. Dalšími jsou pak ti, jež mají stanovený **výkon trestu**

delší, protože poté je pro ně návrat do společnosti ztížen tím, že se hůře orientují zpět na svobodě ve společnosti.

Spíše se kloním k definování cílové skupiny odsouzených celkovou délkou vykonávaného trestu. Skutečnost, že někdo vykonává trest pro trestný čin s možností PP po 2/3 trestu, ještě neznamena samo o sobě, že se jedná o osobu, která potřebuje zvýšenou pozornost. Např. většina vrahů svou trestnou činnost po VTOS neopakuje. Naopak zvýšené riziko je u stávajících recidivistů, kteří jsou odsouzeni k delším trestům, byť za méně závažnou trestnou činnost.

„Pro společnost jsou nejrizikovější ti odsouzení, kteří často opakují trestnou činnost, u nich je prognóza vedení řádného života malá, tedy riziko páchání škod společnosti vysoké. Dále jsou riziková ti, kteří jsou delší dobu mimo svobodný život – podmínky venku se nyní rychle mění, propuštění odsouzení se s tím musejí skokově vyrovnat. Tedy bych to viděl hlavně na tyto kategorie.“

10) Jaké by dle Vás mělo být budoucí složení Komise? v současné době se jedná o tříčlennou komisi složenou ze zástupců PMS, VS ČR a odborné veřejnosti.

Co se týká složení Komise pro podmíněné propuštění, většina soudců je se současným složením spokojená. Soudci se poměrně často vyjadřovali **souhlasně k aktuálnímu složení**.

„No já nepřepokládám žádné změny, mě to takhle vyhovuje.“

„S tím nemám problém. Ať je komise...ať je ta komise jakákoliv.“

„Z mého pohledu, co se týče odbornosti nebo množství lidí, tak tam nevidím důvod cokoliv měnit.“

V případě potřeby dalšího člena komise byl zmiňován **psycholog**, který by do jednání vstoupil se **znaleckým pohledem** na odsouzeného a mohl by tak přispět ke kvalitě posouzení všech aspektů.

„Já si dovedu představit, že by u takové komise byl psycholog, který toho dotyčného zná a který bude mít čas se zaměřit na jeho osobu. Protože to my nejsme schopni zjistit a to, co mě velmi zajímá.“

Zajímavý poznatek ke **složení komise** měl jeden z dotazovaných soudců **ve smyslu účasti zástupce laické veřejnosti**.

„Ten laický prvek veřejnosti mi tam přijde... hm...nevhodný. Když tam byl nějaký zástupce veřejnosti, tak ten byl, mi přišlo, někdy až fascinován tím, co se stalo. Místo aby ta komise řešila na jednání to, jak by vlastně odsouzený fungoval na svobodě, jak je připraven na to propuštění, tak řešili, že stal takový a takový čin a jak k němu došlo a co

ho k němu vedlo a úplně upozadili prostě tu resocializaci odsouzeného a spíše to brali jako nějakou kriminálku, které byli součástí. Nějakého seriálu.“

Objevil se taktéž zajímavý názor, že **spíše na kvantitu je potřeba se zaměřit na kvalitu**. Někteří dotazovaní spíše, než na počet členů komise poukazovali na kvalitu a počet setkání s odsouzeným, tzn. že by raději preferovali méně členů komise, kteří však budou v užším kontaktu s odsouzenými.

„Spíše než kolik je lidí v komisi záleží na té spolupráci....kolik se toho s odsouzeným projedná než kolik je lidí. Když se s ním sejde 10 lidí jednou, tak je to horší, než když se s ním sejdou 3 vícekrát.“

Nicméně byli zde i tací, kteří na otázku **nedokázali odpovědět**, protože neznají princip jednání komise.

„To nedokážu posoudit – nevím jako komise pracuje, nikdy jsem nebyla u sezení s těmi lidmi, u toho, jak s nimi komunikují, co jim sdělují a nejsem schopna posoudit, zda tři jsou málo nebo ne.“

Státní zástupci vnímají složení komise jako dostačující a jediná odpověď nad rámec tohoto vyjádření směřovala k možnosti komise doplnit své řady aktuálně, **dle potřeby konkrétního jednání**.

„Současné složení komise považuji za dostačující, pouze bych považoval za vhodné, aby komise sama mohla své složení rozšířit a přibrat určitého odborníka ad hoc s ohledem na typ pachatele a trestného činu, které v konkrétní kauze řeší.“

11) Pod jakou instituci by měl orgán KPP spadat?

Na otázku týkající se **zastřešení práce KPP** většina soudců odpovídala, že to pro ně není podstatné, pod jakou organizaci spadá a daleko více je zajímá obsah její práce. Nicméně převládal názor ponechat KPP pod PMS, protože podstata práce KPP je v souladu s jejich cíli a zaměřením.

Já mám pocit, že...víte, že to je dobrý. Protože já bych tam pod nikoho jiného nedával. PMS má řekl bych vynikající kredity, výsledky, na území ČR, já mám osobně jenom vynikající zkušenosti, s PMS, takže skutečně pomáhají nám.

Je úplně jedno, pod jakou instituci KPP spadá. PMS je takový přirozený subjekt, pod kterým bych to klidně nechal. Ale kdyby to byla jakákoliv jiná instituce, tak si nemyslím, že by to mělo vliv. Jde jenom o přemalování firmy. Stejně ta Komise bude muset s tou PMS intenzivně spolupracovat, ať bude pod někým jiným, protože podle mě to vychází z charakteru té probační služby.

Jako problém vnímali někteří soudci, že PMS je už tak poměrně zatížena výkonem všech svých aktivit a další zatížení by mohlo mít vliv na kvalitu jejich práce. Proto jako možnost zmiňovali i **úplné osamostatnění komise**.

Tak to se přiznám, že o tom jsem sám moc nepřemýšlel. Ale pokud by to mělo pomoci a pokud vidím tu zatíženost těch zaměstnanců té PMS, tak snad bych se, když to takhle narychlo střelím, tak jsem k tomu, aby se to jako osamostatnilo.

Z hlediska zajištění větší nezávislosti pár soudců zmínilo, že by bylo vhodným zastřešujícím orgánem **Ministerstvo spravedlnosti**.

Poměrně velká skupina soudců však odpovídala, že **na formálním ukotvení organizace až tak nezáleží a důležitější je obsah jejich činnosti**.

„Nejlépe aby byl nezávislý. Samozřejmě kdyby spadaly pod ministerstvo, možná je ta míra nezávislosti vyšší.“

„No to já jako...to je organizační věc. Na to názor nemám, no.“

„To taky nedokážu posoudit – otázka organizační nebo i finanční, vůbec nejsem kompetentní se k tomu vyjadřovat to posoudit.“

Všichni dotazovaní **státní zástupci** se shodli na tom, že **KPP by měla nadále spadat pod PMS**.

„Pro nás je PMS takovým stěžejním orgánem, tak se ta spolupráce osvědčila, že neprosto preferuji PMS.“

Shrnutí

V rámci dotazování bylo osloveno 44 soudců, kteří v okresech kde probíhá projekt KŠ II soudí žádosti o podmíněné propuštění a 32 státních zástupců ze stejných okresů. Rozhovory pak proběhly s 18 soudci a 5 státními zástupci, jež byli ochotni participovat na evaluaci.

V rámci rozhovorů se soudci byla částečně potvrzena zjištění z předchozích realizovaných výzkumů, které má PMS k dispozici. Konkrétně se jedná o již provedenou evaluaci projektu Křehká šance a závěrů expertního šetření z roku 2017, kterého se zúčastnilo 75 soudců aktivních v agendě PP. Byly však zjišťovány i skutečnosti, které se týkají konkrétně projektu a práce KPP na což se ve zmíněných výzkumech nezaměřovali.

Z šetření vyplynulo, že soudci vnímají každého odsouzeného jako individualitu odlišující se kriminální minulostí, jednáním v přítomnosti a vyhlídkami do budoucnosti. Někteří vnímají žádost o PP jako formální záležitost, na kterou mají odsouzení právo, a proto si ji podávají bez ohledu na vyhodnocení reálné šance úspěchu a intenzivnější přípravy. Jiní naopak vnímají aktivitu odsouzených při přípravě na PP pozitivně. Problém spatřují v tom, že je těžké rozeznat, zda se jedná o chování účelové, či zda opravdu vychází z přesvědčení odsouzeného. Názory soudců na připravenost se lišily a nelze říci, že

by obecně spatřovali odsouzené jako nepřipravené, či že by jednoznačně vnímali trend zlepšování odsouzených v čase.

Na rozdíl od soudců, státní zástupci měli na úroveň přípravy odsouzených na PP v rámci výkonu trestu odnětí svobody více méně shodný názor, a to, že připravenost je všeobecně nízká a u většiny případů jde spíše o formální záležitost.

Mnoho soudců, avšak ne všichni, se vyjádřili ve smyslu zpřísnění podmínek pro PP, často spojených s recidivou pachatelů. Nicméně zazněl i názor, že možnost podání žádosti o PP má veliký vliv na psychiku odsouzeného a také na jeho motivaci.

Pohled státních zástupců na současné podmínky pro podání žádosti o PP není jednoznačný a dal by se rozdělit na dvě odlišné skupiny. Jedni jsou pro zpřísnění celého procesu, zatímco jiní by navrhovali spíše rozvolnění systému, aby bylo možno více žádostem vyhovět.

Většina soudců pak uvedla, že jeden za základních faktorů, o který se při rozhodování o PP opírají je právě trestní minulost odsouzeného, a to i přes fakt, který vyplývá např. z nálezu ÚS, že předpoklad vedení řádného života se vztahuje k budoucnosti a neměl by být dovozován z minulého chování odsouzeného. Jako další faktory pak byly uváděny chování ve VTOS, typologie osobnosti odsouzeného a zhodnocení rizika recidivy jako takové. Přihlíženo je samozřejmě i k faktorům týkajícím se rodinné situace, bydlení a zaměstnání.

Stejně jako soudci, tak i státní zástupci vnímají jako zásadní u otázky týkající se problematiky stanovení prognózy vedení řádného života odsouzeného právě minulost odsouzeného. A to i vzhledem k výše zmíněnému výnosu ÚS, který je v jedné odpovědi explicitně zmiňován.

Vztah soudců k PMS je vesměs pozitivní, a to nejen při projednávání PP ale i vzhledem k další práci, kterou PMS provádí. Soudci kladně oceňovali flexibilitu probačních úředníků a jejich schopnost došetřit pro soud požadované skutečnosti před samotným jednáním o PP, pokud jsou o to požádáni. Taktéž zpráva z PMS týkající se situace odsouzeného byla hodnocena velmi pozitivně a přínosem je zejména možnost PMS navázat vztah nejen s odsouzeným, ale i s jeho blízkými. Pouze jeden ze soudců se k PMS vyjádřil zčásti kriticky, a to vy smyslu nedotažení ideje probace a mediaci, která zde byla převzata ze zahraničního modelu.

Státní zástupci nahlízejí na PMS pozitivně, stejně tak jako většina soudců. Státní zástupci uváděli, že jako nejdůležitější roli vnímají PMS především v postpenitenciární oblasti, kdy je nutno s pachatelem dále pracovat, aby se v co největší míře eliminovala možnost recidivy.

Připravenost odsouzených, kteří prošli projektem KŠ II. soudci spíše vnímali jako dobrou, a především oceňovali snahu odsouzených začít aktivně pracovat na úhradě škody, kterou svou trestnou činností způsobili, či kontaktování poškozených osob. Za důležitou považují soudci především iniciativu odsouzených, která by však měla plynout z jejich přesvědčení.

Stejně tak dle státních zástupců je připravenost odsouzených, kteří jsou zapojeni do projektu KŠ II, lepší než u většiny odsouzených, jež se neangažují. Bylo zmíněno, že jakákoliv aktivita s jiným subjektem, než jsou zaměstnanci věznice, je pro odsouzené pozitivním stimulem, který je může motivovat k vlastní aktivitě a snaze řešit si své „problémy“ už v rámci VTOS.

Stanovisko KPP jakožto dokument, který soudci dostávají ke spisu je vnímán většinou z nich, jako precizně zpracovaný dokument, ve kterém jsou mnohdy informace pro ně zajímavé a pro rozhodování důležité. Avšak jedná se stále o dokument pouze „pomocný“, který není pro jejich rozhodování závazný. Několik soudců se zmínilo o nesouladu mezi Stanoviskem KPP a svým rozhodnutím, s tím, že byli překvapeni, že odsouzený dostal pozitivní hodnocení. V případě zamítavého rozhodnutí se povětšinou jejich názor shodoval.

Stejně jako většina soudců i státní zástupci vnímají Stanovisko KPP velmi pozitivně, jako materiál s vysokou důležitostí pro své rozhodování. Avšak také někteří vyjádřili pochyby s ohledem na laické hodnocení členů KPP a někdy přehnaný optimismus.

Ke složení komise či orgánu řídícímu práci KPP se soudci příliš nevyjadřovali s tím, že jim toto nepřínáleží či je jim vlastně jedno, kdo bude za KPP zodpovědný, protože pro ně je důležitější, jak Komise pracuje než pro koho.

Státní zástupci vnímají složení komise jako dostačující a jediná odpověď nad rámec tohoto vyjádření směřovala k možnosti komise doplnit své řady aktuálně, dle potřeby konkrétního jednání.

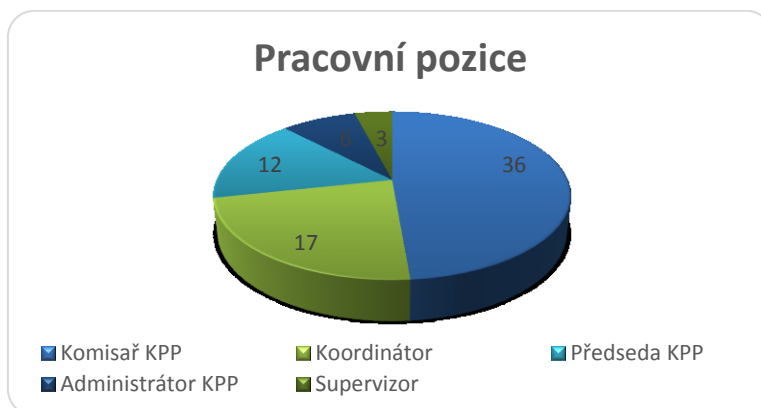
Závěrem lze tedy říci, že postoj soudců k práci PMS v projektu KŠ II. je vnímán převážně pozitivně a až na drobné výjimky se soudci vyjadřovali ve smyslu podpory takovýchto aktivit, které dle nich mají pro zlepšení celého procesu jednání o PP význam.

Analýza výstupů z dotazníkového šetření se členy Komisí pro podmíněné propuštění

1. V rámci činnosti Komisí pro PP působím jako?

První otázka zjišťovala pozici respondenta, kterou v rámci práce KPP zastává. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 36 Komisařů KPP, 17 Koordinátorů, 12 Předsedů KPP, 6 Administrátorů a 3 Supervizoři. Někteří respondenti zároveň zastávají více pozic a v dotazníku pak uváděli pouze jednu z nich. Nejčastěji k tomu docházelo u předsedů KPP, kteří jsou zároveň i komisaři KPP.

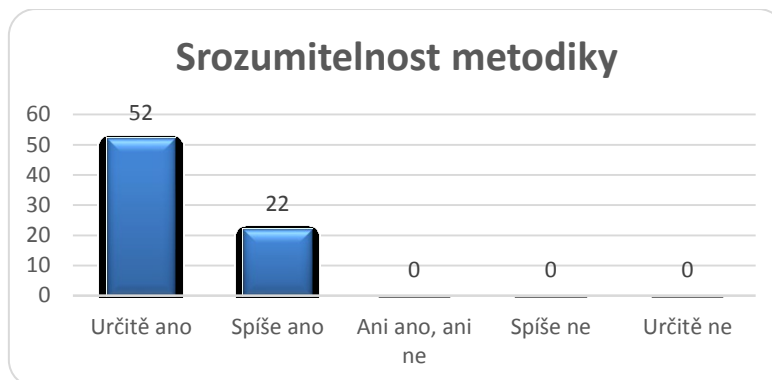
Graf 1 Pracovní pozice členů KPP

2. Je pro Vás metodika KPP srozumitelná?

Druhá otázka se zajímala o to, zda je metodika KPP pro respondenty srozumitelná. Možnost odpovědět měli respondenti v rámci škály od určitě ano po určitě ne, přičemž byly využity pouze odpovědi určitě ano a spíše ano (ostatní tři možnosti ani ano ani ne, spíše ne a určitě ne nikdo nevyužil).

Graf 2 Srozumitelnost metodiky KPP

3. Která část metodiky pro Vás byla nejpřínosnější a proč?

Třetí otázka, byla otázkou otevřenou a zajímala se o to, která část metodiky byla pro respondenty nejpřínosnější a proč. Zde jsme téměř od každého respondenta dostali jinou odpověď, která souvisela nejen s jeho pracovní pozicí, ale i s délkou jeho zapojení do projektu či mírou zainteresovanosti o problematiku KPP. Odpovědi jsme dle podobnosti rozdělili do kategorií, které uvádíme níže.

Odpovědi všech v jejich plném znění jsou součástí této analýzy, jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Nejprínosnější část metodiky.

Jako nejprínosnější část metodiky byly nejčastěji zmiňovány kapitoly 5 a 6, tedy **příprava a provedení parolového slyšení**, především proto, že jde o jasný strukturovaný návod, který jasně vymezuje vše, co má být uděláno a jak, což by mělo předejít nechtěnému opomenutí některého bodu jednání.

„Část 5 Shromáždění informací k projednání případu, a to z důvodu, že detailně popisuje jednotlivé dokumenty a druh informací, které zpracovávají jednotliví členové realizačního týmu.“

„Kapitola 5 Shromáždění informací k projednání případu – příprava parolového slyšení – přehled, jak se materiály připravují, jsou nezbytné pro slyšení a kapitola 6 Postup při provedení parolového slyšení – držet se struktury parolového slyšení, aby bylo efektivní, na nic se nezapomnělo a v určitém čase bylo skončeno.“

„6.2.1 Struktura parolového slyšení – je tomu tak z praktických důvodů. Struktura: stanovený postup je logický, jejím dodržením se předejde „opomenutí“ důležitého tématu či úkonu.“

Jako nejprínosnější byly mnohými dotazovanými zmiňovány i **praktické příklady otázek**, tedy přílohy 11, 12 a 13. Tato odpověď byla v některých případech zmiňována současně s odpovědí předchozí, tedy s přínosem kapitol 5 a 6, poněvadž otázky jsou kladeny právě v průběhu parolového slyšení.

„Přílohy 11., 12. a 13 - vzory otázek jsou užitečné, napomáhají při stručné a výstižné formulaci otázek. Dodržováním se lze vyhnout nechtěným „vsuvkám“ typu nadbytečných komentářů, hodnocení řečeného, vysvětlování a obhajování“

„Jak vést dotazování s jednotlivými účastníky slyšení včetně příkladů otázek. Někdy jsem použil uvedené příklady otázek.“

„Příklady otázek pro odsouzeného, pro vychovatele.“

„Největším přínosem je pro mě praktická část metodiky. Jako komisař pro odbornou veřejnost se slyšení nezúčastňuji tak často, takže pořád využívám pro představu přílohy č. 12 a 13. „

Dále bylo často uváděno, že je metodika **přínosná jako celek**, ať už z důvodu uvědomění si celého postupu nebo kupříkladu pro lepší poznání a pochopení procesu či pro vzájemné poznání rolí jednotlivých aktérů v procesu.

„Celá metodika byla ze začátku pro mě velmi užitečná pro uvědomění si celého postupu KPP.“

„Celkově, abych pochopila jednotlivé kroky v systému“

„Metodiku považuji za přínosnou jako celek. S ohledem na složitost a košatost projektových činností, považuji za nutné ji vyzdvihnout komplexně.“

„Metodika je přínosná jako celek. Všichni by měli o sobě vědět navzájem to, jaká pozice zastává jakou funkci a jakou má náplň. Bez toho by to fungovalo jen stěží.“

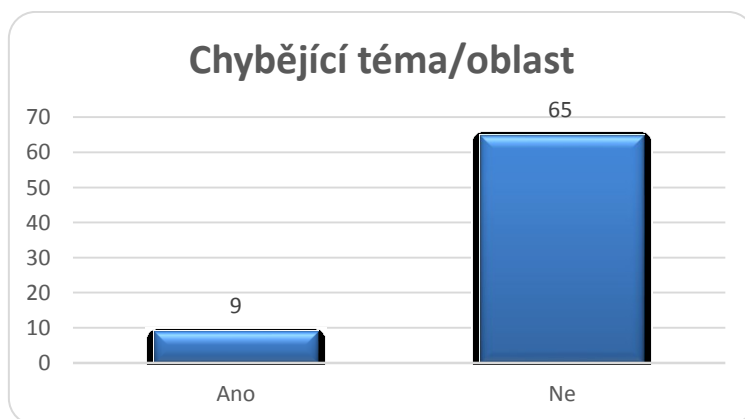
Odpovědi byly samozřejmě odlišné dle toho, jakou pozici respondent v procesu zastává. Předsedové komisí často vyjadřovali směrem k procesním věcem a konkrétním postupům, zatímco administrátoři či koordinátoři spíše ocenili část týkající se specifikace jejich role v celém procesu. Taktéž se zde objevily odpovědi, které nebyly příliš časté, a to konkrétně přínos části která vymezuje **pravidla pro zařazování** odsouzených či část ohledně **rozhovoru s obětí**. Jedním respondentem byl zmíněn **etický kontext a filozofie projektu**. Pouze jeden respondent se vyjádřil, že **nevnímá přínos metodiky pro svou osobu**.

„Působím jako komisař KPP a z podstaty věci vím, co se po mě chce. Nevidím zde nějaký přínos metodiky pro mě.“

4. Chybí vám v metodice nějaké téma/oblast?

Čtvrtá otázka se zaměřovala na to, zda respondentům v metodice nějaká oblast či téma chybí. Většina respondentů uvedla, že jim v metodice nic nechybí a pouze 9 respondentů se vyjádřilo, že jim určité téma nebo oblast chybí. Každá z těchto odpovědí se zaměřuje na něco jiného a odpovědi tedy nelze žádným způsobem kategorizovat. Proto jsou všechny odpovědi chybějících témat/oblastí uvedeny jako součást této analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Chybějící oblasti/témata.

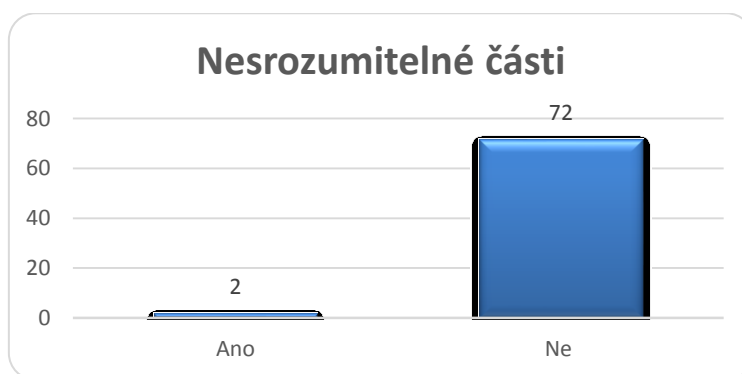
Graf 3 Chybějící téma/oblast

5. Jsou v metodice KPP nějaké části popsány nesrozumitelně?

V rámci páté otázky bylo zjišťováno, zda je v metodice něco popsáno nesrozumitelně. Většina respondentů uvedla, že není a vše je srozumitelné. Pouze dva respondenti uvedli, že je pro ně v rámci metodiky určitá konkrétní část nesrozumitelná. Obě z připomínek se týkají oběti, a to jak otázek na ni, tak otázek, které může vznášet sama oběť. Tak jako u předchozích otevřených otázek, jsou konkrétní odpovědi součástí této analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Nesrozumitelné části metodiky.

Graf 4 Nesrozumitelné části

6. Které oblasti vnímáte jako problematické a měly by být dále diskutovány – upraveny?

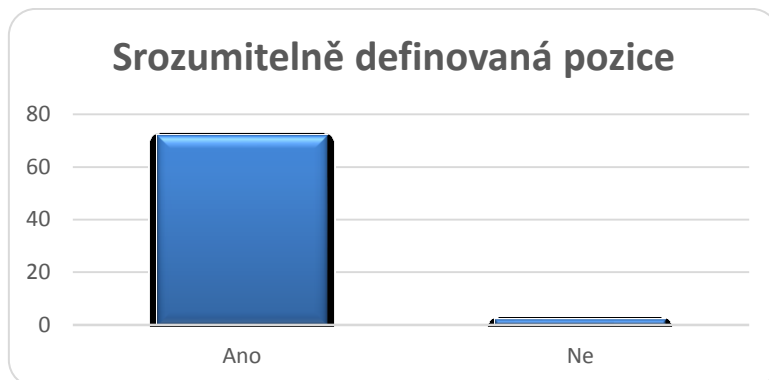
Šestá otázka měla za cíl rozklíčovat, které oblasti vnímají respondenti jako problematické, a tudíž by ještě měla být diskutovány a případně upraveny. Z celkového počtu 74 respondentů 30 uvedlo, že žádnou oblast nevnímá jako problematickou. Zbylých 44 respondentů uvedlo konkrétní připomínku. Vzhledem k tomu, že tyto připomínky jsou důležité a je potřeba se zamyslet nad každou z nich, uvádíme přehled všech 44 odpovědí, jako součást této analýzy v rámci Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Problematické oblasti metodiky.

7. Je v metodice srozumitelně definována pozice, kterou v rámci KPP zastáváte?

V sedmé otázce bylo předmětem dotazování vymezení pozice v rámci KPP, kterou respondent zastává a její srozumitelné definování v rámci metodiky. U této otázky 72 respondentů odpovědělo kladně, tedy že pozice je definována srozumitelně. Pouze dva respondenti uvedli, že v rámci jejich pozice vnímají nějakou nejasnost. Shodně se v obou případech jednalo o pozici supervizora. V jednom případě se jednalo o **definice činností supervize** a v druhém pak spíše o **chápání supervize členy KPP** (což není úplně v moci metodiky ovlivnit). Stejně jako u všech předchozích otevřených

odpovědi jsou i tyto dvě odpovědi součástí analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Definice pracovní pozice v rámci KPP

Graf 5 Srozumitelně definovaná pozice

8. Je podle Vás rozdělení práce KPP mezi jednotlivé pracovníky efektivní?

Osmá otázka se zaměřovala na to, zda je rozdělení práce jednotlivých členů KPP efektivní, případně co by bylo potřeba dělat jinak, aby rozdělení práce efektivní bylo. Ze všech 74 respondentů se 68 z nich vyjádřilo pozitivně, tedy že vnímají rozdělení jako efektivní a žádné změny nejsou potřeba. Zbylých 6 respondentů uvedlo své náměty či postřehy, které by dle jejich názoru přispěly k větší efektivitě práce KPP. Vzhledem k různorodosti a specifičnosti každé z odpovědí jsou všechny v jejich plném znění součástí této analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Rozdělení práce mezi členy KPP.

9. Jsou v metodice srozumitelně definované postupy Vaší práce v KPP?

Prostřednictvím deváté otázky bylo zjišťováno, zda respondenti rozumí tomu, jak je v metodice definována jejich pracovní pozice v rámci KPP. Převážná většina respondentů, konkrétně 71 z nich, uvedlo, že **pracovní postupy jsou v metodice jasně definovány**. Někteří uváděli, že postupy jsou definovány **maximálně srozumitelně**, jiní je vnímali jako **dostačující** a někteří spíše jako **formální**. Někteří respondenti uvedli, že v podstatě **žádná metodika nemůže nahradit osobní a praktickou zkušenost** a v jednom případě bylo zmíněno, že **dobré fungování KPP spíše záleží na složení komise**. Pouze 3 respondenti uvedli konkrétní připomínku k definování postupů práce. Kdy jeden z nich konkrétně uvedl, že **není jasně definováno postavení a práce supervizora**, další respondent uvedl, že **postupy k oběti v práci KKP na slyšení srozumitelně formulované nejsou** a poslední respondent uvedl, že **postupy jeho práce nejsou definovány vůbec**, konkrétně šlo o jednoho z předsedů KPP.

10. Jak byste z Vaší zkušenosti hodnotili organizaci a kooperaci v rámci KPP (organizace parolového slyšení, komunikace mezi jednotlivými pracovníky, úroveň a včasnost předávání informací).

V desáté otázce jsme se zaměřili na organizaci práce a kooperaci členů KPP. V rámci odpovědi na tuto otevřenou otázku se opět respondenti vyjadřovali velmi různorodě, i když často hovořili o podobných věcech. Někteří hodnotili organizaci a spolupráci jen pozitivně, jiní vymezili pozitiva i negativa a minimální část respondentů se vyjádřila pouze negativně. Opět jsme se pokusili odpovědi kategorizovat do několika skupin, dle obsahu sdělení, avšak pro úplnost jsou vyjádření v plném znění součástí této analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Zkušenosti s organizací a kooperací v rámci KPP.

Většina respondentů se vyjadřovala **kladně** ke **spolupráci s ostatními kolegy**. Často tuto spolupráci spojovali s konkrétním pracovním týmem, který chválili.

„V komisích, kterých jsem se účastnil, vše probíhalo hladce, líbila se mi i kooperace při samotném slyšení.“

„Praxe předčila mé původní očekávání. Je to dle mého názoru hlavně osobní zainteresovaností, zodpovědností, kolegií a přátelskými vztahy mezi většinou pracovníků projektu.“

„Hodně záleží na konkrétních lidech. V našem regionu spolupracujeme skvěle.“

„Při parolovém slyšení je zřejmé, že komisaři mezi sebou před začátkem slyšení již komunikovali o jednotlivých případech, dochází k včasnému a úplnému předávání informací.“

„organizaci a kooperaci v rámci KPP a zejména komunikaci mezi jednotlivými zapojenými pracovníky hodnotím nejen jako bezproblémovou, ale jako nadstandardní, a to ve všech ohledech a po celou dobu.“

V mnohých odpovědích byli **chváleni konkrétní pracovníci**, nejčastěji šlo o koordinátory a administrátory KPP.

„Administrátoři si zaslouží obrovský obdiv, poděkování a respekt!“

„Práce administrátora je velmi kvalitní. Spolupráce s koordinátory velmi dobrá.“

Několikrát byl **kritizován členové KPP či koordinátor**.

„Do budoucna by měla proběhnout „revize“ některých komisařů, ne všichni podávají alespoň průměrný výkon, stejně tak někteří předsedové by se možná lépe cítili pouze v kůži komisaře.“

„Záleží na jednotlivých lidech, většinou je to v pohodě a po domluvě, ale najde se i velmi špatný případ – koordinátor, který neumí motivovat odsouzené, neumí vysvětlit kolegům ve VS co je KPP aj.“

„Otázka je výběr koordinátorů, ne všude to byla šťastná volba.“

Co se týče předávání dokumentace mezi jednotlivými členy KPP, tak v mnohých výpovědích se objevila **stížnost na pozdní dodávání materiálů**, a to jak informací o odsouzených, tak stanovisek PMS.

„Předávání stanovisek velmi krátce před samotným slyšením.“

„Parolista dodává stanoviska na poslední chvíli, nedodrжуje stanovené termíny.“

Jinde **předávání dokumentace a veškerých materiálů hodnotili pozitivně**. Jde tedy spíše o záležitost konkrétních lidí či regionální, než že by se jednalo o problém systémový.

„Za celou dobu spolupráce jsem neměla jediný problém s komunikací ani s úrovní, či s včasností předávání materiálů a informací.“

„Předávání informací, materiálů apod. je na skvělé úrovni, v časovém předstihu s možností i případného doplnění materiálů.“

Objevili se zde i jednotlivci, kteří v procesu spatřovali problém, jež jiní příliš nezmiňovali. Např. možnost seznámit se s výsledky jednání soudu či vyjádřením odsouzeného ke Stanovisku, nespravedlivé střídání či výběr komisařů či ekologickou zátěž celého procesu.

„Nebývá dodržený postup s přizvanými osobami, zejména podporovateli odsouzeného 5.5. str. 23 (7 dnů...)+6.3. poslední odstavec- nebývám informována o výsledku veřejného zasedání soudu (přestože žádám)+5.1.2. první odstavec ...probační úředník poskytne administrátorovi opis RT , doplnit ještě "CESO" +6.2.1. str. 28 předposlední odst. Nikdy jsem neměla příležitost seznámit se s vyjádřením odsouzeného ke Stanovisku (možná ho nikdo nese-psal, nevím).“

„Vidím velký problém v tom, že komisaři nejsou spravedlivě střídání během komisí. Někteří jezdí na komise častěji, někdo skoro vůbec. Tzv. kamarádčovství bohužel vzniká a je pak velmi obtížné se na komise připravovat, jelikož je potřeba si "oprášit" metodiku, aby bylo vše znovu připomenuto. Jezdit na komisi 1x za půl roku až 1x za rok pak nedává pro mě smysl.“

„Moje zkušenost administrátora: organizace činností týkajících se kompletace spisu je v mnohých aspektech problematická a neekologická. Nahlížení do trestního spisu se neobejde bez pořízení mnoha kopií, které jsou klíčové, obzvláště, chybí-li dokumenty (rozsudky, opis RT) od parolistů či koordinátorů. Pořízená fotografie není dobře čitelná a vyžaduje obrovské množství barvy z tiskárny, které je až 4-násobné v případě kopií pro

komisaře. K lepší organizaci práce by rozhodně přispěl například ruční skener, jehož pořizovací cena není vysoká.“

11. Jak vnímáte činnost KPP z hlediska přínosu pro odsouzeného a vlivu na proces přípravy odsouzeného na PP.

Prostřednictvím jedenácté otázky jsme zjišťovali, jak se práce KPP odráží na přípravě odsouzeného na PP a zda je pro něj přínosem. V podstatě všichni respondenti se vyjádřili, že práci KPP vnímají jako přínosnou pro odsouzeného. Tak jako u předchozích otázek jsme se pokusili odpovědi kategorizovat do několika skupin, dle obsahu sdělení, avšak pro úplnost jsou vyjádření v plném znění součástí této analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Přínos práce KPP pro odsouzeného.

Jako jeden z hlavních přínosů KPP vnímá mnoho z nich **postupnou přípravu na jednání o PP**, kdy se **odsouzený musí zamýšlet nad mnohými aspekty trestné činnosti**, kterou páchal a také nad různými **oblastmi svého budoucího života**. Jako velmi přínosné pak je především to, že odsouzený se na slyšení připravuje sám, pouze pod vedením pracovníka (tzn. nevyřizuje za něj vše někdo jiný, ale on sám musí projevit iniciativu a zájem).

„Odsouzení si sami musí zajistit materiály, které chtějí předat komisařům / zaměstnanci věznici jsou jim pouze nápomocni radou, poskytnutím adresy.../, více se nad vším zamýšlí, mají připraven i záložní plán, pokud by jim něco nevyšlo, intenzivně spolupracují s neziskovými organizacemi, svými kurátory, mnohdy naváží i kontakt s rodinou.“

„Odsouzení skrze činnosti před samotným parolovým slyšením, jsou systematicky a postupnými kroky vedeni k připravování si podmínek pro PP (řešení minulosti, postoj k tr. činnosti, postoj k obětem, řešení finanční oblasti, sociální oblasti etc).“

„Vidím jednoznačný přínos pro odsouzeného. Je donucen si vše opravdu naplánovat a domluvit. Dostane jasnou zprávu, že na výstup je potřeba se poctivě připravit. Přestanou pak vše bagatelizovat a podceňovat.“

Odsouzeným se, dle názoru některých respondentů, otevírají oblasti, o kterých by jinak nepřemýšleli a taktéž dostávají **zpětnou vazbu na svou trestnou činnost** a minulost nad kterou mohou přemýšlet, a především se soustředit na nápravu.

„Mnohdy se otevrou i další oblasti, kterým do té doby odsouzení nepřikládali velký význam, a přitom v jejich životech hrají velkou roli.“

„Samotné parolové slyšení je mnohdy pro odsouzené "terapeutickým rozhovorem", je pro něho zpětnou vazbou na jeho smýšlení o vině, dopadu trestného činu, pocitech poškozených a vedení řádného života.“

Někteří dotazovaní uvedli, že díky účasti na KPP jsou **odsouzení lépe připraveni na jednání o PP u soudu**, a to nejen množstvím připravených materiálů, ale především se tím zlepšuje úroveň jejich komunikačních dovedností a schopnost zvládnout situaci u soudu, která je pro ně náročná psychicky.

„Myslím, že se naučí lépe hovořit na veřejnosti o svém případě, u projednávání PP pak působí přesvědčivě a rozumně.“

Respondenti dále uváděli, že vnímají přínos práce KPP i ve chvíli, kdy je odsouzenému, i přes jeho přípravu na slyšení, sděleno **nedoporučující Stanovisko**. Zejména proto, že odsouzený, pakliže je opravdu motivován, na sobě **může ještě zapracovat, lépe se připravit a zvýšit tak svou šanci na PP**.

„Domnívám se, že pokud odsouzený projde parolový slyšením, je to pro něj vždy přínosné. A to i v případě, pokud je stanovisko KPP nedoporučující. V daném okamžiku samozřejmě odsouzený může mít odlišný názor, může se cítit ublíženě. Ale věřím, že i v takovém případě si dotyčný s odstupem času uvědomí, že jej tato zkušenost někam posunula. Odsouzený získá od KPP zpětnou vazbu – dozví se, na čem by měl případně ještě zapracovat, co zlepšit, jaká spatřuje KPP rizika v souvislosti s jeho podmíněným propuštěním. Pokud nezahořkne a bude se snažit zjištěná rizika minimalizovat, pokud "nesloží zbraně" a bude na sobě dále pracovat v souladu se závěry a doporučením KPP, může tím zvýšit nejen své šance na budoucí podmíněné propuštění, ale zejména na vedení života bez trestné činnosti.“

„Činnost KPP hodnotí kladně i někteří odsouzení, a to i ti, kteří dostali nedoporučující stanovisko, pracují na oblastech, v kterých KPP viděla rizika.“

Některými respondenty byla taktéž zmíněna **účelovost jednání odsouzených** a jejich nedostatečná snaha a opravdovost. Avšak tento názor se u členů KPP objevoval v daleko menší míře, než jak tomu bylo u soudců a st. zástupců.

„Občas jsem se přistihl, že odsouzenými jsou "jejich postoje a náhledy" předkládány komisařům cíleně... Odsouzení jsou velmi vnímaví, a tak nám sdělují to, co "chceme slyšet"...“

„Záleží na osobnosti odsouzeného, zda je schopen vnímat svá rizika a jeho účast v KŠ není pouze účelová.“

Mimo pozitivního vlivu na odsouzené, zmiňovali někteří respondenti také **výhody**, které Stanovisko může mít **pro soudce a st. zástupce v rámci jednání o PP**.

„Soud má následně z mého pohledu stejně hodnotný, spíše i daleko relevantnější podklad v podobě zprávy KPP, nežli je hodnocení z VTOS vězeňské služby.“

„Soud díky Stanovisku KPP dostává doporučení, jak v rámci postpenitenciární péče ošetřit případná rizika u odsouzeného, tedy snížit riziko recidivy a na druhé straně tak ochránit společnost.“

V ojedinělých případech zazněly i názory, které nebyly příliš pochvalné. Jednalo se však spíše o **kritiku konkrétní situace nebo pracoviště**. Systém jako takový kritizován nebyl.

„Různé v různých věznicích. Očekávala jsem, že díky KŠ se s odsouzenými bude více pracovat, někde to bylo spíše formální vyplnění potřebných papírů. Odsouzení někdy nebyly dostatečně informováni o celém procesu. Jako přínosné by to z mého pohledu pro odsouzené mělo být, ale zda to tak opravdu vnímají si nejsem jistá.“

„Řekl bych, že to není na škodu věci. Nicméně bych byl stručnější, úspornější, jednodušší. To vzhledem k celkovému významu – soudce nemusí činnost KPP vůbec zajímat.“

12. Je zde ještě něco, co považujete v souvislosti s metodikou KPP za důležité, ale nebylo to zmíněno?

Podstatou dvanácté otázky bylo zjistit, kde respondenti chtějí dodat něco, co se týká metodiky KPP a na co v dotazníku nebyli dotazováni. Ze celkového počtu 74 dotazovaných 13 dodalo svůj postřeh, námět či názor týkající se metodiky. Vzhledem k odlišnosti jednotlivých odpovědí a jejich různorodosti není možno odpovědi nijak kategorizovat. Pro úplný přehled všech odpovědí je v plném znění, jako součást této analýzy, uvádíme v Příloze 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Co nebylo zmíněno v souvislosti s metodikou.

13. Je zde ještě něco, co považujete v souvislosti s prací/fungováním KPP za důležité, ale nebylo to zmíněno?

Stejně tomu bylo i u otázky poslední, kde byli respondenti taktéž dotazováni na to, kde chtějí dodat něco, co se týká práce a fungování KPP, co v předchozím dotazníku nebylo zmíněno. K otázce se vyjádřilo 36 respondentů. Taktéž zde byly odpovědi natolik různorodé, že není možno je nijak kategorizovat. Pro úplný přehled všech odpovědí je v plném znění, jako součást této analýzy, uvádíme v Příloze 1 – Co nebylo zmíněno v souvislosti s prací/fungováním KPP.

Shrnutí

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 74 respondentů, z celkového počtu 107 oslovených, jež jsou zapojeni do aktivity Komise pro podmíněné propuštění. Konkrétně se jednalo o 36 Komisařů KPP, 17 Koordinátorů, 12 Předsedů KPP, 6 Administrátorů a 3 Supervizory. Všichni dotazovaní uvedli, že je pro ně metodika srozumitelná.

Co se týče přínosnosti metodiky, mnoho respondentů uvedlo, že je pro ně metodika přínosná jako celek. Ti, jež vymezili konkrétní části, tak jako nejprínosnější nejčastěji uváděli kapitoly 5 a 6, tedy příprava a provedení parolového slyšení, především proto, že jde o jasný strukturovaný návod, který jasně vymezuje vše, co má být uděláno a jak, což by mělo předejít nechtěnému opomenutí některého bodu jednání. Jako nejprínosnější byly mnohými dotazovanými zmiňovány i praktické příklady otázek, tedy přílohy 11, 12 a 13. Odpovědi byly samozřejmě odlišné dle toho, jakou pozici respondent v procesu zastává. Předsedové komisí často vyjadřovali směrem k procesním věcem a konkrétním postupům, zatímco administrátoři či koordinátoři spíše ocenili část týkající se specifikace jejich role v celém procesu.

Většina respondentů uvedla, že Metodika je z obsahového pohledu zcela dostačující a nepotřebují pro práci KPP další kapitoly, které by materiál doplnily. V rámci všech odpovědí se vyskytlo několik individuálních připomínek, jak Metodiku ještě vylepšit či doplnit. Vzhledem k tomu, že jde o natolik specifické a individuální připomínky, mnohdy ne zcela explicitně vyjádřené, jsou všechny odpovědi součástí této analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Chybějící oblasti/témata. Metodiku převážná většina respondentů považuje taktéž za zcela srozumitelnou. Pouze dva respondenti uvedli, že je pro ně v rámci metodiky určitá konkrétní část nesrozumitelná. Obě připomínky se týkaly oběti a jsou natolik specifické, že jsou pro přesnost uvedeny v rámci této analýzy jako Příloha 1 – Komise pro podmíněné propuštění: Nesrozumitelné části metodiky.

Respondenti taktéž uváděli, které oblasti vnímají na základě zkušeností z praxe jako „problematické“, a tudíž by ještě měly být diskutovány a případně upraveny. Jednalo se především o témata týkající se struktury parolového slyšení a časového rozložení jednotlivých částí slyšení, včetně celkové časové dotace pro každého odsouzeného. Dále byla zmíněna doba přípravy odsouzeného před samotným parolovým slyšením, která by mohla být delší. K diskuzi respondenti taktéž navrhovali roli oběti u KPP, její zapojení a spolupráci. Stejně tak i roli podporovatele, který v některých případech může být zároveň i obětí. Byla zmíněna i role vychovatele či jiného odborného zaměstnance věznice, který v mnoha případech ví o odsouzeném více. Okrajově byla také zmíněna témata týkající se lepšího propojení výstupů z parolového slyšení a rozhodování soudu o PP a také informace o dalším vývoji žádosti o PP u odsouzených, kteří prošli KPP.

V rámci Metodiky jsou taktéž vymezeny pozice v rámci KPP a pracovní postupy, které se k těmto pozicím váží. Všichni respondenti s výjimkou dvou supervizorů uvedli, že jsou pro ně definovány

srozumitelně a že jsou si vědomi, co se od nich v rámci KPP očekává. Většina respondentů se taktéž vyjádřila, že vnímají rozdělení práce mezi jednotlivé členy KPP jako efektivní a žádné další změny nejsou potřeba. Pouze 6 respondentů uvedlo své náměty či postřehy, které by dle jejich názoru přispěly k větší efektivitě práce KPP. Jednalo se především o větší propojení práce mezi jednotlivými členy KPP a přenesení některých povinností i na členy komise a dále o zajištění možnosti zastupitelnosti především administrátora a předsedy KPP. Postoj respondentů ke složení Komise pro podmíněné propuštění, by se dal ilustrovat na odpovědi jednoho z nich, který uvedl: *„Jako naprosto jedinečné považuji složení KPP - zástupce PMS, VS ČR a odborné veřejnosti - považuji za zásadní, aby obdobný přístup byl zachován i v případě dalšího působení komise. Odlišné pohledy těchto tří složek na práci s odsouzeným se při rozhodování komise setkávají ve zcela objektivním stanovisku při zhodnocení všech identifikovatelných rizik.“*

Co se týče organizace práce a kooperace jednotlivých členů, většina respondentů se ke spolupráci s kolegy vyjadřovala kladně, mnohdy pak byli chváleni konkrétní pracovníci především z řad koordinátorů a administrátorů. V odpovědích některých respondentů se objevila i kritika členů KPP nebo koordinátora, ale šlo spíše o ojedinělé případy osobního charakteru, než že by šlo o kritiku fungování systému jako takového. Hodnoceno bylo taktéž předávání dokumentace, kdy šlo opět spíše o konkrétní zkušenost, která byla buď pozitivní, nebo negativní, ale ne o hodnocení systému předávání materiálů.

Respondenti se taktéž vyjadřovali k tomu, jak se práce KPP odráží na přípravě odsouzeného na PP a zda je pro něj přínosem. V podstatě všichni se shodně vyjádřili, že práci KPP vnímají jako přínosnou pro odsouzeného. Odlišně pak definovali samotný přínos. Jako jeden z hlavních přínosů KPP vnímá mnoho z nich fakt, že odsouzený se na slyšení připravuje sám pouze s podporou koordinátora a během přípravy je „donucen“ se zamýšlet nad mnohými aspekty trestné činnosti, kterou páchal, a také nad různými oblastmi svého budoucího života. Někteří dotazovaní uvedli, že díky účasti na KPP jsou odsouzení lépe připraveni na jednání o PP u soudu, a to nejen množstvím připravených materiálů, ale především se tím zlepšuje úroveň jejich komunikačních dovedností a schopnost zvládnout situaci u soudu, která je pro ně náročná psychicky. Respondenti dále uváděli, že vnímají přínos práce KPP pro odsouzeného i ve chvíli, kdy je odsouzenému, i přes jeho přípravu na slyšení, sděleno nedoporučující Stanovisko. Zejména proto, že odsouzený, pakliže je opravdu motivován, na sobě může ještě zapracovat, lépe se připravit a zvýšit tak svou šanci na PP. Jako negativní aspekt účelovost jednání odsouzených a jejich nedostatečnou snahu a opravdovost. Avšak tento názor se u členů KPP objevoval v daleko menší míře, než jak tomu bylo u soudců a st. zástupců.

Analýza výstupů z fokusní skupiny se členy Komise pro podmíněné propuštění

1) Struktura parolového slyšení

Struktura parolového slyšení se ukázala jako nosné téma, ke kterému se většina dotazovaných aktivně vyjádřila. Většina zúčastněných měla ke struktuře jako takové nějakou připomínku. V některých případech se jednalo o požadavek na změnu většího rozsahu, v jiných pouze o drobné úpravy. Větší zásah se zpravidla týkal seřazení jednotlivých bloků jednání, tak jak jdou za sebou, případně změn v zařazení účastníků jednání (vychovatel a příp. oběť, pokud je přítomna).

Velmi intenzivně se řešila **změna struktury v souvislosti se změnou náhledu na celý proces**. Několikrát padl návrh, že by se struktura měla rozdělit na 3 části, které by zahrnovaly období páchání tr.činnosti, období VTOS a období po VTOS. Tato struktura byla kladně hodnocena pro svou přehlednost a udržování linie příběhu.

„Pokud jde ve slyšení o příběh odsouzeného, je lépe se zaměřit na to co bylo před, ve VTOS a co bude po.“

„Struktura: odsouzený před VTOS + výpověď oběti – odsouzený, co dělám ve VTOS + vychovatel shrnutí chování ve VTOS – plány odsouzeného po VTOS – shrnutí.“

„Přeskakování z výpovědi oběti nebo čtení prohlášení oběti, pak vychovatel a pak zase návrat k oběti – zvážení přehození.“

„Vychovatel by měl ideálně mluvit v době, kdy se hovoří o VTOS – mělo by to hlavu a patu.“

V této souvislosti bylo několikrát zmiňováno, že nejde o slyšení osob, ale o příběh odsouzeného a tomu by se mělo celé jednání přizpůsobit, jak svou strukturou, tak i přítomností osob.

„Pokud by to nebylo slyšení osob, ale slyšení příběhu – měli by být u slyšení všechny osoby po celou dobu. To je dost problém u vychovatelů, kteří nechtějí nebo nemohou zůstat celou dobu.“

„Vyptávání vychovatele není dobrý nápad, protože je to slyšení odsouzeného, které má tři linie – namíchat do toho vychovatele to naruší. Má hovořit odsouzený, svůj příběh, který má tři části a neměl by být přerušován.“

Avšak některými zúčastněnými bylo toto přehození osob hodnoceno negativně právě ve vztahu k **linii příběhu**, která je **narušena** výpovědí jiné osoby, než je odsouzený.

„Pokud bude vychovatel zařazen do části průběh VTOS, tak bude narušena linie toho příběhu odsouzeného – je to jeho čas a je to o něm o jeho minulosti, postoji a změnách které se v jeho životě udály a které plánuje.“

„Parolové slyšení je hlavně o odsouzeném, takže by měla být zachována autentičnost, tzn. že odsouzený sám by měl představit svůj výkon trestu, jak na sobě pracoval, jak

naplňoval, co si stanovil a vychovatel by měl jen korigovat a reagovat, jak to vidí z pohledu zaměstnance.“

Taktéž zde bylo zmíněno, že **ve stávající struktuře zbytečně některé věci zazní duplicitně**. A navíc se jednotliví účastníci nemají možnost vyjadřovat k řečenému.

„Názor oběti zazní v procesu dvakrát, na začátku když se čte prohlášení nebo je slyšena oběť a pak když se projednává tr.činnost – je to zbytečné.“

„Vychovatel něco řekne a pak, když se probírá VTOS tak se to znovu opakuje.“

„Začíná se obětí, pak se vyjadřuje vychovatel, k tomu se chce vyjádřit odsouzený, ale nemůže, jde se zpět na trestný čin a vinu a zase k tomu, jak se odsouzený choval ve VTOS, což už jsme s vychovatelem probrali předtím.“

„V případě že se na začátku slyšení čte zpráva oběti, tak odsouzený nemá možnost nic říct – měl by mít. Poté se téma otevírá ještě několikrát a je to roztříštěné, což by bylo lepší, kdyby to téma bylo jednolitě.“

Několikrát se zde také objevil názor, že **vyjádření oběti a vychovatele před vyjádřením odsouzeného může mít vliv na samotný projev odsouzeného** a že je to on, kdo by měl mluvit jako první.

„Co by řekl odsouzený k VTOS, kdyby před ním nehovořil vychovatel? Neřekl by něco jiného? Není ovlivněn, tím co o něm říká vychovatel? Neměl by nejprve mluvit odsouzený a až pak ho doplní vychovatel, který by si taky mohl vyslechnout, co odsouzený říká a zda je to relevantní informace.“

„Nejprve výpověď odsouzeného, pak oběť a nejprve odsouzený a pak vychovatel – aby odsouzený nebyl ovlivněn tím, co říkají ostatní.“

„Odsouzený má prostor se jakoby „rozmluvit“ na začátku, dříve, než si vyslechne, co říká oběť nebo vychovatel – je to bez kontroverze, bez toho, aniž by byl ovlivňován tím, co už bylo řečeno.“

Objevily se i **názory a nápady, které byly spíše ojedinělé**, např. obrátit celou strukturu a pracovat od aktuálního stavu odsouzeného a jeho připravenosti na propuštění, přes VTOS až po minulost a trestný čin, který spáchal.

„Jako probační úředník nejprve taky řeším jeho plány, a ne co udělal a proč.“

Menší zastoupení měla skupina osob, jež uvedly, že by na **struktuře, tak jak je aktuálně nic neměnili** a že jim **takto vyhovuje**. Odůvodněním často bylo, že struktura je pro ně bezpečná a že jim přináší jasné mantinely a časové ohraničení procesu a také že výsledky jednání, které se předkládají soudu,

díky tomu mají stejný charakter. Navíc je to takto jednodušší z hlediska organizace celého procesu, především pokud jsou naváděny další osoby.

„Struktura je srozumitelná z důvodu organizačních – koordinátor ví, kdy koho pozvat, zejména pro vychovatele je to jednodušší, že ví, kdy přichází na řadu a nemusí tam být po celou dobu, což ve většině případů není ani možné, protože má jiné povinnosti.“

„Strukturu by měli všichni dodržovat, aby to bylo pro všechny stejné.“

„Struktura je bezpečná – pro komisi, velké nebezpečí toho, že se může struktura svrhnout ve „výslech“ a to není smyslem slyšení.“

„Struktura, která je nastavená je super pro všechny zúčastněné – pak záleží na stylu předsedy a na přístupu koordinátora, jak připraví odsouzeného.“

„To jak je to teď, je to praktické pro organizaci, ale asi to není ideální.“

V neposlední řadě se objevily názory, že **není důležité se zaměřovat na strukturu** jako takovou a je jedno jak je nastavená, ale je důležitější KPP vést jako **slyšení všech relevantních osob**.

„Není podstatné, jak jdou ta slyšení po sobě, ale je důležité, aby proběhlo slyšení všech osob, která jsou podstatná.“

„Mohlo by to být flexibilní, záleželo by to na předsedovi KPP a konkrétním případu, kdy bude kdo slyšen.“

2) Přítomnost oběti u KPP

V rámci diskuze nad tématem přítomnosti oběti u parolového slyšení se diskutovalo nad možnými přínosy ale i riziky přítomnosti oběti.

„Přítomnost oběti u KPP je vždy ožehavé téma a je potřeba k tomu přistupovat obezřetně a přizpůsobit se situaci.“

První z nich byla, samotná **přítomnost oběti u slyšení**, tzn., zda by měla být po celou dobu, či jen na určitou část a pokud jen na část, tak na jakou. V současném znění metodiky je uvedeno, že „Oběť může být přítomna parolovému slyšení po celou dobu jeho trvání vyjma části, kdy Komise pro PP rozhoduje o s výjimkou fáze rozhodování Komise“, což někteří dotazovaní rozporovali. Jako důvod bylo uváděno, že přítomnost oběti po celou dobu **není dobrá ani pro oběť samotnou,**

„Oběť může být dále traumatizována tím, co si vyslechne u slyšení.“

ani pro odsouzeného,

„Z hlediska ochrany pachatele není žádoucí, aby byla oběť přítomna po celou dobu slyšení, protože na KPP se probírají i různé intimní detaily, které nejsou ani ve spisu a tudíž by k nim oběť jinak neměla přístup (a ani není důvod, aby tyto detaily věděla). Pak

se může stát, že odsouzený některé informace záměrně zamlčí, aby se je nedozvěděla oběť.“

„Oběť může získat i informace o jiných činech odsouzeného, které se jí přímo netýkají a dostat se tak k informacím na které de facto nemá právo.“

„Přítomnost oběti po celou dobu slyšení není pro ni příliš ozdravné. Na kolik má právo slyšet informace o tom, jak probíhal výkon trestu či co bude dělat odsouzený po propuštění?“

„Odsouzený se může při přítomnosti oběti „seknout“ a neříkat pravdu, tak jak by vypovídal, kdyby tam oběť nebyla – říká třeba to, kam půjde po VTOS a v rámci ochrany osobních údajů, ta oběť nemá právo to vědět (co když na něj chce počkat a pomstít se).“

„Především je nutné dbát na bezpečnost a také chránit pachatele, který je předmětem jednání KPP.“

a v podstatě to může **narušovat průběh slyšení.**

„Přítomnost oběti může i ovlivnit i to, co odsouzený říká. Např. oběť může být někdo z rodiny a odsouzený si dává větší pozor, co říká.“

„Pro komisi může být velmi náročné, pokud oběť setrvává po celou dobu slyšení – komisaři mohou mít obavu ptát se odsouzeného na některá citlivá témata, aby neuškodili oběti, případně konfrontovat odsouzeného a otevírat citlivá témata – především právě s ohledem na oběť.“

„Oběť může během slyšení strhávat pozornost na sebe – projevuje emoce a narušuje záměrně slyšení.“

„Pokud vnímáme parolové slyšení, jako slyšení člověka (příběhu) odsouzeného, tak přítomnost oběti po celou dobu slyšení výrazně naruší proces.“

„V případě přítomnosti oběti je problém zachovat konstruktivní atmosféru – je tam více emocí, bortí se struktura a rozhodně nedochází ke smíření či pochopení.“

„Je dobře, když oběť odchází po své výpovědi pryč – z hlediska bezpečnosti všech.“

„Oběť často „rozhasí“ celou strukturu slyšení.“

Většina dotazovaných se shodla na tom, že **oběť** by měla být u slyšení **přítomna pouze po určité době**, rozhodně však ne po celou dobu slyšení. Kdy konkrétně by měla přicházet či odcházet bylo vymezováno různě, zpravidla se však jednalo o setrvání po dobu, kdy se hovoří o trestném činu jako takovém a případně při vyhlášení závěrečného stanoviska KPP.

„Oběť by měla mít možnost se vyjádřit k případu, ale ne být celou dobu u slyšení.“

„Lépe, pokud bude jasně dáno, na které části být oběť může, a kde být nemá (např. když se projednává, co odsouzený dělal ve VTOS a co bude dělat po – tam je přítomnost oběti kontraproduktivní).“

„Předejít tomu, aby oběť nemohla něco vynést nebo dělat odsouzenému „problémy“ lze pouze tak, že bude součástí pouze určitých částí procesu.“

„Oběť by měla mít možnost slyšet verdikt včetně stanoviska – nejen zprostředkovaně, ale přímo na místě. Zprostředkovaná verze je již vždycky jiná.“

„Předejít tomu, aby oběť nemohla něco vynést nebo dělat odsouzenému „problémy“ je pouze tak, že bude součástí pouze určitých částí procesu.“

Byla i zmíněna **možnost volby**, zda zůstat či ne, příp. vyžádání souhlasu odsouzeného.

„Nechat oběti na zvážení, zda chce či nechce být po celou dobu – měla by mít to právo být součástí proces.“

„Oběť by měl být po dobu probírání trestného činu a pak by měla mít volbu, zda chce zůstat či ne.“

„Měla by být nabídka toho, aby oběť mohla zůstat celou dobu – je to na jejím zvážení, příp. se souhlasem odsouzeného?“

V daleko menší míře se objevovaly názory opačné, a to, že **setrvání po celou dobu slyšení je pro oběť dobré** a má to pozitivní dopad na její psychiku.

„Oběť má právo dostat stanovisko a zdůvodnění KPP – musí mít informaci, že se myslí i na ni. Aktuálně dostává oběť informaci, ale nedostává stanovisko a zdůvodnění, protože to je jen ústní.“

„Oběť potřebuje slyšet rozhodnutí komise, např. aby slyšela, že se odsouzený v případě podmíněného propuštění nesmí přibližovat atd.“

„Pro oběť může být pobyt na slyšení velká zpětná vazba, úleva, může dojít ke smíření – velmi důležitá je příprava, kterou má na starost poradce pro oběti.“

„Upozadování oběti – trpí venku, nemá dostatek informací, může mít strach z toho, co bude, až odsouzený odejde z VTOS.“

„Proč by oběť jela na slyšení jen kvůli 10 minutám svého výstupu?“

V rámci diskuze bylo také několikrát zmíněno, že KPP není místo, kde má docházet ke konfrontaci mezi obětí a pachatelem či dokonce k narovnání, od toho je zde např. institut mediace. Nicméně pokud chce **oběť u slyšení** být, měla by být **předem velmi dobře připravena** **poradcem pro oběti** na to, co se bude u komise projednávat a na rizika, jaká jsou s jeho přítomností spojena.

„Podstatou parolového slyšení není zajistit smír mezi obětí a odsouzeným, k tomu slouží mediaci a jiné mechanismy, které PMS může využívat.“

„Vymezení jasné struktury, aby oběť byla dopředu informována pracovníkem PMS, co se bude u slyšení odehrávat a že nejde o diskuzi ani řešení smíru mezi odsouzeným a obětí.“

„Přítomnost oběti by měla být konzultována s poradcem pro oběti – zda je vhodné, aby se účastnila.“

„Smyslem KPP je zajistit bezpečné propuštění, a ne náprava vztahu mezi obětí a odsouzeným.“

Diskutovány byly i „**výjimečné situace**“ např. co dělat, když se chce oběť účastnit, ale nechce se setkat s pachatelem, aj.

„Oběť se chce účastnit sezení, ale nechce se potkat s odsouzeným – co s tím?“

„Možnost pro oběť být u slyšení, ale nebýt viděn a pak se rozhodnout, zda se potkám s odsouzeným či ne – odsouzený by o tom měl vědět, že tam oběť je skrytá.“

3) Přítomnost podporovatele u KPP

Diskuze týkající se přítomnosti podporovatele měla v podstatě dvě linie, a to podporovatele ANO či NE.

V případě zachování institutu podporovatele bylo diskutováno, **k čemu je podporovatel u KPP dobrý** a jaká by měla být jeho **úloha** v rámci jednání.

„Psychická podpora pro odsouzeného – nikoliv zdroj informací pro KPP.“

„Pokud nenarušuje sezení, není problém, že tam je.“

„Z pohledu KPP je podporovatel nepotřebný – je pro odsouzeného.“

„Podporovatel může mít i zklidňující funkci pro odsouzeného.“

Byla zmiňována i **kontroverze**, která se k podporovateli váže, a to že může být jak podporovatelem a zároveň i obětí a také, že si často vyslechne takové věci, které dosud o odsouzeném nevěděl. To může být také důvodem, proč mezi odsouzenými není o podporovatele až takový zájem, když si uvědomí, co vše před ním mohou odhalit.

„Často odsouzení, když je odsouzeným vysvětleno, jaká je role podporovatele, co může a co ne, tak ho u slyšení nechtějí.“

„Podporovatel a odsouzený se z bezpečnostních důvodů nemůžou po jednání setkat...není to návštěva.“

„Mezi odsouzenými není nadměrný zájem o podporovatele – mnozí si uvědomují, že tam bude řečeno to, co nechtějí, aby někdo věděl.“

„Mnohdy je přítomnost u slyšení pro podporovatele velkou zátěží – slyší věci, které dosud nevěděli a v podstatě se s odsouzeným nemají šanci potkat (není to návštěva) – může to působit i nepříjemně na komisaře.“

„Situace, kdy se podporovatel hroutí – může to narušit slyšení.“

Diskutovalo se také, **kdy je vhodné, aby podporovatel promluvil**. Dle stávající metodiky je jeho čas v úvodu, kdy má možnost se krátce vyjádřit, avšak ne všichni dotazovaní tento postup vnímali jako nejlepší. Když už podporovatel u KPP je, mohl by se vyjádřit více.

„V některých případech by bylo lepší nechat podporovatele mluvit až na konci – poté co se dozví všechny ty informace v průběhu.“

„Vyjádření i na závěr – aby se podporovatel vyjádřil v kontextu toho, co slyšel.“

Pokud je podporovatel členem rodiny, tak by, dle některých dotazovaných, mohl přinést **informace** zejména o tom, jak vidí návrat odsouzeného na svobodu. Zde ale nastává problém, protože by se z podporovatele stal slyšenou osobou, a to je v rozporu s dosavadními metodickými pokyny.

„Pokud je podporovatel z rodiny, je možno se dozvědět více o minulosti, ale třeba i o plánech do budoucna – zda to je v souladu s tím, co řekl odsouzený.“

„Komise nemá možnost dotazovat podporovatele v průběhu slyšení – i když někdy by ocenili informace, které jim podporovatel může sdělit.“

Zazněly názory některých dotazovaných, kteří se vyjádřili ve smyslu **zbytečnosti podporovatele** a jeho **zrušení**. Pro jednání KPP z jejich pohledu nemá žádný význam a jediné k čemu v některých případech dochází, je narušování průběhu jednání, ať už vměšováním se podporovatele do jednání či nepřiměřeným kontaktem s odsouzeným.

„Zrušit podporovatele – pro KPP nemá žádný význam.“

„Podporovatel stejně nic nemůže a k ničemu u jednání není, proto by bylo lepší to zrušit.“

„Když dá komise nedoporučující posudek, tak podporovatel může vyjadřovat nevoli s rozhodnutím – zvyšuje to nepříjemnost atmosféry.“

„Podporovatel má často tendenci do procesu vstupovat, pokud má co říct (často pokud je to matka či jiný rodinný příslušník).“

„Někdy zbytečný kontakt mezi podporovatelem a odsouzeným – pletou si to s intimní návštěvou.“

Shrnutí

Smyslem focus groups bylo především prohloubení zjištění, která jsme získali z dotazníkového šetření. Obsah byl konkrétně zaměřen na doplnění vybraných témat, u kterých byly ještě zjevné možnosti doplnění a prohloubení v rámci diskuze ve skupině. Konkrétně se jednalo o strukturu parolového slyšení, přítomnosti oběti u KPP a přítomnosti podporovatele u KPP.

V rámci diskuze byla jednotlivá témata více diskutována, avšak nelze říci, že by skupiny došly ke konsenzu, což nebylo ani záměrem focus groups. V rámci analytické fáze jsou tedy uvedeny názory členů skupiny, které jsme dle podobnosti seskupili do tematických bloků, tak jak byly probírány. Byly zmíněny a diskutovány různé možnosti a varianty týkající se daných témat. Nelze ani říci, že by nějaký názor převažoval či se výrazně lišil. Diskuze spíše nastínila možné varianty a možnosti, které mohou vzít autoři metodiky v úvahu a dle možností s nimi dále pracovat.

3.2. KA 02 Victim Impact Training (VIT)

Tato klíčová aktivita vychází ze zjištění z předchozího projektu Křehká šance, kdy se ukázalo, že odsouzení, kteří přicházejí k parolovému slyšení, si často neuvědomují rozsah své trestné činnosti, stejně tak, jako konkrétní dopady svého jednání na život oběti, a je pro ně tedy mnohdy těžké v takovéto situaci přijmout za své činy zodpovědnost. V zahraničí již programy tohoto typu běží a jsou hodnoceny pozitivně, proto byla na základě zahraniční zkušenosti vytvořena česká verze specifického programu pro pachatele ve věznicích, jehož cílem je zvýšit odpovědnost odsouzených vůči obětem trestných činů. V českém prostředí byl tento program přejmenován na „Vnímám i tebe“, což je název, který byl pro běžné užívání s odsouzenými daleko lépe použitelný než jeho originální anglický název. V rámci této aktivity byla týmem tvůrců programu VIT, ve spolupráci s dalšími odborníky zabývajícími se touto problematikou, vytvořena Metodika k programu VIT a s ní související Lektorský manuál, Listy k lektorskému manuálu a Pracovní sešit. Všechny tyto materiály sloužily k realizaci programu VIT ve vybraných věznicích.

Program byl v prvním běhu realizován při práci s vězněnými osobami v 7 vybraných věznicích, ve kterých zároveň působí KPP. Konkrétně se jedná o věznice Horní Slavkov, Plzeň, Pardubice, Rapotice, Světlá nad Sázavou, Liberec a Heřmanice. V dalším běhu byl program rozšířen do dalších 3 věznic k původním 7, konkrétně se jedná o věznice Bělušice, Karviná a Znojmo. Do konce realizace projektu pak byl program rozšířen ještě do dalších 3 věznic kterými jsou Všechny, Praha – Ruzyně a Hradec Králové. V projektu byla také zařazena evaluace účinnosti programu na jeho účastníky – pachatele, a to pomocí evaluačního dotazníku, který odsouzení vyplňovali před zahájením, po skončení programu a vybraní odsouzení ještě i po šesti měsících od ukončení programu (posledního dotazování se

zúčastnili pouze ti odsouzení, jež byli ve výkonu trestu odnětí svobody i šest měsíců po ukončení programu).

Plánované výstupy KA 02 a zhodnocení jejich dosažení:

Tabulka 6: Výstupy aktivity KA 02 a zhodnocení jejich dosažení

Výstupy	Dosažení
Zvýšení kvalifikace a profesionality zaměstnanců PMS, zaměstnanců VS ČR a zaměstnanců spolupracujících orgánů státní správy, samosprávy a NNO	- Ke zvýšení kvalifikace a profesionality došlo především díky realizaci pravidelných workshopů, a to jak pro členy vývojového týmu programu, tak i pro lektory programu VIT z řad zaměstnanců VS ČR a PMS - Ke zvýšení kvalifikace zaměstnanců taktéž přispěla vzdělávací akce „Victim empathy training in prisons“, lektorována zahraničními lektory z Německa, jež stojí za programem Victim empathy training, který, stejně jako česká verze VIT, má za cíl působit na pachatele TČ v oblasti posílení empatie vůči obětem TČ, porozumění dopadům jimi spáchaného TČ a posílení odpovědnosti za vlastní jednání. Setkání s německými kolegy mělo přinést zejména možnost sdílet jejich zkušenost se zaváděním a realizací programu tohoto typu
Vytvoření unikátního programu pro odsouzené vedoucí ke zvýšení odpovědnosti za následky svého protiprávního jednání	- Díky spolupráci týmu 6 odborných pracovníků, odborného garanta projektu a za přispění odborného konzultanta VS ČR a dalších odborníků vznikl unikátní program pro odsouzené Victim Impact Training, vedoucí ke zvýšení odpovědnosti za následky svého protiprávního jednání
Vytvoření Metodiky programu Victim Impact Training a školícího manuálu programu VIT	- V rámci realizace programu byla vytvořena Metodika programu VIT a školící manuál programu VIT
Realizace pilotního programu VIT v 7 věznicích zapojených do projektu	- Do realizace programu VIT se v první vlně zapojilo 7 vybraných věznic, ve kterých zároveň byla realizována i KA 01 a dále byl program v průběhu realizace rozšířen do dalších 6 věznic

Výstupy evaluace v rámci aktivity KA 02:

V rámci aktivity KA 02 bylo realizováno dotazníkové šetření se všemi pracovníky zapojenými do programu VIT. Dále bylo realizováno opakované dotazníkové šetření s odsouzenými, jež se programu VIT zúčastnili, a to jak před zahájením programu, tak po jeho ukončení a následně po 6 měsících od ukončení programu.

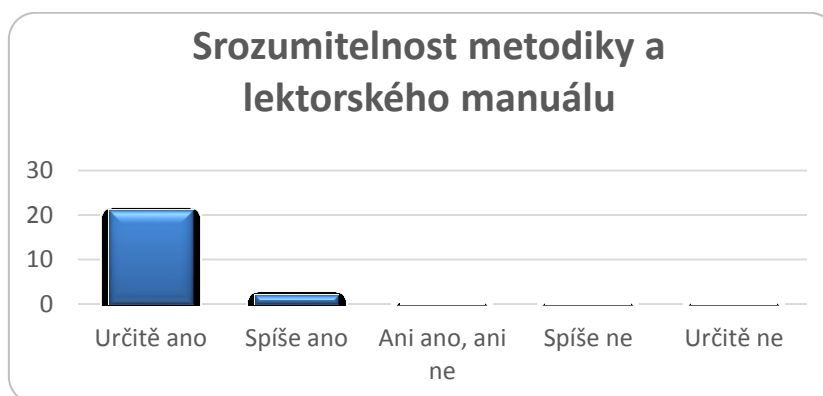
Analýza výstupů z dotazníkového šetření se všemi pracovníky zapojenými do programu VIT

Výstupy z šetření

1. Jsou pro vás materiály k programu VIT srozumitelné? Především jde o metodiku a lektorský manuál?

První otázka zjišťovala srozumitelnost materiálů využívaných v rámci programu. Možnost odpovědět měli respondenti v rámci škály od určitě ano po určitě ne, přičemž byly využity pouze odpovědi určitě ano a spíše ano (ostatní tři možnosti ani ano ani ne, spíše ne a určitě ne nikdo nevyužil).

Graf 1: Srozumitelnost metodiky a lektorského manuálu

2. Která část metodiky pro Vás byla nejpřínosnější a proč?

Druhá otázka, byla otázkou otevřenou a zajímala se o to, která část metodiky byla pro respondenty nejpřínosnější a proč. Zde jsme dostali více odlišných odpovědí, které jsme dle podobnosti rozdělili do kategorií, které uvádíme níže. Odpovědi všech v jejich plném znění jsou součástí této analýzy, jako Příloha 2 – Victim Impact Training: Nejpřínosnější část metodiky.

Nejčastější odpovědi týkající se přínosnosti metodiky a její konkrétní části byla ta, že **metodika je přínosná jako celek** a nelze určit, která z částí je více či méně přínosná.

„Celá metodika programu VIT mi byla přínosem – nové informace a postupy, jak s touto tematikou pracovat s odsouzenými a pro ně je to taky přínosné.“

„Řekla bych, že přínosné jsou všechny, jsou srozumitelné a smysluplné.“

„Všechny jsou přínosné, protože každá lekce má něco do sebe. Z mého pohledu nejde říct, že by nějaké část byla více prospěšná než jiná.“

I přesto, že mnoho respondentů uvedlo, že metodika je přínosná celá, tak byli i tací, jež dokázali vybrat jednu nebo více částí, které vnímali jako nejpřínosnější. Někteří respondenti vyzdvihovali **kapitoly popisující konkrétní techniky**, jako jsou Dixit karty, dramaterapie, techniky neutralizace, či práce s kazuistikami obětí.

„...Části rozebírající využití technik specifických pro program VIT – práce s kartami Dixit a Dramaterapie.“

„Nejpřínosnější v metodice vnímám využití prvků dramaterapie – jedná se o techniku zajímavou, pro ženy mnohdy velmi zásadní – smyslové propojení, jiný způsob práce s trestnou činností.“

„Pokud bych měl vybírat ze všech témat či oblastí, tak asi práce s kazuistikami obětí. A to především pro jejich názornost konkrétních dopadů na oběti trestných činů odsouzených.“

Jiní se zaměřili spíše na vyzdvihnutí těch kapitol, které popisují cíle programu, restorativní justici nebo těch, jež se zaměřují na popis obsahu jednotlivých lekcí s vymezením cíle každého sezení.

„Stručný obsah jednotlivých lekcí. Popisuje cíl každého jednotlivého sezení.“

„Domnívám se, že důležitá je zejména část pojednávající o cílech programu.“

3. Chybí vám v metodice nějaké téma/oblast?

Třetí otázka se zaměřovala na to, zda respondentům v metodice nějaká oblast či téma chybí. Většina respondentů uvedla, že jim v metodice nic nechybí a pouze **pět respondentů se vyjádřilo, že jim určité téma nebo oblast chybí**. Každá z těchto odpovědí se zaměřuje na něco jiného a odpovědi tedy nelze žádným způsobem kategorizovat. Konkrétně tedy byla uvedena témata Ring emocí, která by bylo vhodné ještě více rozpracovat a doplnit techniku Imaginace.

„Ring emocí: Vysvětlit jako poznáme stud, hněv, lítost, vinu (na těle, myšlenky, emoce)“.

„Více rozpracované téma emocí, např. i skrz neutrální téma (nikoli pouze trestná činnost). Téma emocí ej probíráno hned v první lekci, kde o emocích je náročné mluvit pro většinu.“

„Přidala bych kapitolu věnovanou technice Imaginace.“

Jeden respondent uvedl jako chybějící zaměření se i na předpoklady lektorů k vedení skupiny.

„Zdůraznění předpokladů pro práci ze strany lektorů – kompetence k vedení skupiny, připravenost „držet“ skupinovou dynamiku, připravenost reagovat ve vypjatých situacích.“

Jeden respondent se vyjádřil ve smyslu chybějící evaluace. Avšak metodika a celý program jsou v procesu, který je evaluován komplexně a výsledky budou k dispozici až po ukončení projektu, tak jak je to v kapitole evaluace programu uvedeno hned v úvodu.

„Chybějící srozumitelná evaluace, stávající je bez vyhodnocení, zdá se mi, že je, jen aby byla. Možná existuje nějaká vyhodnocovací tabulka, ale ta není lektorům k dispozici.“

4. Jsou v metodice nějaké části popsány nesrozumitelně?

V rámci čtvrté otázky bylo zjišťováno, zda je v metodice něco popsáno nesrozumitelně. Většina respondentů uvedla, že není a vše je srozumitelné. Pouze **tři respondenti se vyjádřili, že je pro ně v rámci metodiky určitá konkrétní část nesrozumitelná.**

Jedna připomínka se týká již výše zmiňované evaluace.

„Jak jsem již zmínil – evaluace“

Druhá připomínka se týkala techniky Ring emocí, taktéž zmiňované v předchozí odpovědi, u níž je vyžadován podrobnější rozbor.

„Ring emocí – techniku vnímám pozitivně, avšak její následný rozbor se mi zdá být nedostatečný. Není zde mnoho času na jednotlivou diskuzi o podobnostech emocí.“

Třetí uvedená připomínka se týkala formální úpravy materiálu do takové podoby, aby byl více čtivý. Zde se ale spíše jedná o preferenci konkrétní osoby a jejich požadavků na to, jak má vypadat text než o připomínku k obsahu nebo struktuře materiálu.

„Upravila bych „formální“ podobu tak, aby byl materiál „čtivější“ – odrážky, tučné a odlišné písmo.“

5. Co z lektorského manuálu jste nejvíce ocenil/a?

Cílem páté otázky bylo zjistit, zda je něco konkrétního, co uživatelé lektorského manuálu nejvíce ocenili. Odpovědi byly opět velmi různorodé, a dle podobnosti jsme je rozdělili do kategorií, které uvádíme níže. Odpovědi všech v jejich plném znění jsou součástí této analýzy, jako Příloha 2 – Co z lektorského manuálu jste nejvíce ocenil/a.

Nejčastěji byla zmiňována **srozumitelnost** manuálu a také **podrobný popis každé lekce** s možností upravovat si průběh lekcí dle možností a schopností skupiny.

„Jasný a srozumitelný návod, jak danou problematiku s odsouzenými nejlépe probrat a různé postupy, rady a návody jak nejúčinněji manuál využít v praktické práci s vězni.“

„Podrobně popsání jednotlivé lekce, resp. to, že v každé lekci lektor přesně ví, které techniky se v ní mají realizovat.“

Dále byla uváděna **přehlednost, strukturovanost a stručnost.**

„Jeho strukturovanost, celkově vhodně zvolená jednotlivá témata, která na sebe plynule navazují a doplňují se.“

„Obecně přehlednost, strukturovanost.“

Někteří respondenti zmínili **celkovou podobu manuálu** a její **zpracování.**

„Celkový manuál je na ocenění – rozčlenění jednotlivých aktivit.“

„Zpracování – grafika, barvy, přehlednost, srozumitelnost.“

Jeden respondent pak ocenil **možnost zapojit se do tvorby manuálu** prostřednictvím připomínkování po realizaci 3. běhů programu.

„To že byla možnost se podílet na korekcích v rámci metodického semináře po zkušenostech ze 3 běhů tohoto programu.“

6. Chybí vám v lektorském manuálu nějaká/informace oblast, kterou byste potřeboval/a v rámci programu pro práci s odsouzenými?

Další otázka se pak zaměřila na to, co v manuálu lektorům chybí a co by v práci s odsouzenými v rámci programu VIT využili. V odpovědích se většina z respondentů shodla na tom, že program je natolik vyčerpávající a dostatečně obsahově naplněný, že již **není nic, co by v něm chybělo.** Pouze 3 respondenti uvedli konkrétní chybějící oblast, přičemž se u všech odpovědí jednalo o **téma týkající se emocí ve skupině**, jednou pak konkrétně práce s agresí.

„Napadá mě „rozvést“ práci ve skupině – zpětné vazby, emoce apod.“

„Rozepsat přesně emoce, jak kterou poznáme (typicky) s tím, že každý ji poznává samozřejmě na sobě jinak.“

„Možná více věnovat tématu agrese a její ventilace příp. zvládání.“

7. Jsou v lektorském manuálu nějaké části popsány nesrozumitelně?

V rámci sedmé otázky bylo zjišťováno, zda je v lektorském manuálu něco popsáno nesrozumitelně. Většina respondentů uvedla, že není a **vše je srozumitelné**, případně, že pokud něco nesrozumitelné bylo, tak to bylo v průběhu programu vyjasněno a upraveno.

Pouze jeden z respondentů uvedl, že dle jeho názoru je málo informací u tématu mediace.

„Je „nakousnuta“ mediace a velmi málo informací k tomuto.“

8. Je podle vás program strukturován smysluplně?

Tato otázka se zaměřovala na logiku celého programu, provázanost jednotlivých lekcí, dostatečného probrání jednotlivých témat atd. V podstatě všichni respondenti se k programu vyjádřili v pozitivním slova smyslu a finální verze programu je pro ně **smysluplný, ucelený a vzájemně provázaný program**.

„Struktura a zpracování programu jsou nejlepší, s jakými jsem se u VSČR zatím setkal.“

V odpovědích se objevily pouze dvě připomínky či spíše návrhy na vylepšení. První z nich se zaměřovala na doplnění toho, zda by bylo možno dopsat, jak spolu jednotlivé lekce souvisí a druhý respondent se vyjádřil ve smyslu rozložení aktivit, kdy v první části by uvítal témata intenzivnější a v druhé půli pak méně témat prožitkových, aby je odsouzení do konce programu stačili zpracovat.

„Možná dopsat, jak spolu souvisí jednotlivá cvičení – „tady v tom prvním cvičení jsme si ukázali, že...a nyní..“ nebo informaci pro lektory, jak spolu souvisí.“

„Možná víc intenzivní první část programu a v druhé části trochu útlum, méně prožitkových věcí v druhé půlce programu.“

9. Bylo v rámci programu něco, co se vám realizovat nepovedlo?

Cílem deváté otázky bylo zjistit, zda se respondentům v rámci programu něco nepodařilo realizovat, a proč? Odpovědi respondentů na tuto otázku by se daly rozdělit do dvou skupin. Jedni uvedli, že **vše proběhlo dle manuálu a metodiky** a nebyl žádný problém ani zádrhel.

„Nám se vždy podaří realizovat, co si naplánujeme!“

Druzí zmiňovali **problémy s časem**, kdy u některých aktivit nestihli vše, co původně zamýšleli, či aktivitu nerealizovali příliš do hloubky, protože na to nebyl čas.

„Pro některá témata je málo času, typicky vyprávění životního příběhu, analýza tr. činu.“

10. Měl/a jste v rámci programu dostatek podpůrných materiálů pro práci s odsouzenými v jednotlivých lekcích?

Další otázka se zaměřovala na materiály, které v rámci programu respondenti využívali, a to především na jejich dostatek či příp. nadbytečnost. Zde jednoznačně zazněly odpovědi, že **materiálů byl dostatek a byly vždy k dispozici**. Pouze k jedné aktivitě „Siluety“ se u některých respondentů objevila připomínka, kdy by respondenti uvítali větší papíry či papíry v roli, aby nemuseli menší papíry lepit k sobě.

11. Se kterou technikou/cvičením se Vám pracuje nejlépe?

Otázka jedenáctá se zaměřovala na vymezení konkrétní techniky či cvičení příp. více z nich, které respondenti ocenili jako nejlepší z hlediska práce s nimi. Dále se vyjadřovali k tomu, proč vybrali danou techniku či cvičení, co bylo důvodem jejich spokojenosti. Zde respondenti vyjmenovali velké množství technik a cvičení a uváděli konkrétní důvody toho, proč jim technika či cvičení vyhovuje a jaké vnímají výhody a přínosy využití. Vzhledem k široké škále odpovědí zde uvádíme pouze pro ilustraci některé vybrané a odpovědi všech v jejich plném znění jsou součástí této analýzy, jako Příloha 2 – Victim Impact Training: Nejlepší technika/cvičení.

„Práce s konkrétními kazuistikami obětí, protože je možno sledovat vývoj myšlení odsouzených a jejich reakce na jednotlivé příběhy obětí a s tím pak dále pracovat.“

„Dixit karty – rozmluví účastníky.“

„Technika pomeranče – jednoznačně skvělý demonstrační prostředek. Prezentování vlastního příběhu – osa života – pro odsouzené stěžejní, mají potřebu hovořit. Dále dramaterapie.“

12. Využijete některou techniku/cvičení, které program využívá, i mimo program VIT v práci s pachateli TČ ve VTOS?

V rámci dvanácté otázky bylo zjišťováno, zda respondenti některé z technik či cvičení využijí při své práci i mimo program VIT. Zde se respondenti dělí na dvě skupiny. První, ta menší z nich, jsou odpovědi respondentů, jež **techniky a cvičení dále nepoužívají**, ať už je to proto, že nechtějí, nemají příležitost či je to zatím nenapadlo. Jeden respondent pak uvedl, že techniky a cvičení nepoužívá z důvodu autorizace programu, kterou má PMS ČR.

„Zatím ctíme autorizaci PMS ČR k projektu a nic z něj jinde nevyužíváme.“

Druhá skupina jsou pak ti respondenti, jež uvedli, že **některou z technik či cvičení již využívají**, případně využívat v budoucnu budou. O jaké techniky konkrétně jde je uvedeno v Příloze 2 – Využití technik/cvičení mimo VIT.

„Velmi se mi pro prolomení ledů osvědčuje hra – palma, slon, krokodýl. Dále vynikající jsou karty Dixit, staly se mým pomocníkem i v dalších činnostech s odsouzenými.“

13. Jak byste zhodnotil/a průběh celého programu z hlediska dopadu na odsouzené?

Smyslem této otázky bylo zamyslet se nad reálným dopadem celého programu na odsouzené, a to z pohledu lektora programu. Zde se respondenti více rozepsali o konkrétních zkušenostech a

dojmech, které se k programu VIT vážou. Obecně lze říci, že všichni **spatřují v programu mnohá pozitiva**, která se více či méně odrážejí v přemýšlení ale i chování odsouzených. Ti program i přes počáteční obavy či skepsi hodnotí velmi pozitivně a z jejich zapojení a aktivity je možno pozorovat opravdový zájem a zapojení do realizace jednotlivých technik a cvičení. Program jim dává možnost zamyslet se, mnohdy poprvé, nad vážností a důsledky svých trestných činů a uvědomit si, jak svým jednáním ovlivnili životy mnohých lidí. Vzhledem k nemožnosti odpovědi, jakkoliv kategorizovat, aby nedošlo k jejich zkreslení, jsou všechny součásti této analýzy v celém svém znění jako Příloha 2 – Dopad programu na odsouzené.

„Velmi se mi program líbí, umí i hluboko zasáhnout odsouzené. Donutí je zamyslet se nad problematikou, zatím se dařilo i u těch, kteří zpočátku trestnou činnost popírali, bagatelizovali.“

14. Vidíte nějaké překážky, které by implementaci programu od dubna 2020 komplikovaly?

Předposlední otázka se zabývá implementací programu VIT, která je naplánovaná na duben 2020 a s ní spojenými případnými překážkami. Respondenti uváděli, zda a jaké překážky spatřují v následné implementaci programu v jejich věznici. Někteří z nich uvedli, že **překážky nevidí**, protože jsou na program připraveni, spatřují v něm smysl, mají vyškolený personál a odsouzené, kteří mají o vstup do programu zájem.

„Zatím si takových překážek nejsem vědom, program VIT má v naší věznici podporu.“

„S ohledem na fakt, že sama věznice program velmi kladně hodnotí, vedení věznice s ženami, které program realizovaly, hovořilo, ví, že jej kvitují s nadšením. Překážky nevidím. Na program se těšíme.“

Ti, jež nějaké překážky uvedli, pak uváděli především **nastavení vedení věznice**, které musí mít o program zájem a stejně tak **dostatek vyškolených lektorů**, jež budou v programu vidět přínos pro odsouzené a nebudou programem nadměrně administrativně zatíženi. Jako další případná komplikace byla uváděna **délka jednotlivých lekcí**. Účastnit se každé lekce, jež trvá 3 hodiny, navíc v rámci pracovní doby zaměstnanců, je pro mnoho odsouzených problematické, zejména proto, že oni sami jsou taktéž ve VTOS zaměstnáni.

„Možná délka jednotlivých lekcí. 3 hodiny jsou poměrně dlouhé. Těžko se skloubí s běžným provozem věznice (jídlo, sčítáky), když bude lekce realizovaná v rámci pracovní doby zaměstnanců.“

„Překážky vidím v přístupu VS ČR; tam, kde jsou motivováni zaměstnanci, program může fungovat; tam, kde ne – velká fluktuace atd., nebude pokračovat. Pro VS ČR je zcela prioritní zaměstnávání odsouzených, práci s nimi až tak zásadní význam nemá.“

Odsouzení jsou ve VT i 10 a více let a říkají, že je to poprvé, kdy s nimi někdo o jejich tr.č. mluví, zajímá se o jejich příběh atd.“

Aby nedošlo k jejich zkreslení či opomenutí některé důležité odpovědi, jsou všechny součástí této analýzy v celém svém znění jako Příloha 2 – Victim Impact Training: Překážky v implementaci.

15. Je něco, co v rámci dotazování nebylo uvedeno a co byste chtěla zmínit?

Na závěr měli respondenti možnost dodat ještě cokoliv, co je k programu VIT napadne a na co jsme se jich v rámci dotazování nezeptali? Pro lepší ilustraci jejich odpovědí, které nelze jakkoliv kategorizovat, přikládáme jejich odpovědi jako Přílohu 2 – Victim Impact Training: Co chci k programu dodat.

Shrnutí

Dotazníkového šetření týkajícího se srozumitelnosti a využitelnosti metodiky a lektorského manuálu programu VIT se zúčastnilo 23 respondentů z řad lektorů programu ve vybraných věznicích a členů expertního týmu, jež byl za sestavení programu VIT zodpovědný. Všichni dotazovaní uvedli, že jsou pro ně materiály k programu, kterými jsou metodika a lektorský manuál, srozumitelné.

Metodika je respondenty hodnocena jako dostačující metodická podpora v rámci realizace programu VIT. Co se týče konkrétního přínosu metodiky, tak mnozí uváděli, že je přínosná jako celek, případně, že je obtížné vymezit pouze jednu část. Někteří z dotazovaných pak uvedli konkrétní část, kterou oni sami považují za přínosnou.

Lektorský manuál pak byl kladně hodnocen pro svou srozumitelnost, přehlednost, strukturovanost a podrobný popis jednotlivých lekcí, technik a cvičení, které jsou v rámci nich využívány. Pro většinu respondentů je v lektorském manuálu vše popsáno dostatečně a srozumitelně a pouze vybraným respondentům v manuálu chybí více propracovaná témata spojená s emocemi a jejich lepší vysvětlení. Respondenti pozitivně hodnotili konkrétní techniky, každý dle své zkušenosti z praxe a v podstatě se ukázalo, že téměř každá technika byla některým respondentem označena jako nejlepší. Z tohoto zjištění vyplývá, že žádná z technik, která je v manuálu uvedená, by nebyla využívána či by byla označena za nevhodnou či zbytečnou. Navíc někteří z dotazovaných uvedli, že již konkrétní techniky či cvičení využívají ve své práci i mimo program VIT.

V podstatě všichni respondenti se k programu VIT vyjádřili jako o smysluplném, uceleném a vzájemně provázaném programu. Jeden z dotazovaných dokonce uvedl, že se jedná o nejlepší program, se kterým se u VS ČR zatím setkal. Všichni respondenti taktéž uvedli, že program byl dostatečně materiálně a technicky zabezpečen. Jedinou nevýhodou, která byla u programu zmiňována, je to, že časová dotace 3 hodiny někdy nestačí na to, aby se téma probralo dostatečně do hloubky. Avšak na

druhou stranu, tato tříhodinová doba trvání každé lekce byla později respondenty uváděna jako možný zdroj problémů při realizaci programu do budoucna, protože není jednoduché odsouzené na 3 hodiny získat na jednu aktivitu, především v souvislosti s jejich pracovní vytížeností, ale i organizačně je to v mnohých věznicích problém.

Co se týče dopadu programu na odsouzené, tak lze říci, že všichni respondenti spatřují mnohá pozitiva, která mají dopad na přemýšlení a chování odsouzených. Ti, dle slov lektorů, program i přes počáteční obavy či skepsi hodnotí velmi pozitivně a z jejich zapojení a aktivity je možno pozorovat opravdový zájem a zapojení do realizace jednotlivých technik a cvičení. Program VIT dává odsouzeným možnost zamyslet se nad svým trestným činem z pohledu osob, které svou trestnou činností poškodili.

Vzhledem k tomu, že je naplánováno, že program VIT bude od dubna 2020 realizován ve vybraných věznicích i po ukončení projektu Křehká šance II., vyjadřovali se respondenti i k možným překážkám, které by implementaci projektu komplikovaly. Zde se odpovědi liší dle toho, jak k programu přistupuje vedení věznice a zde byl program doposud podporován či byl spíše „trpěn“, jako součást projektu, do kterého byly věznice zapojeny. Většina respondentů se k další implementaci vyjádřila pozitivně a jako možné překážky uvedla právě negativní nastavení vedení věznice či zaměstnanců, kteří by se do programu měli zapojit. Dále již zmiňovanou délku lekce, která může být komplikací při běžném chodu věznice a zapojení odsouzených do pracovního procesu.

Postoj lektorů k programu by se dal ilustrovat na odpovědi jednoho z nich, který uvedl: *„Jsem rád, že mohu být lektorem tohoto programu. Rozměr oběti a konfrontace s dopady na ně nám v terapeutickém programu chyběl. A je evidentní, že v posunu myšlení pachatelů trestné činnosti je toto téma významným prvkem v nastartování procesu změny.“*

Analýza výstupů z dotazníkového šetření s odsouzenými zapojenými do programu VIT

I. Dotazníkové šetření před a po ukončení programu VIT

Dotazníkové šetření bylo provedeno na začátku a konci realizace programu, aby bylo možno zdokumentovat případné změny v postojích pachatelů TČ. V rámci prvního šetření jsme statisticky zpracovali odpovědi z evaluačních dotazníků (příloha 3), ale v rámci tohoto zpracovávání jsme došli k závěrům, že odpovědi nemají příliš velkou výpovědní hodnotu. Důvodem je pravděpodobně to, že vzhledem k tomu, že šlo o uzavřené otázky, tak většina respondentů pouze sklouzla k mechanickému vyplňování bez hlubšího zamyšlení (čemuž svědčí některé odpovědi, které si protiřečí). Svou pozornost jsme tedy více zaměřili na kvalitativní část šetření, kde odsouzení odpovídali na otevřené otázky.

Pro úplnost zde uvádíme vybrané výstupy z kvantitativního dotazníkového šetření.

Vyhodnocení z perspektivy jednotlivých otázek

1) Jsem si vědom svého podílu na trestném činu, za který jsem odsouzen

Všichni respondenti odpověděli na otázku ANO, a to jak u prvního dotazování před zahájením realizace programu, tak i v rámci druhého dotazování po jeho ukončení

2) Víím, kdo byla oběť mého trestného činu

Na otázku týkající se identifikace oběti trestného činu 55 respondentů před zahájením programu odpovědělo, že ví, kdo byla oběť jejich trestného činu a pouze 4 respondenti uvedli, že oběť neznají. Stejně tak po ukončení programu uvedlo 55 respondentů, že ví, kdo byla jejich oběť, a 4 respondenti uvedli, že oběť neznají.

I přes stejné počty respondentů došlo ke změnám. Změna v odpovědi v rámci dotazování po skončení programu nastala u 4 respondentů, kdy dva respondenti změnili svou odpověď z NE na ANO a dva respondenti pak změnili svou odpověď z ANO na NE. Zde je potřeba se zamyslet nad tím, jak je možné, že pachatel nejprve oběť svého trestného činu znal, ale po absolvování programu uvedl, že neví, kdo byla oběť jeho trestného činu?

3) Snažím se pochopit, jak se cítí oběť trestného činu, který jsem spáchal

Pochopit, jak se cítí oběť trestného činu, se před zapojením do programu snažilo 55 respondentů a pouze 3 respondenti se toto pochopit nesnažili. Jeden respondent otázku nezodpověděl. Po absolvování programu VIT se počet těch, jež se snaží pochopit, jak se cítí oběť trestného činu, zvýšil na 58 a pouze 1 respondent uvedl, že se toto pochopit nesnaží.

Změna v odpovědi nastala u 4 respondentů, přičemž 3 z nich uvedli, že po absolvování programu VIT se snaží pochopit, jak se oběť trestného činu cítila a jeden z těch, jež původně uvedl, že se to pochopit snaží, tak změnil svou odpověď na negativní (z ANO na NE). Zde tedy došlo k pozitivní změně díky programu VIT u 3 pachatelů, kteří původně nepřemýšleli nad tím, jak se oběť cítí, ale po absolvování programu se nad tím zamysleli. Co bylo důvodem ke změně opačného charakteru, která nastala u jednoho z respondentů je otázka?

4) Přemýšlím nad tím, jak se této oběti daří

Nad tím, jak se oběti daří, před zahájením programu přemýšlelo před zapojením do programu 39 respondentů a 18 uvedlo, že nad tím, jak se oběti daří, nepřemýšleli. Dva respondenti otázku

nezodpověděli. Po absolvování programu se počet těch, jež nad tím, jak se oběti daří, přemýšlejí, zvýšil na 45 a naopak se snížil počet těch, jež se tímto nezabývají a to na 12 respondentů. Dva respondenti otázku nezodpověděli.

V rámci programu VIT došlo k pozitivní změně v přemýšlení na tím, jak se oběti daří u 8 pachatelů a 2 respondenti svou odpověď změnili na negativní, že tedy přemýšlet přestali. Zajímavé by bylo zjistit, co bylo důvodem změny u těchto dvou respondentů.

5) Oběť jsem z výkonu trestu kontaktoval nebo jsem se pokoušel kontaktovat (i když neúspěšně)

V rámci prvního dotazování před zahájením programu uvedlo, že se oběť pokoušelo kontaktovat 33 respondentů a 25 respondentů oběť zatím nekontaktovalo. U této otázky v první vlně dotazování neodpověděl jeden respondent. Po ukončení programu se zvýšil počet těch, jež oběť kontaktovali na 35 respondentů, a 24 respondentů uvedlo, že oběť nekontaktovalo.

Po absolvování programu VIT tedy došlo k mírnému nárůstu těch, jež oběť kontaktovali, a to o 2 respondenty. Změna v odpovědi nastala u 6 respondentů, kdy 4 z nich změnili odpověď z NE na ANO a 2 pak z ANO na NE. Na základě absolvování programu tedy 4 respondenti kontaktovali oběť a 2 se naopak rozhodli, že ji již kontaktovat nebudou, i když to předtím učinili.

6) Učinil jsem kroky směřující k náhradě škody

Kroky směřující k náhradě škody učinilo již před vstupem do programu 36 respondentů, zatímco 21 respondentů do té doby nepodniklo žádnou aktivitu. Dva respondenti na otázku neodpověděli. Po absolvování programu, se počet těch, jež učinili kroky k náhradě škody, zvýšil na 43 respondentů a počet těch, jež zatím žádné kroky nepodnikli, se snížil na 16 respondentů.

K pozitivnímu posunu ve smyslu vykonání kroků směrem k náhradě škody tedy došlo u 7 respondentů. Avšak změna nastala u 11 respondentů, kdy 9 z nich změnilo svou odpověď z NE na ANO a pouze 2 změnili odpověď z ANO na NE.

7) Přemýšlím nad tím, jak moje chování ovlivnilo a ovlivňuje ostatní (...rodinu, přátele, aj.)

Před vstupem do programu VIT nad svým chováním a tím, jak ovlivňuje ostatní, přemýšlelo 57 respondentů a pouze 2 respondenti se tímto dosud nezabývali. Po absolvování programu se počet těch, jež přemýšleli, navýšil na 58 respondentů a pouze 1 respondent ze všech dotazovaných uvedl, že se těmito myšlenkami stále nezabýval.

Celkový počet těch, jež o svém chování přemýšlí se zvýšil o 1 respondenta, avšak změna v odpovědi nastala u 3 respondentů, kdy 2 respondenti změnili svou odpověď z NE na ANO a 1 respondent změnil odpověď z ANO na NE. Bylo by zajímavé zjistit, proč poslední jmenovaný již o svém chování nepřemýšlí.

8) Udělal jsem sice chybu, ale myslím si, že se dá pracovat na nápravě

U této otázky nenastaly změny v odpovědích v rámci prvního a druhého dotazování. Jak před, tak po ukončení programu uvedlo 58 respondentů odpověď ANO a pouze 1 respondent nad tím nepřemýšlel, a to ani po ukončení programu VIT.

9) Je důležité mluvit o tom, co jsem spáchal

Před vstupem do projektu 53 respondentů zastávalo názor, že je důležité hovořit o tom, co spáchali, 2 respondenti tvrdili, že to důležité není a 4 respondenti uvedli, že o tom nepřemýšleli. Po ukončení programu se navýšil počet těch, pro něž je důležité o tomto tématu hovořit a to na 57 respondentů, přičemž 2 stále zastávali názor, že to důležité není.

Z výsledků šetření vyplývá, že u 4 respondentů došlo k pozitivnímu posunu v uvědomění si, že je důležité mluvit o tom, co spáchali. Avšak celkově byla změna zaznamenána u 6 respondentů. 4 respondenti změnili odpověď z nepřemýšlel jsem na ANO, 1 respondent z NE na ANO a 1 respondent z ANO na NE.

10) Pachatel by se měl podílet na urovnání následků trestného činu a poskytnout odškodnění
těm, kteří byli poškozeni

Na tuto otázku celkem odpovědělo 55 respondentů, přičemž v rámci prvního dotazování se 49 respondentů vyjádřilo s tvrzením souhlasně a pouze 1 respondent nesouhlasí s tím, že by se měl pachatel na urovnání následků trestného činu podílet a že by měl odškodnit poškozené. Zbýlých 5 respondentů před vstupem do programu nad tímto nepřemýšlelo. Po ukončení programu VIT se počet těch respondentů, jež si myslí, že by se měl pachatel podílet na urovnání následků trestného činu a poskytnout odškodnění obětem zvýšil na 54 a pouze 1 respondent s tímto názorem ani po absolvování programu nesouhlasil.

Celkový počet těch, jež s tím, že by se měl pachatel na urovnání následků trestného činu podílet, a že by měl odškodnit poškozené, se zvýšil o 5 respondentů. Avšak změna v odpovědi nastala u 7

respondentů, kdy 5 z nich změnilo svou odpověď z nepřemýšlel/a jsem nad tím na ANO, 1 respondent změnil odpověď z NE na ANO a 1 respondent z ANO na NE.

Vyhodnocení z perspektivy jednotlivých věznic

1) Věznice Heřmanice

V této věznici absolvovalo program VIT 8 pachatelů, přičemž 4 z nich odpověděli na všechny otázky v obou dotaznících ANO. V rámci dotazování pak odpověď NE zazněla pouze 4krát a to u 3 respondentů. K pozitivní změně názoru z NE na ANO došlo pouze u jednoho respondenta v jednom případě, a to u otázky 6.

2) Věznice Horní Slavkov

V této věznici absolvovalo program 8 pachatelů a nikdo z nich neodpověděl na všechny otázky ANO. Odpověď NE zazněla 33krát. V rámci dotazování došlo k 13 změnám v odpovědích, přičemž 11 z nich bylo pozitivních tedy změna názoru z NE na ANO a pouze dvě změny byly opačného charakteru tedy z ANO na NE.

3) Věznice Liberec

V liberecké věznici se do programu zapojilo 8 pachatelů, přičemž 3 z nich odpověděli na všechny otázky ANO, a to v rámci obou dotazování. Odpověď NE zazněla celkem ve 26 odpovědích, přičemž u jednoho pachatele to bylo v rámci obou dotazování 11krát (což bylo nejvíce NE na jednoho pachatele). U tohoto pachatele taktéž došlo k 5 negativním změnám tedy z ANO na NE. Celkem v rámci dotazování došlo k 8 změnám v odpovědích u 4 respondentů, přičemž dvě byly pozitivní z NE na ANO a 6 negativních z ANO na NE.

4) Věznice Pardubice

V pardubické věznici absolvovalo program 10 pachatelů, přičemž 2 z nich odpověděli na všechny otázky ANO v rámci obou dotazování. Odpověď NE zazněla pouze 15krát. U 6 respondentů došlo ke změnám v odpovědích, a to 4krát z NE na ANO a 2krát z ANO na NE.

5) Věznice Plzeň

V plzeňské věznici absolvovalo program 7 pachatelů a 2 z nich odpověděli na všechny otázky v rámci obou dotazování ANO. Odpověď NE zazněla v 21 případech a pouze u jedné odpovědi se objevila odpověď Nepřemýšlel jsem nad tím, a to u otázky 9. U 3 respondentů došlo k 5 změnám v odpovědích, a to ve 4 případech z NE na ANO a pouze jednou proběhla změna opačná, tedy z ANO na NE.

6) Věznice Rapotice

Ve věznici v Rapoticích se do programu zapojilo 9 pachatelů a 4 z nich odpověděli na všechny otázky v dotazníku ANO, a to v obou vlnách dotazování. V rámci dotazování se odpověď NE objevila pouze ve 13 případech. Respondenti odpovídali v rámci obou dotazování téměř totožně, pouze ve dvou případech došlo ke změně odpovědi, přičemž jedna z nich byla z NE na ANO u otázky 6 a druhá z ANO na NE u otázky 5.

7) Věznice Světlá nad Sázavou

V této věznici, ve které jsou, jako v jediné zapojené věznici, ve výkonu trestu ženy, absolvovalo program 9 pachatelek, přičemž 3 z nich u všech odpovědí uvedly ANO v rámci obou dotazování před i po ukončení programu. Odpověď NE, zazněla ve 25 případech a odpověď nepřemýšlela jsem nad tím zazněla 6krát, konkrétně u otázek 8, 9 a 10. V odpovědích došlo ke 14 změnám u 6 respondentek, přičemž všechny změny byly pozitivní, tedy z NE na ANO.

Vyhodnocení z perspektivy pachatelů trestných činů

Jak již bylo uvedeno výše, dotazníkového šetření se zúčastnilo 60 respondentů, přičemž jeden dotazník byl pro neúplnost vyřazen a dále bylo pracováno s odpověďmi 59 respondentů.

Téměř u poloviny respondentů (29 osob) nedošlo ke změně v odpovědích a 18 respondentů odpovědělo na všechny otázky v dotazníku ANO, a to jak v první, tak v druhé vlně. Změna v jedné otázce byla zaznamenána u 19 respondentů. Změna ve dvou otázkách byla zaznamenána u 6 respondentů. Změna ve třech otázkách byla zaznamenána u 2 respondentů. Změna ve čtyřech otázkách byla zaznamenána u 1 respondenta, přičemž šlo o změny pozitivní tedy z NE na ANO. Změna v pěti otázkách byla zaznamenána u dvou respondentů, u jednoho z nich šlo o změny pozitivní z NE na ANO a u druhého (výše zmiňovaný respondent ve věznici Liberec) o změny negativní z ANO na NE.

Tabulka: Počty změn v odpovědích u respondentů

Změna v odpovědích	Počet	%
0	29	49,15
1	19	32,20
2	6	10,17
3	2	3,39
4	1	1,69
5	2	3,39
Celkem	59	100

II. Evaluační dotazník

Evaluační dotazník

V rámci dotazování po ukončení projektu byl respondentům předložen kromě výše uvedeného dotazníku taktéž evaluační dotazník, jehož cílem bylo pomocí otevřených otázek zjistit dopad proběhlého programu a jeho účinky na pachatelovo vnímání a následně i na budoucí jednání. Odpovědi z evaluačního dotazníku byly zpracovávány v rámci obou sledovaných běhů programu.

V první řadě jsme se dotazovali na motivaci pachatelů se do programu zapojit, a to pomocí otázky **„Jaké byly první důvody k vaší účasti v programu.“**

Nejčastější odpovědi respondentů na tuto otázku se týkaly toho, že pomocí programu budou moci na sobě pracovat a také se zamyslet nad tím co spáchali.

„Chtěl jsem zjistit, zdali jdu po správné cestě.“

„Udělat další krok, abych se tu už nevrátil.“

Taktéž se často objevovala odpověď, kdy se respondenti díky účasti v programu chtěli pochopit své jednání, ale také si uvědomit dopady trestné činnosti na oběť.

„Uvědomit si své chyby.“

„Pochopit a vcítit se do oběti mého trestného činu a vidět ho z jiného úhlu.“

Účast v programu, ale byla u mnohých pachatelů o mnoho prozaičtější, a jejich zapojení bylo motivováno snahou o lepší hodnocení v rámci programu zacházení a zvýšení šance na podmíněné propuštění.

„Že by mi to mohlo pomoci u PP.“

Někteří z respondentů taktéž uvedli, že byli do programu vybráni, byl jim doporučen nebo že tam byli někým poslání.

„Popravdě to byla povinnost, ale teď jsem za to rád.“

Někteří respondenti ještě zmiňovali zvědavost, napravení se či snahu o sebevzdělávání.

Dále se naše pozornost zaměřila na hodnocení programu samotnými pachateli a naplněné očekávání, a to prostřednictvím otázky „**V čem program vaše očekávání splnil a v čem nikoliv.**“

Na tuto otázku všichni respondenti odpověděli, že jejich očekávání byla naplněna. Pár výjimek se vyjádřilo neurčitě, ale nikdo v negativním slova smyslu.

Nejčastěji se respondenti zmiňovali, že byla naplněna jejich očekávání ve smyslu poznání sebe samého a uvědomění si své trestné činnosti, ale také uvědomění si toho, že k nápravě ještě povede dlouhá cesta či že je ještě čeká mnoho věcí, které musí napravit, a to jak ve vztahu k sobě a svým blízkým, tak i ve vztahu k oběti své trestné činnosti.

„Tento program mi otevřel oči, kde jsem dělal chyby a jak jsem ubližoval lidem.“

„Program mě ujistil, že jsem na správné cestě“.

„Našla jsem i ve své minulosti opakované chování vedoucí k problémovým situacím.“

„Srovnal jsem si životní priority“.

Často byla také zmiňována oběť, kdy respondenti uváděli, že si díky programu uvědomili, jaký dopad měl jejich čin na oběť a na jeho blízké.

„Program mi otevřel oči, jak se mohla cítit oběť a jaké různé důsledky má trestná činnost mohla mít.“

„Program mě velmi překvapil jeho rozsahem a teď vím, jak velký dopad měl můj trestný čin.“

Mnoho respondentů uvádělo taktéž pozitiva skupinové práce. Oceňovali především možnost vypovídat se, sdílet ostatním své pocity, aniž by byli odsuzováni, dozvědět se o osudech dalších lidí.

„Vypovídal jsem se a tím si spoustu věcí ujasnil“.

„Bez jakéhokoliv odsouzení jsem se mohl svěřit, co jsem v životě udělal špatně.“

Důležité pro nás bylo taktéž zmapovat úskalí a problémy se kterými se pachatelé v souvislosti se zapojením do programu VIT setkávali, což jsme zjišťovali pomocí otázky „**Co pro vás bylo v rámci programu nejtěžší a proč**“.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že pro největší část pachatelů bylo nejtěžší vrácení se k trestné činnosti, což bylo ještě umocněno rekonstrukcí trestného činu ve skupině. Někteří z respondentů uváděli, že se na část života nebo na konkrétní čin snažili zapomenout, vytěsnili ho, že se stydí za to co provedli a trápí je svědomí. Nicméně pozitivně oceňovali i to, že díky vrácení se k trestnému činu si uvědomili spoustu věcí, včetně své viny.

„Nejhorší bylo, když jsem se vracel do minulosti, protože to, co jsem udělal, na to jsem chtěl zapomenout.“

„Ukázka provedení mého trestného činu, s mými city to pěkně zamávalo, opravdu strašné, vše se mi vrátilo.“

„Bavit se o minulosti a otevírat starou vytěsněnou minulost.“

Díky tomu, že se v rámci programu pachatelé vraceli ke své trestní činnosti, kterou probírali, tak někteří z nich zmiňovali jako nejtěžší připuštění si vlastní viny, kterou si uvědomili právě díky diskutování o minulosti a trestné činnosti, kterou páchali.

„Připomenutí mi trestné činnosti bylo nejhorší, protože mě trápí svědomí“.

„Přiznat si, že jsem byla za všechno zodpovědná jen já sama, že jsem byla vlastně nezodpovědná – stále jsem odkládala splátky a padala do dluhů“.

„Konfrontace s pravdou.“

Dalším těžkým momentem bylo pro některé pachatele vcítění se do oběti a uvědomění si, jak svou trestnou činností narušili její život. Taktéž psaní omluvného dopisu a jeho čtení před skupinou bylo některými považováno za velmi silný a nelehký úkol.

„Nejspíš vcítit se do oběti trestného činu a upřímně a otevřeně o všem mluvit.“

„Pochopit, že moji poškození, stejní trestanci a dealeři drog, jsou v podstatě oběti trestné činnosti.“

„Číst omluvný dopis. Ale jsem rád, že jsem ho dokončil. Bylo mi v ten moment líto pozůstalých.“

„Nejtěžší bylo napsání dopisu, ale ulevilo se mi.“

I přesto, že někteří respondenti uváděli, že pro ně bylo přínosní pracovat ve skupině, tak pro mnoho z nich to zároveň bylo to nejtěžší, s čím se setkali. Práce ve skupině zahrnovala především otevření se druhým, projevení svých pocitů a emocí, což bylo pro mnohé jednak velmi neobvyklé, ale taktéž velmi těžké.

„Nejtěžší bylo mluvit o všem ve skupině bez zábran, především o trestné činnosti a rodině, stydím se.“

„Nejtěžší bylo začít mluvit a uvědomit si, že mlčením a uzavíráním se do sebe nic nevyřeším.“

Ovšem byli zde i tací, kteří uváděli, že pro ně v rámci programu nebylo nic těžké, že vše zvládli v pohodě či že si užívali to, že si mohli popovídat a poslechnout si taky ostatní.

Dopady programu na pachatele jsme zjišťovali prostřednictvím otázky **„Co si z programu odnášíte a co jste se zde naučil.“**

Respondenti velmi často uváděli, že až díky programu si uvědomili rozsah a dopady své trestné činnosti.

„Že následky mého jednání mají větší následky, než jsem si myslel.“

„Uvědomil jsem si co jsem spáchal a jak moc jsem některým lidem ublížil.“

Druhou nejčastější odpovědí bylo uvědomění si toho, jak se cítila oběť a její blízcí a snaha vidět situaci právě i z pohledu poškozeného.

„Naučil jsem se naslouchat a vidět věci ze strany poškozených.“

„Rozhodně jsem pochopil, že někomu ubližovat nebo ho trestat nevyřeší mé problémy.“

„Když se dívám na své trestné činy, tak toho nelituji kvůli trestu, ale lituji ty, co jsem okradl.“

Emoce byly zmiňovány i v souvislosti s osobou pachatele, kdy respondenti uváděli, že jim program pomohl si své emoce uvědomit, vyjasnit, učit se je ovládat a více přemýšlet.

Naučil jsem se pracovat s emocemi, zamýšlet se nad svým jednáním.“

„Naučil jsem se víc přemýšlet a uvažovat co je dobré a co zlé.“

„Zjistil jsem, co je zodpovědnost a co mě činí zodpovědným.“

Několik respondentů uvedlo, že se díky programu cítí lépe, že mají dobrý pocit, že něco udělali. A jeden respondent uvedl, že si uvědomil, že není možné hledat vinu u jiných.

„Naučil jsem se věci nebagatelizovat a nehledat vinu v druhých.“

Aplikaci nabytých poznatků a případné plány změny chování jsme pak zjišťovali pomocí otázky **„Jaké nové cíle jste si stanovil do budoucna.“**

Cíle, které respondenti v rámci evaluace zmiňovali byly i přes svou individuální povahu dost podobné. Častokrát měl respondent vymezených více cílů. V první řadě se zde často objevoval cíl nevrátit se již do VTOS, vést řádný život na svobodě, pracovat a věnovat se své rodině a dětem, případně si rodinu založit.

„Starat se o rodinu, vychovávat děti, vést řádný život.“

„Normální život, klasika.“

„Být dobrým manželem a otcem.“

S tím souvisí i další často zmiňovaný cíl, nepáchat již trestnou činnost.

„Pochtivě a řádně pracovat, chovat se slušně a zodpovědně.“

„Už nikdy nebudu opakovat svou trestnou činnost.“

Taktéž se zde objevovaly odpovědi, ve kterých si respondenti kladou jako jeden z cílů odškodnit oběť či splatit pohledávky.

„...pracovat a vést řádný život, splatit pohledávky.“

Další velkou skupinou byly odpovědi týkající se abstinence návykových látek.

„Mít práci, nebrat drogy, nebýt agresivní.“

„Nefetovat a nevrátit se do výkonu trestu.“

Nicméně se zde objevovaly i cíle krátkodobější, které se týkaly přímo výkonu trestu. Např. požádat o PP či absolvovat další programy zacházení ve VTOS. Taktéž se zde objevily cíle zaměřené na vlastní osobu a seberozvoj.

„Pochopit sám sebe.“

„Vrátit svůj dluh rodině, tím že budu na sobě pracovat.“

„Být zodpovědný.“

Poslední otázka „**Jak nyní vnímáte oběť a dopady na její život**“ byla zaměřena na změnu pachatelova vnímání oběti a dopadů trestné činnosti na její život.

Vůbec nejvíce se u této otázky objevovaly odpovědi, které uváděly, že respondent vnímá svou oběť jako někoho, komu trestným činem velmi ublížil a ovlivnil tak jeho život a často nejen jeho. Taktéž bylo zmíněno, že oběť si nezasloužila, aby ji ublížil a že cítí lítost a mrzí ho co způsobil.

„Svou oběť vnímám jako člověka, který si to nezasloužil. Zasáhl jsem do jeho života a tím jsem ho ovlivnit fyzicky a zřejmě i psychicky.“

„Nyní už to tak nebagatelizuju a uvědomuju si, že jsem jim ublížil více než jenom finančně.“

Mnoho respondentů uvedlo, že si až po programu VIT uvědomili, jak moc ovlivnili život oběti a že předtím nad tímto vůbec neuvažovali. Často se zde objevoval pojem empatie a vcítění se do oběti.

„Díky programu VIT jsem se dokázal vcítit do života svých obětí, kterých se moje trestná činnost dotkla, a lituji všeho, co si museli kvůli mému činu vytrpět.“

„Před tím jsem dopady neřešil, teď si je plně uvědomuji.“

„Vcítil jsem se víc do oběti a do toho co jsem spáchal a konečně se nad tím pořádně zamyslel.“

„Uvědomil jsem si, že to měli o dost těžší než já.“

Několik respondentů také uvedlo, že by se rádi s obětí setkali, příp. se osobně omluvili.

„Je mi líto a pokusím se osobně omluvit.“

Evaluace 6měsíců po ukončení programu

Pro lepší zhodnocení dopadu programu VIT na odsouzené, jsme se rozhodli realizovat ještě jednu evaluaci, a to až 6 měsíců po ukončení programu. Tato evaluace byla, podobně jako dotazování pro ukončení programu, koncipována ve formě otevřených otázek. Cílem bylo zjistit, zda dopad na odsouzené, který se evaluací ihned po ukončení programu ukázal jako zásadní, trvá i s odstupem několika měsíců. Dotazování byli všichni odsouzení, jež se účastnili programu VIT a stále se nacházejí ve výkonu trestu.

V úvodu jsme se zaměřili na prostý popis programu VIT, a to pomocí otázky „**Mohl byste ve zkratce popsat, o čem byl program VIT, který jste absolvoval.**“

Na tuto otázku respondenti nejčastěji odpovídali, že se jednalo o program, který se zaměřoval na **pochopení a porozumění trestné činnosti a včetně jejich důsledků a dopadu na oběti**. Často se zde objevoval pojem empatie či vcítění se do oběti (poškozeného).

„Program VIT je o uvědomění si dopadů trestné činnosti, o zvýšení odpovědnosti vůči obětem, rozvoj empatie.“

„Program VIT mě nechal nahlédnout do psychického a fyzického rozpoložení osob, kterých se osobně dotklo páčání trestného činu.“

„...neublížili jsme jen sobě uvězněním, ale taky našim obětem.“

Mimo to, že respondenti uváděli, že smyslem programu VIT bylo, **uvědomit si vliv na ostatní** (rodina, blízcí, oběť, poškození, atd.).

„Zejména o hlubším zamyšlení se nad spáchanou tr.činností a jejími důsledky (na pozůstalé po obětech, poškozených, rodině a blízkých).“

„...a uvědomění si, jak velký dopad to má na jedince i společnost“

„Uvědomění si dopadů svého jednání na vlastní život a život vlastní rodiny, na životy obětí a jejich rodin.“

Někteří pak uváděli, že v rámci programu **mluvili o svém trestném činu**.

„O trestné činnosti, kterou jsem páchal.“

„O porozumění trestné činnosti.“

Taktéž byla v souvislosti s programem zmíněna **snaha o kompenzaci újmy**.

„Hledání možností jak splácet újmu, kterou jsem způsobil.“

Další otázka se týkala obsahu kurzu, a to konkrétně toho co bylo pro odsouzené nejzajímavější či nejsilnější zážitek na který nezapomenou. Konkrétně jsme se ptali „**Co na Vás udělalo největší dojem, na co nikdy nezapomenete.**“

Odpovědi respondentů lze rozdělit na dvě skupiny, kdy jedni se zaměřovali spíše na **atmosféru skupiny a její členy, včetně lektora**. Pozitivně byla hodnocena možnost slyšet příběhy ostatních a zároveň sdílet své pocity ve skupině bez odsuzování a studu před okolím.

„Dojem na mě udělala postupná otevřenost osob ve skupině, kde ač ve vězeňském prostředí našly zúčastněné osoby k sobě důvěru ve spolupráci v aktivitách a odvahu povyprávět svůj příběh.“

„Spoustu věcí mě dojalo hluboce a vím, že nikdy nezapomenu na účastníky programu VIT a na skvělé vychovatele, psychology a kaplana.“

„Cítil jsem se jako člověk, nikdo na mě nekoukal skrz prsty. Byl jsem v super skupině, mohl jsem jim věřit, vše zůstalo ve skupině.“

„Komunikace s lektory, reakce na moje názory a možnost říct úplně všechno co člověk chtěl.“

„Největší dojem na mě udělal personál: ochota vstřícnost, pochopení a lidskost.“

„Nikdy nezapomenu na otevřenost odsouzených, které o svém trestném činu otevřeně dokázaly mluvit a tím pomohly i mě samotné překonat stud a strach. Dojem na mě udělal i přístup vychovatelů a jejich trpělivost.“

Zatímco druzí oceňovali možnost uvědomit si a zpětně si **přehrát trestný čin a pokusit se vcítit do oběti**. Konkrétně respondenti zmiňovali, že nezapomenou na přehrávání vlastního trestného činu a sledování videí s výpověďmi obětí, které popisovaly, jaký měl trestný čin vliv na jejich život.

„Na ten pocit když jsem si to všechno uvědomil, na to jak špatně jsem žil a jak jsem si své činy a jednání bagatelizoval.“

„Přínosná pro mě byla rekonstrukce t.č., kde jsem si mohl prožít, jak se oběť cítila.“

„Nikdy nezapomenu na rekonstrukci trestného činu. Bylo to docela reálné a mám husí kůži, když si na to vzpomenu. Od té doby nechápu, jak jsem něco takového mohl udělat a to opakovaně.“

„Nikdy nezapomenu na pantomimu trestného činu. Vyvolala to ve mně silné výčitky svědomí.“

„Každý z nás si uvědomil, co vlastně způsobil za bolest a příkoří těm druhým a vžil se do té role.“

„Jaký naše trestné činy mají dopady na poškozené a co my si vlastně neuvědomujeme.“

„Nezapomenu na to, když jsem viděl video o jedné paní, kterou okradli o peníze a šlo tam o 10tis Kč. To jí chybělo a nemohla si zaplatit nájem a nemohla nakoupit dětem dárky k Vánocům.“

Třetí otázka se zaměřovala na závazky, které si odsouzení stanovili v rámci programu VIT, především na jejich realizaci a dodržení. Otázka, na kterou respondenti odpovídali, zněla: **„Na konci programu jste si stanovil nějaké další kroky a závazky. Co se Vám podařilo realizovat?“**. Většina respondentů uvedla, že **na svých závazcích pracuje**, či dokonce, že vše, co si stanovili, **již mají splněno**.

„Zatím se mi daří realizovat vše, co jsem chtěl a už mi chybí jen krůček.“

„Mně zatím vychází vše“

Mnoho z nich pak uvádělo **konkrétně, co se jim již povedlo** a co mají splněno.

„Především dokončit terapeutický program, to už skoro mám. Tak zlepšit vztahy s rodinou a hlavně je udržet, to se mi daří a je to čím dál tím lepší.“

„Já jsem si stanovil ten krok. Že jsem sám za sebe chtěl poškozeným napsat a vyjádřit mou lítost nad svým jednáním, což se mi také podařilo.“

„Jelikož můj prvotní cíl byl kontaktovat poškozené a najít cestu k jejich oslovení. Tuto cestu jsem našel a pomocí prostředníka poslal omluvné dopisy a připojil možnost alespoň částečně zaplatit nároky vůči nim.“

„Přehodnotil jsem celkové svůj žebříček hodnot a priorit. Dále zodpovědně, pravidelně chodím do práce, plním si své povinnosti, nad veškerým svým jednáním se zamýšlím, jednám více s pokorou. Každodenní kontakt s rodinou a přáteli, pravidelně telefon.“

Jiní uváděli, že zatím některé naplánované věci a závazky nemohou realizovat, protože to bude možné až po propuštění z VTOS.

„Pomalu se připravuji na to, jak to bude po propuštění. Mám plán a toho se hodlám držet. Momentálně nemám možnost své kroky realizovat, kromě vztahu se svou dcerou, který se zlepšuje už teď.“

„Na konci programu jsem si stanovil závazky, které jsou realizovatelné až na svobodě (založit si rodinu).“

„Kroky stanovené jsou, ale pořád jsem ve výkonu trestu, tak se těším až budu moci na svobodě je uskutečnit veškeré kroky a závazky.“

„Vše začne až po výkonu trestu.“

V návaznosti na to, co se respondentům podařilo, jsme se dotazovali i na to, zda je něco, co se jim realizovat nepodařilo, a to prostřednictvím otázky **„Co se Vám naopak realizovat nepodařilo a proč.“** Mnoho respondentů uvedlo, že se jim zatím **vše, co si naplánovali, realizovat daří** a není tedy nic, co by se jim dosud zrealizovat nepodařilo.

„Mně zatím vychází vše.“

„Nemám pocit, že by se mi něco nepodařilo, naopak mám z programu velice dobrý pocit a vnímám ho tak, že byl pro mne opravdu velkým přínosem.“

„Zatím se mi daří, co si dám za úkol a svůj cíl.“

Někteří pak uváděli, že se jim nepodařilo realizovat ty aktivity, které jsou vázány na život po VTOS.

„Např. navyšování své profesní odbornosti či budování zázemí a majetek. Jsou to prostě věci, které nelze realizovat ve výkonu trestu.“

„Nepodařilo se mi ještě se oženit, protože jsem stále ve VTOS, ale po propuštění to mám v plánu realizovat.“

„Zatím jsem nemohl úplně kompenzovat újmy – nahradit škody způsobené mojí trestnou činností. Peníze, které „jdou“ na úhrady škod a soudních výdajů jsou rozdělovány dle

časových přihlášení o úhradu. Jsem připraven po propuštění začít splácet vše „rovnoměrně“.

Pokud se respondentům něco **realizovat nepodařilo**, tak většinou uváděli **konkrétně** co. Ve většině případů šlo o neúspěšný pokus o podmíněné propuštění.

„Nevyšlo mi podmíněné propuštění z důvodu neukončeného programu drogové prevence.“

„Žádal jsem v únoru 2019 podmíněné propuštění, bohužel zklamání, nedali mi šanci, tak to zkusím v říjnu 2019 znovu podat.“

„Nepodařilo se mi realizovat propuštění na PP. Proč? To ví jen soudce.“

„Kontaktoval jsem sestru, ale nic z toho nevzešlo.“

„Zatím se mi nepodařilo napravit vztahy s bývalou manželkou, tak snad do budoucna.“

„S ohledem na můj dřívější postoj (celkový), nejspíš úplné přesvědčení zaměstnanců věznice a dalších, že má současné snaha je již dostačující...“

Změny, které nastaly po absolvování programu, jsme zjišťovali pomocí otázky **„Pocítujete na sobě po absolvování programu nějaké změny?“**

Většina respondentů odpověděla, že změny pociťují a tyto odpovědi by se daly rozdělit na dvě skupiny, kdy jedni se zaměřovali spíše na **změny u své osoby**, které se vztahovaly k jejich komunikačním dovednostem, otevřenosti vůči okolí, zodpovědnosti či schopnostem bojovat se závislostí či agresí.

„Ano pozoruji! Připadám si jiný! Hlavně co se týče pohledu sám na sebe! Nejsem vůbec agresivní, násilný, rozhodl jsem se abstinovat, celkově změnit svůj přístup a sociální cítění.“

„Jsem uvolněnější, že jsem mohl hovořit s někým o tom všem. Nejsem konečně pod tlakem a nic mě netíží.“

„Více si věřím, dokážu říkat ne, jsem silnější sám v sobě.“

„Určité změny pociťuji jak v chování – jsem klidnější, vyrovnanější, hlavně uvědomělý, také chápavější k ostatním.“

Druhá, menší skupina respondentů pak uváděla, že po absolvování programu přemýšlí nad tím, **jak se cítili lidé okolo nich**, rodina, přátelé atd. Mnoho z nich uvedlo, že myslí na to, jak se mohla cítit **oběť**, jak ji trestný čin zasáhl do života a negativně ho ovlivnil. Někteří dokonce uvedli, že do té doby nad obětí příliš či vůbec nepřemýšleli a řešili pouze sebe.

„Ano a to především pořád mám v paměti, že jsem ublížil spoustě lidí, které mám rád.“

„Častěji se dokážu zamyslet nad tím, jak se cítí lidé v mém okolí.“

„Víc jsem si uvědomil ty následky či dopady vůči těm poškozeným“

Objevilo se i několik respondentů, jež uvedli, že na sobě **žádné změny po absolvování programu nepociťují**.

„Ani ne“

Pozitivní dopady programu na budoucí život respondentů jsme zjišťovali prostřednictvím otázky **„Jaké jsou vaše plány od budoucna v souvislosti s vašimi cíli stanovenými v rámci programu VIT?“**

Převážně se zde objevovaly odpovědi týkající se vedení řádného života, abstinence, práce a splácení dluhů a řešení problémů, které na ně ještě čekají. Většina pak zmiňovala, že se již nechce nikdy do VTOS dostat.

„Po výkonu trestu abstinovat, vyhýbat se konfliktům, případně je řešit jinak než násilím.

No a hlavně držet se svého plánu pro lepší život! ...nikdy se nevrátit do vězení! “

U některých respondentů byly plány zaměřené na žádost o podmíněné propuštění a její kladné vyřízení.

U pár respondentů se objevila odpověď, která se týkala nezklamání důvěry těch, jež jim pomohli.

Shrnutí

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 74 odsouzených z 10 věznic zapojených do programu VIT. Cílem dotazování bylo zjistit, zda a do jaké míry došlo v rámci programu, díky intenzivní práci s odsouzeným, i ke změně jejich postojů a odpovědnosti ve vztahu k obětem, což by dále mělo vést ke snížení rizika opakování nežádoucího jednání po jejich propuštění.

Z šetření vyplynulo, že motivace odsouzených k zapojení se do projektu byla odlišná. Někteří z nich uváděli, že se do programu zapojili proto, aby se mohli zamyslet nad svými činy, které spáchali a nad tím, jaký dopad toto jejich jednání mělo na oběť a další osoby. Jiní uváděli, že jim program byl doporučen či do něj byli vybráni, případně že se přihlásili, aby si vylepšili hodnocení v rámci programu zacházení a zvýšili si šanci na podmíněné propuštění. Je potřeba dodat, že nejen z výpovědí odsouzených, ale i z odpovědí pracovníků programu VIT, jež byli v rámci projektu taktéž dotazováni se potvrdilo, že s každým dalším „během“ programu se zvyšoval počet těch, jež chtěli pracovat na sobě a snižoval počet odsouzených jejichž vstup do programu byl spíše kalkul než snaha měnit svou osobu a přemýšlet nad spáchaným trestným činem.

Odsouzení ihned po ukončení hodnotili program v souvislosti se svými očekáváními velmi pozitivně, a to především ve smyslu poznání sebe samého a uvědomění si nejen své trestné činnosti, ale také toho, že je ještě čeká mnoho věcí, které musí napravit, a to jak ve vztahu k sobě a svým blízkým, tak i ve vztahu k oběti své trestné činnosti. Mnoho odsouzených taktéž uvádělo jako pozitivum

skupinovou práci, především možnost vypovídat se, sdělit ostatním své pocity bez toho, aniž by byli odsuzováni a zároveň se dozvědět i podobné příběhy dalších lidí. Na druhou stranu, pro mnoho z nich to zároveň bylo to nejtěžší, s čím se setkali. Práce ve skupině zahrnovala především otevření se druhým, projevení svých pocitů a emocí, což bylo pro většinu zúčastněných velmi neobvyklé, ale taktéž velmi těžké.

Účast v programu byla pro odsouzené i poměrně stresující záležitost, neboť museli procházet mnoha aktivitami a tématy, které jim vždy nebyly příjemné. Z odpovědí vyplývá, že pro největší část odsouzených bylo nejtěžší vrácení se k trestné činnosti, což bylo ještě umocněno rekonstrukcí trestného činu ve skupině. Někteří z nich uváděli, že se na část života nebo na konkrétní čin snažili zapomenout, vytěsnili ho, že se stydí za to, co provedli a trápí je svědomí, na druhou stranu si nyní uvědomili spoustu věcí, včetně své viny, což pro většinu z nich nebylo jednoduché. Dalším těžkým momentem bylo pro některé odsouzené vcítění se do oběti a uvědomění si, jak svou trestnou činností narušili její život. Taktéž psaní omluvného dopisu a jeho čtení před skupinou bylo některými považováno za velmi silný a nelehký úkol.

Účinek a dopady programu byly odsouzenými zmiňovány především ve formě uvědomění si rozsahu a škodlivosti své vlastní trestné činnosti a také toho, jak se cítila oběť a její blízcí a snaha vidět situaci právě i z pohledu poškozeného.

Součástí programu bylo i stanovování si cílů do budoucna, které byly u všech odsouzených dost podobné a týkaly se především vedení řádného života na svobodě a vyhýbání se jakékoliv další trestné činnosti. Cíle se u některých odsouzených týkaly taktéž oběti a případného odškodnění ať už samotné oběti či příbuzných a pozůstalých. Někteří z nich si pak kladli cíle krátkodobější, týkající se VTOS či žádosti o PP.

Poněvadž je celý program zaměřený na oběť trestné činnosti, bylo pochopitelné zjišťovat, zda a jak došlo ke změně pachatelova vnímání oběti a dopadů trestné činnosti na její život. Nejvíce se objevovaly odpovědi, které uváděly, že odsouzený vnímá svou oběť jako někoho, komu trestným činem velmi ublížil a ovlivnil tak jeho život a často nejen jeho. Taktéž bylo zmíněno, že oběť si nezasloužila, aby ji ublížil a že cítí lítost a mrzí ho co způsobil. Velmi důležité pak bylo, že mnoho odsouzených přiznalo, že tímto způsobem a takto intenzivně nad tím, jak ovlivnili život oběti (a nejen ji) nikdy neuvažovali.

Pro lepší evaluaci účinků programu bylo rozhodnuto, že odsouzení, jež prošli programem VIT budou dotazováni na dopady a účinky programu ještě jednou, a to po 6 měsících od ukončení programu. Zde se pochopitelně počítalo s tím, že někteří do té doby budou z VTOS propuštěni, takže vzorek odsouzených, jež se dotazníkového šetření zúčastnil se snížil na ... odsouzených z věznic zapojených do programu VIT.

Toto dotazování opět potvrdilo pozitivní dopady na odsouzené a vliv programu na uvědomění si dopadů trestné činnosti. Odsouzení byli i po půl roce od absolvování schopni definovat obsah a cíl programu a uváděli, že se jednalo o jednatelství program, který se zaměřoval na pochopení a porozumění jejich trestné činnosti a včetně důsledků a dopadu na oběti.

Dojmy a pocity, které u odsouzených program VIT zanechal by se daly rozdělit do dvou kategorií, kdy jedni zmiňovali spíše atmosféru skupiny a její členy, včetně lektora, zatímco druzí oceňovali možnost uvědomit si a zpětně si přehrát trestný čin a pokusit se vcítit do oběti.

V rámci programu si odsouzení stanovovali závazky, které plánují splnit a po půl roce většina z nich uváděla, že na nich stále pracuje či dokonce někteří uváděli, že již mají vše splněno. Co se zatím naplnit nepovedlo, byly většinou takové cíle, které jsou navázány na ukončení VTOS a pobyt na svobodě.

Většina odsouzených uváděla, že na sobě po absolvování programu pociťují změny. Tyto odpovědi by se daly rozdělit do dvou skupin, kdy jedni uváděli spíše změny týkající se jejich osoby a jejich komunikačních dovedností otevřenosti vůči okolí, zodpovědnosti či schopností bojovat se závislostí či agresí. Druhá skupina pak byli ti, jež uváděli, že po absolvování programu přemýšlí nad tím, jak se cítili lidé okolo nich, rodina, přátelé atd. Mnoho z nich uvedlo, že myslí na to, jak se mohla cítit oběť, jak ji trestný čin zasáhl do života a negativně ho ovlivnil. Někteří dokonce uvedli, že do té doby nad obětí přemýšleli či vůbec nepřemýšleli a řešili pouze sebe. Odpovědi odsouzených, jež by žádné změny nepociťovali, se objevovaly spíše výjimečně.

3.3. KA 03 Rozvoj restorativní praxe (RRP)

Tato aktivita navazuje na resocializační aktivity a programy zacházení s odsouzenými, které již ve věznicích probíhají. Posílení stávající praxe věznice o nové restorativní prvky probíhalo v 6 vybraných soudních okresech, kde sídlí věznice, jež se účastní aktivity KA 01 Komise pro podmíněné propuštění. Aktivita má podobu vytvoření modelu pravidelné komunikace a účinné spolupráce mezi místní věznicí, střediskem PMS a dalších spolupracujících aktérů z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče. Spolupráce mezi jednotlivými subjekty byla uzpůsobena specifickým potřebám daného regionu a příslušné věznice a aktivity byly realizovány prostřednictvím pracovníka pro rozvoj restorativní praxe v daném regionu. Cílem aktivity bylo na základě místní nabídky dojednat konkrétní možnosti spolupráce v oblasti zaměstnávání vězněných osob a zlepšení jejich připravenosti na propuštění. Pozornost byla věnována řešení zadluženosti pachatelů, bydlení a práci po propuštění z vězení, a také zvládnutí závislostního chování (alkoholové, nealkoholové,

gambling). Aktivita RRP vždy zohledňovala specifické a aktuální požadavky věznice a dále je rozvíjela v souladu s jejími potřebami stejně tak jako s potřebami místní komunity.

Plánované výstupy KA 03 a zhodnocení jejich dosažení:

Tabulka 7: Výstupy aktivity KA 03 a zhodnocení jejich dosažení

Výstupy	Dosažení
Zvýšení kvalifikace a profesionality 6 zaměstnanců PMS	- Ke zvýšení kvalifikace a profesionality došlo především díky realizaci workshopu „Navazování vztahů s institucemi a efektivní prezentace projektu“, který všech 6 zaměstnanců PMS zapojených do realizace RRP absolvovalo - Dále ke zvýšení kvalifikace a profesionality v oblasti RRP přispěly konference, semináře a školení, jež se dle svého uvážení a výběru (po schválení vedením projektu) jednotlivé pracovnice individuálně ve svých regionech účastnily
Vytvoření analýzy potřeb pro celkem 6 zapojených věznic a jejich okolí, Metodiky programu RRP a školícího manuálu programu RRP	- V každém z regionu byla na počátku realizace vytvořena restorativní pracovníci analýza potřeb dané věznice, což bylo v podstatě mapování potřeb věznice v rámci daného regionu, na základě něhož se pak odvíjely další aktivity RRP v regionu - Metodika programu RRP a školící manuál programu jsou odbornou garantkou projektu ve spolupráci s restorativními pracovníci souhrnně zpracovány v rámci dokumentu, který je nazván „Průvodce RRP“ a jehož třetí částí jsou také závěrečné zprávy z každého ze zapojených regionů – cílem vytvoření tohoto dokumentu je především shrnutí celého programu a realizovaných aktivit, vyznačení rizik programu, ale i dosažených úspěchů
Vytvoření funkčního modelu komunikace mezi věznicí a místní veřejností sanujícího vzájemné potřeby	- Snaha o vytvoření funkčního modelu komunikace mezi věznicí a subjekty zapojenými do problematiky penitenciární a postpenitenciární péče, je ve všech regionech zřejmá a doložitelná realizací společných

	aktivit, avšak tyto modely nejsou totožné, ale odpovídají charakteru daného regionu a taktéž možnostem a potřebám zapojených subjektů
Vytvoření návrhů konkrétních opatření spolupráce věznice a místní komunity v oblasti zaměstnávání osob ve VTOS, řešení zadluženosti pachatelů, závislostního chování pachatelů a bydlení osob opouštějících VTOS a jejich realizace	- V rámci spolupráce věznic především s místními nestátními organizacemi působícími v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče a dalšími zapojenými subjekty, došlo k vytvoření a z velké části i realizaci návrhů konkrétních opatření v problémových oblastech jež věznice s osobami ve VTOS nejčastěji řeší

Výstupy evaluace v rámci aktivity KA 03:

V rámci aktivity KA 03 byly realizovány hloubkové individuální rozhovory se všemi pracovníky pro rozvoj restorativní praxe ze 6 zapojených regionů. Dále byly provedeny rozhovory v rámci fokusní skupiny se zástupci věznice, střediska PMS a dalšími spolupracujícími aktéry z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče v zapojených regionech.

Analýza výstupů z hloubkových polostrukturovaných rozhovorů s restorativními pracovníky ze všech zapojených regionů

1) Popis původního stavu regionu

Pracovnice RRP vstupovaly do vybraných regionů, aby zjistily, jaký je aktuální stav spolupráce mezi příslušnou věznicí a ostatními subjekty penitenciární a postpenitenciární péče, jež v regionu působí. Každá lokalita vykazovala jistá specifika a nebylo možno použít univerzální postup. Konkrétní formy navázání kontaktů a zjištění aktuálního stavu tedy byly na pracovnících, které zvolily takový přístup, jenž nejlépe odpovídal jejich schopnostem a dovednostem ale zároveň možnostem regionu.

V době začátku programu byla spolupráce jednotlivých aktérů působících v rámci penitenciární a postpenitenciární péče na různé úrovni. V některých regionech se jednotliví aktéři znali velmi dobře a spolupráce byla na poměrně vysoké úrovni. Jinde probíhala spíše paralelní setkání a jednání mezi dvěma subjekty, týkající se vždy konkrétního tématu. Ve všech regionech však na nějaké úrovni fungovalo setkávání subjektů v rámci určitých platforem, jako je např. komunitní plánování či poradní komise ředitele věznice apod.

Jedním z cílů pracovnice RRP bylo seznámit se s jednotlivými aktéry v regionu, zjistit, jaké vztahy mezi sebou mají a jak funguje vzájemná spolupráce a snažit se vymezit potřeby v oblasti spolupráce a případného síťování.

Dílčí jednání jednotlivých pracovníků probíhaly s větším či menším úspěchem a byly vydefinovány potřeby a požadavky na případnou spolupráci.

Odlišný byl taktéž přístup jednotlivých subjektů v regionu. Zatímco věznice a středisko PMS byly do programu zapojeny na základě rozhodnutí vedení, tak ostatní zapojené subjekty vstupovaly do programu na základě svého vlastního rozhodnutí.

Zde tedy velmi záleželo na tom, jak bylo vedení věznice a střediska PMS nastaveno a ochotno do spolupráce investovat. V některých regionech se tedy spolupráce navazovala hůře a pracovníci RRP měly daleko více práce vysvětlit, o co v programu půjde a jaké přínosy to pro zapojené subjekty bude mít. Vzhledem k tomu, že i pro pracovníce RRP to byla práce nová a problematika restorativní praxe byla vymezena velmi široce, tak v některých konkrétních případech nedošlo k úplnému porozumění a propojení. Nicméně téměř se všemi věznicemi a středisky PMS byla na nějaké úrovni spolupráce uzavřena a započala práce na aktivitách v rámci programu RRP. Zde je potřeba zdůraznit, že jak věznice, tak střediska PMS jsou velmi vytíženy, a tudíž bylo z jejich strany velmi vstřícné, že se snažili najít možnosti, jak v rámci programu RRP spolupracovat a ve většině případů nešlo o pouhé zapojení se formálně („protože musíme“).

U ostatních subjektů šlo spíše o vydefinování s toho, co by se v rámci projektu dalo uskutečnit a jaké aktivity a činnosti by se v rámci rozvoje restorativní praxe daly realizovat, než o přesvědčování o prospěšnosti a důležitosti projektu.

2) Zhodnocení aktuálního stavu a provedených změn

I přesto že startovní pozice pracovníků RRP byly odlišné, tak snaha zachovat v aktivitách alespoň určitou míru propojení je z jejich činnosti patrná. V jednotlivých regionech tedy můžeme narazit na podobné aktivity či dokonce na aktivity, jež se prolínají. Ve dvou regionech pak došlo i ke společné aktivitě v rámci programu, a to konkrétně přednášková činnost pro veřejnost v krajské knihovně v Liberci. Přednášková činnost, tedy osvěta směrem ven k široké veřejnosti pak našla uplatnění v nějaké formě ve všech regionech. Stejně tak ve všech regionech došlo ve větší či menší míře ke zlepšení spolupráce věznice s neziskovými organizacemi – ať už to bylo v podobě nárůstu spolupracujících subjektů, či ve formě lepší koordinace spolupráce či vyjasnění si potřeb věznice a nalezení možných řešení ze strany NNO. V některých regionech došlo k lepší koordinaci vzájemného setkávání, které daleko více probíhalo za konkrétním účelem spolupráce v restorativní oblasti, příkladem mohou být schůzky multitému v oblasti Stráž pod Rálskem, jež byly pravidelně realizovány

cca 2x ročně. Mimo „klasické“ problémy oddlužení, hledání bydlení a pracovního poradenství se ve více regionech zaměřila pozornost i na vztahovou problematiku, a to buď realizací dlouhodobějšího projektu ve spolupráci s organizací, jež tyto problémy odsouzených reflektovala, či realizací jednorázových akcí, jež měly za cíl vztahy odsouzených s jejich blízkými podpořit.

V rámci navazování spolupráce a realizace konkrétních aktivit se jako výhoda pro pracovníci RRP ukázala znalost regionu, stejně tak jako předchozí dobré vztahy s kolegy ze střediska PMS či dalších spolupracujících subjektů. Pokud naopak pracovníce z regionu nepocházela či do něj v rámci projektu pouze dojížděla, tak byla její pozice daleko těžší a daleko hůře se ji dostávalo do povědomí některých subjektů a celkový proces spolupráce byl komplikovanější.

3) Celkové zhodnocení programu

Nejen regiony, ve kterých program probíhal, ale taktéž pracovníci RRP byly odlišné a do projektu vstupovaly sice se stejným nasazením, ale jiným osobnostním a taktéž znalostním (především co se týče regionu) nastavením, což pochopitelně vedlo i k rozdílnému hodnocení programu jako takového. Až na jednu z pracovníků všechny shodně uvedly, že především v začátku byl největší problém s formulací programu jako takového a definováním toho co je restorativní praxe (kam až může jejich aktivita zasahovat). Pakliže to pracovníce neměla ujasněno sama pro sebe, velmi těžko se ji pak přistupovalo k jednání s dalšími lidmi a přesvědčování o spolupráci. Zde již jsou patrné odlišnosti mezi jednotlivými pracovníci RRP. Osobnostní nastavení samotné pracovníce, její komunikační schopnosti, odolnost vůči stresu, to vše hrálo při jednáních se zainteresovanými aktéry svou roli. A samozřejmě taktéž, jak již bylo zmíněno, předchozí zkušenost a vztahy v regionu byly pro pracovníce spíše výhodou.

Téměř všechny dotazované uvedly, že by v začátcích uvítaly více specifikovaný cíl projektu a systematičtější, konkrétní postupy práce. Na druhou stranu ale většina z nich s odstupem času uznává, že zrovna tato nespecifičnost a široké pojetí programu jako takového mělo svůj smysl a v podstatě šlo o záměr nechat je hledat si vlastní cestu. Kdyby se to již dopředu více strukturovalo a omezilo, tak by ve finále nevznikly tak různorodé a zajímavé výstupy.

Konkrétní nastavení pracovníků se projevilo i v tom, že některé uváděly, že by byly více „neodbytné“ a intenzivněji působily na aktéry především z věznic a střediska PMS. Jiné oproti tomu uvedly, že by zvolnily a tolik nenaléhaly v případě negativní odezvy od některého z aktérů. Stejně tak šlo i o sebeuvědomění si postavení RRP pracovníce, která své jednání musela uzpůsobit své pozici, tzn., vyjednávala sice z pozice někoho, kdo určitou službu nabízí, ale veškeré rozhodování se odehrává mimo její kompetence.

Na závěr je potřeba říci, že ve všech regionech došlo k navázání spolupráce mezi zainteresovanými subjekty v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče a bylo zrealizováno velké množství různorodých aktivit. Ve většině regionu tato spolupráce ve větší či menší míře bude pokračovat i pro ukončení programu.

Shrnutí

Na úvod je nutné říci, že jednotlivé regiony jsou specifické a navzájem se odlišují, evaluovat tedy nelze program jako celek, ale je potřeba dbát na tuto rozmanitost, jež byla základem rozvoje konkrétních aktivit a činností ve vybraných regionech. V práci pracovníků RRP lze nalézt i shodné ukazatele, avšak s důrazem právě na odlišnosti regionů nejsou výsledky srovnatelné.

V počáteční fázi projektu pracovníce RRP vstupovaly do vybraných regionů, aby zjistily, jaký je aktuální stav spolupráce mezi příslušnou věznicí a ostatními subjekty penitenciární a postpenitenciární péče, jež v regionu působí a snažily se vymezit potřeby v oblasti spolupráce a případného síťování.

V době začátku programu byla spolupráce jednotlivých aktérů působících v rámci penitenciární a postpenitenciární péče na různé úrovni. Ve všech regionech však na nějaké úrovni fungovalo setkávání subjektů v rámci určitých platforem. Dále bylo nutno vydefinovat potřeby a požadavky na případnou spolupráci, na základě čehož pak došlo k dalšímu propojení, spolupráci mezi jednotlivými subjekty a realizaci společných aktivit. V rámci navazování spolupráce a realizace konkrétních aktivit se jako výhoda pro pracovníky RRP ukázala znalost regionu, stejně tak jako předchozí dobré vztahy s kolegy ze střediska PMS či dalších spolupracujících subjektů.

Ve všech regionech došlo k navázání spolupráce mezi zainteresovanými subjekty v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče a bylo zrealizováno velké množství různorodých aktivit. Ve většině regionu tato spolupráce ve větší či menší míře bude pokračovat i pro ukončení programu.

Shrnutí výstupů z fokusní skupiny se zástupci dotčených institucí zapojených do programu Rozvoj restorativní praxe

1) Znalost/Informovanost

Rozvoj restorativní justice je aktivita založena na spolupráci aktérů zainteresovaných v problematice penitenciární a postpenitenciární péče. Proto bylo nejprve nutné v rámci diskuze zjistit, jakým způsobem se informace o programu RRP k jednotlivým aktérům dostala a jak srozumitelné pro ně tyto informace byly. Každá z restorativních pracovníků ke svému regionu přistupovala individuálně, nicméně všechny shodně oslovily věznici v daném regionu, která byla do programu zapojena, dále středisko PMS, které taktéž spolupracovalo na základě rozhodnutí vedení organizace. Zde se ukázalo,

že pro další spolupráci je rozdíl v tom, jak byla věznice či středisko ke spolupráci primárně nastavena. V některých věznicích, či střediscích se k projektu primárně stavěli nedůvěřivě a neměli příliš zájem vyvíjet jakoukoliv iniciativu.

„Z naší strany byla velká nedůvěra k projektu, o který jsme nežádali, ale byli jsme vybráni.“

Oproti tomu jinde uváděli, že byli u předchozích projektů, které je oslovili a **měli zájem** o pokračování a byli spíše v **očekávání něčeho nového, zajímavého**.

„Zpočátku to bylo překvapení a očekávání toho co bude.“

Počáteční kontakt s věznicemi a středisky PMS probíhal ve všech regionech podobně, a to tak, že pracovníce RRP představily vedení organizace projektový záměr a ideje restorativní praxe, přičemž smyslem bylo najít možnou cestu spolupráce, která by podpořila právě restorativní ideu. To jak byly informace podávány, bylo pochopitelně ovlivněno subjektivním nastavením každé pracovníce, protože se jedná o šest osob s individuálními osobními předpoklady, zkušenostmi a znalostmi dané problematiky, což se nutně muselo odrazit i v jejich práci. Výsledek prvních jednání se pak odvíjel od toho, jak moc se daná instituce chtěla do projektu zapojit a jaký oni sami viděli v projektu potenciál. Jak uvedl jeden ze zaměstnanců věznice:

„Nešlo jen o to najít, co by se mělo dělat, ale také, kdo to bude dělat. Bylo potřeba najít takové lidi, kteří budou s programem souznít a jsou nastaveni k tomu něco měnit. Což ne vždy bylo lehké.“

Dále byly do projektu **zapojeny další relevantní subjekty**, jež v regionu hrají v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče. Tyto subjekty, na rozdíl od věznice a střediska PMS neměly povinnost se do projektu zapojit a bylo pouze na nich, zda tak učiní či nikoliv. Často byly oslovovány městské úřady či magistráty města v dané lokalitě, které se zapojily **dle svých možností**. V některých případech se jednalo o spolupráci spíše formálního charakteru, jinde se zapojili konkrétní pracovníci např. sociální kurátoři. Byly však regiony, kde se s orgánem místní samosprávy nepodařilo spolupráci navázat vůbec.

V neposlední řadě byly osloveny různé **příspěvkové a neziskové organizace**, které buďto již v nějakém vztahu s věznicí či střediskem PMS byly, či nově prostřednictvím RRP pracovníce, byli ke spolupráci přizváni. U těchto organizací byla **většinou odezva kladná**, protože jim byla nabízena možnost dostat se do užší spolupráce se subjekty působícími v penitenciární a postpenitenciární oblasti a rozšířit tak svou působnost a nabídku svých služeb.

Někteří ze zapojených aktérů, především ze strany středisek PMS nebo věznic uváděli, že pro ně byly **informace o projektu** velmi **vágní a bezobsažné** a aktivita RRP pro ně byla **neuchopitelná**.

Z rozhovorů s těmito aktéry však vyplynulo, že šlo částečně i o negativní nastavení z jejich strany, nepřijetí konceptu projektové aktivity jako takové, či nesoulad s osobou RRP pracovníka, což samozřejmě taktéž vzájemnou spolupráci ovlivnilo.

„Prvotní informace byly nesrozumitelné a nedostatečné. Doptávali jsme se, ale nedošlo k žádné specifikaci. Do regionu mi vstoupil člověk, o kterém jsem neměla přehled, i když pracoval pod hlavičkou PMS. Nevěděla jsem, co mám očekávat.“

Na druhou stranu někteří aktéři se **velmi pochvalně vyjadřovali** k tomu, jak jim byly **předány prvotní informace** o projektu.

„Přístup RRP pracovnice velmi napomohl spolupráci, uměla velmi dobře popsat, co je cílem a nadchla pracovníky, aby program podporovali.“

2) Spolupráce

Spolupráce mezi jednotlivými aktéry již fungovala i před vstupem RRP pracovníka do regionu. Spolupráce probíhala formou setkávání na různých platformách jako je komunitní plánování, poradní komise ředitele věznic, komise prevence kriminality, meziresortní porada OČTŘ, či různá další mezioborová setkání. Úroveň síťování a intenzity vzájemného setkávání se lišila dle potřeb a možností regionů. V některých regionech, dle vyjádření dotazovaných, probíhala dostatečná spolupráce mezi jednotlivými subjekty a RRP pracovnice příliš situaci nezměnila, ba naopak, spíše se v některých situacích ztrácela a neorientovala.

„Spolupráce před projektem byla dostačující. Byly zde již fungující vztahy a setkání.“

V některých regionech pak dotazovaní uváděli, že i přes existenci některých platform spolupráce a kontakty probíhaly spíše na individuální úrovni mezi dvěma subjekty, zacílené na konkrétní aktivitu či vytyčený cíl. Vstupem RRP pracovnice se mezi aktéry urychlil přenos informací a taktéž prohloubila spolupráce.

„Kontakty jsou díky RRP pracovníci intenzivnější, bezprostřednější.“

„Říkali jsme si, jak jsme světoví a ve výsledku jsme si žili uprostřed pole a udržovali kontakt jen s PMS.“

Téměř ve všech regionech pak dotazovaní uvedli, že díky intervencím RRP pracovnice se vztahy mezi aktéry prohloubily, zjednodušil se kontakt či se zrychlil přenos informací. Případně se navázaly nové vztahy mezi aktéry, jež spolu do té doby nespolupracovali. V některých regionech pak vznikl tzv. multitym, v rámci kterého dochází k pravidelnému setkávání všech zainteresovaných aktérů v rámci aktivity RRP.

„RRP pracovnice urychlila práci a spolupráci jednotlivých subjektů.“

Spolupráce s RRP pracovníci tedy byla, až na výjimky hodnocena spíše pozitivně. RRP pracovnice byla chápána jako koordinátor vzájemné spolupráce mezi aktéry, jako hybatel spolupráce, ale třeba i jako styčný důstojník či prodloužená ruka organizace.

Na dotaz, jak by měl vypadat „ideální“ RRP pracovník, tak aby co nejlépe naplňoval svou funkci v regionu, bylo nejčastěji uváděno, že by měl dobře znát region (a jeho specifika) a pokud možno mít nějakou předchozí zkušenost s prací v penitenciární či postpenitenciární oblasti. Měl by být mentorem a umět lidi dovést k tomu co by se mohlo v regionu dělat, být kreativní a přinášet nové nápady a myšlenky. Důležitou vlastností pracovníka je ale i pokora k lidem, s nimiž jedná, měl by vědět, že vstupuje do oblasti, kde vládou jasná pravidla a zákony a že jeho „moc“ je především v umění přesvědčit, protože nemá žádné legální pravomoce.

„RRP pracovník by měl mít tah na branku.“

Pod jako instituci by měl RRP pracovník spadat nebylo jednoznačně vydefinováno, ale většinou dotazovaní uváděli, že by to mělo být jinde než u nich, protože jejich organizace nemá kapacity ani finance na dalšího pracovníka. Pokud jsme se v diskuzi posunuli do čistě teoretické roviny, tak se většina dotazovaných shodla, že by měl být spíše zaměstnancem věznice či PMS, kde by mohl působit i jako prodloužená ruka těchto institucí, zejména v oblastech, kam běžní zaměstnanci nemohou nebo nemají čas. Jako zaměstnanec NNO by pak nebyl brán tak vážně, a také by jeho aktivita mohla působit jako účelové jednání ve prospěch určité organizace. Jakožto zaměstnanec města či obce by zase problematizovala situaci příslušnost k vládnoucí politické straně, přičemž funkce RRP pracovníka je vnímána jako apolitická.

3) Výstupy z programu

V rámci programu RRP bylo ve všech regionech realizováno mnoho aktivit, a to i přes počáteční fázi vyjasňování si podstaty a smyslu programu a následné hledání možností vzájemné spolupráce. Konkrétní aktivity jsou detailně popsány v reportech jednotlivých pracovníků a není potřeba je zde v rámci evaluační zprávy všechny vyjmenovávat. Navíc vzhledem k jejich počtu by se jednalo o opravdu dlouhý výčet.

Co je ale potřeba zmínit je fakt, že aktivity realizované v rámci projektu nelze v žádném případě srovnávat napříč regiony, a to jak z hlediska kvantity, tak ani obsahově. V každém regionu byly realizovány takové aktivity, které byly na míru konkrétním potřebám a byly zacíleny tak, aby odpovídaly konkrétní poptávce. Avšak objevily se zde i takové aktivity, které RRP pracovnice realizovaly ve více regionech, a to díky vzájemné inspiraci, příkladu dobré praxe či díky regionálnímu přesahu určité služby či osoby.

„Všechny výstupy jsou hodně postavené na konkrétních osobách, které se na nich podílely. Jejich aktivita, zapojení a vzájemné propojení byly v souladu.“

Některé aktivity byly realizovány jako jednorázová akce kupříkladu vybudování altánu na venkovní návštěvy ve věznici v Příbrami, či příprava rekonstrukce návštěvní místnosti ve věznici v Opavě. Mnoho z nich se realizovala opakovaně, např. akce pořádané v souvislosti se Dny restorativní justice, či přednáškové cykly pro veřejnost (např. v Břeclavi, Opavě nebo Liberci), pro odsouzené či pro zaměstnance věznic (např. v Rýnovicích). V mnoha věznicích pak došlo k navýšení počtu spolupracujících neziskových organizací, a především i k zpřehlednění jejich činnosti a eliminaci dublování nabízených služeb.

Je taktéž nutné zmínit, že ne vždy jde aktivity realizované v rámci projektu striktně oddělit od aktivit realizovaných věznicí. Některé věci splynuly a je těžké je od sebe rozdělit. Jak uváděli někteří ze zaměstnanců vězeňské služby, některé aktivity by se jistě realizovaly i bez projektu, ale otázkou samozřejmě je v jaké míře či s jakou pravidelností. V rámci rozhovorů bylo několikrát zmíněno, že projekt jako takový přišel v poměrně dobrou dobu, v době kdy byla zaváděna nová koncepce vězeňství a věznice, které dříve daleko více fungovaly jako uzavřený systém, se začaly otevírat spolupráci a myšlenky programu RRP se daly mnohem lépe skloubit s činností věznice.

„Otázka je, co je výstupem projektu a co by se změnilo i bez. Některé věci splynuly a je těžké to rozklíčovat. Věznice byla uzavřený systém sám pro sebe a díky nové koncepci vězeňství se myšlenky začaly posouvat trochu jinde a tím pádem to do sebe celé zapadlo.“

Velmi příjemné je i zjištění, že některé projektové aktivity inspirovaly zainteresované zaměstnance věznic natolik, že se rozhodli v nich samostatně pokračovat, či si je nějak modifikovat a dále s nimi pracovat.

4) Budoucnost/udržitelnost

Program RRP byl dotazovanými hodnocen převážně kladně. Dotazovaní se vyjadřovali pozitivně ke změnám, které se v rámci programu udály, a většina z nich oceňovala spolupráci, která byla díky programu navázána či rozšířena.

Po ukončení programu bude dle některých dotazovaných chybět RRP pracovník jako spojovací článek a hybatel, ale i tak se budou snažit alespoň pokračovat v již započatých aktivitách a rozjetých projektech. Ovšem realizace je omezena pouze na to, co jsou schopni zaměstnanci věznice příp. PMS zvládnout při své běžné agendě.

„Není v našich silách dělat to, co dělala RRP pracovnice, můžeme být v kontaktu v rámci naší běžné práce.“

V některých regionech se vyjadřovali, že aktivity budou bez problému realizovat i nadále, protože už jsou zaběhnuté.

„To co je nastavené a běží, bude pokračovat, i bez RRP pracovníka.“

Jinde se vyjadřovali ve smyslu, že to již nebude tak jednoduché, jako když se o to starala RRP pracovnice, ale udělají pro jejich zachování, co bude v jejich silách. Především setkávání jednotlivých aktérů, spolupráce navázaná s neziskovými organizacemi či přednášková činnost, tyto aktivity v regionech budou i nadále udržovány.

Shrnutí

V rámci evaluace programu RRP bylo zjišťováno, jak se zapojené subjekty z regionu k nabídce programu RRP staví, jak se do aktivity zapojily a zda byly identifikovány nějaké překážky spolupráce. Zapojenými subjekty je pro účely evaluace míněna věznice a středisko PMS, které do projektu vstupovaly ve všech regionech. Dále jsou možnými zapojenými subjekty samosprávný orgán (Magistrát či Městský úřad), úřad práce a vybrané neziskové organizace, které v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče taktéž vyvíjejí činnost.

Zapojené subjekty lze rozdělit na ty, jež vstoupily do programu na základě rozhodnutí vedení organizace, kdy se konkrétně jedná o věznice a střediska PMS a ty, jež byly osloveny RRP pracovnící a vstupovaly na základě svého dobrovolného rozhodnutí. Zde pak dochází k prvním rozdílům, kdy některé věznice či střediska PMS nepřivítaly zapojení do programu s velkým nadšením, ale jako pokyn od vedení, který je potřeba uposlechnout. V mnoha případech byly tyto počáteční „rozpaky“ překonány a byla navázána podnětná spolupráce, v některých se celý proces rozjížděl pomaleji a i pro pracovníci RRP bylo komplikovanější spolupráci navázat.

Nelze však opomenout ani lidský faktor, který v případě programu RRP hrál určitou roli, tak jako v každém mezilidském styku. RRP pracovnice vstupovaly do regionu s určitým osobnostním vybavením a potkávali se s lidmi, kteří taktéž byli nějako osobnostně nastaveni. A i to, jak na sebe vzájemně působili a jak si „byli sympatičtí“, hrálo roli při navazování a udržování vzájemné spolupráce.

„Všechny výstupy jsou hodně postavené na konkrétních osobách, které se na nich podílely. Jejich aktivita, zapojení a vzájemné propojení bylo velmi důležité.“

Jiný přístup pak měly organizace, jež byly do programu přizvány RRP pracovnící. Organizace neziskové, jež díky programu mohly rozšířit svou spolupráci s věznicí, příp. ji zahájit, většinou reagovaly velmi pozitivně. Orgány státní správy a samosprávy se pak v regionech zapojovaly odlišně, dle svých možností, kdy často volily spíše formální pomoc prostřednictvím poskytování prostor a zaštiťování akcí a méně často pak spoluprací konkrétního pracovníka, především z řad sociálních kurátorů.

Nutno říci, že všichni zapojení aktéři (státní i nestátní) ve všech regionech, až na opravdu výjimečné případy, se do programu více či méně zapojili a z výstupů projektu lze usuzovat, že mezi aktéry programu vzniklo velké množství zajímavých aktivit, nových spoluprací a partnerství.

Překážky explicitně identifikovány nebyly, ale z rozhovorů vyplynulo, že jako problematické se v první fázi ukázalo především velmi volné nastavení obsahu programu. Toto nastavení, jež bylo z pochopitelných důvodů takto vymezeno, dávalo sice velký prostor k rozvoji restorativních aktivit všeho druhu, na druhou stranu, jak RRP pracovníce, tak i zapojené aktéry, znejišťovalo v tom, co je možno v rámci projektu vykonávat. Druhou již zmíněnou překážkou bylo osobní nastavení jednotlivých aktérů a jejich vzájemné sympatie či nesympatie a taktéž komunikační styl a schopnosti jednotlivých zapojených osob.

3.4. KA 04 Odborná diskuzní platforma

V rámci této aktivity byl iniciován vznik odborné platformy zástupců justičních složek působících v oblasti podmíněného propuštění (soud, státní zastupitelství, věznice, PMS) a dalších odborníků na tuto oblast (zástupci akademické půdy, kriminologů, výzkumníků, MS, MPSV, MŠMT a další) s cílem otevřít, pravidelně diskutovat a hledat řešení problémů institutu podmíněného propuštění na národní úrovni. V rámci aktivity byl vytvořen seznam témat k projednání, časový plán společných jednání, obsah probíraných témat a konkrétní podoba výstupu z činnosti platformy. Činnost platformy dále zahrnovala provedení analýzy stávající praxe PP a jejich výsledků, zpracování návrhů řešení zjištěných problémů a vytvoření návrhu systémových změn této praxe, včetně legislativních opatření.

Propojením této aktivity prováděné jak na národní, tak i na místní úrovni, bylo možné, aby odborná platforma navrhla systémové změny institutu PP relevantně ke zjištěným poznatkům z aktuální praxe, které vyplynuly z odborné diskuse.

Plánované výstupy KA 04 a zhodnocení jejich dosažení:

Tabulka 8: Výstupy aktivity KA 03 a zhodnocení jejich dosažení

Výstupy	Dosažení
Vytvoření odborné platformy zástupců subjektů působících v oblasti podmíněného propuštění na národní úrovni	Byla vytvořena odborná platforma, v níž byli zastoupeni odborníci působící v oblasti podmíněného propuštění z PMS ČR, VS ČR, Soudy, Státní zastupitelství, MS ČR, MPSV ČR, MV ČR, Česká advokátní komora, PS ČR,

	zástupce Nejvyššího soudu a zástupce Nejvyššího státního zastupitelství aj.
Vytvoření analýzy systému podmíněného propuštění v ČR a návrhu systémových změn, vč. legislativních opatření	• Ve spolupráci odborníků v rámci setkávání odborné diskuzní platformy byl vytvořen návrh systémové změny praxe KPP včetně legislativních opatření
Vytvoření modelu pravidelné spolupráce zainteresovaných subjektů na místní úrovni – věznice, PMS, OČTŘ, sociální odbory místní samosprávy apod. = multidisciplinární tým odborníků v oblasti PP	• V návaznosti na regionální setkávání účastníků odborné diskuzní platformy byl vytvořen Multidisciplinární tým pro spolupráci zainteresovaných subjektů na místní úrovni, a to v každém z regionů, kde probíhaly Komise pro podmíněné propuštění. Těchto setkávání se účastnili jak zástupci Probační a mediační služby, tak Vězeňské služby ČR, neziskového sektoru a zástupců místních samospráv a cílem bylo zaměřit se na problematiku podmíněného propuštění se souvisejícími tématy jako je např. insolvence, elektronickými náramky apod.

Výstupy evaluace v rámci aktivity KA 04:

V rámci aktivity KA 04 bylo realizováno dotazníkové šetření se všemi odborníky zapojenými do činnosti odborné diskuzní platformy na národní úrovni.

Analýza výstupů z dotazníkového šetření se všemi odborníky zapojenými do činnosti odborné diskuzní platformy na národní úrovni

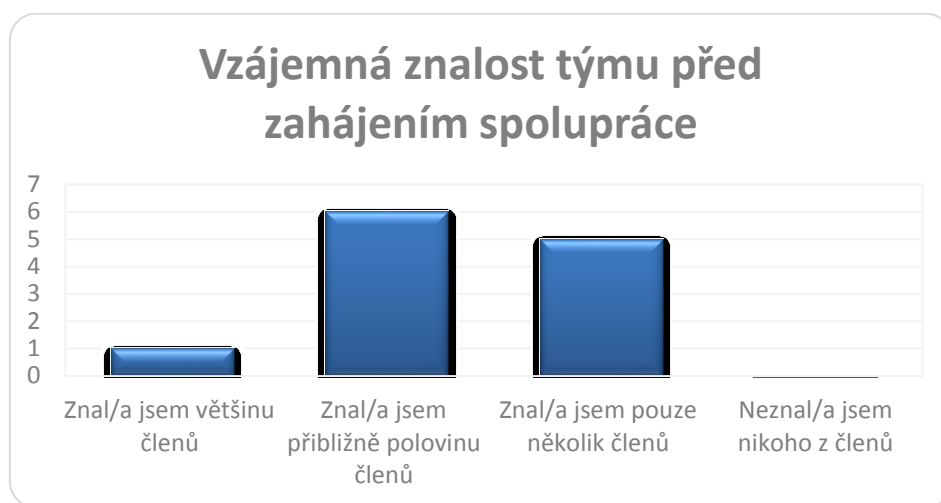
1. Jsou podle Vás zastoupeni v odborné platformě všichni relevantní aktéři z oblasti institutu podmíněného propuštění?

První otázka zjišťovala, zda členové platformy vnímají různorodost zastoupení osob jako dostatečné? Přičemž konkrétně jsou zastoupeny všechny justiční složky zabývající se institutem podmíněného propuštění, tedy věznice, PMS, soudy a státní zastupitelství a dále pak Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, aj. Z odpovědí respondentů se ukázalo, že všichni toto složení považují za dostačující.

2. Členy odborné platformy jste znal/a ještě předtím, než jste v ní začal/a působit?

Cílem druhé otázky bylo zjistit, zda se členové platformy znali již před zahájením spolupráce v rámci pravidelného setkávání. Polovina z nich (6) uvedla, že znali přibližně polovinu členů a téměř stejný počet respondentů (5) uvedl, že se znaly s několika členy. Jeden z respondentů pak uvedl, že znal většinu členů. Z odpovědí tedy vyplynulo, že každý respondent znal alespoň jednoho dalšího člena platformy, protože odpověď neznal/a jsem nikoho nikdo nevyužil.

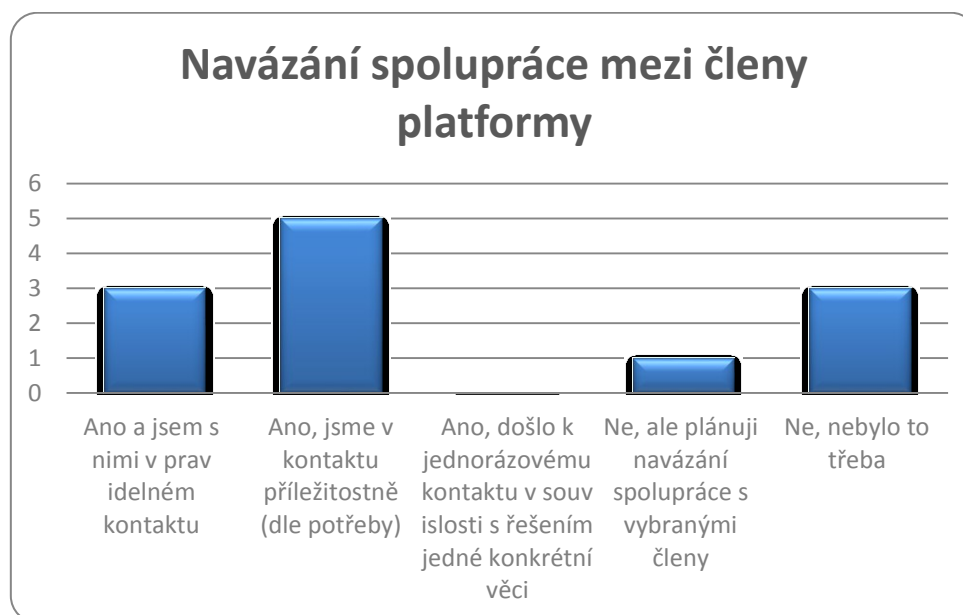
Graf 1 Vzájemná znalost týmu před zahájením spolupráce

3. Došlo během Vašeho působení v odborné platformě k navázání nové spolupráce s dalšími členy týmu, které vnímáte jako přínosné pro vaši práci.

Další otázka se zaměřila na navázání spolupráce mezi členy týmu, která je přínosná i v rámci běžného pracovního zařazení jednotlivých členů. Nejvíce respondentů (5) uvedlo, že jsou s dalšími členy platformy v kontaktu příležitostně, dle potřeby a tři respondenti odpověděli, že jsou v pravidelném kontaktu s dalšími členy týmu. Dotazovaní uvedli, že kontakt s ostatními členy platformy navazují především za účelem odborných konzultací a výměny příkladů dobré praxe. Taktéž byla zmíněna i metodická spolupráce či publikační činnost související s problematikou podmíněného propuštění. Tři respondenti pak uvedli, že nejsou s nikým v dalším kontaktu, protože to není potřeba a jeden z respondentů uvedl, že zatím v kontaktu s nikým nebyl, ale plánuje navázání spolupráce s vybranými členy platformy.

Graf 2 Navázání spolupráce mezi členy platformy

4. Vyhovoval Vám způsob vedení jednání platformy a frekvence vzájemných setkání?

Čtvrtá otázka zjišťovala, zda způsob vedení platformy a frekvence setkání byla pro členy platformy vyhovující a dostačovala k tomu, aby mohli společně pracovat na vytyčeném cíli. Z odpovědí respondentů se ukázalo, že všichni způsob jednání i frekvenci setkání považují za vyhovující.

5. Z pohledu dosažení cíle, jímž je vytvoření návrhu změn praxe KPP (legislativních i nelegislativních), myslíte si, že zvolená forma byla nejvhodnějším způsobem, jak vytyčeného cíle dosáhnout?

Pátá otázka se zabývala procesem dosahování cíle platformy, kterým bylo vytvoření návrhu změn práce KPP, a to jak legislativních, tak i nelegislativních. Všichni respondenti se shodli na tom, že toto je cesta jak cíle dosáhnout. Jako jedinou cestu, jak vytyčeného cíle dosáhnout, tento způsob vnímá devět z dotazovaných a zbylí tři pak uvedli, že jsou i jiné možnosti. Konkrétně pak jeden z respondentů uvedl, že by bylo možno se intenzivněji scházet na individuálních schůzkách menších týmů a výsledky jednání pak prezentovat před celou platformou.

6. Byly podle vás na jednotlivých setkáních odborné platformy prodiskutovány všechny problémy institutu podmíněného propuštění v ČR?

Prostřednictvím šesté otázky bylo zjišťováno, zda byla v rámci setkávání odborné platformy prodiskutována všechna témata, jež se váží ke zkoumané problematice. Z odpovědí respondentů vyplynulo, že dle jejich názoru, byla všechna témata probrána, přičemž více než polovina z nich (7) uvedla, že v dostatečné míře. Zbýlých pět uvedlo, že by ještě bylo vhodné pokračovat v diskuzi.

7. Podařilo se podle Vás vytvořit návrh možnosti implementace praxe KPP včetně způsobu zajištění jejich působnosti v rámci celé ČR?

Sedmá otázka se zaměřovala na výstupy práce odborné diskuzní platformy a spokojenost respondentů s nimi. Osm respondentů uvedlo, že byl vytvořen model, ve kterém je navrženo vše podstatné. Zbýlí tři dotazovaní se vyjádřili, že zde ještě vidí prostor na co se v návrhu zaměřit. Konkrétně se jedná o organizační záležitosti KPP (kdo by byl členem a co se od něj očekává) a finanční zajištění realizace KPP. Poslední připomínka se týkala propuštěných na PP a nastavení systému jejich kontroly, propojení se sociálními kurátory a potenciální možnosti proměnit trest na trest domácího vězení.

Shrnutí

Dotazníkového setření se členy odborné diskuzní platformy se zúčastnilo 12 z 19 oslovených respondentů, přičemž všichni uvedli, že zastoupení všech relevantních aktérů je dostačující a jsou přítomni zástupci všech důležitých institucí a orgánů penitenciární a postpenitenciární péče, kteří se problematikou podmíněného propuštění ve své práci zabývají. Členové platformy se částečně znali již před zahájením spolupráce a díky setkávání platformy jim bylo umožněno dále své vztahy na profesní úrovni rozvíjet, především formou odborných konzultací či společné publikační činnosti týkající se právě institutu podmíněného propuštění.

Jednotlivá setkání odborné platformy proběhla v období od dubna 2018 do června 2019 čtyřikrát, přičemž v mezidobí probíhala spolupráce členů platformy v menších skupinách, kde pracovali na dílčích úkolech, které pak byly prezentovány na společném setkání. Organizace a frekvence setkávání byla pro členy odborné platformy přijatelná a dostatečná.

Cílem odborné diskuzní platformy bylo vytvoření návrhu změn praxe KPP, což se dle všech dotazovaných podařilo, a to i díky formě setkávání, která byla zvolena tak, aby nebyla pro jednotlivé členy časově příliš zatěžující, ale taktéž aby prodlevy mezi jednotlivými setkáními nebyly zbytečně dlouhé a byla možnost prodiskutovat všechna témata, jež se zkoumané problematiky dotýkají.

4. Závěry evaluace

4.1. Odpovědi na evaluační otázky

Otázky k obecné části evaluace

Odpovědi na obecné evaluační otázky vycházejí především z rozhovorů s realizačním týmem projektu (projektová manažerka a odborná garantka), jež měl na starost chod projektu, a taktéž z analýzy všech dostupných zjištění, ke kterým evaluátor v průběhu projektu došel dílčími šetřeními a analýzami. Pakliže byly zdroje ke zodpovězení obecných evaluačních otázek jiné, než je zde zmíněno, je konkrétní zdroj uveden přímo u otázky.

1. Do jaké míry byl projekt navržen tak, aby přinášel očekávané dopady?

Očekávané dopady byly definovány prostřednictvím cílů projektu. Směrem k dosažení těchto cílů byl projekt navržen vhodně.

Jednotlivé cíle byly navrženy tak, aby bylo možno detailněji rozpracovat aktivitu Komise pro podmíněné propuštění a zároveň mohly být realizovány tři inovativní aktivity, jež na práci komise navazují a úzce s ní souvisí.

Projekt byl navržen na dobu 4 let, což je dostatečná doba na to, aby byly realizovány všechny klíčové aktivity s důrazem na dosažení stanovených indikátorů.

Projekt byl velmi dobře navržen z hlediska organizační struktury – rozdělení činností mezi projektového manažera a odborného garanta. (Díky tomuto rozdělení nedošlo k zásadnímu narušení projektu v průběhu realizace, kdy došlo ke změně na pozici projektového manažera.)

Vzhledem k charakteru realizovaných projektových aktivit bylo taktéž vhodně zvoleno partnerství s VS ČR, jež se velkou měrou podílela na realizaci jednotlivých klíčových aktivit a bez níž tyto aktivity nebylo možno ve věznicích realizovat.

2. Do jaké míry byly naplněny stanovené cíle a konkrétní aktivity projektu?

Cíle projektu, jež byly stanoveny, jsou úzce navázány na konkrétní klíčové aktivity.

Cíl komplexní a objektivní posouzení 1104 odsouzených, připravujících se na podmíněné propuštění prostřednictvím Komise pro podmíněné propuštění, byl naplněn částečně. Komisemi prošlo velké množství odsouzených, avšak nebylo dosaženo stanoveného počtu 1104. Důvodem byly složitosti a častější odstupy v některých regionech. Nicméně v rámci aktivity došlo k podpoře přípravy

odsouzených na PP, reflexe jejich připravenosti a tvorba stanoviska KPP, které v mnoha případech dále podpořilo proces rozhodování o PP u soudu.

Cíl vytvoření nového programu zacházení s odsouzenými ve věznici v ČR byl naplněn zcela. Došlo k vytvoření nového programu Victim Impact Training prostřednictvím spolupráce týmu odborných pracovníků PČR, za spolupráce hlavního psychologa VS ČR a externích odborníků z ČR i zahraničí. Program byl zaveden do původně plánovaných 7 věznic a vzhledem k jeho úspěšnosti byl postupně implementován do dalších 6 věznic. Po skončení projektu Křehká šance II. bude v mnoha věznicích dále realizován.

Cíl vytvoření účinného modelu spolupráce mezi místní komunitou a věznicí a jeho uvedení do praxe v 6 soudních okresech byl, jak vyplývá z rozhovorů s pracovníky RRP i s dotčenými institucemi, naplněn. Avšak v každé lokalitě došlo k jinému způsobu naplnění, což je vzhledem k rozmanitosti vybraných lokalit pochopitelné. Vyhodnocení naplnění tohoto cíle je nutné učinit individuálně s ohledem na možnosti a potřeby konkrétní lokality.

Cíl vytvoření návrhu systémového řešení institutu podmíněného propuštění vč. návrhu legislativních opatření byl naplněn zcela. V letech 2018 a 2019 se celkem 4x setkala skupina vybraných odborníků, kteří zastupovali instituce zainteresované v problematice podmíněného propuštění (PMS, VS ČR, MSp, OS, OSZ, IKSP, MPSV, MV, NS, NSZ). V rámci jednání odborné diskuzní platformy byly nejen definovány problematické oblasti PP, ale také navrženy první možné úpravy systému a model KPP v kontextu bezpečného propuštění pachatele na svobodu. Tento model byl schválen a podpořen všemi členy platformy, a je připraven v podkladech pro důvodovou zprávu. Odbor legislativy MSp dále zpracoval návrh legislativní změny trestních předpisů a vedení PSM a VS ČR navrhli způsob provozu KPP.

3. Jsou vzniklé výstupy projektu kvalitní a využitelné v praxi?

Veškeré materiály, jež vznikly jako výstupy projektu, jsou dle provedené desk research těchto dokumentů a dotazníkového šetření s uživateli, zpracovány kvalitně a jejich využitelnost v praxi je vysoká. Přehled vzniklých výstupů je uveden níže:

U KA 01 se jedná o stanoviska KPP.

U KA 02 se jedná o Metodiku programu Victim Impact Training a školící manuál programu VIT .

U KA 03 se jedná o Metodiku programu RRP a školící manuálu programu RRP.

U KA 04 podklady pro důvodovou zprávu.

4. Jaké faktory vedly k úspěšné realizaci projektu?

K úspěšné realizaci projektu vedlo především vhodné zvolení členů realizačního týmu v čele s projektovým manažerem (později projektovou manažerkou) a odbornou garantkou projektu. Odborná garantka po odborné stránce koordinovala všechny klíčové aktivity, což přispělo k jejich snadnější realizaci, a ke sjednocení nových materiálů, které v průběhu projektu vznikly. Zatímco projektový manažer se mohl naplno věnovat pouze řízení projektu. Oba pak v kooperaci spolupracovali na mnoha činnostech.

Dále pečlivý výběr pracovníků na jednotlivé pracovní pozice (především zaměstnanců na HPP) – v rámci všech klíčových aktivit – řada zaměstnanců působila ve více klíčových aktivitách, takže dokázali velmi dobře přenášet a zužitkovat své zkušenosti jak ze své kmenové profese, tak z projektové práce a aktivity se tím dobře propojily v jeden koncept bezpečného propuštění a aplikace restorativní justice.

Dalším faktorem úspěšnosti jsou zkušenosti z realizace předchozího projektu Křehká šance a spolupráce s VS ČR, která trvá již od roku 2008.

K úspěšné realizaci taktéž bezpochyby přispělo vhodné načasování projektu v souladu s koncepcí vězeňství do roku 2025, v souladu s doporučením Rady Evropy z r. 2018, kde je mj. kladen důraz na aplikaci prvků restorativní justice ve všech fázích trestního řízení, včetně fáze vykonávací, tedy i VTOS.

5. Jaké překážky bylo nutno v realizaci projektu překonat?

Klíčovou překážkou byl odchod manažera projektu v průběhu realizace projektu a taktéž změny na úrovni vedoucího projektového oddělení.

Taktéž přetížení zaměstnanců věznic a středisek PMS, se v některých případech jevílo jako překážka pro spolupráci zejména v rámci KA 01 a KA 03.

Změna vnitřní diferenciací v rámci VS ČR, která byla v některých věznicích uvedena jako překážka pro plnou realizaci KA 03.

Jako překážka se ukázalo i obsazení některých pozic v projektu a nižší zájem z řad probačních úředníků se zapojit do realizace – hledání zaměstnanců na některé pozice trvalo déle, než se předpokládalo (nicméně pak zase byla poměrně malá fluktuace).

Další překážkou bylo obsazení pozice restorativního pracovníka v některých regionech a dále příliš široké vymezení cíle aktivity RRP a neschopnost prezentace těchto cílů, jež některým pracovníkům komplikovalo vyjednávání se zapojenými subjekty.

V neposlední řadě se v průběhu projektu objevily individuální problémy a překážky např. absence zájmu pro ověření nabízené inovace (KPP) u soudců na OS Liberec a Plzeň, změna pracovníka na pozici koordinátorky RRP v Břeclavi, nastavení některých pracovníků VS ČR k tématu restorativní justice/restorativní přístup (upřednostnění represe) či ojediněle neporozumění významu projektové práce obecně.

6. Byly cíle projektu vhodně nastaveny?

Cíle projektu byly na základě předchozí zkušenosti nastaveny vhodně, a to tak, aby mohlo dojít nejen k propracování KA 01, která byla již řešena v předchozích projektech, ale taktéž k implementaci inovačních aktivit v rámci KA 02–04.

7. Byly konkrétní aktivity vhodně nastaveny v kontextu s cíli projektu?

Konkrétní aktivity byly nastaveny tak, aby bylo možno dosáhnout všech předem vymezených cílů projektu. Jako problematické se jeví pouze to, že odborné činnosti byly nastaveny tak, aby běžely ihned od počátku projektu, což vzhledem k naplnění formálních záležitostí nebylo zcela možné – nejprve se hledali vhodní zaměstnanci a taktéž muselo proběhnout jejich odborné zaškolení, především v aktivitách KA 01, KA 02 a KA 03 a až poté se mohla rozběhnout realizace aktivity.

8. Které aktivity byly nejdůležitější? Které by se mohly vynechat, udělat jinak?

Nelze objektivně určit, které aktivity byly nejdůležitější a které méně důležité, vzhledem k propojenosti a návaznosti všech aktivit.

Na aktivity jako takové se dá nahlížet z různých pohledů – z pohledu systémových změn byla nejdůležitější aktivita KA 04, z pohledu práce s klientem aktivity KA 01 a KA 02 a pro propojení pracovníků a síťování a podpoření osvěty tématu restorativní justice a práce s pachatelem trestného činu byla nejdůležitější aktivita KA 04.

Žádná z klíčových aktivit nemohla být vynechána, neboť všechny vycházely z potřeb praxe, které byly nadefinovány v předchozím projektu Křehká šance.

Otázky ke specifické části evaluace

9. Je používaná Metodika práce Komise pro podmíněné propuštění (dále jen „KPP“) srozumitelná pro dotčené pracovníky a byla správně implementována do praxe?

Z dotazníkového šetření a focus groups realizovaných se členy KPP vyplývá, že Metodika práce Komisí pro podmíněné propuštění je pro dotčené pracovníky srozumitelná.

Správnost implementace lze dokladovat množstvím projednaných případů a jednotným zpracováním výstupů z jednání KPP ve formě Stanoviska KPP, ale také například pozitivními ohlasy na práci členů KPP z řad zaměstnanců věznic či některých soudců a státních zástupců.

10. Jak hodnotí zapojení pracovníci projektu, věznic a středisek PMS činnost KPP (např. přínos odsouzené připravující se na podmíněné propuštění (dále jen „PP“), organizace práce KPP a efektivita systému práce KPP apod.)

Z dotazníkového šetření a focus groups realizovaných se zapojenými pracovníky projektu do činnosti KPP, stejně tak jako z počtu realizovaných slyšení v rámci projektu a počtu odsouzených, jež projektem prošli, vyplývá, že systém Komisí pro podmíněné je z organizačního hlediska velmi dobře nastaven.

Efektivitu systému práce KPP a přínos pro odsouzené je možné, dle zapojených pracovníků, dokladovat zájmem odsouzených o zapojení se do aktivity, dále také jejich připraveností na jednání o PP a v některých případech i snahu o změnu a nápravu, jež jsou součástí doporučení v rámci Stanoviska KPP (a to i v případě, pokud se jedná o zamítavé stanovisko komise).

11. Jaká skupina odsouzených vstupuje do projektu v rámci KA 01? Co je příčinou případného odstoupení od spolupráce?

Do projektu bylo zapojeno 795 odsouzených. Skupina odsouzených, jež do projektu vstupovala, byla předem definována. Odsouzení, jež se KPP účastnili, byli z řad těch, jejichž VTOS je o celkové délce trestu/ů 5 a více let nebo spáchali trestný čin dle § 88 odst.4 s možností PP po 2/3 trestu.

V průběhu projektu absolvovalo parolové slyšení 625 osob, 175 odsouzených buď v průběhu projektu odstoupilo, nebo byli vyřazeni. Důvody pro ukončení spolupráce byly různorodé. V rámci analýzy, jsme je pro lepší přehlednost seskupili do několika kategorií.

Jako jedny z hlavních důvodů odstupu byly uváděny rodinné důvody či odstup po poradě s rodinnými příslušníky. Jako další důvod odstupu byla velmi často zmiňována porada s právním zástupcem. Případně odsouzený uváděl, že o odstup žádá z osobních důvodů. Rozhodnutí odstoupit z projektu často plynulo z rozhodnutí odsouzeného nepodávat si žádost o PP, což plynulo buď z délky trestu, která je sama o sobě tak krátká, že se PP vlastně nevyplatí nebo bylo motivováno tím, že po řádném vykonání celého VTOS již odsouzený dále nebude „zatěžován“ žádnými omezeními ze strany PMS (viz. dohled) a bude zcela svobodný. Dále se poměrně často objevovaly důvody odstupu v souvislosti

s uložením kázeňského trestu často spojeného se zneužitím návykových látek v průběhu VTOS, či si objevily i případy, kdy byl odsouzenému navýšen trest či zahájeno další trestní řízení. Dalším častým důvodem bylo přeřazení do jiné věznice, a to ať už na žádost odsouzeného nebo bez jeho přičinění. Taktéž bylo uváděno, že důvodem odstupu je potřeba odsouzeného podat si žádost o PP dříve, než bude jednání KPP či než skončí projekt KŠ II. Jiní pak naopak uváděli, že projekt nepotřebují a že si zvládnou žádost o PP podat sami, či dokonce, že jsou přesvědčení, že by jim stanovisko KPP mohlo při soudním jednání přitížit, avšak těchto odpovědí bylo podstatně méně. V menší míře pak bylo také uváděno, že je pro odsouzeného projekt nevyhovující, či že nemá důvěru v PMS. A byly zde i odstupy, jež byly doporučeny přímo PMS. V několika případech (jedná se opravdu spíše o jednotlivce) bylo uvedeno, že projednávání trestného činu či vracení se do minulosti není odsouzenému příjemné či že ho dokonce stresuje. Ve zcela ojedinělých případech bylo důvodem odstupu propuštění z VTOS či nesouhlas s trestem, který odsouzený dle svých slov nespáchal. Některé žádosti pak byly podány bez udání důvodu, či bylo uvedeno, že se k důvodu odsouzený nechce vyjadřovat. Jak již bylo zmíněno výše, důvody odstoupení byly velmi různorodé, avšak účast v projektu je dobrovolná, a tedy bylo všem v jejich žádosti o odstup vyhověno.

12. Jak vysoká je recidiva u podmíněně propuštěných, kteří prošli KA 01 a které lze sledovat i po podmíněném propuštění?

Míru recidivy u podmíněně propuštěných, kteří prošli KA 01 nelze takto krátce po realizaci aktivity sledovat u všech, kteří aktivitou prošli, protože je potřeba sledovat podmíněně propuštěné v čase. V rámci projektu se nám podařilo sledovat 183 podmíněně propuštěných, jež prošli parolovým slyšením v rámci projektů Křehká šance a Křehká šance II.

Z celkového počtu 183 osob 79% podmínky dohledu plní a u 21% podmíněně propuštěných došlo k recidivě, ať už ve formě spáchání dalšího trestného činu či neplnění stanovených požadavků, což vedlo k porušení podmínek dohledu či návrhu na přeměnu trestu. Z tohoto počtu 183 osob bylo 153 mužů a 30 žen. Je potřeba zmínit, že aktuálně u žen nedošlo ani v jednom případě k recidivě, nicméně 93% z nich je stále v procesu plnění a 7% již podmínku vykonalo. U mužů jsou čísla trochu jiná a recidiva se objevila u 25% propuštěných. Zbýlých 75% stále plní. Z těchto dosud zjištěných informací je tedy recidiva u podmíněně propuštěných zjištěna u jedné pětiny podmíněně propuštěných, avšak pouze u mužů. Ženy zahrnuté do zkoumaného vzorku se „zatím“ recidivy nedopustily.

13. Jaký je postoj Orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) – konkrétně soudů a státních zastupitelství v zapojených soudních okresech k práci KPP, výsledkům práce KPP a agendě podmíněného propuštění? Jak se vyvíjí názor dotčených OČTŘ na výše uvedené v čase, případně ve srovnání s výsledky dotazování v předcházejícím projektu?

Z rozhovorů provedených s vybranými soudci a státními zástupci vyplývá, že jejich postoj k práci KPP, výsledkům práce KPP a agendě podmíněného propuštění v projektu KŠ II. je převážně pozitivní, a až na drobné výjimky se soudci i státní zástupci vyjadřovali ve smyslu podpory takovýchto aktivit, které dle nich mají pro zlepšení celého procesu jednání o PP význam.

Dotazovaní soudci i státní zástupci uváděli, že se jejich názor příliš nemění v čase, spíše se v průběhu své praxe utvrzují ve svém názoru, což ostatně dokládají i výstupy z předchozího projektu Křehká šance, kdy je zřejmé, že nedošlo k výraznému posunu v názorech ani mezi soudci ani státními zástupci.

14. Jsou metodika a lektorský manuál programu VIT srozumitelné a využitelné v praxi?

Z dotazníkového šetření realizovaného se všemi pracovníky zapojenými do programu VIT vyplývá, že metodika a lektorský manuál jsou srozumitelnou a dostačující metodickou podporou v rámci realizace programu VIT.

Využitelnost v praxi je potvrzena nejen výpověďmi dotazovaných zapojených pracovníků, kteří využitelnost potvrzují, ale taktéž je patrná z počtu zapojených věznic do aktivity, jež přesáhl předem stanovený limit, stejně tak jako ze zájmu odsouzených se do projektu zapojit.

15. Do jaké míry došlo u pachatelů ke změně náhledu na spáchanou trestnou činnost a její dopady po absolvování programu VIT?

Z dotazníkového šetření realizovaného s odsouzenými zapojenými do programu VIT po skončení programu a následně ještě po 6. měsících od ukončení, a taktéž z dotazníkového šetření se všemi pracovníky zapojenými do programu VIT vyplývá, že u zapojených odsouzených dochází k výrazné změně náhledu na spáchanou trestnou činnost a její dopady.

Odsouzení velmi oceňují program, který jim umožňuje nahlédnout na jejich trestnou činnost a zamyslet se nad věcmi, nad kterými většina z nich doposud nepřemýšlela, a taktéž jsou díky absolvování programu více motivováni k nápravě vztahů mezi nimi a obětí trestného činu.

16. Jaká je využitelnost programu VIT v českém prostředí? Má jeho využití nějaké limity? Jak je zapojeními pracovníky hodnocena struktura a náplň programu VIT?

Využitelnost programu je nejlépe doložitelná na počtu věznic, jež se do programu VIT zapojily, především pak ty, jež byly přidány dodatečně na základě zájmu o program.

Taktéž fakt, že program bude ve věznicích nadále probíhat, a je součástí dalšího projektu PMS s názvem PDP 3 - Zpátky do života, kde je zařazen do portfolia nově vzniklých programových center jako jeden z programů zaměřených na změnu postojů pachatelů.

Limity programu z velké části závisejí na postoji VS ČR a na tom, zda a v jaké formě bude moci program udržet. Je potřeba mít ve věznici minimálně dva pracovníky vyškolené pro realizaci projektu, jež se mohou střídát, doplňovat a vzájemně zastupovat. Do budoucna může být problém nové zaškolování pracovníků programu, které již nebude probíhat v rámci projektu Křehká šance, aby byla zajištěna odbornost a kontinuita školení.

Struktura a náplň programu VIT je zapojeními pracovníky hodnocená jako dostačující, program je definován jako smysluplný, ucelený a vzájemně provázaný.

V podobném duchu, jako program VIT byl koncipován i dvouhodinový seminář "Dopady trestného činu a co já s tím?", který byl vytvořen v rámci spolupráce dvou pracovníků projektu (konkrétně Mgr. Terezy Řehákové, jako zástupce RRP a Mgr. Jakuba Kováře, jako zástupce VIT). Jde o krátký dvouhodinový seminář k obdobnému tématu a předpokládá další individuální práci s odsouzenými ve věznici. Záměrem nebylo nahradit nebo rozšířit program VIT, ale spíše nabídnout pracovníkům další inspiraci pro práci s odsouzenými ve věznici, a to včetně zpracovaného manuálu.

17. Jakým způsobem se podařilo nastavit fungování programu Rozvoje restorativní praxe (dále jen „RRP“) v zapojených regionech? Jaké jsou hlavní aspekty úspěšnosti zavedení programu?

Z rozhovorů provedených s pracovníky RRP a se zástupci dotčených institucí v regionech vyplývá, že se fungování programu RRP podařilo nastavit v zapojených regionech na odlišné úrovni – avšak ve všech regionech došlo ke změnám a prohloubení spolupráce.

Za hlavní aspekty úspěšnosti zavedení můžeme považovat v první řadě podporu a prohloubení vzájemné spolupráce mezi věznicemi a subjekty zainteresovanými v problematice penitenciární a postpenitenciární péče. Dále došlo k zpráhlednění a rozšíření nabídky služeb pro odsouzené a nabízené služby se již nedublují, tak jak tomu bývalo v minulosti – neziskové organizace se zaměřují každá na jinou službu. Taktéž bylo realizováno mnoho jednorázových i opakovaných aktivit ve všech regionech. Prostřednictvím přednáškové činnosti a dalších souvisejících aktivit byla oslovená široká veřejnost, a díky tomu došlo k nabourání stereotypů, jež se k problematice trestu odnětí svobody váží a laické veřejnosti bylo umožněno porozumět problematice, do níž dříve neměla možnost

nahlédnout. V neposlední řadě bylo rozšířeno vzdělávání zaměstnanců v rámci tématu problematiky restorativní praxe. Toto je velmi důležitý aspekt úspěšného zavádění RRP do praxe, protože nejprve je nutné, aby restorativní principy chápali a uznávali zaměstnanci, jež s odsouzenými pracují, a až díky tomu mohou být tyto principy přenášeny na odsouzené.

18. Jaké oblasti penitenciární a postpenitenciární péče jsou napříč regiony řešeny nejčastěji a s jakým výsledkem?

Z rozhovorů provedených s pracovníky RRP a se zástupci dotčených institucí v regionech se potvrdilo, že nejčastěji jsou napříč regiony řešeny problémy spojené se zaměstnáváním vězňů osob, zadlužeností a závislostním chováním. Avšak byly řešeny i problémy týkající se nápravy vztahů odsouzených s blízkými osobami a problematika vnímání oběti trestného činu. Výsledky, s jakými jsou problémy v jednotlivých regionech řešeny, nelze zobecnit, lze pouze říci, že ve všech zapojených regionech došlo k progresu a posunu v oblasti řešení těchto problémů, a byly realizovány mnohé aktivity a činnosti, jež k řešení zmíněných problémů přispěly.

19. Jakým způsobem se k nabídce programu RRP staví dotčené instituce – zapojené věznice, příslušná střediska PMS a další spolupracující aktéři z oblasti penitenciární a postpenitenciární péče? Jaké případné překážky pro spolupráci se podařilo identifikovat?

Z rozhovorů provedených s pracovníky RRP a se zástupci dotčených institucí v regionech je zřejmé, že postoje zapojených institucí se liší – v souvislosti s více faktory, které jejich postoj ovlivňují (např. předchozí zkušenosti a spolupráce, již nabízené aktivity, chuť a možnosti se zapojit do programu, podpora vedení atd). V některých regionech došlo v rámci aktivity RRP k téměř maximálnímu možnému využití možností vzájemné spolupráce, jinde vzájemná spolupráce mezi subjekty penitenciární a postpenitenciární péče a věznice zůstala spíše ve formální rovině.

Jako problematické se ukázalo především velmi volné nastavení obsahu programu, a s tím související neschopnost některých aktérů uchopit dané téma tak, aby mohly být jasně definovány formy spolupráce.

Jako překvapivý se jeví postoj některých středisek PMS, jakožto subjektu, který je součástí organizace, jež je realizátorem projektu. Měl by být podporou, avšak tak tomu není. Některá střediska se do projektu téměř žádnou (či vůbec žádnou) aktivitou nezapojila a naopak uvádí, že se jich projekt netýká a na jejich práci nemá vliv. Jako problém definovaný ze strany PMS byla například nemožnost pracovníka RRP kontrolovat, i přesto, že působí v regionu jakožto zaměstnanec PMS, a tudíž je spojován se střediskem PMS.

20. Jak se podařilo naplnit cíl vytvoření odborné diskusní platformy na národní a místní úrovni?

Jak je diskusní platforma na obou úrovních hodnocena ze strany jejích účastníků?

Jako priorita klíčové aktivity byla odbornými pracovníky projektu vyhodnocena odborná diskusní platforma na národní úrovni, jež byla vytvořena a zacílila na návrh legislativních změn praxe KPP – tento návrh je připraven k podání.

Na místní úrovni se diskusní platforma scházela spíše formou příležitostných schůzek mezi jednotlivými aktéry členy KPP a nebyla strategicky řízena.

Z dotazníkového šetření se členy odborné diskusní platformy na národní úrovni vyplývá, že diskusní platforma byla hodnocena velmi pozitivně, především proto, že byla složena z odborníků z širokého spektra odborníků zainteresovaných do problematiky, kteří díky společnému setkávání a diskutování problematiky došli v rámci k předem vytyčenému cíli – spolupráce byla navíc hodnocena jako produktivní, efektivní a smysluplná.

4.2. Doporučení

Tabulka 9: Doporučení

Zjištění	Nezbytné/Ke zvážení	Text doporučení
Harmonogram projektu byl nastaven tak, že všechny aktivity, včetně těch odborných, byly realizovány hned od počátku projektu, k čemuž ale nedošlo díky delšímu hledání zaměstnanců na některé pozice a jejich proškolení.	Ke zvážení	Pečlivě plánovat realizaci obdobných projektů, které obsahují odborné aktivity tak, aby byl dostatek času na nábor zaměstnanců, jež budou odborné aktivity realizovat, ale i na jejich zaškolení do problematiky.
Jedním z cílů, jež byly v projektu nastaveny je, že v průběhu realizace KPP projednají 1 104 případů odsouzených v rámci 368 parolových slyšení. Dle posledních získaných informací absolvovalo parolové slyšení pouze 626 osob.	Ke zvážení	Zanalyzovat důvody nenaplnění cílů, které mohou být různé, a případně více motivovat odsouzené k účasti na jednání KPP.
Jedna z evaluačních otázek byla zaměřena na zjišťování recidivy u	Ke zvážení	Stanovovat si taková evaluační kritéria, která lze naplnit v rámci

podmíněně propuštěných, kteří prošli KA 01, a které lze i poté sledovat. Ukázalo se, že sledování v tak krátkém časovém úseku realizace projektu není možné, a taktéž je potřeba úzká spolupráce se středisky PMS, která mají tuto agendu na starost.		realizace projektu. Vzhledem k tomu, že evaluace končí ještě dva měsíce před ukončením všech aktivit, je nereálné na tuto evaluační otázku odpovědět.
Systém KPP a všechny dokumenty, jež byly v rámci projektu k institutu podmíněného propuštění vytvořeny, zůstanou po ukončení projektu nevyužívány a problematika PP dále nebude legislativně řešena (i přes připravený návrh legislativních změn KPP).	Ke zvážení	Dále hledat způsoby, jak již vyzkoušené a osvědčené postupy v rámci řešení institutu podmíněného propuštění aplikovat do praxe - např. ve věznici Rýnovice se plánovalo, že i po ukončení projektu budou Komise pro podmíněné propuštění v modifikované formě probíhat pod vedením zaměstnanců VS ČR ve spolupráci s některými odborníky. Nadále se snažit o legislativní změnu v této problematice.
Program VIT byl pozitivně přijat v mnoha věznicích a v rámci projektu se do realizace zapojilo daleko více věznic, než bylo v původním plánu a další věznice mají o tento program zájem.	Ke zvážení	Dále se snažit program rozšiřovat do věznic po celé České republice a usilovat o jeho zařazení jako jedné z aktivit v rámci programu zacházení s odsouzenými.
V regionech, ve kterých byl realizován program RRP se podařilo nastavit určitou formu spolupráce mezi subjekty penitenciární a postpenitenciární péče a také začít v rámci rozvoje restorativní praxe realizovat aktivity, jež dosud realizovány nebyly, avšak po odchodu restorativního pracovníka toto vše dále	Ke zvážení	Dát prostor zainteresovaným subjektům, aby se pokusily i po odchodu restorativního pracovníka vzájemnou spolupráci udržet, a to na pro ně únosné úrovni, a také zachovat již existující aktivity, které v rámci projektu vznikly.

nebude komplexně pokryto.		Najít možné zdroje financování a ukotvení pozice restorativního pracovníka v regionech, jež usnadní propojení mezi zainteresovanými subjekty.
V některých regionech, (konkrétně ve dvou z šesti zapojených) se střediska PMS k programu RRP stavěla velmi skepticky, nezapojila se příliš do činnosti a taktéž program hodnotila spíše negativně, což na venek nepůsobí příliš důvěryhodně, když je projekt realizován Probační a mediační službou, i když jde o jinou organizační část, což ale mnoho osob nedokáže bez hlubší znalosti struktury PMS rozlišit.	Ke zvážení	Před zahájením aktivit, jež se dotýkají středisek PMS, avšak nejsou realizovány pod jejich vedením, domluvit a vyjasnit způsoby spolupráce a vzájemné podpory. Předejde se tím mnohým nedorozuměním a problémům při vlastní realizaci projektu.
V projektu se osvědčila funkce odborného garanta aktivit, jež po odborné stránce koordinoval všechny klíčové aktivity, což přispělo k jejich snadnější realizaci, a ke sjednocení nových materiálů, které v průběhu projektu vznikly (metodiky a výukové materiály k aktivitám KA 02 a KA 03).	Ke zvážení	V případě realizace obdobného projektu obsahujícího odborné aktivity, do projektu zapojit i odborného garanta všech aktivit, jež má na starost pouze odbornou stránku všech realizovaných aktivit.
Evaluace končí dva měsíce před ukončením projektu v únoru 2020, avšak projektové aktivity končí až s koncem projektu, tedy v dubnu 2020. Na některé evaluační otázky, tedy nelze odpovědět a zhodnotit jejich dopad, když ještě nedošlo k jejich ukončení.	Ke zvážení	Bylo by vhodné projektové aktivity nastavovat tak, aby končily v době, kdy ještě probíhá dopadová evaluace, aby mohly být řádně evaluovány.

Seznam zkratek

KA – klíčová aktivita

KPP – Komise pro podmíněné propuštění

MPSV ČR – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MS ČR – Ministerstvo spravedlnosti České republiky

NNO – nestátní neziskové organizace

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

PP – podmíněné propuštění

PMS – probační a mediační služba

PS ČR – Poslanecká sněmovna České republiky

RRP – Rozvoj restorativní praxe

RT – rejstřík trestů

SPSS – Statistical Package for the Social Sciences

TČ – trestný čin

ÚS ČR – Ústavní soud České republiky

VIT – Victim Impact Training

VS ČR – Vězeňská služba České republiky

VTOS – výkon trestu odnětí svobody

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka 1: Představení projektu.....	9
Tabulka 2: Evaluační otázky - obecná část	16
Tabulka 3: Evaluační otázky - specifická část	18
Tabulka 4: Analýza rizik	22
Tabulka 5: Výstupy aktivity KA 01 a zhodnocení jejich dosažení	26
Tabulka 6: Výstupy aktivity KA 02 a zhodnocení jejich dosažení	72
Tabulka 7: Výstupy aktivity KA 03 a zhodnocení jejich dosažení	99
Tabulka 8: Výstupy aktivity KA 03 a zhodnocení jejich dosažení	109
Tabulka 9: Doporučení	123
Obrázek 1: Schéma logického modelu projektu Křehká šance II	11
Obrázek 2: proces evaluace.....	14

Seznam příloh

Příloha 1: Komise pro podmíněné propuštění

Příloha 2: Victim Impact Training

Příloha 1

Komise pro podmíněné propuštění

Nejpřínosnější část metodiky

Struktura vedení komise, návodné otázky, vzory.
Jako nejpřínosnější považuji fakt, že ať už dopadne výsledek jednání komise jakkoliv, vždy dokáže nasměrovat žadatele o Křehkou šanci ke zlepšení jeho situace a k uvědomění si svých rezerv a možností.
Příklady otázek pro odsouzeného, pro vychovatele
Pasáže týkající se práce administrátora, pro ujasnění pracovních postupů.
práce s obětí, příklady vhodných otázek obecně (pro komisaře dobrá berlička i nástroj, aby si občas připomněli, jak správně pokládat dotazy)
Celá metodika byla přínosná.
Postup při provedení parolového slyšení.+Dává jasný strukturovaný návod k provedení parolového slyšení.
Kapitola 5 Shromáždění informací k projednání případu - příprava parolového slyšení - přehled, jak se materiály připravují, jsou nezbytné pro slyšení a kapitola 6 Postup při provedení parolového slyšení - držet se struktury parolového slyšení, aby bylo efektivní, na nic se nezapomnělo a v určitém čase bylo skončeno.
Metodika je přínosná jako celek. Všichni by měli o sobě vědět navzájem to, jaká pozice zastává svou funkci a jakou má náplň. Bez toho by to fungovalo jen stěží.
5 SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ K RPOJEDNÁNÍ PŘÍPADU – PŘÍPRAVA PAROLOVÉHO SLYŠENÍ
Část týkající se činností koordinátora.
Postup a struktura parolového slyšení - byla to pro mne zpočátku věc zcela neznámá, bez zkušenosti s podobnou akcí.
Výběr odsouzených k zařazení do projektu, návaznost jednotlivých kroků procesu od zařazení až po absolvování parolového slyšení. Všechny tyto kroky jako koordinátor organizačně zajišťuji.
příloha č. 13 - struktura vedení rozhovoru s odsouzeným, zejména návodné otázky.
jasný a srozumitelný popis jednotlivých částí parolového slyšení, na co se v které části zaměřovat a návod, jak dotazy klást
Pravděpodobně struktura, protože je pro mě nejzásadnější.
Metodika pro komisaře, zejména struktura parolového slyšení a návrhy dotazů. Přehlednost, srozumitelnost.
Popis parolového slyšení
design komise a přehledné rozdělení rozhovoru s odsouzeným, návodné otázky jako příklad.

5 Shromažďování informací k projednání případu - Příprava parolového slyšení. Jako administrátor vedu spis, tedy shromažďuji podklady a některé - řešerši nebo resumé případu vypracovávám. Tato část metodiky zahrnuje postup a informace k výkonu práce administrátora.
Pravidla pro zařazování ods.
celkově, abych pochopila jednotlivé kroky v systému
Jak vést dotazování s jednotlivými účastníky slyšení včetně příkladů otázek.+Někdy jsem použil uvedené příklady otázek.
Část šest - Postup při provedení parolového slyšení. +Nejvíce se dotýká práce předsedy komise. Tuto oblast musím znát nejpodrobněji. Považuji ji za velmi důležitou až stěžejní pro práci předsedy a komisaře.
6.2.1. Struktura parolového slyšení+ přílohy 11.,12. a 13. Je tomu tak z praktických důvodů. Struktura: stanovený postup je logický, jejím dodržením se předejde "opomenutí" důležitého tématu či úkonu. Přílohy: vzory otázek jsou užitečné, napomáhají při stručné a výstižné formulaci otázek. Dodržováním se lze vyhnout nechtěným "vsuvkám" typu nadbytečných komentářů, hodnocení řečeného, vysvětlování a obhajování myšlenkových pochodů členů KPP nebo poskytování rad slyšeným osobám – což považuji za nevhodnou praxi některých komisařů.
všechny části byly užitečné
Metodika 5 část-Shromáždění informací k projednání případu- příprava parolového slyšení.+Dopodrobna popsáno, co který účastník parolového slyšení dělá, jaké materiály zpracovává....+Dozvěděla jsem se, co musí dělat i ostatní.
Metodika ohledně všech úkolů a postupů činnosti koordinátora projektu
- Postup při provedení parolového slyšení+- jasně daný postup, v případě odchýlení slyšení se lze díky manuálu rychle a dobře vrátit
Etický kontext, filosofie projektu
Čl. 6 a z něj 6.2. Průběh parolového slyšení. Tato část je pro mne jako komisaře stěžejní. Musím si umět představit, co bude a podle toho si i rozložit otázky, abych zbytečně nevedla slyšení příliš dopředu, nebo naopak zpět.
Praktické návody otázek.
Působím jako komisař KPP a z podstaty věci vím, co se po mě chce. nevidím zde nějaký přínos metodiky pro mě.
Obsah celé metodiky byl pro mne přínosný, neboť mne zajímala osvěta i práce všech zúčastněných v projektu. Nejvíce jsem pracovala s částmi metodiky týkající se samotné práce koordinátora a samotného parolového slyšení (1.3.4; 4.1, 4.2;5.1; 6.2)
Nejpřínosnější je pro mne část poslední. Tam se ukáže, jakým způsobem odsouzený chápe svou

problematiku, jak je připraven na budoucnost.
Příprava parolového slyšení. Postup při provedení parolového slyšení. Přílohy 11,12,13. Z důvodu, že jsem působil jako Komisař KPP.
v každé části lze nalézt přínosné i méně přínosné informace
Část zabývající se popisem spolupráce mezi koordinátorem a administrátorkou projektu. Ujasnění si vlastní role v projektu.
Metodiku považuji za přínosnou jako celek. S ohledem na složitost a košatost projektových činností, považuji za nutné ji vyzdvihnout komplexně.
Samozřejmě ta moje - úkoly koordinátora. :-)
nelze určit
Např. doporučené okruhy dotazů - např. v době pobytu ve věznici
Lze konstatovat, že metodika byla pro mne komplexně přínosná.
1) pozice pracovníků a náplň činnosti při přípravě parolového slyšení+2)6 postup při provedení parolového slyšení včetně přílohy struktura rozhovoru+3) obrazová příloha - časové schéma práce KPP+- tyto části jsou pro moji práci stěžejní pro znalost a orientaci, co a kdo na jaké pozici dělá, v jakém časovém sledu se jednotlivé kroky dějí (včetně spisové dokumentace)+- dobré též pro činnosti v osvětových aktivitách+- struktura rozhovoru je pro moderování parolového slyšení velmi užitečná včetně otázek, alespoň pro počátky než se do role zaběhnete, používám neustále při přípravě na komisi+- velmi nápomocná mi pak byla struktura při vyhlásování stanoviska (doplněna v průběhu projektu)
Struktura parolového slyšení včetně přílohy 10, 11, 12. Přesně popisuje jednotlivé kroky slyšení, typ návodných otázek
Přínosná byla část ohledně rozhovoru s obětí, protože se to nevyskytovalo příliš často a bylo možné si to v případě potřeby dostudovat.
Struktura vedení rozhovoru s jednotlivými účastníky parolového slyšení.
Celá metodika pro mne byla přínosná, protože jsem neměla žádné předchozí zkušenosti. Nejvíce jsem využívala doporučení na otázky pro slyšení obětí.
Činnost koordinátora. Věděl jsem, co mám dělat.
Vzhledem k tomu, že spolupracuji se všemi subjekty, kteří jsou zapojeni do KŠ, tak veškeré části metodiky pro mne byly přínosné.
- část týkající se činnosti Koordinátora ve věznici - protože zastávám tuto funkci+- část osvěta ve věznici - zejména v začátcích projektu, kdy jsme osvětu prováděly spolu s administrátorkou+
Shromáždění informací k projednání případu - příprava parolového slyšení a postup při provedení parolového slyšení. Z důvodu organizace práce a ujištění, že vše shromažďuji a připravuji správně.

Postup při provedení parolového slyšení, hlavně struktura
průběh PS
seznam doporučené literatury
Práce KPP, průběh parolového slyšení, příklady otázek.
Nejsem si zcela jistý, zda jsem tuto otázku správně pochopil. Z mého pohledu je velmi přínosné skutečnost, byť se v jistých směrech ukazovala jako komplikace, že metodika dává možnost fyzickou přítomnost poškozených TČ posuzovaného odsouzeného. Za přítomnosti poškozených je dynamika jednání KPP a dopad na odsouzeného zcela odlišná než tomuto je v případech, kdy poškození absentují a jejich vyjádření jsou pouze čtena. možnost účasti
Postup při provedení parolového slyšení - taková pomocná kostra, čeho se držet při projednávání případů.
Část 5, "Shromáždění informací k projednání případu", a to z důvodu, že detailně popisuje jednotlivé dokumenty a druh informací, které zpracovávají jednotliví členové realizačního týmu.
Zejména části, které se věnují činnosti koordinátora - 1.3.4. Koordinátor ve věznici; 4. Zařazení případů ods. do jednání KPP; 4.2. Činnost koordinátora ve věznici...; 5 Shromáždění informací k projednání případu; 6. Postup při provedení parolového slyšení – potřeboval jsem to ke své činnosti
Postup při vedení parolového slyšení. Svázanost s přímou prací komisaře za odbornou veřejnost
Informace o průběhu parolového slyšení byly pro mne nepřínosnější, neboť přímo souvisely s mou praxí komisaře KPP, velmi intenzivně jsem tedy z této části vycházela. +
Je to část 5 a 6, protože popisuje přípravu parolového slyšení a postup jeho provedení
Průběh a struktura parolového slyšení. Protože struktura mi pomáhá vést parolové slyšení správným směrem - probrat všechna důležitá témata a dodržet časový rámec.
Vzhledem k zastávané pozici část týkající se procesu zařazování odsouzených do projektu, samotný průběh komisí.
Celá metodika byla ze začátku pro mne velmi užitečná pro uvědomění si celého postupu KPP. Největší přínosem je pro mě praktická část metodiky. Jako komisař pro odbornou veřejnost se nezúčastňuji parolového slyšení tak často, takže pořád využívám pro představu přílohy č. 12 a 13.
struktura parolového slyšení a příklady otázek
6 - postup při parolovém slyšení, zejména průběh a struktura vedení rozhovoru. Zajišťuje bezpečí a jistotu standardizace procesu po formální stránce, za který nese předseda KPP zodpovědnost.
- nelze specifikovat, jsem v projektu od počátku a na metodice jsem se i pracovně podílela
Postup při parolovém slyšení, garantuje určitou úroveň procesu, žádné z témat nezůstane opominuto. Oceňovala jsem i příklady otázek, které byly pro komisaře dobře využitelné jak z hlediska témat, tak z hlediska konstrukce.

"Shromáždění informací k projednání případu a příprava na parolové slyšení." Pro administrátora KPP je tato část důležitá pro přípravu celého spisu případu.
Kapitola věnující se postupu při provedení parolového slyšení, pro mne jako pro předsedu KPP bylo nutno podrobně nastudovat proces parolového slyšení, kde je role předsedy zásadní a nezastupitelná.+Významná je pro mne také část věnovaná spolupráci s obětí tr.činu, protože případné zapojení oběti je stěžejní pro celý proces.
Jednotlivé otázky k blokům.
časový harmonogram a postup procesu v rámci parolového slyšení

Chybějící oblasti/témata

Řešení dluhové problematiky, náhrada škody, vysvětlení právnických pojmů, které se během komisí objevují a dopředu se musím daleko více připravovat.
Obsáhlejší popis jednotlivých kompetencí a rolí. Tímto vznikaly zbytečné nejasnosti, neshody a podržování nutných podkladů.
Možnost opakování účasti v projektu KŠ II, doba trvání platnosti výsledků parolového slyšení KPP.
1. Struktura parolového slyšení ve formě A4 - mohlo by být součástí příloh (je na straně 25 - 27 metodiky, ale není to přehledné). 2. Možná krátký exkurz do risk assessmentu (jaká jsou rizika, jak je analyzovat, vyhodnocovat, ošetřovat).
hlubší přiblížení celkové filosofie a to i v dílčích oblastech - je cílem spíše náhled odsouzeného na TČ a svoji situaci nebo jen příprava na civilní život? Je zajištěné bydlení, práce ap. ve všech případech nezbytná k PP?
Postup při slyšení oběti byl v metodice zachycen poměrně dost stručně, pro komisaře je to velmi obtížný úsek slyšení. Ujasnění pravidel postupu, pokud se situace vymyká, by komisařům dodalo více jistoty.
přesné stanovení důvodů pro odstoupení od spolupráce ze strany projektu
Případné komplikované oblasti u příbuzných a zároveň ve poškozených vers. příbuzný jako pachatel.
jak vnést téma dopadů na oběti, pokud není k dispozici zpráva od poradce pro oběti, oběť není přítomna, parolista oběť kontaktoval ta nereagovala.

Nesrozumitelné části metodiky.

+Na str. 21 je uvedeno, že oběť má možnost sepsat seznam otázek, které předá předsedovi+Na str.

26 je uvedeno, že ...oběť má možnost otázky položit na konci svého prohlášení. +Není z toho jasné, kdo tedy klade otázky oběti odsouzenému, případně k čemu předsedovi slouží seznam otázek, pokud by je kladla sama oběť ++6.2.1. bod 8 str 28, ods.3". +PP nedoporučí, stručně vysvětlí své důvody". +Nejasné v souvislosti s připomínkami supervizorů k obsahu stanoviska. Supervizoři vedou předsedy, aby i v případě nedoporučení psali obsažné stanovisko, včetně doporučení pro odsouzeného, co by měl udělat pro zvýšení šance se žádostí o PP uspět.

jsou tam uvedeny otázky na oběť, které přitom členové komise nemohou použít, vždyť žádný rozhovor s obětí při parolového slyšení neprobíhá. je to spíš pro práci poradce či parolisty s obětí

Problematické oblasti metodiky

Setkávám se, že u komise se nejvíce věnujeme oblastí před nástupem do VTOS, průběhu VTOS a na jednu z nejdůležitější oblast máme nejméně času a tj. život a plány na život po propuštění. Dodržování časovosti a míře jednotlivým oblastem.

Nevnímám žádný problém.

Žádné

Účast více podporovatelů na jednom slyšení.+Účast oběti, která se cítí být spíše podporovatelem (většinou z rodiny).

metodika prošla dlouhým vývojem, z mého pohledu je vyhovující. +pouze občas se naráží na otázku přehodit slyšení vychovatele a slyšení oběti+rovněž mi z některého úhlu pohledu nepřijde šťastné, že prvotní kontakt s obětí dělá parolista sepisující stanovisko PMS k PP a pak oběť odesílá (směřuje) na poradce... +- metodiku bych doplnila ještě o postupy a techniky vedení správného rozhovoru (správné připojování, otevřené-uzavřené otázky... atd, viz spousta materiálů ze školení PMS) - mnozí komisaři, i přes absolvovaná školení a výcviky, by si to měli průběžně připomínat. +- doplnit drobnosti typu - kdo čte prohlášení oběti či zprávu poradce, když není přítomen; vrátit praxi, aby podporovatelem odsouzeného mohl být vězeňský kaplan; zapracovat na částečně standardizované podobě písemného stanoviska KPP; doplnit strukturu ústního vyhlášení; slyšet vychovatele věznice, který zná odsouzeného nejlépe, nikoli zásadně kmenového.

žádné

žádné

Takové oblasti nevnímám.

Neshledal jsem žádné takové oblasti.

žádné oblasti nevnímám jako problematické, pouze mi připadá zbytečné některé informace opakovat (viz. trestná činnost odsouzeného - dle mého názoru postačuje výpis z RT)

Spolupráce s oběťmi trestných činů - upřesnění a vymezení kompetencí v rámci KPP.

Možná upřesnit účast poškozeného (či jeho zástupce) na té části slyšení, kde se projednávají jiní poškození a skutky (pokud má odsouzený v jednom rozsudku více skutků a poškozených) - s ohledem na ochranu osobních dat.
dotazy na vychovatele při parolovém slyšení
přítomnost oběti na slyšení - pokud odsouzený má více obětí z různých trestných činností a ty chtějí být přítomny - jak to řešit, mohou vzájemně slyšet výpovědi ostatních, co ochrana osobních údajů????
přenos informací mezi komisaře o dalším vývoji...zda odsouzený o PP požádal, zda již proběhlo, jak soudce rozhodl
ne
Nezaznamenala jsem žádné problematické oblasti.
Práce s obětí
nevnímám žádné jako problematické
Žádné oblasti nejdou problematické
Hodnocení P7
Osvětu mezi soudci a státními zástupci - ta by měla být efektivnější a důraznější.
Slyšení přítomné oběti - tomuto tématu by bylo třeba věnovat více pozornosti. Ke slyšení oběti dochází zřídka, nejsou dostatečné praktické zkušenosti.
Část 2 - Cílová skupina - toto je téma již diskutované v rámci platformy. Stejně problematiky se týk i část 4.+Část 6.2 - průběh parolového slyšení – je dán přesný sled slyšených osob. Je však k diskuzi, jestli toto neupravit zejména část, kdy je slyšen poradce pro oběti a oběť - přesunout až přímo před slyšení samotného odsouzeného?? - bylo diskutováno i na posledním setkání předsedů.+Možná je k diskuzi i tematika připravenosti spisů (mám na mysli čas přípravy a předání spisu komisařům, doplňování spisů a doložení stanoviska PMS). Časy obecně nejsou dodržovány.
Oblast, týkající se účasti poškozených (obětí či pozůstalých po oběti) na parolovém slyšení
Pokud není slyšení přítomna oběť, či poradce pro oběti, vidím jako vhodné, hovořit s odsouzeným o dopadech trestného činu na oběť až ve fázi slyšení, kdy se vracíme k jeho trestné činnosti. +Zmiňuji to proto, že nesouhlasím s názorem supervizorů, že bychom o obětech a dopadech trestného činu měli v tomto případě hovořit ještě před slyšením vychovatele.
Spolupráce s obětí trestného činu- více diskutovat, někdy dochází k neobjektivnímu posuzování odsouzeného, pokud je obětí trestného činu osoba mladší 15 let.
Problematické oblasti jsem nenašla.
- v manuálu nevnímám žádné problematické oblasti
Nemám výhrady – v praxi a při konzultacích s kolegyněmi komisařkami či pro konferencích se člověk

všechno, co potřebuje, dozví
Rozhovor s vychovatelem - opakovaně se stává, že vychovatel je nový a nic podstatného není schopen sdělit při parolovém slyšení. Možná by stálo za úvahu sestavení dotazníku pro vychovatele, aby mohl dotazník vyplnit i předchozí vychovatel, třeba v době, kdy si jej přebírá nový vychovatel.+Dále také práce s oběťmi : žádnou oběť jsem za celou dobu u slyšení nezažila. Vím, že je to jejich právo, ale nemělo by se práci s obětí věnovat snad více času, aby bylo více materiálu, než maximálně písemný dopis oběti. že nic nechce?
Výběr odsouzených.
Dálka sezení KPP s jednotlivým odsouzeným. Zbytečně dlouhé. Význam supervize u KPP je diskutabilní - málo muziky za hodně peněz. Pokud v komisích zasedají kvalitní lidé, je supervize zbytečná a navíc otravná.
Oceňuji účast blízké osoby odsouzeného při konání parolového slyšení, která se vyjadřuje v prvních 10 minutách slyšení a poté již nemá možnost do případu jakkoliv zasahovat. Myslím si, že vzhledem k podrobně probíraným tématům ze soukromého života odsouzeného a především k vedení řádného života po případném podmíněném propuštění z VTOS by tato osoba měla mít ještě jednou příležitost potvrdit slova odsouzeného popřípadě je vyvrátit.
Nevnímám problematické oblasti v metodice.
Z pozice Komisaře KPP jsem neměl problémy.
žádné
Jako problematickou vnímám především návaznost parolových komisí na rozhodování soudů. Zejména častou neochotu komunikovat a přijímat stanoviska komisí jako zdroj relevantních a odborníky ve svých oborech prověřených informací.
Uvedení do praxe, především kompetence zainteresovaných stran.
Koordinátor nemůže doplnit vychovatele, případně odsouzeného, neboť se často stává (jako v mém případě), že o odsouzeném vím více než jeho vychovatel (jsem ve fci soc. pracovníka).
oběť TČ
práce v rámci komise s obětí - dotazy, doba přítomnosti po celou dobu jednání
Z mého pohledu žádné.
Diskutované téma je struktura parolového slyšení, konkrétně, kdy zařadit slyšení oběti, zda by měla být oběť přítomna po celou dobu slyšení? Dále se mi jeví k diskusi téma: přítomnost a role podporovatele, k diskusi bych dala, zda by mohla být osoba podporovatele také slyšena, alespoň v krátkém intervalu, např. pouze by otázky kladl předseda. +V praxi jsme občas narazili na problematický/ možná spíše "krkolomný" způsob spolupráce s obětí trestného činu, oběť je oslovena probačním úředníkem, posléze vyrozumí administrátora a ten vyrozumí poradce pro oběti o zájmu

oběti o spolupráci. V současném rozložení pracovních pozic, jejich kompetencí je to pochopitelné, v případě úpravy a kompetencí jednotlivých pracovníků do budoucna bych tento postup dala k diskuzi pro úpravu.
Uvítala bych úpravu (rozšíření) doporučení pro členy KPP v oblasti vedení parolového slyšení. Více vyspecifikovat způsob vedení parolového slyšení, pokládání otázek. Někteří komisaři se velmi obsáhle zabývají trestnou činností odsouzených, poučují je, mentorují.... V pilotních projektech v 5členném složení komise nám hodnotitel, či supervizor tento způsob dialogu vytýkal.
Možná více definovat, když by mělo být u komise více poškozených, s nimi třeba i podporovatel odsouzeného. Kde budou sedět, čekat,.
Diskutována byla otázka zařazení slyšení oběti, s tímto bodem nemám v metodice problém. Spíše bych diskutoval otázku toho, kdo má být u parolového slyšení za věznici, zda vždy současný vychovatel, nebo odborný zaměstnanec, který s ním nejvíce pracoval a má o odsouzeném nejvíce informací. Poté by mohla být diskutována otázka účasti na VZ soudu o PP, zda nenastavit nějaký jiný způsob zpětné vazby mezi OS a KPP-
práce s obětí, slyšení oběti a přítomnost oběti po celou dobu slyšení
Myslím, že žádné.
nemám konkrétní oblast, kterou bych vnímala přímo jako problematickou
- zpracování přílohy č. 7 - shromažďuje údaje z již předem jiných formulářů, jedná se dle mého názoru o nadbytečný papír, popř. nechat na věznici to, jak hodnocení zpracovává a toto doložit, formulář je ve Wordu, na šířku s vyplňováním do tabulky a toto je na vyplňování zcela nesmyslné

bez připomínek
struktura PS
nevnímám takové oblasti
Role podporovatele, kdy podporovatel nemá možnost se v dalším průběhu k předmětné události vyjadřovat. Dále komise nemá možnost se ho na nejasné věci, které vyplynou z průběhu doptat. (hlavně podporovatel z rodiny).
Nepochybně změnit načasování slyšení vychovatele OVT, a by byla zachována kontinuita jednání KPP. Současně by mělo být metodikou stanoveno, aby na jednání, jako zástupce věznice, byl delegován vychovatel, který odsouzeného a jeho náhledy zná nejlépe. Jako kontraproduktivní se ukázalo, kdy byl slyšen vychovatel, který odsouzeného zná pouze krátce případně na jednání KPP je delegován proto, že se v den jednání je přítomen na pracovišti.
Cílová skupina projektu - vím, jaký je teď trend u PP, avšak projednávání případů s trestní minulostí např.15/4 (z toho u PP se již neosvědčil, nevykonával ani OPP v minulosti atd.) se mi nejvíce jako úplně

šťastné.
Žádné oblasti nevnímám jako problematické.
Nejsem si nyní vědom problematické oblasti.
Krátká doba odsouzených na přípravu na parolové slyšení - jen v některých věznicích, i méně než dva měsíce.+Chybějící návaznost - je velká škoda, že se prozatím nepodařilo právní ukotvení tohoto typu práce s odsouzenými při přípravě na PP.
/
+V průběhu parolového slyšení je po úvodním slovu odsouzeného daný prostor pro podání zprávy o spolupráci s obětí. Ods.se k ní pak může vyjádřit. + Dopadů TČ a jejich řešení se však znovu dotýkají všechna tři dotazovaná období při slyšení odsouzeného. Nit důležitého tématu se přetrhává a musí se znovu navazovat. ++Upravit, aby oběť mohla být oslovena jedním kompetentním člověkem, se kterým bude následně spolupracovat (nyní probační úředník nabízí oběti spolupráci s poradcem) ++Setrvání oběti a podporovatele (mohou to být rodiče odsouzeného) po celou dobu parolového slyšení. U obou těchto účastníků zvažujeme ochranu nejen jejich psychiky, ale i vyslovených informací (je prohlášení o mlčenlivosti dostatečnou ochranou?)+A s předchozím bodem souvisí i předání Stanoviska KPP poradci oběti. Ten seznámí oběť se stanoviskem. Jakým způsobem? Dá poradce oběti stanovisko přečíst, nebo jí dokonce poskytne kopii, když je Stanovisko KPP plné osobních informací o odsouzeném a jeho blízkých? ++++
Osobně nevnímám žádné problematické oblasti.
vše srozumitelné
Nic mě nenapadá.

Vedení rozhovoru s obětí, resp. poradcem pro oběti, pokud zde oběť zastupuje. V metodice koncipováno na začátek, před slyšení vychovatele, což rozbíjí strukturu rozhovoru. Rovněž oblast rozhovoru s podporovatelem, kdy je možné pouze jeho prohlášení na začátku, ale už ne položení dotazů nebo žádost o reakci či vyjádření na sdělení odsouzeného, považuji z hlediska vytěžení a objektivizace informací za ne příliš šťastné.
více propracovat účast a poškozených na slyšení
Zvážila bych současné pořadí slyšených osob, slyšení oběti před vychovatelem, narušuje přirozený běh témat. U slyšení vychovatele bylo by vhodné zvážit, zda trvat na této osobě, pokud nemá dostatek informací k odsouzenému a je také otázkou, zda vychovatele v procesu řadit na začátek, a pak se později znovu vracet k tématu VTOS.
xxx
kapitola "Materiály zpracovávané zaměstnanci věznice" - zpracování podkladů se v jednotlivých

věznicích výrazně liší, někde je velmi obsáhlé a někde velmi úsporné, ve druhém případě většinou zpracované pouze koordinátorem, nepodílí se na něm žádný další odborný zaměstnanec věznice. Tato situace je však zcela v souladu se současnou metodikou. +

Větší zapojení poškozených...

1.účast oběti na celém parolovém slyšení či na jeho části, s jakými info je účast oběti ze strany PMS nabízena+2.pořadí slyšených osob – často začínáme vychovatelem, pak pachatel mluví o životě před VTOS, pak se teprve dostává k VTOS. Nemohl by být rozhovor s vychovatelem zařazen až do slyšení odsouzeného v okamžiku, kdy se dostáváme ke změnám a přínosům ve VTOS? Stejně tak, pokud není slyšena oběť a není zpráva poradce pro oběti, mohlo by být téma dopadů a následků TČ vneseno předsedou až v okamžiku, kdy v rámci slyšení odsouzeného na něj přijde řada? Aby se neskákalo tématy sem a tam, někdy je to rušivé. +

Definice pracovní pozice v rámci KPP

Vložit popis činnosti supervizora do článku 1.3. Metodiky. Obávám se, že někteří členové KPP možná i po letech realizace projektu zcela nerozumí smyslu práce supervizora a výhodám přítomnosti "nezúčastněného pozorovatele", znalého metodiky i praxe, při jejich práci v KPP. Těžce nesou jakýkoliv náznak kritiky a doporučení od supervizora ke změně . Vnímají to skoro jako útok na svoji osobu a neadekvátně reagují... Všimla jsem si toho zejména v posledních měsících a na posledním workshopu s předsedy KPP (v červnu 2019).

Nadefinovat k jakým konkrétním činnostem se supervize vztahuje – dohled nad procesem parolového slyšení, metodické vedení, vyjasňování sporných postupů, ...?

Rozdělení práce mezi členy KPP

Příprava podkladů pro komisi s propojením na parolisty, příprava komisařů k parolovému slyšení, výběr odsouzených - kompetence koordinátora. Od výběru odsouzeného, aktivní či pasivní spolupráci koordinátora se odráží i mimo jiné přístup k materiálům, motivaci odsouzeného aj. což navazuje na atmosféru a připravenost komisařů - v závislosti na spolupráci parolisty. Jasně nastavit role a kompetence jednotlivých pozic.

Nelze tvrdit, že je neefektivní. Jde o rozdělení mezi komisaře, administrátora a koordinátora. Každý děláme jinou práci z jiné pozice a s jiným přístupem k odsouzenému. Neříkala bych neefektivní. Spíše bych volila termín různorodá, bez možnosti srovnání co do míry a časové či psychické náročnosti. +Měnit bych nechtěla nic.

Zbytečná supervize

1) K větší efektivitě by přispěla větší angažovanost některých koordinátorů, která by přispěla

zároveň k efektivnější spolupráci s odsouzeným. +2) K efektivitě by také přispělo, kdyby administrátor KPP měl stejné kompetence jako probační úředník, aby si některé přílohy spisu mohl zajistit sám. Probační úředníci jsou dost časově vytíženi a některé dokumenty by si mohl administrátor zajistit dříve (např. Opis RT, rozsudky). +3) Na druhou stranu, v některých případech probační úředník již velice dobře zná případ odsouzeného, a tudíž zpracování řešerše již nepřináší pro úředníka žádnou novou informaci. +
Větší možnosti zastupitelnosti, zejména pak problematická zastupitelnost (možná až nenahraditelnost kmenového administrátora), předsedů komise, atp.
komisaři by se mohli podílet na zpracování stanoviska - vypracovat ho a předat předsedovi ke schválení, upravení či doplnění

Zkušenosti s organizací a kooperací v rámci KPP

Vidím velký problém v tom, že komisaři nejsou spravedlivě střídání během komisí. Někteří jezdí na komise častěji, někdo skoro vůbec. Tzv. kamarádčovství bohužel vzniká a je pak velmi obtížné se na komise připravovat, jelikož je potřeba si "oprášit" metodiku, aby bylo vše znovu připomenuto. Jezdit na komisi 1x za půl roku až 1x za rok pak nedává pro mě smysl.
Zatím jsem se setkala jenom s pozitivními zkušenostmi, ale v KŠ působím krátce a nemám za sebou mnoho jednání KŠ.
Všechno fungovalo na výbornou
Celý proces hodnotím v "mém" regionu jako funkční, avšak zejména v době letních dovolených je pro všechny zúčastněné velmi složité termíny pro předání informací dodržovat.
administrátoři zaslouží obrovský obdiv, poděkování a respekt! Týmy komisařů někde fungují lépe, někde hůře, otázka je pak vhodný výběr koordinátorů, ne všude to byla šťastná volba. +Do budoucna by měla proběhnout "revize" některých komisařů, ne všichni podávají alespoň průměrný výkon, stejně tak někteří předsedové by se možná cítili lépe pouze v kůži komisaře.+Ne vždy je přítomen poradce oběti - vyžadovat a trvat na jeho přítomnosti vždy, kdy je oběť nebo prohlášení nebo důležitá zpráva.+
Spolupráce je na vysoké úrovni, komunikace bezproblémová, pozdní předávání stanovisek PMS
Kladně, v ojedinělých případech jsou dodávána na poslední chvíli stanoviska PMS ČR.
Hodnotím pozitivně, i když se stalo, že na Stanovisko PMS se čekalo, ale vždy bylo dodáno. Je třeba sdělit, že Stanoviska jsou skvěle zpracovaná.
Organizaci a kooperaci v rámci KPP mohu hodnotit jen kladně. Hodně záleží na konkrétních lidech. V našem regionu spolupracujeme skvěle.
dle mého názoru bez zásadních problémů

Bez zjištěných komplikací a na velmi dobré úrovni.
Obdivuje všechny komisaře, jak se vždy rychle sladí, i když se ve stejném složení třeba potkávají poprvé. Rovněž tak všechny předsedy KPP, kteří vedli komise s plným nasazením pozornosti ve všech třech po sobě jdoucích případech.
Předávání stanovisek PMS velmi krátce před samotným slyšením jak komisařům, tak samotným odsouzeným. Z pracovních regionálních setkání vyplynulo, že se tento problém netýká pouze našeho věznici příslušného střediska PMS, ale i jiných.
Mohu jen sdělit, že předávání informací, materiálů apod. je na skvělé úrovni, v časové předstihu, s možností i případného doplnění materiálů.
za sebe musím jen chválit...výborná administrátorka, vždy jsme se domluvili, jak na osobní, tak na elektronickém předání informací...+menší problém vidím v možnosti využívání služebních automobilů, věznice často hůře dostupné, AUS ne vždy k dispozici...někdy jsem registrovala také malé zpoždění dodání stanovisek PMS, ale řekla bych, že záleželo na jednotlivcích
V komisích, kterých jsem se účastnil, vše probíhalo hladce, líbila se mi i kooperace při samotném slyšení.
Já jsem nezaznamenala problémy v organizaci. Spolupráce všech členů byla velmi dobrá (vstřícnost, podpora).
Drobné nezásadní nedostatky... Takže v pořádku.
funguje to dobře
organizace i komunikace jsou bez problémů, stejně jako úroveň informací. Někdy je třeba řešit pozdější předání informací, např. poradce pro oběti TČ, resp. oběť ještě potřebuje čas na zpracování svého prohlášení. Tyto informace jsou předány později, ale vždy tak, aby byl dostatečný čas na jejich prostudování.
V rámci Lbc. kraje (Věznice Stráž pod Ralskem) bez sebemenších problémů. Naopak velmi kladně hodnotím přístup všech zúčastněných.
to je rozdílné, záleží na jednotlivých lidech. většinou je to v pohodě a po domluvě, ale najde se i velmi špatný případ – koordinátor, který neumí motivovat odsouzené, neumí vysvětlit kolegům ve VS co je KPP aj.
Pro mé potřeby v rámci činnosti v komisi považuji systém za funkční, nesetkal jsem se s žádným zásadním problémem.
Dobře. Myslím si, že je to o týmu lidí, kteří se nějak znají a vědí, co od koho čekat, kde přitlačit, kde se připomenout. +Úroveň a hodnota předaných informací je velmi vysoká. Komunikace mezi komisaři funguje. Práce administrátora je velmi kvalitní. Spolupráce s koordinátory je velmi dobrá.
Organizaci a spolupráci hodnotím výborně. Praxe předčila má původní očekávání. Je to dle mého

názoru dáno hlavně osobní zainteresovaností, zodpovědností, kolegialitou a přátelskými vztahy mezi většinou pracovníků projektu. Komunikace mezi lidmi v projektu je hodně flexibilní. Hledají možnosti domluvy tak, "aby to šlo", nikoliv výmluvy "proč to nejde". Časově občas pokulhávají stanoviska parolistů a mrzí mě, že mnohdy v podkladech zcela schází zpětná vazba od poškozených (obětí či pozůstalých po obětech).
za mne bez problémů
Organizaci a kooperaci v rámci KPP hodnotím jako velmi kladnou, dochází k intenzivní komunikaci mezi mnou – koordinátorem a administrátorem, pracovníkem PMS. Při parolovém slyšení je zřejmé, že komisaři mezi sebou před začátkem slyšení již komunikovali o jedn. případech, dochází k včasnému a úplnému předávání informací.
Organizaci a kooperaci v rámci KPP a zejména komunikaci mezi jednotlivými zapojenými pracovníky hodnotím nejen jako bezproblémovou, ale jako nadstandardní a to ve všech ohledech a po celou dobu.
- kooperaci hodnotím kladně, vždy se vše vyřešilo ke spokojenosti+- negativum spatřuji v nedostatečné časové dotaci na studium spisových materiálů a v organizaci nominací členů do KPP (jako komisař za VSČR jsem se dostala na slyšení max. 2x za rok)
Až na zcela mimořádné výjimky jsem vše vnímal jako symbiózu, rozšíření o pohledy z jiných postů / rolí / profesí
Za celou dobu spolupráce (leden 2017) jsem neměla jediný problém s komunikací ani s úrovní, či včasností předávání materiálů a informací.
V organizaci nevidím problém, zejména záleží na administrátorovi a zde jsem plně spokojen.
Na Moravě jako dobrou
Spolupráci v rámci konání parolového slyšení hodnotím velmi dobře, oceňuji především komunikativnost a ochotu administrátorky. Součinnost se spolupracovníky ve věznici a s PMS hodnotím dobře, i když musím uznat, že např.vychovatelé, kteří jsou v denním kontaktu s odsouzenými a znají je nejlépe, nejsou nijak motivováni ke spolupráci na projektu.
Co se týká organizace nemám výhrady, komunikaci mezi pracovníky vnímám jako dostatečnou, při předávání informací o odsouzených, zejména písemných, bych uvítala více času na jejich prostudování.
Organizace a kooperace v rámci KPP byla z mé zkušenosti povětšinou bezproblémová až na výjimečně nedodržení termínu předání kopií shromážděných podkladů k prostudování pro jednání Komise pro PP
většina spolupracovníků se chovala mile a vstřícně
Po celou dobu trvání projektu fungovala organizace a kooperace bez problémů.

V komunikaci a organizaci jednotlivých činností se problémy vyskytují v souvislosti s fluktuací pracovníků na jednotlivých pozicích. Důvodem je nedostatečné ohodnocení prací v projektu, které za téměř 10 let nebylo nijak valorizováno.
Uvnitř věznice poněkud horší (přináším práci navíc v již tak napjaté situaci) a jsem přece za svou činnost v KŠ honorován... veškeré tiskopisy vyplňuji sám, pouze za pomoci "odborného poradenství" kolegů.+V rámci členů KPP, především díky administrátorky projektu, bezproblémově.
výborné
dobrá
Za celou dobu, kdy působím jako komisař v komisích ve Věznici Bělušice a Věznici Všehrady musím konstatovat, že organizace všech slyšení byla vždy perfektně zvládnutá, komunikace s kolegy bezproblémová, a to především díky administrátorce Ing. Riegrové z Chomutovské PMS.
Dle mé zkušenosti byla vždy organizace parolového slyšení bezproblémová, téměř vždy komunikace mezi jednotlivými pracovníky také. Občas nebyly předány včas stanoviska PMS, občas hodnocení věznice, ale spíše v menší míře.
v této oblasti nemám žádné připomínky, se všemi kolegy byla vždy dobrá spolupráce
Bez problémů. Občas se objevilo pozdější předání dokumentace.
OK
Místy organizace pokulhává. Vnímám problém především v dodržování termínů ostatních účastníků procesu.
Velmi dobrá úroveň.
spolupráce s jednotlivci vnímám za velmi dobrou, zejména z pohledu komunikace
Spolupráce s administrátorkou a parolovým specialistou na výborné úrovni, organizace bez problémů, podklady včas
Organizace, kooperace, komunikace a předávání informací je na velmi dobré úrovni.
Bez zásadních připomínek, drobné nedostatky řešeny operativně za vstřícné spolupráce všech zúčastněných, které vždy vedly k bezproblémovému parolovému slyšení.
pozitivně, ale je to individuální, záleží na konkrétních lidech
velmi dobře
komunikace a organizace je na dobré úrovni
Dovolím si konstatovat, že k oblastech, které jsou v této otázce nastíněny, nemám, v souvislosti s region Severní Morava, zásadní připomínky.
Organizace i spolupráce na velmi dobré úrovni, včasnost předávání informací + vždy dodáno požadované doplnění.
Moje zkušenost administrátora: organizace činností týkajících se kompletace spisu je v mnohých

aspektech problematická a neekologická. Nahlížení do trestního spisu se neobejde bez pořízení mnoha kopií, které jsou klíčové, obzvláště, chybí-li dokumenty (rozsudky, opis RT) od parolistů či koordinátorů. Pořízená fotografie není dobře čitelná a vyžaduje obrovské množství barvy z tiskárny, které je až 4násobné v případě kopií pro komisaře. K lepší organizaci práce by rozhodně přispěl například ruční skener, jehož pořizovací cena není vysoká. +Komunikace mezi administrátorem a probačním úředníkem (a střediskem PMS jako celek) není zcela ideální. Parolista přijme informaci o zařazení odsouzeného do projektu a následně komunikace probíhá až v momentě zaslání Stanoviska PMS, které nebývá včasné. Na druhou stranu je třeba brát v potaz časovou vytíženost a nelze tvrdit, že to tímto způsobem funguje všude.
Spolupráci mezi jednotlivými pracovníky musím jedině pochválit. Mám štěstí na náš pracovní tým, informace jsou předávány včas, spolupráce je celkově na výborné úrovni.
Za moji oblast vynikající, oceňuji zejména velmi dobrou práci koordinátorky ve Světlé nad Sázavou a administrátorky Libuše Buchtové.
Organizace ve všech fázích KPP hodnotím jako profesionální a bezproblémovou.
Organizaci slyšení považuji za velmi dobrou, kooperaci v rámci KPP také +Informace jsou v mém regionu až na malé výjimky dodávány včas a na dobré úrovni+Informace vyžádané nebo doručené po předání kopií spisů nejsou vždy automaticky předané všem komisařům (dodány pouze předsedovi)+Nebývá dodržený postup s přizvanými osobami, zejména podporovateli odsouzeného 5.5. str. 23 (7 dnů...)+6.3. poslední odstavec- nebývám informována o výsledku veřejného zasedání soudu (přestože žádám)+5.1.2. první odstavec ...probační úředník poskytne administrátorovi opis RT , doplnit ještě "CESO" +6.2.1. str. 28 předposlední odst. Nikdy jsem neměla příležitost seznámit se s vyjádřením odsouzeného ke Stanovisku (možná ho nikdo nese-psal, nevím) +Komisaři někdy nemívají velkou snahu uplatnit při parolovém slyšení výsledky své přípravy ++ +
Ve všech věznicích, kde jsem měl možnost účastnit se parolového slyšení byla organizace samotného parolového slyšení na velmi vysoké úrovni. Komunikace a úroveň předávání informací závisí vždy na jednotlivcích a mám s ní také dobrou zkušenost.
Časové limity považuji za dostatečné, předávání pružné.
Nemám žádné připomínky. Organizace i komunikace funguje. Materiály dostávám v dostatečném předstihu, abych se připravila.
Někdy pozdě doručený spis bez stanoviska PMS, narušování průběhu slyšení, jinak dobrá spolupráce členů komise.
Organizace a kooperace je většinou na velmi dobré úrovni; opakovaně problematické je však dodání stanoviska ze strany některých probačních úředníků, kdy výjimkou není dodání den před parolovým slyšením, nebo i ráno před komisí. Narazili jsme v jedné věznici na poměrně nekritický postoj ze

strany pracovníků specializovaného oddělení v tom směru, že pokud věznice odsouzeného doporučila a KPP se náhodou vyjádřila opačně, čelili komisaři kritice, že o odsouzeném nic nevědí, nepracují s ním léta atd.
velmi dobře
Organizace a kooperace je z mého pohledu převážně na velmi dobré úrovni, úroveň informační podkladů se liší, což ale závisí na kvalitě práce konkrétních pracovníků PMS a VS, a to zpravidla není možné pracovníky projektu změnit. Nesetkala jsem se s problémem způsobeným pozdním předáváním informací. Jako velké pozitivum vnímám spolupráci PMS, VS a odborné veřejnosti, při které dochází k výměně informací a vzájemnému ovlivňování a umírňování některých radikálních názorových přístupů.
bezproblémovou
Obvykle bez větších problémů, v některých případech vážne spolupráce s PMS - parolistka dodává stanoviska na poslední chvíli, nedodržuje stanovené termíny. Úroveň podkladů je standardně dobrá, s většinou zúčastněných je výborná spolupráce.
Občas to bylo náročné v rámci vytíženosti členů, ale myslím si, že vše vždy nakonec dobře fungovalo.
průměrně až velmi dobré

Přínos práce KPP pro odsouzeného

Pro odsouzeného komise přináší naprosto perfektní zpětnou vazbu a vidím zde kvalitní efekt, jen je škoda, že nelze mu poskytnout rady na koho se obrátit a s kým dořešit rizikové oblasti PP.
Záleží na osobnosti odsouzeného, zda je schopen vnímat svá rizika a jeho účast v KŠ není pouze účelová.
Přínos obecně nelze hodnotit, je to individuální.
Velmi přínosná činnost, umožňuje rozkrýt nerozpoznaná rizika a připravit se na ně.
výborný nástroj. Takhle by příprava na PP měla vypadat standardně.
určitě velmi pozitivně, pro odsouzeného je to dobrá příprava na PP
Kladně. Jedná se o nový prvek, který by měl být zapracován do naší legislativy.
Odsouzený má možnost zamyslet se nad svými činy a připravit se na PP.
Činnost KPP z hlediska přínosu pro odsouzeného vnímám velmi pozitivně. Pokud je odsouzený dostatečně motivován, jak vlastní osobou, tak i ze strany zainteresovaného personálu, může toto ods. obohatit i ve smyslu negativního vnímání resp. negativní zpětné vazby.
zejména u delších trestů a závažnější trestné činnosti hodnotím činnost komise jako velmi přínosnou
Činnost KPP vůči odsouzeným vnímám jako vysoce progresivní a potřebnou.
Myslím, že se naučí lépe hovořit na veřejnosti o svém případu, u projednávání PP pak působí

přesvědčivě a rozumně. Sami za sebe si pak projdou zkušeností (kdy musí nahlas hovořit o nepříjemných a citlivých věcech svého života), která by v dalším životě mohla působit preventivně z hlediska možnosti recidivy.
Pro odsouzeného velmi cenné "zrcadlo" jeho dosavadního života, vede to odsouzené k jasnému pojmenování jejich rizik a problémů, vyvíjí na ně tlak k aktivnímu řešení těchto problémů i po PP. Odsouzený tak musí sám začít aktivně pracovat na změně svého života, ne jak je jejich obvyklý argument spoléhat se na pomoc rodiny, příp. někoho, kdo za ně jejich problémy vyřeší.
Vysoký. Výborně se touto cestou připraví na jednání o PP, naučí se více komunikovat, nazývat, pojmenovávat, zamyslet se nad trestnou činností, obětí, empatie.
věřím v pozitivní dopad na odsouzeného, počínaje náročnou přípravou (často měli připraveno úvodní slovo, tzn. že nad svou situací přemýšleli), přes náročně vedené dotazování na jednotlivé fáze života, kdy se dotazujeme do hloubky...konče uvědoměním si možného dopadu trestné činnosti na poškozené, případně oběti
Ve chvíli, kdy si odsouzený připraví podmínky pro to, aby mohl bezpečně žít život v rámci společnosti, mi přijde naše činnost a zásah smysluplný. Dle (ne)připravenosti některých odsouzených přemýšlím, zda to pouze diskvalifikuje méně funkční jedince (intelekt, sociální dovednosti), nebo by příprava odsouzených mohla být více vedena/mohl by být lépe provázen procesem přípravy/změny. Rozumím však tomu, že odsouzení jsou často apatičtí a pasivní, co se týče jejich snah.
Proces přípravy odsouzeného hodnotím jako velmi přínosný, a to včetně samotného slyšení. Podporuje aktivitu odsouzeného, klade důraz na ověřování poskytnutých informací, odsouzený je přímo konfrontován s dopady jeho trestné činnosti, což by mělo odsouzeného motivovat k zodpovědnějšímu chování po propuštění.
Velmi důležitá role při přípravě na PP
Odsouzený se dokáže lépe připravit na podmínky PP. Proces v komisi je zároveň pro něj ponaučením.
Velmi kladně. Připravený člověk má větší šanci obstát, má vytvořen plán B, zná síť organizací, ví, kam se obrátit pro pomoc. Činnost KPP hodnotí kladně i někteří odsouzení, a to i ti, kteří dostali nedoporučující stanovisko, pracují na oblastech, v kterých KPP viděla rizika.
Pokud jsou ods. vhodně vybráni, tak je vliv na ně bezesporu veliký. Záleží případ od případu.
Velmi pozitivně! Na KPP jsou z věznic od odsouzených úžasné odezvy a kladně je hodnotí i OS a OSZ. Odsouzení, kteří prošli KPP jsou vždy rádi, že na sobě mohli více pracovat a jsou připraveni více před soud k žádosti o PP.
Rozhodně pozitivně. Odsouzený dostává zpětnou vazbu, ať již pozitivní nebo negativní, od nezaujatých osob.
Velmi dobře. Odsouzený má možnost na sobě velmi pracovat, kvalitně a realisticky se připravit na PP.

Nejde jen o formální stránku. Informace jsou prověřovány. Odsouzený dostane zpětnou vazbu na celý proces přípravy a má tak reálný náhled, zda má či nemá šanci být propuštěn při rozhodování soudu.
Shromáždění podkladů, průběh parolového slyšení a stanovisko KPP považuji za výborný nástroj výchovného působení na odsouzené. Mají možnost uvědomit si svá rizika i silné stránky (protektivní faktory) a prioritní úkoly po případném podmíněném propuštění. Dostane se jim komplexního odborného posouzení situace a "návodu" k bezpečnému propuštění na svobodu. Moc si cením i zapojení a nasazení zaměstnanců věznic (vychovatelů i odborných zaměstnanců), jež se na této přípravě hodně významně (a zdarma) podílí ! Moc se mi líbí dobrá praxe v několika věznicích (např. Stráž p.R., Světlá n.S., Znojmo), kdy po zařazení ods. do projektu skutečně (ne pouze formálně) dojde k aktualizaci programu zacházení a zařazení takové aktivity PZ, jež přispěje ke zdárné přípravě ods. na PP. Tamější zaměstnanci si to vzali "za své".
Odsouzený dostává zpětnou vazbu na míru své připravenosti a v případě negativního stanoviska KPP doporučení, na čem je dobré ještě zapracovat, co ošetřit. Před soudce přichází lépe připravený. ++Soud díky Stanovisku KPP dostává doporučení, jak v rámci postpenitenciární péče ošetřit případná rizika u odsouzeného, tedy snížit riziko recidivy a na druhé straně tak ochránit společnost
Činnost KPP pro odsouzené vnímám nejen já, ale i kolegové z věznice, jako velmi přínosný. Odsouzení si sami musí zajistit materiály, které chtějí předat komisařům / zaměstnanci věznici jsou jim pouze nápomocni radou, poskytnutím adresy.../, více se nad vším zamýšlí, mají připraven i záložní plán, pokud by jim něco nevyšlo, intenzivně spolupracují s neziskovými organizacemi, svými kurátory, mnohdy naváží i kontakt s rodinou. Důležitá je také pro ně spolupráce s PMS. Při parolovém slyšení musí zvládnout komunikovat, mluvit i o nepříjemných věcech, slyšet, jak se cítila oběť jejich trestného činu. Má to na ně velký psychický dopad. Je škoda, že projektu se nemůže účastnit více odsouzených, a že bude ukončen v době, kdy odsouzení se sami do projektu hlásí, chtěli by na sobě pracovat více, než doposud. Velmi kladně hodnotím také spolupráci se svými kolegy z věznice v rámci projektu. Nikdy jsem se nesetkala, že by mi někdo nechtěl pomoci.
Přínos KPP pro odsouzeného byl velký právě s ohledem na proces přípravy na VZ o PP. Pozitivně to nevnímali pouze odsouzení, kteří dostali nedoporučující stanovisko KPP, nebyli to všichni.
- v tomto ohledu vnímám KPP velmi pozitivně, zejména však předcházející přípravu, příprava na PP by podle mě měla být u všech odsouzených a ne pouze u několika málo z nich
Zpravidla u provotrestaných mám za to, že se nad sebou a nad svou minulostí / budoucností vážně zamyslí a ledacos, co doposud nevnímal, se mu vyostří a upřesní, pozná více své limity, možnosti, oblasti, kde na sobě má pracovat
Pro odsouzeného je to jednak zkouška nanečisto před soudním projednáním. Je zde ovšem i

nezanedbatelný přínos v uvědomění si mnoha aspektů života jak samotného odsouzeného, tak i obětí. Odsouzený se musí i lépe připravit na svůj připadáný návrat na svobodu, Musí mít zajištěno zaměstnání a bydlení. Musí vědět, jak bude řešit finanční situaci. Zkrátka mu celý proces zapojení do Křehké šance II. pomáhá a mnozí z odsouzených toto i při slyšení sdělují.
Práce s odsouzeným ve výkonu trestu ve směru k dopadům jeho činů je převážně na teoretické úrovni. Možnost slyšet, popř. se seznámit s důsledky své trestné činnosti od poškozených je velice silný podnět pro odsouzeného.
Řekl bych, že to není na škodu věci. Nicméně bych byl stručnější, úspornější, jednodušší. To vzhledem k celkovému významu - soudce nemusí činnost KPP vůbec zajímat.
Odsouzený získá bezesporu hlubší a kritický náhled na svou trestnou činnost a současně je lépe připraven na případné podmíněné propuštění v tom smyslu, že se více zajímá o bydlení, o zaměstnání, o finanční situaci a dluhovou problematiku, a také získá náhled směrem k oběti jeho trestného činu.
Činnost KPP vnímám jako velice potřebný a důležitý proces pro odsouzené. Dle mého názoru každý odsouzený/á, který žádá PP by měl KŠ projít a tím by mohl ulehčit soudu rozhodování o PP.
jednoznačně pozitivně
odsouzení se můžou sami o sobě dozvědět spoustu zajímavých informací, které by asi jinak ani neřešili
Z mého pohledu terapeuta na specializovaném oddělení pro odsouzené s poruchou chování je to další vítaná příležitost pro uvědomění si a ošetření rizikových faktorů odsouzeného, které jsou vítanou prevencí a to ať již k podmíněnému propuštění dojde či nikoli.
Samotnou podstatou projektu za velmi přínosné, nicméně řada činností je zaměstnanci VS i PMS realizována i mimo projekt.
Podle osobnosti - většinou funguje sebereflexe, u některých se jednalo o kalkul, přestože byli varováni, že záleží nejen na jejich postoji, ale i činech.+Zpočátku neměla KŠ II mezi odsouzenými (především vícetresty a přibývalých z jiných věznic) dobrou pověst, poslední 3/4 registruji posun ve vnímání odsouzenými k lepšímu - díky osvěty a angažovanosti i u OSZ a OS PhDr. Plškovou.
odsouzený je nucen na sobě pracovat
je přínosná a pro odsouzeného je důležité zpracovat jednotlivé kroky, které mu pomohou po propuštění
Činnost KPP vnímám jako jednoznačně přínosné jak pro odsouzené samotné, tak i pro soudce při rozhodování o žádostech odsouzených o PP.+Odsouzení skrze činnosti před samotným parolovým slyšením, jsou systematicky a postupnými kroky vedeni k připravování si podmínek pro PP (řešení minulosti, postoj k tr. činnosti, postoj k obětem, řešení finanční oblasti, sociální oblasti etc).+Soud má

následně z mého pohledu stejně hodnotný, spíše i daleko relevantnější podklad v podobě zprávy KPP, nežli je hodnocení z VTOS vězeňské služby.
činnost KPP z hlediska přínosu pro odsouzeného vnímám jako rekapitulaci jeho připravenosti na PP, kdy si může ověřit, už v průběhu spolupráce s parolistou, co je nutné k PP, k vedení řádného života, na čem ještě během výkonu trestu nezpracoval. Samotné parolové slyšení je mnohdy pro odsouzené "terapeutickým rozhovorem", je pro něho zpětnou vazbou na jeho smýšlení o vině, dopadu trestného činu, pocitech poškozených a vedení řádného života.
Od samého začátku (pilotní projekt) jsem činnost Komise pro PP vnímala jako dobrý nástroj ve spolupráci s podmíněně propuštěným, za stanovení určitých pravidel, úkolů, podmínek atd. Z mého pohledu je dobré, aby dotčené instituce sledovaly, zdali propuštěný plní a dodržuje všechny zásady a úkoly, které mu byly při propuštění nastaveny.
Různé v různých věznicích. Očekávala jsem, že díky KŠ se s odsouzenými bude více pracovat, někde to bylo spíše formální vyplnění potřebných papírů. Odsouzení někdy nebyly dostatečně informováni o celém procesu. Jako přínosné by to z mého pohledu pro odsouzené mělo být, ale zda to tak opravdu vnímají si nejsem jistá.
Vliv má nepochybně už samotná příprava odsouzeného na KPP, kdy je s ním ze strany koordinátora intenzivně spolupracováno, což asi není praxe, která by mohla být přenositelná na větší počty odsouzených. Samotné jednání KPP pak důkladně prověří připravenost odsouzeného na PP. Nevím (metodiky jsem četl již dávno), zda a jak je v metodice pojednán proces práce s odsouzeným před a po KPP.
Vidím jednoznačný přínos pro odsouzeného. Je donucen si vše opravdu naplánovat a domluvit. Dostane jasnou zprávu, že na výstup je potřeba se poctivě připravit. Přestanou pak vše bagatelizovat a podceňovat.
Kladně.
Parolové slyšení je pro odsouzeného bezesporu přínosem. Zejména pak příprava na KPP. Neméně důležité je pro odsouzeného stanovisko KPP, kdy dostane další doporučení, vysvětlení apod.
Odsouzení mají jistě oproti jiným odsouzeným lepší a kvalitnější možnost se připravit na veřejné zasedání k PP, jejich podklady jsou prověřovány, proto jsou pro soud věrohodnými, v případě negativního stanoviska má ods. informace, kde jsou jeho nedostatky a tak má možnost do VZ ještě doladit, odsouzený je účastí v KPP více motivován k přípravě na PP
Ods., kteří vstoupí do KŠ jsou motivováni a jejich motivace se během doby zvyšuje. V případě kladného stanoviska jsou pozitivně oceněni a nadále setrvávají ve snažení zlepšit si šanci u případného Pp a ve svém životě. V opačném případě jsou někteří demotivováni a nadále se nesnaží a někteří na sobě i přes záporné stanovisko na sobě pracují. Je to individuální.

jednoznačně kladně
jednoznačně pozitivně
vliv na přípravu na PP relativně vysoký, přínos pro odsouzeného obecně jako případ od případu značně odlišný
Podle mého názoru, největší přínos je informace odsouzeného v oblasti rizika recidivy, kdy odsouzený může uvědomit možná rizika selhání. Dále informace pro odsouzeného o dopadech jeho jednání na oběti a výpověď oběti.
Občas jsem se přistihl, že odsouzenými jsou "jejich postoje a názory" předkládány komisařům cíleně... Odsouzení jsou velmi vnímaví, a tak nám sdělují to, co "chceme slyšet"...
Každý odsouzený by si měl projít tímto procesem. Mnohdy se otevrou i další oblasti, kterým do té doby odsouzení nepřikládali velký význam a přitom v jejich životech hrají velkou roli.
Dle mého je pro odsouzeného největším přínosem samotné jednání a rozprava mezi komisaři a odsouzeným, která může "otevřít a otevírá oči" odsouzeného v mnoha aspektech, např. způsob života v minulosti, následky TČ, faktory, které způsobily či ovlivňovaly jeho jednání vedoucí k TČ. Z tohoto důvodu vnímám, že KPP má na proces přípravy odsouzeného na PP velký vliv a je přínosná.
Vysoce kladně. Odsouzený se díky projektu lépe připraví nejen na život po propuštění, ale i na vlastní průběh jednání o PP u soudu. Současně se zamyslí nad svým dosavadním jednáním, které jej přivedlo do jeho problémů.
Jako velmi potřebnou, jde se do hloubky, pracuje se s obětí, vyžadují se konkrétní kroky do budoucna
Jako velmi hodnotnou vnímám pro odsouzené zkušenost se samotným parolovým slyšením. Přípravu odsouzených na toto slyšení bych si představovala jako intenzivnější trénink, činnosti cílené na osobnost odsouzeného, přístup ke spáchanému TČ, atp.
Velmi pozitivně. Odsouzený dostane zpětnou vazbu ke své připravenosti na PP a doporučení, na čem by ještě mohl pracovat. Komise přitom musí vnímat limity, které dává odsouzenému nabídka výchovných a vzdělávacích aktivit v té které věznici.
Domnívám se, že pokud odsouzený projde parolovým slyšením, je to pro něj vždy přínosné. A to i v případě, pokud je stanovisko KPP nedoporučující. V daném okamžiku samozřejmě odsouzený může mít odlišný názor, může se cítit ublíženě. Ale věřím, že i v takovém případě si dotyčný s odstupem času uvědomí, že jej tato zkušenost někam posunula. Odsouzený získá od KPP zpětnou vazbu - dozví se na čem by měl případně ještě zapracovat, co zlepšit, jaká spatřuje KPP rizika v souvislosti s jeho podmíněným propuštěním. Pokud nezahořkne a bude se snažit zjištěná rizika minimalizovat, pokud "nesloží zbraně" a bude na sobě dále pracovat v souladu se závěry a doporučením KPP, může tím zvýšit nejen své šance na budoucí podmíněné propuštění, ale zejména na vedení života bez trestné činnosti. ++Samotné zapojení odsouzeného do projektu a příprava na parolové slyšení je forma

jeho aktivizace. Sám si během ní často uvědomí, jak si vlastně stojí. Pomůže mu vyjasnit si životní situaci, utřídit si své záležitosti. +
Přínos pro odsouzeného spatřuji v oblasti přípravy na občanský život. Komise dle mého pracuje na principu techniky sociální práce - případové konference.
Pro odsouzeného je to určitě další zpětná vazba, náhled ke svému minulému způsobu života a motivace do budoucna (i v případě nedoporučení). Pokud projde celým procesem projektu Křehká šance, je to pro něho další zkušenost a vodítko ke změně způsobu života. Křehkou šancí se určitě připravuje na své propuštění.
Pozitivní vliv na přípravu případného PP, ze strany odsouzeného zajištění bydlení, práce, zjištění pohledávek a motivace ke splácení, posílení sociálního zázemí.
Na odsouzeného má parolové slyšení velký vliv (v naprosté většině), o čemž svědčí i zpětná vazba z jejich strany, i s odstupem času. Mají možnost slyšet názory jiných osob (než vězeňského personálu, pracovníků na SpO, kteří se někdy stavějí k osobám odsouzených nekriticky), dostane se jim doporučení, na čem by měli pracovat, aby se jejich rizikovost snížila, aby měli větší šance uspět nejen u veřejného zasedání, ale i dále v životě na svobodě.
velmi dobře
KPP vnímám v procesu přípravy odsouzeného na podmíněné propuštění jako velmi prospěšnou aktivitu, která mění pohled na podmíněné propuštění jak u odsouzeného, tak u soudů, které o tom rozhodují.
nezbytnou pro přípravu odsouzeného na PP. Odsouzený je lépe připravený na propuštění a intenzivněji na sobě pracuje.
Jednání KPP má pro odsouzeného velký význam jako první konfrontace jeho připravenosti na PP, projeví se zde vážnost jeho rozhodnutí a aktivita, ve velké míře náhled na trestnou činnost a postoj k oběti, případně poškozené straně. Odsouzený je v procesu přípravy na KPP podporován řadou lidí, pokud tuto podporu využije, má šanci předstoupit před soud se žádostí o PP maximálně připraven.
Jako pozitivum, protože jej nutilo přemýšlet i jinak. A především dává větší účast poškozeným na samotném procesu – zvyšuje vědomí moci - vers. společenské bezmoci a institucionalizace. Přitom je právně zakotvené.
jednoznačně je dobrou revizí toho, jak si nyní ve svém životě stojí, zda zapracoval na svých rizikových oblastech a je dostatečně připraven na život na svobodě, dostane informaci o tom, v jakých oblastech má na sobě zapracovat, jaká omezení a povinnosti mu mohou po propuštění pomoci vést řádný život

Co nebylo zmíněno v souvislosti s metodikou

Metodika nikterak nereflektuje posuzování soudů a PP, opomíjí, že komise nejsou vždy v souladu

se soudy a jejich podmínkami k PP - viz. opakovaně se ke komisím přihlásili odsouzení s 2 PSVD či jinými nestandardními podmínkami pro posouzení soudu. Komise pak vyvolává dojem, že posuzují každého a každého doporučení bez standardních podmínek, které soud hodnotí. Více by se mělo pohlížet i na praxi daného okresního či obvodního soudu a komise by poté mohly mít větší hodnotu i v soudnictví.
poznatky, nedostatky a návrhy na zlepšení byly průběžně zachycovány v zápisech ...
Určitě bych zohlednil v metodice KPP fakt, že by bylo vhodné, tak jak se střídají komisaři v jednotlivých věznicích, tak i střídat předsedy.
Mít zajištěný finanční zdroj pro komise a jednotlivá regionální setkávání.
V metodice je jen velmi malá část věnována osvětě. Myslím si, že by měla být důslednější v praxi.
Při provádění "osvěty" mezi zaměstnanci věznice se více a dlouhodoběji zaměřit na střední management. Bez podpory vedení OVT má koordinátor velmi obtížnou práci. Jako bývalá ZVOVT a VOVT mohu potvrdit, že jsem periodicky připomínala vychovatelům důležitost kvalitních podkladů (písemných i přípravy na parol. slyšení) a apelovala na jejich profesionalitu a vzornou reprezentaci věznice. Osvědčila se mi veřejná pochvala pro ty vychovatele, kteří byli v této oblasti aktivní a byli tak přínosem pro práci KPP. Z pozice supervizora jsem zažila mnohdy nezájem vychovatelů, vyhýbání se účasti kmenových vychovatelů na parol. slyšení, nepřipravenost, ba dokonce poskytování nerelevantních a nepravdivých informací.
Myslím si, že se nemusí ve věznici dělat osvěta formou besedy s odsouzenými. U nás to nefungovalo. Úspěšnější bylo oslovení odsouzených formou letáčků a následný individuální rozhovor s ods., které se buď sami přihlásili, nebo byli vytipováni zaměstnanci věznice. např. návaznost Křehké šance II. na VIT apod.
Asi, že je velmi rozsáhlá.
Velmi oceňuji zkušenosti z irské stáže, ocením, pokud bude něco jako KŠ III
Kromě metodiky bych ocenila i školení a supervizi. je dobré dostat zpětnou vazbu.
Diskutovat by se ještě měla struktura slyšení, zejména část věnovaná slyšení oběti, případně poradce pro oběti v souvislosti s návazností na slyšení vychovatele a následné samotné slyšení s odsouzeným. V některých případech se zde otevře emotivně velmi silné téma a je těžké se "vracet" ke slyšení vychovatele a teprve potom vlastně zahajovat samotné slyšení odsouzeného.
Cílem není převýchova nebo náhrada soudu, ale umožnění návratu k předchozímu stavu – před tr.č. - pokud to jen trochu jde. Včetně úhrady bolestného atd. Upozorňuje stále na problémy poškozených – až se jimi budeme více věnovat, budeme také schopni více vnímat co je třeba otevřít, na co zaměřit pozornost u odsouzených osob.
-slyšen by nemusel být jen vychovatel, ale i jiný pracovník, který ods. zná+-oběť by neměla mít

automatické právo na to, aby se účastnila celého slyšení, získává o ods. informace, které jí nepřísluší a může jich i zneužít+- rozsudky by mohly být získávány elektronicky či místními pracovníky PMS, a ne aby administrátorky musely jezdit po celé ČR...

Co nebylo zmíněno v souvislosti s prací/fungováním KPP

Pro mě by bylo příjemnější, kdyby byl sehraný tým komisařů, kteří se znají, vědí, jak pracují a pokládají otázky a mohou se na sebe spolehnout při komisích, které jsou například více náročné. Neustále točení, seznamování se s více lidmi je spíše ke škodě, než přínosu. Je samozřejmě příjemné se seznamovat, ale pokud máme působit profesionálně, tak obměny jsou neefektivní.

Je třeba dbát na včasné schvalování případů Radou pro PP, aby na vlastní práci na případu byl dostatek času.

poděkování všem!

Viz. odpověď č. 12. Vhodnost střídání komisí (předseda, komisaři) v jednotlivých věznicích min. regionu. Toto zakotvit do metodiky jako jeden z bodů.

Zajímavý projekt, který ale v našem regionu nedošel adekvátního "docenění" ze strany soudů a SZ.

Jako největší problém projektu považuji dobrovolnost vstupu do projektu, avšak chápu, že organizačně to ani jinak nebylo možné. Pokud by se do budoucna podařilo stanovit kritéria, kdo z odsouzených bude muset projít procesem, a kritériem by byla např. délka trestu, v naší malé věznici by se proces týkal zcela minimálního počtu odsouzených - v ostraze máme spíše krátké tresty a ve zvýšené ostraze má lhůtu k PP ročně také mizivý počet odsouzených, nemluvě o reálnosti jejich vyhlídek na podmíněné propuštění.

Možnost přítomných komisařů dostat resumé, které zpracoval předseda komise a je doručeno odsouzenému, kdy se zdůvodňuje, proč je či není doporučující stanovisko a zejména důvody, které komisi k tomuto rozhodnutí vedly.

Přijde mi, že celý projekt aktuálně velmi málo pracuje s idejí restorativní justice (což mi přijde paradoxní), jelikož na oběti je poměrně málo prostoru, jsou málo v procesu (který pro ně nyní ani není bezpečný co se týká ošetření traumatu spojeným s tč.). Vlastně nemám pocit, že dochází k nějaké reparaci z pohledu oběti (krom oné soudní, což není naším vlivem). Tato oblast mi přijde jako důležitá do budoucna.

Zapojení více odborných zaměstnanců.

Snad jen osvěta odborné, ale i laické veřejnosti. Přece jen se jedná o odsouzené vracející se na svobodu. Myslím, že by se veřejnost o tomto posuzován rizik odsouzených a tím snižování recidivy, měla více dovědět. +Je zde velký prostor pro osvětu mezi studenty středních a vysokých škol se sociálním zaměřením. +Snad by to stálo za zmínku v nějakém doporučení. ++

Pracovníky věznic, kteří se podílí na přípravě podkladů pro jednání KPP a konkrétní přípravě odsouzených (vychovatele i odborné zaměstnance OVT) by jistě potěšila občasná pochvala od jejich nařízených, případně zohlednění jejich "práce navíc" při poskytování finančních odměn. Znam i příklad věznice, kde tomu tak skutečně je.
Komunikace s OČTŘ, prezentace práce komisí faktickou účastí soudců či státních zástupců (jako pozorovatelů) na parolovém slyšení.
Aby započatá úspěšná práce, která je přínosná pro odsouzené a tím i pro celou společnost pokračovala buď započatým nebo podobným způsobem.+Pro zaměstnance, kteří se na projektu podílí, je to cesta, kde na konci vidí výsledek svého snažení, což je pro ně velmi motivující.
Větší a včasnější osvěta o projektu a fungování KPP mezi soudce a státní zástupce.
Za věznice, ve kterých jsem jako komisař převážně působil, jsem ocenil zájem a podporu ředitele věznice
Myslím si, že jediné co chybí práci komisí je popularizace. Myslím si, že by si projekt zasloužil jednak prodloužení a rozšíření na více věznic a tedy i více soudních okrsků. A také by bylo dobře seznámit s projektem širší veřejnost. Je dobré, když lidé zvenku vědí, co se děje uvnitř našich věznic a že to není jenom o tom si to "odsedět". Komukoli jsem se zmínila o Křehké šanci, tak o tomto projektu nic nevěděl.
Jako zásadní spatřuji výběr odsouzených - popř. jejich zájem o zapojení do projektu, který je přímo úměrný s postojem jednotlivých soudů (soudců) k výsledkům a doporučení komisí.
Nemyslím si, že činnost KPP je bez významu. Pokud ale nebude obligatorní podmínkou uvedenou zákoně, tak je to zatím jen hraní si na něco...
Práce v projektu KŠ II byla a je pro mne přínosem v tom smyslu, že jsem získala bližší náhled na práci ostatních institucí a spolupracovníků, účastnila jsem se několika osvět PMS, navštívila jsem věznice v Irsku a udělala si náhled na fungování vězeňství jinde než v ČR. Bylo to velmi zajímavé a jsem za to vděčná, že jsem tuto možnost měla.
V této otázce považuji za důležité upozornit na nebezpečí, aby se tato práce nestala rutinou. Každý odsouzený je jiná osobnost a k tomu by se mělo více přihlížet při rozhodování a podmínkách v případě kladného doporučení.
Shakespearovsky "Konec dobrý vše napraví"
Mezi regiony je různá praxe obsahu spisové dokumentace KPP, především z věznic. Dávám ke zvážení, zda by mimo SARPA nebyly užitečnější zprávy odborných zaměstnanců. Některé věznice přikládají automaticky.
Určitě by bylo dobré, aby Komise pro podmíněné propuštění byla legislativně ukotvena v zákoně
Možná škoda, že nebyly ustáleny přibližně stejné komise (z důvodu naladění na sebe), vždy se mi

stalo, že tam byl minimálně jeden člověk, kterého jsem nikdy neviděla.
I když byl zmíněn přínos pro odsouzeného, podotkla bych s tím i související přínos pro společnost. KPP jsou tak přínosem pro obě strany, resp. pro tři strany, když budeme hovořit i o obětech.
Budu potěšen, pokud by KPP fungovaly obdobným způsobem, jak nám bylo předkládáno v průběhu zahraniční pracovní cesty v Severním Irsku (Belfast). Jsem však přesvědčen, že v českých tocích proteče ještě mnoho vody...
Ráda bych měla vždy automaticky zpětnou vazbu, jak dané případy dopadly i u soudu.
Vnímám, že značná část zaměstnanců VS ČR nevnímá náš projekt kladně. Někteří z nich se domnívají, že se jedná o pomoc odsouzeným, kteří si ji nezaslouží, například proto, že se jedná o recidivisty. Myslí si, že se je projekt snaží dostat na svobodu dříve. Z toho pak někdy pramení jejich nechuť se na projektu jakkoli podílet či pomoci těm, kteří se mu věnují. Může to být způsobeno jednak jejich malou informovaností a jednak jejich rozčarováním z vývoje podoby práce u VS ČR. Ale to bychom se dostali úplně někam jinam.
Znovu opakuji, mrzí mě, že prozatím není pokračování.
Bylo by dobré, kdyby existovala nějaká návaznost v práci s odsouzenými, kteří prošli parolovým slyšením a nebyli doporučeni - udržení jejich motivace se sebou něco dělat. V současné době vše závisí na možnostech dané věznice. Podmínky v jednotlivých věznicích jsou však diametrálně odlišné a často se může stát, že odsouzený ve výkonu trestu vlastně už ani nemá možnost nějakého významného posunu. Avšak ne proto, že by nechtěl, ale zkrátka proto, že to není v možnostech dané věznice. (absence programů na práci s vlastním TČ, nedostatek možností řešit svou závislost apod.)
Škoda, že činnost komisí není prozatím implementována do právního rámce českého soudnictví.
Za nešťastné považuji skutečnost, že po tolika letech pilotování a pilování procesu, kdy se jasně ukazuje, že KPP mají smysl (stanovisko odsouzených, soudců, SZ - kteří naše stanoviska čtou a v naprosté většině se s nimi ztotožňují atd.) dojde k přerušení této dobré praxe (díky konci projektu), na které se nemusí podařit v budoucnu navázat. Není zde podpora a vůle ke změně trestní politiky na MS.
Že by bylo, kdyby po 10 letech, spoustě vynaložené práce, úsilí a peněz bylo fajn, kdyby něco přešlo do praxe.
Jako naprosto jedinečné považuji složení KPP - zástupce PMS, VS ČR a odborné veřejnosti - považuji za zásadní, aby obdobný přístup byl zachován i v případě dalšího působení komisí. Odlišné pohledy těchto tří složek na práci s odsouzeným se při rozhodování komise setkávají ve zcela objektivním stanovisku při zhodnocení všech identifikovatelných rizik.
Vlastní návrat odsouzených osob je vždy spojen s rizikem, a to i díky nepoučeným rodinám,

případně osobám, kam se odsouzený často vrací.... +

Podpořit zapojení podporovatelů (informují odsouzené koordinátoři o této možnosti vůbec? nebo si nechtějí přidělovat práci? často slyšíme od odsouzených, že o této možnosti ani nevěděli) a obětí více do procesu. Zde je otázkou, jestli parolisti vynakládají veškeré úsilí na kontaktování oběti (nalezení aktuální adresy atp.) a dále, zda když se oběť přeci jenom ozve, jestli dostane přesné informace o možných přínosech spolupráce s PMS, resp. poradcem pro oběti v rámci činnosti KPP+Důležité dále je, aby se KPP účastnili vychovatelé, kteří odsouzené znají a nejen čtou kartu odsouzeného. Když už je nutné zastoupit kmenového vychovatele vychovatelem jiným, tak by vždy měl mít dost informací o ods., k jeho chování na oddíle, důvodům kázeň. trestů a odměn, jeho silné a slabé stránky atp. Nebo to nemusí být nutně vychovatel, klidně sociální pracovníce, speciální pedagog, ale zkrátka někdo, kdo ho zná...+Je na místě revidovat pořadí slyšených osob (vlastně celý proces) v rámci odborné diskuze zkušených pracovníků projektu, porovnat se zkušenostmi ze zahraničí a najít dobré nastavení procesu pro další využití v praxi.+Otázkou je protokol o parolovém slyšení - jaké informace by měly být zaznamenávány, zda doslovně či stačí parafráze, v první osobě či třetí, zaznamenávat otázky komisařů či ne, chybí zaznamenání závěrečného vyřčení stanoviska KPP, zaznamenávají se jen body doporučení, nikoli vše důležité, co KPP shrnuje (pozitiva i negativa, na čem má zapracovat. Je to součástí parolového slyšení, tak by to mělo být v protokolu, nejen v písemném stanovisku KPP.+Vězeňská služby by měla závěry komise brát v úvahu při nastavení dalšího programu zacházení s ods.

Příloha 2

Victim Impact Training

Nejpřínosnější část metodiky VIT

asi proces výběru odsouzených
Celá metodika je přínosná
Celá metodika programu VIT mi byla přínosem – nové informace a postupy, jak s touto tematikou pracovat s odsouzenými a pro ně je to také přínosné.
čára života a analýza tr. činu – důležité pro poznání odsouzených a jejich postojů, náhled, přijetí zodpovědnosti, rizik atd.
Každá z částí je přínosná! Velmi mne zaujaly první kapitoly "Metodiky" - slovo o konceptu restorativní justice, inspiraci a cílech programu. VIT je opravdu kvalitní nástroj a počín...
manuál je velice dobře zpracován, nemám k němu žádné výhrady
Metodika celkově poskytuje ucelený materiál k programu VIT – inspirace, cíle programu, pro koho je určen, s jakými prvky se pracuje... asi nejvíce jsem se inspirovala částí vztahující se ke skupině a

skup. práci, jako podstatnou vnímám i kapitolu, která shrnuje obsah jednotlivých lekcí.
Nedokážu odpovědět na to, která část je nejprínosnější pro mě osobně, ale domnívám se, že důležitá je zejména část pojednávající o cílech programu a části rozebírající využití technik specifických pro program VIT – práce s kartami Dixit a Dramaterapie. Proč? Protože objasňuje smysl programu a jeho podstatu a usnadňuje tak jeho další přenositelnost.
Nejprínosnější pro mne bylo vlastně vše, protože vše bylo pro mne nové – nový způsob, jak možno pracovat s odsouzenými. Pokud bych měl vybírat ze všech témat či oblastí – tak asi práce s kazuistikami obětí. a to především pro jejich názornost konkrétních dopadů na oběti trestných činů odsouzených.
Nejprínosnější v metodice vnímám využití prvků dramaterapie – jedná se o techniku zajímavou, pro ženy mnohdy velmi zásadní – smyslové propojení, jiný způsob práce s trestnou činností
nemohu říci, že by něco výrazně vyčnívalo nad ostatní, pro mne je vše cca stejné
Popis struktury programu a rozfázování jednotlivých lekcí. Důležité pro vytvoření ucelené představy odkud a kam.
Práce s obrázkovými symbolmi – kartami DIXIT
Práce s kartami DIXIT – s těmito kartami jsem zatím nepracovala
Přijetí odpovědnosti za trestnou činnost – techniky neutralizace – dobře vysvětlené v manuálu
Řekla bych, že přínosné jsou všechny. Jsou srozumitelné a smysluplné.
Stručný obsah jednotlivých lekcí. Popisuje konkrétní cíl každého jednotlivého sezení.
Všechny jsou přínosné, protože každá lekce má něco do sebe. Z mého pohledu nejde říct, že by nějaká část byla víc prospěšná než jiná.
Vzhledem k tomu, že je celý program 13 lekcí strukturovaný a navazující, je těžké omezit se na "nejprínosnější" část. Celou metodiku chápu jako přínosnou komplexně.
Vzhledem k tomu, že patřím mezi tvůrce programu i metodiky, nejprínosnější pro mne byl a zůstává prolog PhDr. Václava Jiříčky, tedy jakýsi obecný úvod a zároveň velká podpora ze strany odborníka, jehož práce a názorů si velmi vážím.
Za nejprínosnější pokládám část s videonahrávkami "obětí" - mnohdy si všímám, že v tento moment se odsouzení poprvé setkávají se zpětnou vazbou ohledně dopadů své trestné činnosti, kt. nemusí být nutně násilná. Objevuje se mnohdy tzv. "aha efekt", který na odsouzené působí. Dále za velmi přínosné pokládá závěrečnou část věnující se možné nápravě a hledání alternativ, kt. je koncipováno dle mého velmi pěkně – odsouzení navzájem diskutují o jednotlivých možnostech nápravy a poskytují si zpětnou vazbu možno/nemožno čili jsou vedeni k reálnému náhledu. Dále část imaginace, která je odsouzené často novinkou a jedná o vedení k psychohygieně, což může pomoci snížit vnitřní tenzi a napětí. Dále oceňuji projektivní karty.
žádná nebyla výrazně nejprínosnější

Co z lektorského manuálu jste nejvíce ocenil/a

jeho strukturovanost, celkově vhodně zvolená jednotlivá témata, která na sebe plynule navazují a doplňují se
celková srozumitelnost a zároveň možnost upravovat si průběh jednotlivých lekcí podle průběhu skupiny.
celý manuál je na ocenění – rozčlenění jednotlivých aktivit
Jasně a srozumitelný návod, jak danou tematiku s odsouzenými nejlépe probrat a různé postupy, rady a návody, jak nejúčinněji manuál využít v praktické práci s vězni.
jasné popísané aktivity s inštrukciami
každé sezení je zaměřeno na jiné téma, témata se i přesto prolínají a postupně odkrývají osobnost pachatele a další souvislosti. Oceňuji ty, kteří na manuálu pracovali a vytvořili jeho konečnou podobu!
Lektorský manuál je celkově výborná pomůcka pro terapeuta. Ocenil jsem rozšíření a dopracování lekce imagince, která získala samostatný a delší prostor.
Líbí se mi opakovaná struktura v popisu jednotlivých lekcí a obrázkové symboly k jednotlivým cvičením (žárovka u úkolu na další lekci atp)
Nový způsob práce s trestnou činností odsouzených pomocí manuálu VIT, protože doposud nic takového ve VS ČR nebylo.
obecně přehlednost, strukturovanost
Podrobně popsání jednotlivých lekcí, resp. to, že v každé lekci lektor přesně ví které techniky se v ní mají realizovat.
Podrobný návod, jak postupovat v každé lekci, včetně časové dotace. Zároveň vítám rozčlenění na fakultativní a obligatorní cvičení, protože ponechává lektorům určitou svobodu a je prostorem pro přizpůsobení jejich potřebám.
Přehlednost!!! Domácí úkoly – účastník má co dělat i během týdne. Filmové ukázky – příběhy na odsouzené zjevně působí.
přesné postupy a instrukce; takže i lektor bez zkušeností s programem nemá problém se zorientovat a vést jednotlivé lekce
stručnost – šetří čas
Stručnost, dává možnost vlastní invence a improvizace, zároveň uvedenými replikami, nahazuje ve chvíli, kdy mohou "dojít slova".
To, že byla možnost se podílet na korekcích v rámci metodického semináře po zkušenostech ze 3 běhů tohoto programu.
To, že ten program je dobře zpracovaný, smysluplný a srozumitelný jak pro lektory i pro odsouzené.
Velkou sílu a dopad tradičně zakouším(e) při lekcích 2. - 4. (příběhy obětí na DVD, čára života a analýza vlastního trestného činu pachatele). Další "intenzivní přínos" vnímám u "karet DIXIT" (emoce spojené s vlastní terst, činností) a samozřejmě též u "dopisu obětí" a "příběhu o dvou vlčích".
Velmi přínosnou mi přijde technika vhození pomeranče – nádherně a příkladně demonstruje

dopady trestné činnosti
viz "která část pro mě byla nejpříznivější"
zpracování – grafika, barvy, přehlednost, srozumitelnost
Zvolené techniky a časové rozpětí jednotlivých technik.

Nejlepší technika/cvičení

bankovka, pomeranč (jasné, rychlé, stručné, působí na emoce); techniky neutralizace – ods. jim rozumí a vidí se v nich
Byla to videa příběhů, měla velice silnou emoční odezvu. Dále Sochání a samozřejmě názorné předvedení dopadu trestného činu – pomeranč...
čára života - "můstek" k trestné činnosti, pracujeme s jednotlivými událostmi, které mohly mít vliv na páchaní trestné činnosti, někteří odsouzení poprvé vidí svůj život "černý na bílém", zvědomují si, co v jejich životě hrálo zásadní roli; siluety, DVD – odsouzení mají možnost uvědomit si rozsah dopadů trest. činu na život oběti, učí se vidět "očima obětí" - možnost pracovat s jejich nastavením, rozpoložením, myšlenky...
Čára života, analýza TČ, Siluety, Dramatizace vlastního TČ. U těchto cvičení je velmi dobře rozepsán postup – stačí se tedy držet poskytnutého "scénáře". Zároveň se zabývají přímo případy jednotlivých odsouzených, takže jsou podle mého názoru i pro ně nejzáživnější/nejpříznivější.
Dixit karty – rozmluví účastníky.
Jak již jsem se zmiňoval práce konkrétními kazuistikami obětí, protože je možno sledovat vývoj myšlení odsouzených a jejich reakce na jednotlivé příběhy obětí a pak s tím dále pracovat.
Je jich více – čára života, zaměření na potřeby, mé role, siluety, dva vlci. Výborně se s nimi pracuje, dá se dobře aplikovat i nadstavba.
karty dixit, cvičení osobní příběh, který se prolíná s vlastní trestnou činností, bankovka a pomeranč – techniky mají velkou hodnotu
Karty dixit, videa s výpověďmi obětí
Mám ráda "metaforické techniky" - pomeranč, bankovka. Dobře se pracuje s videonahrávkami a velmi v oblíbené mám techniku Dixit karet.
Mně osobně se dobře pracuje s cvičeními, které využívají práci s kazuistikami – reakce odsouzených na jasné a konkrétní příběhy fyzických lidí, kteří byli poškozeni různými způsoby.
Nejraději mám lekce SIULETY a SOCHY. Zejména kvůli jejich psychoterapeutickému přesahu.
pomeranč, karty: rychlé, jasné, oslovující siluety: nutí k zamyšlení, jehož výsledky jsou vidět imaginace: můžou si na některé věci přijít i jinak příběhy obětí-videoukázky: na ods.vidíme, jak reagují, většinou jsou zaskočení.
práce s kazuistikou – příběhy 4 obětí přímá ukázka toho co mohou způsobit i na první pohled banálním činem

s kartami dixit - projektivna technika, při ktorej sa otvára veľa nevypovedaných tém v 5. lekcii vlastná skúsenosť s viktimizáciou - v práci sa celkovo zameriavam na prácu s traumou, preto sa v rámci tohoto cvičenia viem plne realizovať a súčasne, odsúdení pri tejto aktivite uvádzajú, že niektorí si po 1x uvedomili, že aj oni boli niekedy obeťami alebo uvádzajú, že je to po 1x kedy mali možnosť otvorene hovoriť o tom, čo sa im stalo a čo pri tom zažívali
Sezení č. 10 - Divadlo obrazu.
Technika pomeranče – jednoznačně skvělý demonstrační prostředek Presentování vlastního příběhu – osa života – pro odsouzené stěžejní, mají potřebu hovořit, dále dramaterapie
Už uvedeno v otázce 5.
Videa – konkrétní ukázky a rozbor konkrétních částí Karty dixit – projektivní technika, hravé, návodné, příjemné, nevšední
video – výpovědi obětí – odsouzení jsou přímo konfrontováni s dopady tr.č. na jejich život; bankovka, pomeranč, siluety – možnost podívat se na tr.č. a její dopady z jiného pohledu, vcítit se do role obětí nebo pozůstalých, což je pro odsouzené velice těžké, brání se tomu, nechtějí se k tomu vracet, ale je to nesmírně důležité pro jejich náhled a případné zabránění recidivy do budoucna
video s příběhy obětí, osobní příběh, siluety, imaginace, trestná činnost, dopis oběti
všechny techniky jsou zajímavé a pracuje se s nimi dobře

Využití technik/cvičení mimo VIT.

ano
Ano, při duchovních programech (bohoslužby, biblické hodiny) užívám příměry "zmačkaná bankovka", "dva vlci" dále "Maslowovu pyramidu potřeb" a doporučuji též napsání "dopisu oběti".
Dixit karty.
Já osobně zatím ne – jsem vychovatel.
Já osobně zpravidla ne – jen při programu VIT.
Již před programem VIT jsem využívala čáru života, práci s kartami, role, hodnoty, nově dva vlci.
karty dixit závěrečný rituál
Karty dixit, analýza trestního činu (3. lekce).
karty DIXIT, Bankovka, Pomeranč, Dva vlci
Líbí se mi téma důsledků pro oběti, které lze použít v rámci jiných skupin pro pochopení závažnosti

TČ.
mohla bych využít, ale nevyužívám
nepřemýšlela jsem o tom
nevím
po skončení projektu zcela jistě v klientské práci s odsouzenými v rámci PMS – dohledů; pracovní listy, úkoly atd.
pomeranč – každý skutek má své následky
S pachateli TČ ve VTOS krom programu VIT nepracuji, ale doufám, že po návratu do pozice probačního úředníka řadu technik využiji, např. čáru života, analýzu tr.činu, Dixit karty, techniku bankovky.
určitě – například technika pomeranče – a explicitně znázorněný dopad jejich TČ a dále cvičení bankovka, stále mají svou hodnotu, hodnotu lidskou
Ve stávající praxi asi ne některou z technik, ale určitě celkové znalosti a zkušenosti, které mi realizace programu přinesla.
Ve své terapeutické práci inklinuji k používání některých technik, ale brzdím se, protože jsem přesvědčena, že některé techniky jsou postaveny na momentu překvapení a zapadají do celku programu. Co se dá všestranně využít a je to neocenitelná pomůcka a skvělý nápad jsou karty DIXIT.
Velmi se mi pro prolomení ledů osvědčuje hra – palma, slon, krokodýl. Dále vynikající jsou karty DIXIT, staly se mým pomocníkem i v dalších činnostech s odsouzenými
Vzhledem k tomu, že VIT využívám na odděle s terapeutickým programem, na kterém zároveň pracuji, tak k tomu není žádný důvod.
Zatím ctíme autorizaci PMSČR k projektu a nic z něj jinde nevyužíváme.

Dopad programu na odsouzené

Je to hodně individuální, a hlavně si myslím, že k dopadu u některých odsouzených může dojít až se zpožděním, a to klidně i až po ukončení programu VIT. U některých je vidět dopad okamžitě a naopak, ale myslím si, že dopad má program VIT na každého zařazeného odsouzeného do tohoto programu.
Je velmi pozitivní. Jako zlomové lekce bych označil 4. a 5. lekci. Ty otvírají odsouzeným pohled na sebe sama.
Je zřejmý jev, že program vede ženy k přijetí odpovědnosti, vůbec pojmenování, co je oběť a tím spouští řadu procesů – potřeba oslovit oběť, přemýšlení nad důsledky jednání ve vztahu k oběti, ale další elementy, jako pocit nutnosti vysvětlení svým dětem, proč ženy selhaly, posun od rigidity v myšlení
Myslím, že většina účastníků byla programem VIT zaskočena – v tom nejlepším slova smyslu. Pro mnohé nečekaná otevřenost, důvěra mezi účastníky, přirozená hluboká komunikace, program mířící ke kořenům problémů.... Ti, co se na program přihlásili s velkým zájmem jej – věřím – absolvovali s velkým osobním užitekem?! - Sebeuvědomění / jisté "vnitřní uzdravení" nebo cesta k němu /

uvědomění si závažnosti trest. činu v jeho dopadech na oběť a širší okolí atp.
některých odsouzených se jednotlivé techniky dotkly více či méně, někdo si to vzal k srdci, někoho se moc nedotklo a drží se své alternativní pravdy
ods. program hodnotí jako nejlepší, kterým prošli, nutí je se zamyslet, jít do hloubky, konfrontace s příběhy obětí je pro ně mnohdy silný zážitek, který ve VT prožívají poprvé.
Odsouzení často zpočátku vnímají svoji účast v programu jako možnost mít lepší hodnocení při své žádosti o podmíněné propuštění, ale většinou jsou děním vtaženi a zapojují se velmi aktivně. Významné je zejména to, že často poprvé vyprávějí svůj osobní příběh a nahlas pojmenovávají příčiny svého protiprávního jednání. Významná je pro každého z účastníků zpětná vazba skupiny na prakticky jakékoliv téma. Pochopitelně téma dopadů jejich jednání na oběti je velmi posilováno po celou dobu trvání programu, pro některé z nich je však významnější pochopení vlastní osoby.
odsouzení program velice chválí, hodně v něm přemýšlí, v průběhu programu se posouvají dále, uvědomují si věci, které neviděli, nechtěli vidět, neřešili, měli je potlačené a jsou schopni je nalézt, odsouzení na sobě v průběhu programu aktivně pracují
Odsouzení program velice chválí, jedná se o jeden z mála edukativních programů, které u nás ve věznici fungují. Možnost sdílení osobních příběhů a pohledů vede ke zvyšování jejich všímatosti, a to jak vůči sobě samotným, tak druhým. Obtížně hodnotit například v souvislosti s recidivou, ale vnímám po každém ukončeném běhu posun u některých odsouzených v nazírání na vlastní jednání a zejména na dopady. Odsouzení si během programu rozpomínají na počátky svých kriminálních kariér, kdy se ozývalo svědomí, které určitý čas překonávali a potlačili natolik, že se stalo upozaděné. Tento program jej se naopak snaží opět zvědomit a připomenout.
Po počátečních obavách a skepsi přichází z jejich strany zájem, který je podle mého upřímný a opravdový. Jsem přesvědčen o tom, že většina z nich program rozšíří obzory a umožní jim zamýšlet se nad věcmi, o kterých dosud nepřemýšleli. Samozřejmě včetně dopadů vlastní trestné činnosti na poškozené. Odsouzení si vyzkouší, jaké to je pracovat ve skupině, hovořit před ostatními o svých problémech a dozvědět se, že na jejich jednání lze nahlížet z různých pohledů. Zároveň si uvědomí, jak svým jednáním ovlivňují okolí. Myslím si, že na konci programu jsou motivovaní k jistým změnám ve svém životě a i když to zní jako klišé - k "vedení řádného života". Potíž je v tom, jak dlouho jim toto nastavení vydrží, pokud se s nimi ve věznici dále nebude v podobném duchu pracovat.
Podle mého názoru program přinutil zamyslet se nad trestní činností a celkově svým životem i ods. kteří do něj zpočátku vstupovali z důvodu toho, že chtěli získat "papír". Bylo vidět posun v uvažování jednotlivých ods. lekci od lekci.
Program je dobře koncipovaný, dobře se s ním pracuje z pohledu lektora. Z pohledu odsouzených je hodnocen velice kladně. I odsouzení, kteří mají dlouhou kriminální minulost hodnotí program velice pozitivně. Již v průběhu programu je na odsouzených vidět posun v myšlení, dokážou se uvolnit a začnou nad sebou i obětí přemýšlet.
S konkrétními frekventanty se setkávám ve věznici i po skončení programu, jsou i díky programu motivováni k práci na různých oblastech svého života a činí kroky ke změně. Závislostní problematiky, vztahová, zodpovědnost k dětem apod. Většina z nich byla nasměrována k aktivnímu a zodpovědnému přístupu k životu již před nástupem do programu a ten jejich přesvědčení jen posílil.
Stává se, že v intenzitě, kterou program poskytuje jsou klienti s dopady na oběti konfrontováni vůbec poprvé. Začínají díky tomu vnímat i to co se děje na druhé straně barikády. V ideálním případě to

může do budoucna výrazně zbrzdit kruh násilí ve kterém se pohybují.
u mnohých odsouzených nastal posun v náhledu na obete, uvedomení si vlastnej viktimizácie, otvorenosti a celkového náhľadu na svoj život
Určitě je program přínosem pro VS ČR obecně a pro samotné odsouzené také, a to především proto, že někteří (byť jsou již po několikáté ve výkonu trestu) sami při programu říkají, že to je poprvé co s nimi někdo ve výkonu trestu někdo řeší tyto otázky a že plno věcí, které ve VIT řešíme je nikdy ani nenapadly anebo naopak je nenapadlo, že by o nich mluvili a spíš je chtěli vytěsnit ze své mysli.
určitě si více uvědomí co způsobili trestnou činností a mohou nalézt způsoby, jak se s tím vyrovnat, také síla skupiny a vzájemného sdílení má léčebný potenciál.
uvědomění si, co jsem udělal a jak moc se to dá probrat z různých stran. Že to není jen ten např. zkrat a vězení, ale že je to mnohem komplexnější záležitost.
Velmi se mi program líbí, umí i hluboko zasáhnout odsouzené. Donutí je zamyslet se nad problematikou, zatím se dařilo i u těch, kteří zpočátku trestnou činnost popírali, bagatelizovali.
většinou se jedná o motivované odsouzené, kteří patří k sociálně zdatnějším ve věznicích – proto i dopady jsou poměrně zásadní, přemýšlejí o tr.č. a životě, který vedli na svobodě jinak, i z pohledu obětí, identifikují příčiny a spouštěče; získají díky skupině náhled na svou situaci a jsou (minimálně po nějakou dobu) odhodláni ke změně.
Vnímám jej jako velmi přínosný program zaměřený na PRÁCI S VINOU A DOPADY TR. ČINU, který justice postrádala. Odsouzení mají možnost uvědomit si provázanost životních událostí a rolí s kriminální kariérou, naučit se přijmout odpovědnost za spáchané tr. jednání, vyrovnat následky tr. činů. Program je doplněn prvky dramaterapie, projekt. technik, které "nenásilně" pomáhají zapojit odsouzené a umocňují konečný efekt. Jako stěžejní vnímám skupinou práci (vzájemné zpětné vazby, sdílení před skupinou apod.), práci s emocemi. Z pozice lektora vnímám program jako velmi dobře koncipovaný, "napasovaný" na cílovou skupinu a prostředí věznice, pracující se zásadními tématy, které jsou opomíjeny. Odsouzení projevují důvěru (potvrzuje bezpečí ve skupině); svěřují se s dřívějšími traumaty, odhalují činy, za které nebyli stíháni, prokazují tendenci napravit následky toho, co spáchali (někteří vůbec poprvé mluví o své kr. kariéře!).
Vzhledem k tomu, že ve skupině byli odsouzení za nejtěžší TČ, byla jejich reakce dost silná. U některých bylo patrné, že si poprvé uvědomili, co vše vlastně způsobili, někteří hovořili o své TČ poprvé od doby odsouzení – byly zde silné emoce z jejich strany
Ze všech dosavadních programů tento hodnotím nejvýše. Postřehl jsem, že každý z absolventů na svůj dosavadní způsob života nebyl hrdý a zatoužil po změně a nápravě. I nějaké kroky učinili. Dopisy či jiné nápravy k obětem vlastní tr. činnosti nebo alespoň jejich promýšlení, někteří učinily nápravy ve vztazích v rodině apod.

Překážky v implementaci

3 hodiny, možná je to dlouho v pracovní době...uvidíme
Doufám, že nic nestojí v cestě, aby to nadále fungovalo ve věznicích i po projektu. Hlavně, aby to zbytečně byrokraticky dále nezatěžovalo již tak podle mého zatížené odborné zaměstnance VSČR.

individuálne nastavenie vedenia konkrétnych väznic, pracovné vyťaženie odsúdených
Jedná se spíše o organizační záležitosti (zvýšená ostraha x počet odsouzených max 6 ods. x navádění na přestávky). Toto se dá ale operativně vyřešit.
materiálové ani jiné překážky nejsou
Motivace pracovníků ("proškolení") - tendence "slevovat", nedržet formu (byť lze při realizaci programu improvizovat).
Možná délka jednotlivých lekcí. 3 hodiny jsou poměrně dlouhé. Těžko se skloubí z běžným provozem věznice (jídlo, sčítaky,...), když bude lekce realizovaná v rámci pracovní doby zaměstnanců.
Myslím si, že snad ne – jen se trochu bojím další nadbytečné administrativy s tím spojené – již tak totiž je administrativní práce zaměstnanců VS ČR hlavní náplní jejich práce.
ne
nevidím a jsem rada, že bude pokračovat
nevím
O VIT je mezi vězněnými osobami zájem, překážka je snad jediná, a to vhodní noví lektori, ideálně z řad věz. terapeutů. Zatím v naší věznici není nikdo vhodný k mání.
Obávám se časového vytížení zaměstnanců, lektorů a zejména pak v případě přibírání dalších lektorů o předání myšlenky a atmosféry programu. Neboť lektorem by měl být především člověk, který má s tématem obětí zkušenosti a zároveň má víru v možnost otevírání tohoto tématu v prostředí věznice.
překážek nevidím, vedení věznice je nakloněno realizaci různých programů. Počítá se s pokračováním.
Překážkou, kterou řeším jsou lektori. Ve věznici není mnoho motivovaného personálu, kteří by dobrovolně a s nadšením přidali ke svým pracovním povinnostem další program, program VIT. Obává se, že po skončení programu a v případném odchodu lektorů do jiných pracovních sfér, nezajistí VS dostatečné vzdělávání lektorů pro program VIT
překážky vidím v přístupu VS ČR; tam, kde jsou motivováni zaměstnanci, program může fungovat; tam, kde ne – velká fluktuace atd., nebude pokračovat. Pro VS ČR je zcela prioritní zaměstnávání odsouzených, práci s nimi až tak zásadní význam nemá. Odsouzení jsou ve VT i 10 a více let a říkají, že je to poprvé, kdy s nimi někdo o jejich tr.č. mluví, zajímá se o jejich příběh atd.
S ohledem na fakt, že sama věznice program velmi kladně hodnotí, vedení věznice s ženami, které program realizovaly hovořilo, ví, že jej kvitují s nadšením. Překážky nevidím. Na program se těšíme.
Věřím, že v naší věznici by neměl být problém pokračovat. VIT se postupně stalo součástí terapeutického programu ba SpO.
Vzhledem k tomu, že vedení věznice je programu příznivě nakloněno, překážky spatřuji pouze v 70% zaměstnanosti odsouzených a tím hledáním vhodného času pro tříhodinový program v jejich časovém rozvrhu dne... Další překážku spatřuji v neustálém stěhování odsouzených z ubytovny na ubytovnu – hlavně z důvodu pracovního zařazení – v budoucnu nebude možno skupinu ods., která začne – udržet pohromadě na jedné ubytovně ucelenou. Pak jeden bude po noční, jeden na ranní, další před odpolední...organizační horor...

Záleží na tom, jaké podmínky budou mít lektori ke své práci nastaveny. V jakém prostředí a atmosféře budou program realizovat. Pokud bude realizace programu vnímána jako "nutné zlo", nebo jako další ze zatěžujících povinností, která přišla příkazem od generálního ředitelství VS ČR/ ředitelství PMS promítne se to do kvality programu. Lektori by potřebovali především podporu ze strany svých kolegů napříč celou věznicí, včetně nejvyššího vedení. Je potřeba, aby nejen lektori nacházeli v cílech programu smysl.
Zatím jenom dlouhotrvající nedostatek personálu.
Zatím si takových překážek nejsem vědom, program VIT má v naší věznici podporu.

Co chci k programu dodat

Ne
Děkuji za možnost podílet se na tomto programu, měnit jej, přizpůsobovat.
Chtěla bych vyzdvihnout práci PMS. Program je skutečně (i co se týče materiálů) srozumitelný pro lektora.
I přestože jde o program, který "pouze" obsahuje terapeutické prvky, nepodceňovala bych výběr lektorů...
Jsem rád, že mohu být lektorem tohoto programu. Rozměr oběti a konfrontace s dopady na ně nám v terapeutickém programu chyběl. A je evidentní, že v posunu myšlení pachatelů trestné činnosti je toto téma významným prvkem v nastartování procesu změny.
MOTIVACE. V českých věznicích je v současnosti kladen důraz na zaměstnanost. Pokud se jedná o firmu, v nejednom případě vyplácí odsouzeným naturálie za 100 % docházku. A věřte, že odsouzený vždy dá přednost návykovým látkám jako je tabák či káva před tříhodinovým "grilováním" na nějaké aktivitě. Co z toho? Věta v programu VIS, že odsouzený absolvoval program VIT a tím ponížil nějaký kriminogenní faktor, který by i tak ponížil jiným, méně namáhavým způsobem... Program VIT by měl být implementován do Programu zacházení takovým způsobem, aby jeho absolvování odsouzeného zjevně posunulo před ostatní, kteří se jeho absolvování z nějakého důvodu bránili či nabídnutý program absolvovat odmítli.
ne
Ne, děkuji.
ne, manuál je jeden z nejlepších, s jakým jsem se setkala
Ne.
nemyslím
Není. děkuji
nevím
Nic mě nenapadá. Děkuji
Nic takového

Snad jen velký dík osobám podílejících se na tvorbě metodiky VIT!

spolupráce se zástupcem (lektorem) PMS je super, a i náhled odsouzených na PMS se trochu změnil.